

Narodno slavlje v zibelki partizanstva

Letošnje osrednje partizansko slavlje bo 3. julija v brezovem gozdiču v Lokvah pri Črnomlju. Ni slučajno, da bo ta velika družbenopolitična manifestacija prav v Beli krajini, saj, kot je dejal Miha Ribičič, ima Bela krajina v očeh partizanov in njihovih posebnostih posebno mesto.

Letos mineva 35 let od ustanovitve prvih slovenskih brigad, prvega osvobodnega ozemlja in začetka slovenske državnosti. Leto 1942 pomeni pomembno prelomnico v narodnoosvobodilnem boju. Velika italijanska ofenziva, ki je sledila težki zimi in je imela nalogo uničiti partizanstvo in porajajočo se oblast, je doživela popoln neuspeh. Na osvobodeno ozemlje sta se preselila poveljstvo NOV in Centralni komitej. Že v juliju je bilo na Cinku partijsko posvetovanje, ki pomeni obračun s porajajočim se sektaštvom. Prav belokranjski partizani so leta 1942 začeli organizirano sodelovati s hrvaškimi partizanskimi enotami. Blizu Lokve je padel legendarni komandant Stane. Vse to se bo odrazilo na velikem zborovanju v Lokvah, ki bo tudi sestavni del letošnjih jubilejev Tita in Partije.

Na tiskovni konferenci 20. maja v Ljubljani so bili predstavniki tiska in televizije seznanjeni tudi z organizacijskimi pripravami na proslavo. Prireditelji računajo, da se bo narodnega slavlja udeležilo nad trideset tisoč ljudi.

I. VIZJAK

Nesreča združuje

Dolenjska preseglja solidarnostno denarno obveznost do porušenega Posočja

Vse občine širše Dolenjske so doslej, razen ene pa tudi presegle dogovorjeno denarno pomoč Posočju, ki ga je pred letom dni prizadejal potros. Iz poročila, ki ga je obravnaval republiški svet Zveze sindikatov, je razvidno, da je brežiška občina v prvem in drugem solidarnostnem krogu zbrala 128 odstotkov predvidene vsote, črnomajška 100, kočevska 111, krška 123, metliška 112, novomeška 108, ribniška 118, sevnjska 115 in trebanjska 104 odstotke.

Po poročilih vseh občinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije smo zbrali skupno 225,9 milijona dinarjev, kar je za 12 odstotkov več, kot je bilo predvideno takrat, ko je predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov pozvalo vse delavce v naši republiki, naj dajo razen sredstev solidarnosti, ki se zbirajo po zakonu, še prispevek v višini svojega enodnevnega zaslužka.

Pot da popolnosti sodobne ženske je obisk

KOZMETIČNEGA, FRIZERSKEGA IN PEDIKERSKEGA SALONA
Informacije: tel. 84-900
ZDRAVILIŠČE SMARJESKE TOPLICE

SLAVJE V ZDRAVILIŠKEM PARKU – Slavnostni govornik Niko Šilih je v svojem govoru orisal velik prispevek Topliške doline osvobodilnemu boju in v graditvi nove socialistične skupnosti. (Foto: I. Vizjak)

Narodno slavlje v Toplicah

Na slavnostni seji podeljena priznanja Dolenjskih Toplic – Govor Nika Šiliha

Nedeljskega praznika Dolenjskih Toplic, ki se je začel s slavnostno sejo v prostorih osnovne šole, so se udeležili številni družbenopolitični delavci, med njimi Franc Tavčar Rok, predstavniki občinske skupščine Novo mesto, krajevnih skupnosti iz Zgornje Straže, Hinj, Uršnih sel, borci in aktivisti ter mladina iz vse Topliške doline in 1. brigada Vojske državne varnosti, kateri je bila na svečanosti izročena domicilna listina skupščine KS Dolenjske Toplice.

Po krajšem pozdravnem govoru, v katerem je predsednik KS Franc Markovič orisal prizadevanja krajanov, so bila podeljena priznanja najbolj zaslužnim družbenopolitičnim delavcem in kolektivom. Priznanja so prejeli: Luka Leskošek, VDV brigada, podokrožni odbor OF Dolenjske Toplice, Zdravilišče Dolenjske Toplice, Stane Goršič, Jože Kralj in Vinko Cirkovski.

Po končani slavnostni seji je krenil pisan prevod ob zvokih koračnic in borbenih pesmi od šole proti jasi zdraviliškega parka. Tu se je začela proslava v počastitev krajevnega praznika Toplic in letošnjih velikih jubilejev. Slavnostni govornik je bil Niko Šilih. V svojem govoru je orisal delež topliške doline v času NOB in kasneje v izgradnji nove socialistične skupnosti: „Osnova revolucionarnih idej in misli je skopost zemlje tega lepega slovenskega kota. Živeti od nje je

• PRIHOD TITA NA ČELO PARTIJE

V kratkem bo založba Komunist v slovenskem prevodu izdala knjigo Pera Damjanovića „TITO PRED NALOGAMI ZGODOVINE“. Priloga Dolenjskega lista objavlja nekaj odlomkov, govor je predvsem o okoliščinah, v katerih je Josip Broz stopil na čelo Komunistične partije Jugoslavije.

• KRI ZA KOMANDANTA

V Beli krajini živi Frančiška Gršič. Ko je legendarnega partizanskega komandanta Franca Rozmana-Staneta doletela usodna nesreča, je bila Frančiška tista, ki mu je skušala pomagati s krvjo iz žile v žilo. Frančiška je kasneje darovala kri še 27-krat. Reportažni zapis „Kri za komandanta“ je prispeval Andrej Bartelj.

• MRTVE KNJIGE

Milan Markelj se je v komentariju „Mrtve knjige“ spotaknil ob neizpodbitno dejstvo, da današnji Slovenci ne beremo svojih, slovenskih knjig. V zgodovini bo ostalo zapisano, da je toliko in toliko avtorjev napisalo toliko in toliko knjig. Bo črna na belem tudi, da jih sodobniki niso prebrali?

Praznovanje pobratenih

Pred dnevom mladosti se je v kočevski občini zvrstilo več prireditev, na katerih so sodelovale tudi skupine iz pobratenih občin – Ognjemet v Kočevju – Temeljni kamen v Osilnici

Zadnja srečanja delegacij, organizacij in športnih skupin pobratenih občin oziroma krajevnih skupnosti Kočevje, Dolina, Škofja Loka in Prokuplje so trajala kar 3 dni in sicer od 20. do 22. maja. Kočevje je brate prisrčno sprejelo in pogostilo, 21. maja zvečer pa jim je priredilo celo ognjemet.

Gostje so se 20. maja udeležili svečane seje občinskih konferenc ZSM in ZK, na katerih so podelili priznanja delegatom in zaslužnim članom obeh organizacij. 21. maja

dopoldne je bila svečanost v delovni organizaciji Itas, na kateri je govoril predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk. Na ta dan je slavila svoj krajevni praznik tudi KS Osilnica. Ob tej priložnosti pa je med drugim govoril generalpodpolkovnik Jože Ožbolt; direktor LIV

SPOMINSKO DARILO – Na svečani seji občinske konference ZK Kočevje, ki je bila 20. maja, so petim predvojnimi komunistom iz občine Kočevje podarili Titove slike. Na fotografiji: predvojni komunist Troha (desno) prejema darilo. (Foto: Primc)

Postojna Rafael Baraga pa je položil temeljni kamen za obrat LIV, ki ga bodo v Osilnici začeli graditi septembra.

V nedeljo, 22. maja, je bilo prisrčno srečanje mladine iz pobratene Doline in kočevskih tabornikov pri taborniški koči za Mestnim vrhom.

Vse proslave, prireditve in tekmovalništvo so sodila tudi v okvir praznovanja jubilejev ZK in tovariša Tita. Podrobneje bomo o nekaterih izmed teh svečanosti poročali v prihodnji številki na kočevski strani.

J. PRIMC

METLIKA: REFERENDUM ZA SOZD TIM USPEL

Referendum za združitev Beti in Kometa v SOZD Tekstilna industrija Metlika – TIM je uspel. V ponedeljek, 23. maja, se je za SOZD izreklo 83 odstotkov zaposlenih v Beti in 60 odst. delavcev Kometa. Sedaj bodo morali imenovati poslovodne organe, izvoliti samoupravne organe, izdelati samoupravne sporazume ter ostale akte, nato pa bo sledil vpis v register pri gospodarskem sodišču.

Pretežno sončno in zmerno toplo vreme s temperaturami okoli 25 stopinj Celzija se bo nadaljevalo tudi v drugi polovici tedna.

Slovo od staroste pleterskih menihov

V Pleterjih so pokopali dr. Josipa Edgarja Leopolda – Lavova – Tito izrekel sožalje

18. maja je v 97. letu starosti umrl nekdanji dolgoletni prior pleterskega samostana dr. Josip Edgar Leopold – Lavov. Visokega cerkvenega dostojanstvenika, ki je bil tudi v posvetnem življenju znana osebnost, so pokopali 20. maja v Pleterjah. Na pogrebni slavnosti so se od staroste pleterskih menihov poslovili predstavniki Cerkve in družbenopolitičnega življenja.

Predsednik republiške skupščine dr. Marjan Brečelj je v govoru ob krsti s posmrtnimi ostanki nekdanjega priorja poudaril: „Slovenska in

Nagrade novinarskim peresom

Med Tomšičevimi nagradami tudi naš novinar Ivan Zoran in sodelavec Janez Čuček

„Danes lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da se v naši samoupravni družbi vse bolj uveljavlja novinar – graditelj kot kritični člen samoupravne družbe in pomembna sila njene nadaljnje revolucionarne preobrazbe. Veliko delo Toneta Tomšiča je postalo mnogim generacijam slovenskih novinarjev za vedno vodnik in vzornik. Ne le v novinarstvu, tudi v celotnem osebnem in družbenem življenju, še posebej pa v socialistični vzgoji mladih moramo gojiti duha, lik in dediščino revolucionarne Tomšičeve poti.“

To je med drugim poudaril Emil Rojc, član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, na proslavi 35-letnice smrti Toneta Tomšiča, organizacijskega sekretarja KPS, ki je padel 21. maja 1942 pod okupatorskimi kroglami v Gramozni jami. Spominska slavnost, združena s podelitvijo letošnjih Tomšičevih nagrad, je bila 20. maja v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani.

Tomšičevo nagrado za življenjsko delo je prejel Zvone Zorko, dolgoletni dopisnik RTV in Dela. Tomšičevo nagrado so dobili: Gustav Guzej, dopisnik Dela v Kopru, uredništvo slovenske izdaje Komunist in urednik mariborskega tednika „7 D“ Branko Senica. Z nagrado Tomšičevega sklada so bili nagradjeni, Boris Bergant, komentator ljubljanskega dnevnika (tudi sodelavec Dolenjskega lista), Tit Doberšek, stalni dopisnik Dela v Moskvi, Jože Varl, glavni urednik jesiškega Železjarja, in Ivan Zoran, kulturni urednik Dolenjskega lista.

Med nagradenci: Ivan Zoran

mi v Gramozni jami. Spominska slavnost, združena s podelitvijo letošnjih Tomšičevih nagrad, je bila 20. maja v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani.

Tomšičevo nagrado za življenjsko delo je prejel Zvone Zorko, dolgoletni dopisnik RTV in Dela. Tomšičevo nagrado so dobili: Gustav Guzej, dopisnik Dela v Kopru, uredništvo slovenske izdaje Komunist in urednik mariborskega tednika „7 D“ Branko Senica. Z nagrado Tomšičevega sklada so bili nagradjeni, Boris Bergant, komentator ljubljanskega dnevnika (tudi sodelavec Dolenjskega lista), Tit Doberšek, stalni dopisnik Dela v Moskvi, Jože Varl, glavni urednik jesiškega Železjarja, in Ivan Zoran, kulturni urednik Dolenjskega lista.

Dr. Avguštin Lah je bil pri otvoritvi novih prostorov sevnjske pošte prvi, ki je odtod poslal razglednico.

ZADNJE SLOVO OD NEKDANJEGA PRIORJA – Predsednik republiške skupščine dr. Marjan Brečelj se je v petek poslovil od dr. Josipa Edgarja Leopolda – Lavova v imenu slovenske javnosti in se pokojnemu visokemu samostanskemu in cerkvenemu dostojanstveniku še zadnjič zahvalil za njegov pomemben delež med NOB in po vojni. (Foto: Janez Pavlin)

Obisk podpredsednika Združenih držav Amerike Walterja Mondala v Jugoslaviji in njegovi razgovori s predsednikom republike Titom ter drugimi jugoslovanskimi osebnostmi je potrdil obojestransko željo, da bi se sodelovanje med obema državama krepilo in utrjevalo na osnovi skupne deklaracije iz leta 1971, ali povedano drugače: ob naslednjem spoštovanju neodvisnosti, ozemeljske nedotakljivosti, suverenosti in nevmišavanja v notranje zadeve, pri čemer je jugoslovanska politika neuvrščenosti tista nesprenmenljiva postavka, ki daje tem odnosom svojo posebnost in dragocenost.

Krepitev sodelovanja

Milijon Američanov jugoslovanskega porekla, ki živijo v Združenih državah Amerike in zavezništvo iz druge svetovne vojne sta samo dva izmed mnogih elementov, ki povezujejo dve državi.

Ugledni gost je zatrdil, da njegova vlada izjemno ceni jugoslovanska prizadevanja za ohranitev neodvisnosti, pri čemer Jugoslavija hkrati prevzema tudi vodilno vlogo med neuvrščenimi državami. K temu je dodal, da želijo Združene države Amerike še pomembneje okrepiti ekonomsko sodelovanje.

ISKANJE NOVEGA

Med SFR Jugoslavijo in ZR Nemčijo ni odprtih ali spornih vprašanj, kljub temu pa bo treba novih spodbud, da se bo sodelovanje na gospodarskem področju še bolj okrepilo - to je najpreprosteje povedano bistvo sporočila, ki ga je mogoče posredovati javnosti pred skorajšnjim obiskom zveznega kanclerja Helmuta Schmidta v Jugoslaviji.

Dejstvo je namreč, da ima Jugoslavija zaradi nakazil naših zdomcev (ki so lani

poslali v domovino nič manj kot 1,1 milijarde dolarjev!) in denarja, ki so ga pri nas pustili zahodnonemški turisti (lani okrog 320 milijonov dolarjev!) z ZR Nemčijo sicer pozitivno plačilno bilanco, da pa hrati naša trgovinska bilanca žal izkazuje okroglo 700 milijonov dolarjev deficita v našo škodo.

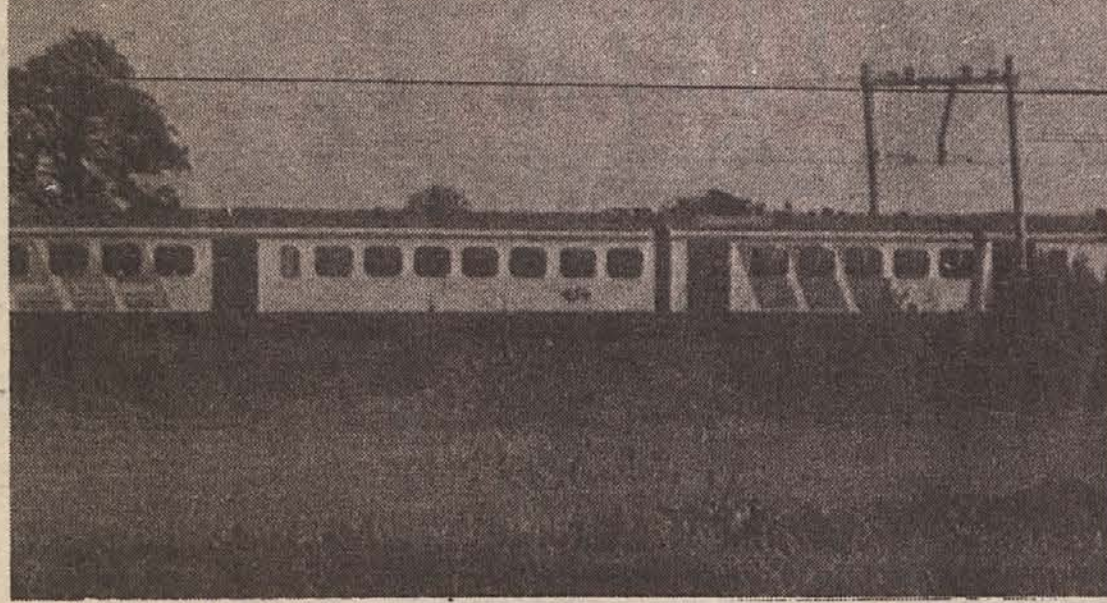
To je neprijetna resnica, s katero se je treba soočiti in ki ob sicer dobrih političnih stikih vendarle meče senco na celovite odnose med dvema državama.

Zato bo treba odločneje in bolj premišljeno iskati izhod iz teh zagat predvsem tam, kjer smo to doslej le nakazovali: v tesnejši industrijski kooperaciji (doslej sklenjenih že okrog 200 takih dogovorov), vlaganju zahodnonemškega kapitala v naše gospodarstvo pod pogoji, ki jih narekujejo jugoslovanski zakoni (doslej je mogoče postreči le s podatkom o okroglo 40 milijonov dolarjev v jugoslovansko gospodarstvo vloženih zahodnonemških sredstev) in o skupnem nastopanju na tretjih tržiščih (doslej le dober ducat programov te vrste).

Jugoslavija bo morala ob vsem tem ob sodelovanju ZR Nemčije temeljiteje kot doslej poskrbeti za uravnoteženo blagovno menjavo med obema deželama, pri čemer velja posebej opozoriti, da je ZR Nemčija že dolga leta naš največji inozemski gospodarski partner.

Sicer pa ni mogoče govoriti o odnosih med obema državama, ne da bi omenili še en izjemno pomemben element, ki ga obe strani upravičeno imenujeta most sodelovanja: namreč okroglo pol milijona naših delavcev na začasnem delu v ZR Nemčiji in približno dva milijona zahodnonemških turistov, ki prebijejo svoj letni oddih pri nas.

Tudi to je po svoje dokaz dobrih odnosov med državama - in to eden najbolj posrečenih ter dobrodošlih dokazov, kar si jih je mogoče misliti. JANEZ ČUČEK

UGRABLJENI VLAK - To je potniški vlak, ki so ga v ponedeljek zjutraj ugrabili južnomoluški skrajneži, ki so hkrati zasedli tudi neko osnovno šolo blizu mesta Assena in v njej zadržali kot talce okrog 100 otrok. Sodijo, da je v vlaku okoli 50 potnikov. S to akcijo želi skupina teroristov izsiliti priznanje neodvisnosti Južnomoluškega otočja. Podobno akcijo so izvedli že leta 1975, zaradi česar so bili tedanji ugrabitelji obsojeni na štirinajst let zapora. Dogodek je močno vznemiril Nizozemsko. (Telefoto: UPI)

Podpisan dogovor o kmetijstvu

Prinaša mnogo novosti, tudi novo oblikovanje cen, ki bolj vnaša tržna načela

Družbeni dogovor o razvoju jugoslovanskega kmetijstva so končno le podpisali. V njem je določeno, kaj bo treba pridelati v prihodnjih letih do 1980 in s kakšnimi ukrepi spodbujati kmetovalce, da bi to uresničili. Ne zajema pa vseh kmetijskih vprašanj, temveč le tista, ki so pomembna za vsa država. Druga prepušča republikam, naj jih urejajo tako, kot jim bolj ustreza.

Naloge, ki jih je sprejelo kmetijstvo, so na kratko tele: vsa kmetijska proizvodnja se bo zvečala vsako leto za 4%, od tega na družbenih posestvih za 8% in na zasebnih za 3%. Leta 1980 bo treba pridelati toliko pšenice, kot so je že ob najboljši letini - 6 milijonov ton - koruze pa za poldrug milijon ton več - 10,7 milijonov ton. Pridelek sončnic in svinokorne pese bo treba skoraj podvojiti. Tudi vrtnin, sadja in gozdja bo treba pridelati veliko več kot v preteklih letih. Prirejo vseh vrst mesa bo treba zvečati za več kot četrtino, da ga bo prišlo na prebivalca letno po 60 kg. Za toliko naj se zveča tudi prireja mleka in jajc.

Za uresničitev teh nalog bo potrebno veliko investicij. Do konca leta 1980 je določeno za

vso državo 64 milijard dinarjev. Nekateri sicer dvomijo, da bi kmetovalci zmogli določen delež iz svojih dohodkov. Sredstva, namenjena za kmetijstvo v preteklih letih, pa v nekaterih republikah niso bila vsa uporabljena. Pri nas je bilo to bolj urejeno in naložbe večje.

Zbiranje denarja za naložbe bo odvisno od dohodkov kmetijskih organizacij in kmetov, dohodki pa tudi od cen kmetijskih pridelkov in živine. Cene so lahko ena poglavitnih spodbud za večjo proizvodnjo. Družbeni dogovor ureja tudi oblikovanje cen za najpomembnejše kmetijske pridelke, pitano živino in mleko. Upoštevali bodo štiri stvari:

1. produktivnost dela in stroške proizvodnje v vsej organizirani proizvodnji. To je ostane od stroškovnega načela - priznanja dejanskih stroškov - ki pa ne more biti edino merilo;
2. razmerje cen kmetijskih pridelkov in drugih proizvodov, da bi proizvajalci raznih gospodarskih dejavnosti imeli približno enake možnosti pri ustvarjanju dohodka. Dane možnosti pa bo treba z ustreznim delom in organizacijo kar najbolj uporabiti;
3. ponudbo in povpraševanje po določenih kmetijskih pridelkih in živini. Pri visokih cenah se je dogajalo, da so kmetovalci pridelovali stvari, za katere ni bilo dovolj kupcev;
4. gibanje cen na svetovnem trgu. Te so pomembne zlasti za izvoz. Če bodo stroški naših kmetovalcev veliko višji kot v drugih državah, pa bo treba odkrivati vzroke in jih odpravljati.

O kompenzacijah, s katerimi bodo zamenjane premije, smo že pisali. Razlika med njimi bo tudi v tem, da bodo denar za kompenzacije zbirali v republikah, v katerih bo hrana porabljena, in ne tam, kjer bo pridelana. Tam bodo tudi določene cene, ki bodo še ostale pod nadzorstvom.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

MOSKVA - Agencija Tass poroča, da so z ukazom 'prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR odklikovali predsednika SFRJ in ZKJ Josipa Broza Tita ob njegovem 85. rojstnem dnevu z redom oktobrsko revolucije.

BEOGRAD - Na povabilo podpredsednika zveznega izvršnega sveta in zveznega sekretarja za zunanje zadeve Miloša Minića je prispel v Beograd na petdnevni uradni obisk zunanji minister Mongolske ljudske republike Mangalin Dugersuren.

MADRID - Baskovska separatistična organizacija ETA je sporočila, da je v petek ugrabila baskovskega industrialca in znanega frankista Javierja de Ybarra in da tako nadaljuje svoj 'boj za uveljavitev težen baskovskega ljudstva'.

PARIZ - Ganski ambasador v Franciji Jaw Turkson je uradno sporočil, da je Gana prekinila odnose z Ugando. Pojasnil je, da se je vse diplomatsko osebje ganskega veleposlanstva v Kampali že umaknilo iz Ugande.

MOSKVA - Dobrih petnajst let po tistem, ko je bila ustanovljena, se je zdaj v Kremlju pod predsedstvom generalnega sekretarja CK KP SZ Leonida Brežnjeva sestala ustavna komisija in naposled odobrila načrt nove sovjetske ustave, četrte v zgodovini ZSSR, ki naj bi zamenjala dozdajšnjo ustavo iz leta 1936.

NEW YORK - Generalni sekretar Združenih narodov Kurt Waldheim je sklical na sedežu svetovne organizacije tiskovno konferenco, na kateri je govoril o nekaterih zgočih problemih sodobnega sveta, še zlasti o Bližnjem vzhodu in položaju na jugu Afrike.

LIMA - Ameriški diplomat Harry Schlaudeman, ki so ga obtožili, da je sodeloval v pripravah za upor proti vladi Salvadora Allendeja, je bil imenovan za novega veleposlanika ZDA v Peruju. Peruski listi so diskretno opozorili na vlogo, ki jo je Schlaudeman odigral v pripravah na vojaški udar v Čilu.

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Srečno, tovariš Tito!

To je pozdrav, ki je te dni izzvenel v mogočno čestitko vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti: to je pozdrav Titu: človeku, humanistu, revolucionarju, politiku, prijatelju.

Mnogo besed je bilo izrečenih o našem predsedniku, več kot dolžno spoštovanje mu izkazujejo domala po vsem svetu, pri nas pa smo njegov osebni praznik združili s praznovanji vseh naših delovnih ljudi in občanov.

Titova pot je naša pot

Štabela mladosti je opasala Jugoslavijo z vsem, kar je lastnega mladi generaciji, predsedniku Titu je ponesla za koš pozdravov, prirsčnih čestitk ter dolžno spoštovanje do človeka, ki poseblja vse, kar smo, kar hočemo biti.

Francoski razumnik je zapisal, da je Titovo življenje izenačeno z zgodovino, to pa je lastnost velikih ljudi. In takšna osebnost je naš Tito: premočrten, ko gre za uresničevanje narodove volje, demokrat po duši in ravnanjih, neizmerno energičen, ko je bilo potrebno v izjemnih trenutkih poudariti izvornost naše, samoupravne poti v socializmu. Prav to pa je tisto, kar še posebej spoštujemo, zato tudi pravimo, iskreno, brez pretiranih olepšav - Titova pot je naša pot...

JUBILEJ

Slovenska gimnazija v Celovcu je slavila 20-letnico svojega obstoja in dela. Danes jo

obiskuje 493 učencev, kar je skoraj petkrat več kot ob njenem nastanku. Na gimnaziji poučuje 33 profesorjev. Doslej je na celovski gimnaziji maturiralo domala 500 dijakov, njena dejavnost pa je tudi pomemben element pri krepitvi slovenske nacionalne zavesti v Avstriji ter kulturnega utripa.

TOMŠIČEVE NAGRADE

Ob 35-letnici smrti narodnega heroja Toneta Tomšiča so bile v Ljubljani podeljene nagrade tistim slovenskim novinarjem, ki so se v minulem letu izkazali s svojimi prispevki, nekaterim pa za ves opus dosedanjega dela.

Na svečanosti je govoril Emil Rojc, član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, ki je med drugim poudaril, da mora tudi pošteno in kritično informiranje pripeljati delovnega človeka do tega, da bo lahko v celoti odločal o rezultatih in pogojih svojega dela.

MARKANTNA OSEBNOST

Umrli je nekdanji prior kartuzije v Pleterjih dr. Leopold Edgar-Lavov, človek, ki je iskreno in s prepričanjem pomagal slovenskim partizanom v boju za osvoboditev slovenskega naroda, zaradi česar je tudi postal tako markantna osebnost našega medvojnega in povojnega časa.

PROPAGANDA

V Ljubljani je bila prva seja komisije za propagandne priprave na 8. kongres ZK Slovenije. Na seji so poudarili, da je najboljša propaganda vtkana v dosledno uresničevanje politike ZK, nove ustave ter zakona o združenem delu. Na svojo prvo sejo se je sestala tudi komisija za pripravo sprememb in dopolnitev statuta ZKS.

M. MEDEN

Bilo je natanko 23.53, ko je minuli petek s parizke železniške postaje Gare de Lyon zadnjič odpeljal na svojo dolgo potovanje vlak, o katerem so snemali filme in pisali knjige, ki pa niso vendarle končal žalostno ukinili so ga zaradi nerentabilnosti po dobrih desetletjih vožnje! To je slovit "Orient ekspres", ki je povezoval Pariz z Istanbulom in ki je na začetku svoje kariere veljal za eno izmed svetovnih znamenitosti, toda atrakcij, ki so si jih lahko privoščili samo najbogatejši. Z njim so se vozili kralji, principi, predsedniki in slovitni filmski igralci, ki med potovanjem uživali v večje udobje, kar ga je premogla tehnika na začetku dvajsetega stoletja. Toda od stare slave mogoče živeti...

Tačas pa se je pokazalo, da je za življenje potrebno tudi spoštovanje zgodovine, natanko na desetletni grozljivem požaru v bruseljski trgovini, med katerim je izgubilo življenje 250 ljudi, je v belgijskem glavem mestu znova zapredeli petelin - topol nekem hotelu, zaradi česar je zgorelo 15 turistov. Sreči se je treba zavračati žrtev ni bilo več, saj je bil hotelu, ko je v njem ob polnoči izbruhnil požar, okrog tristo gostov, vključno turistov... Nepravilna in tragična ponovna zgodovina...

Na srečo pa se nekateri reči ponavljajo tudi v našem smislu in tako kronist poroča, da se znova v Španiji živeča gendarna borka španskih ministov Dolores Ibarruri La Pasionaria, ponovno uspešno vključila v politično življenje svoje dežele. Pasionaria, kakor imenuje predsednico španske komunistične partije, se je vrnila v Madrid iz Sovjetske zveze, dolgih desetletjih izgnanosti in kljub svojim poznim letom (nosi že osmi krizni delavno sodeluje v pripravah na parlamentarne volitve. Trdno zdravje in velika lja...

Iz zadnjega PAVLIHE

NA PROIZVADJALNEM ODRU

- Danes ne bo zrezkov, v kuhinji sem uvedla samski program.

POGOVOR O ČEBINAH – Predzadnje sredo je učenke in učence novomeškega šolskega centra za gostinstvo obiskal Vencelj Perko, udeleženec ustanovnega kongresa KPS na Čebinah, in jim pripovedoval, v kakšnih okoliščinah je potoval na kongres. Na sliki: Perko med mladimi.

NOVI ČLANI ZK – V Tovarni avtomobilov IMV v Novem mestu so imeli v četrtek proslavo ob jubilejih partije in Tita. Na proslavi so sprejeli med vrste ZK štirinajst novih članov. Na sliki: med svečanim sprejemom. (Foto: Janez Pavlin)

OČETU PARTIZANSKIH BOLNIŠNIC – Šentrupeški šolarji so v letu velikih jubilejev in okviru Jugoslovanskih pionirskih iger sklenili, da bodo odkrili obeležje rojaku in akademiku dr. Pavlu Lunačku – Igorju. V nedeljo je ploščo odkril prof. Novak (na sliki). (Foto: Zeleznik)

ZAKLJUČEK TEČAJA – V ponedeljek je 118 slušateljev občinske politične šole uspešno zaključilo 50-urni tečaj. Diplome so slovesno podelili v ponedeljek v Domu JLA, potem pa so si tečajniki ogledali še nove filme o samoupravljanju. (Foto: J. Pavlin)

ZELEZNIŠKI „KRIŽ“ SRS KONČAN

Jutri bodo slovesno odprli še zadnji del slovenskega železniskega „križa“: 16 kilometrov elektrificirane proge med Mariborom in Sentiljem. Dogodek pomeni velik uspeh ne samo za slovenske železničarje, marveč za celotno jugoslovansko gospodarstvo.

Sejmišča

NOVO MESTO: na ponedeljkovem sejmu ni bilo posebnih presenečenj, ne glede na dogona ne glede na napredaj je bilo 535 prašičev, od tega 52 starih od tri do pet mesecev, prodanih pa le 237. Cene: pujski 620 do 950 din, starejši, prašiči pa 960 do 1.300 din.

BREŽICE: sobotni sejem je bil splet obilno založen, saj je bilo napredaj kar 625 prašičev, od tega le 16 starejših. Lastnika je menjalo 452 živali; pujski so bili po 38 din, nad tri mesece stari prašiči pa po 23 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Rez v pozeblem vinogradu

Če bi vinski trto pustili pri miru, da bi rastla, kot sama želi, bi namesto kultiviranega vinograda imeli goščavo. Rast je treba zelena rez ali pletev je pomemben sestavni del poletne skrbi za trto, žal marsikje in marsikdaj podcenjevan, nestrokovno in nepravočasen.

V zdravem, neprizadetem vinogradu je treba pleti drugače kot v vinogradu, ki ga je prizadela spomladanska pozeba, kot je bil primer letos. V neprizadetem vinogradu opravimo poletno rez zgodaj, takrat, ko se na poganjkih pojavijo kabrniki, končati pa jo je treba najmanj teden dni pred začetkom cvetenja. Opleti je treba jalove poganjke na starem lesu, nerodne mladice, ki so pogonele iz sbrstov, pa tudi vse slabotne poganjke na starem lesu, ki so se razvili iz spečih očesa.

V pozeblem vinogradu je pletev še zahtevnejša in nujnejša. Z njo rešuje vinogradnik ne le uspeh tekočega leta, marveč tudi prihodnjega. S pomočjo pletve zagotavlja rozge, ki bodo rodne v naslednjem letu. Naj le ponovimo, kar večina vinogradnikov dobro ve: rodna je le tista enoletna rozga, ki zraste iz očesa, ki so na reznikih ali šparonih. Po pozebi je treba počakati, kaj bo z očesi na šparonih ali reznikih, ne pa le-te kar brezglavo porezati. Sele potem, ko odženejo mladice, skrajšamo šparone do prve rodne mladice.

Speča očesa, ki poženejo iz starega lesa, so le izhod v sili. Mladice, ki se razvijejo iz njih, pustimo le tedaj, če je bila pozeba popolna, oziroma če želimo znižati deblo ali vzgojiti nov krak. Nasploh je treba odstraniti odvečne nerodne mladice. Pozebli vinogradi potrebujejo prav toliko, če ne še več dela in skrbi kot nepozebli, pa četudi jeseni ne bodo tega poplačali. Tako je pač. Prizadete vinograde je treba še izdatneje pognojiti z dušičnimi gnojili, škropiti je treba prav toliko ali pa še več, saj je prizadet vinograd še bolj občutljiv za rastlinske boleznine in škodljivce.

Sporazum cilja dlje od „zelenega načrta“

Država se umika, odмира. Opušča se kmetijski protekcionizem (zaščita) našega tipa. Postopno bodo prenehali dosežani ukrepi in spodbude, s pomočjo katerih je zvezna blagajna spodbujala kmetijski razvoj. Namesto tega naj bi se uveljavili trdnejši gospodarski in tržni odnosi, ki naj bi s tako imenovano zaščitno ceno kmetijskih pridelkov in drugimi novostmi zagotavljali skladnejši kmetijski razvoj.

To je ena bistvenih značilnosti, ki jih prinaša pred kratkim sklenjen medrepubliški dogovor o razvoju kmetijstva, kot je dejal republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Milovan Zidar, ko nam je razlagal vsebino sprememb. Dogovor so pripravljali recni in piški kar tri leta, kar potrjuje, da gre za pomembne novosti, globoke spremembe in zapletene zadeve.

Kako bo po novem s kmetijskimi cenami, to je eno prvih vprašanj za tiste, ki hrano pridelujejo, in za tiste, ki jo pojedjo. Družbeni dogovor dokončno zavrača tako imenovano stroškovno načelo, ki naj bi kmetijskim pridelkom in proizvodom priznavalo ceno, kakršno bi dal seštevek stroškov. Po novem bo temeljno merilo gospodarska uspešnost v pridelovanju oziroma reji, pri čemer bodo pri določanju cen upoštevali produktivnost, razmere v ponudbi in povpraševanju ter dolgoročno usmeritev in dolgoročne cilje kmetijske politike.

Po novem ne bo več zamčenih cen, ki so spodbujale pridelovanje, ne da bi sprasovali, če ne bo morda pridelalec ostal v skladiščih državnih rezerv. Zaščitne cene, ki jih bo zvezna strokovna služba določala v oktobru za celo leto vnaprej, naj bi onemogočale tržno zmešnjavo. V vsej Jugoslaviji bodo odkupne cene kmetijskih pridelkov enake, maloprodajne cene pa bodo določale republike same. Kar bo za dolensko kmetijstvo posebno zanimivo: v spisku osnovnih kmetijskih pridelkov ni krompirja; to pomeni, da se bodo njegovi ceni morali pridelovalci in porabniki dogovarjati v okviru svoje poslovne skupnosti na ravni republike.

Poudarjanje tržnih zakonitosti, ki bodo bolj kot doslej prišle do veljave, pa ne pomeni, da državna blagajna, ki je v preteklosti s premijami in regresijami pomagala kmetijstvu, dviguje roke od te tako pomembne gospodarske panoge. Po novem bodo imela večjo vlogo nadomestila (kompenzacije) za pro-

stroške bo potem seve morala priznati in nadoknaditi cena pridelka in prireže, tako, kot je povsod v svetu, kjer so ta odnos že postavili na čiste gospodarske temelje.

Medrepubliški dogovor o razvoju kmetijstva, ki bo zamenjal (večkrat grajam, glej karikaturu!) „zeleni načrt“ prinaša še vrsto drugih novosti in nalog. Na njegovi osnovi že pripravljajo tako imenovane akcijske načrte, v katerih bodo podrobneje opredeljene naloge in načini urejanja kmetijskih vprašanj, seveda v okviru širšega družbenega plana.

V nekaj besedah: spremembe v kmetijski politiki so velike in – upoštevaje globlje družbene spremembe – tudi nujne. Kako se bodo obnesle, prepustimo času. Soustvarjalci medrepubliškega dogovora so optimistični, četudi se zavedajo težav in naporov, ki jih bo terjalo uresničevanje medrepubliškega dogovora.

MARJAN LEGAN

Za temeljno banko

Črnomajska podružnica Ljubljanske banke ima od ustanovitve 1970 velik pomen za razvoj obeh belokranjskih občin.

S svojim delom je prispevala znaten delež k naporom za pospešeno rast gospodarstva. Tako je pripomogla, da je v črnomajski občini dobilo delo 3.500 novih delavcev, v metliški pa okoli 1.000. Vzporedno s tem je rasel tudi narodni dohodek v obeh občinah, s tem pa tudi kreditni global v podružnici; le-ta kaže neprimerno hitrejšo rast kot v drugih enotah LB. 1971 je na primer znašala bilančna vsota 64 milijonov dinarjev, lani pa 465 milijonov.

Lani so se lotili intenzivne monetizacije poslov, ki jih zahteva letos sprejeti akcijski program banke za uresničevanje stališč in ocen CK ZKI.

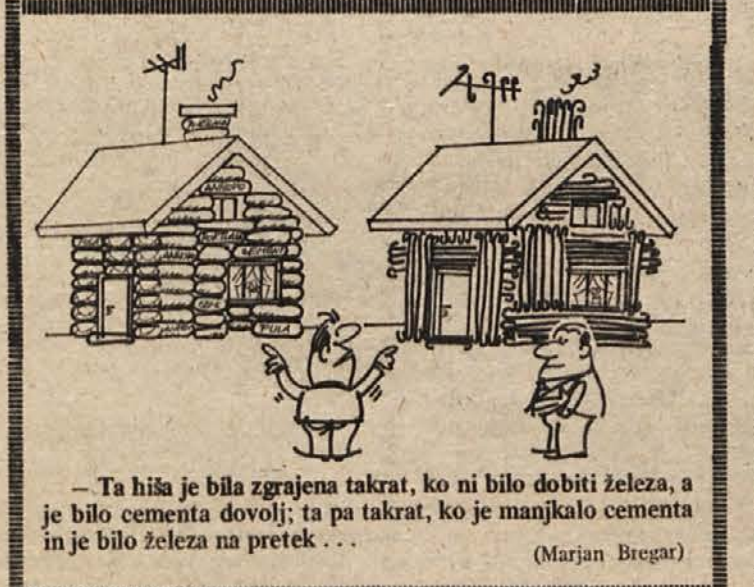
Tako ugotavljajo, da ima črnomajska podružnica bazno kreditno in denarno osnovo, da se konstituira v temeljno banko. Ze dosedanja dejavnost podružnice je bila usmerjena v skupna vlaganja, pomembna za celotno regijo.

Od temeljne banke bi imelo gotovo največ koristi belokranjsko gospodarstvo, kjer je čutiti močno težnjo po področni organiziranosti, pa naj gre za SOZD, OZD ali tozde. A. B.

dano hrano, da ne bo za porabnika predraga, pridelovalec pa bo zanjo kljub temu dobil, kar mu bo pripadalo po vnaprej dogovorjeni ceni.

Prehod bo seveda postopen. Kot primer naj navedemo usihanje regresa za umetna gnojila, ki ga dobivajo tovarne, da ne zvišujejo (že tako dokaj visokih) prodajnih cen umetnih gnojil. Letos bo do konca leta še veljala dosedanja stopnja, prohodnje leto se bo zmanjšala na 14, leta 1979 bo znašala le še 7, medtem ko bo leta 1980 regres usahnil. Večje

PROSTO DELOVNO MESTO!

„LABOD“ tovarna oblačil
Novo mesto
TOZD Libna KRŠKO

OBJAVLJA
prsto delovno mesto

SAMOSTOJNEGA KUCHARJA (ICE)
v rekreacijskem centru Labod – Sromlje.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

1. da imajo ustrezno strokovno izobrazbo,
2. da imajo sposobnost samostojnega vodenja gostinskih uslug v centru,
3. da imajo izpit za voznika motornih vozil B – kategorije.

Pismene prijave je treba poslati v roku 15 dni po objavi na naslov: „Labod“ Novo mesto TOZD Libna 68270 KRŠKO.

LICITACIJA

Slovin TOZD Bizeljsko Brežice

objavlja
javno licitacijo
za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

	izključna cena:
kosilnica RC	300,00 din
grabeži – 1 par	1.000,00 din
krožna brana	2.700,00 din
dodatni rezervoar	160,00 din
petbrzdni plug	1.700,00 din
vlečni obračalnik Hofnerr-Schranz	1.900,00 din
pik – preša – balirnica	2.000,00 din
obračalnik Sonce	600,00 din
kombajn – Zmaj 78 special	22.000,00 din
krožna brana (gladki diski)	2.700,00 din
gumi voz – 5 ton	800,00 din
tovorni avto TAM 2000 CE 230–47	
letnik 1968	20.000,00 din
tovorni avto TAM 2001, CE 405–97, letnik 1971	30.000,00 din

Licitacija bo na upravi tozda v Brežicah, Cesta prvih borcev 5 v četrtek, 2. junija 1977, ob 10. uri. Na licitaciji lahko sodelujejo vsi, ki bodo pred licitacijo položili 10-odstotni polog od vrednosti osnovnega sredstva.

Osnovna sredstva, ki so predmet licitacije, bodo na ogled na dan licitacije od 8. do 10. ure na dvorišču upravne zgradbe. Prometni davki in eventualni stroški prenosa lastništva niso zajeti v izključnih in zlicitiranih cenah.

Slovin TOZD Bizeljsko Brežice

Delovna organizacija za gradbeništvo, obrt in komunalno, Črnomelj, TOZD Begrad

objavlja prsto delovno mesto

VODJE STROJNEGA OBRATA

Pogoji:
višja šola strojne smeri, višja šola za organizacijo dela in 3 leta delovnih izkušenj ali srednja strojna tehnična šola in 5 let delovnih izkušenj.
Kandidati naj prošnje s potrebnimi dokazili vložijo v roku 10 dni po objavi.

NOVO MESTO – Medobčinski svet ZK za Dolenjsko bo jutri dopoldne na seji v Domu JLA razpravljati o uresničevanju dokumentov osme seje CK ZKS in 29. seje predsedstva CK ZKS ter o vlogi komunistov v Zvezi sindikatov.

KRSKO – V „rdečem kotičku“ tiskajo občinske skupščine bo jutri ob 18. uri pogovor ob izidu prve številke „Posavskih srečanj“, revije za kulturo in družbeno vprašanja.

NOVO MESTO – V Dolenjski ga-eriji bo v soboto, 28. maja, ob 9. uri občinska konferenca Zveze kulturnih organizacij. Po uvodni besedi predsednika izvršnega odbora bodo obravnavali delovni program zveze za leto 1977.

NOVO MESTO – V ponedeljek, 30. maja ob 11. uri, bo prva seja skupščine sklada za dodatno in dopolnilno izobraževanje delavcev v zasebnem sektorju. Sprejeli bodo več temeljnih listin, izvolili vodstvena telesa ter sprejeli delovni načrt sklada.

MAJSTROVI BORCI ZBOROVALI

Majstrovi borci brežiške prostovoljne enote „Majorja Antona Kosa“ (od 126 članov pred dobrimi desetimi leti je ostalo živih samo še 40) so se te dni zbrali na letni skupščini, na kateri so izvolili odbor, ki mu predseduje Anton Zabkar. Skupno z vsemi borci za severno mejo bodo tudi borci enote „Majorja Antona Kosa“ letos praznovali 60-letnico bojev za Koroško. Čeprav jim je lovorike pobrala zavezniška diplomacija, se njihov boj nadaljuje. S skupščine so poslali Majstrovi borci predsedstvu SRS tudi protestno resolucijo, v kateri obsojajo napade avstrijskih nacistov. Zbirajo tudi gradivo za knjigo spominov, ki jo bo izdal republiški odbor.

D. V.

PRIZNANJA ZSMS

Najzslužnejšim mladim družbenopolitičnim delavcem in OO ZSMS ter mentorjem ZSMS občine Novo mesto so 23. maja v novomeški Dolenjski galeriji podelili 22 priznanj. V kulturnem programu so nastopili recitatorji iz gimnazije in Dolenjski okteti.

PRIZNANJA GARNIZIJE V CERKLJAH

Delegati vseh zborov občinske skupščine v Brežicah so se 17. maja glasovali za podelitev listine o priznanju garnizije JLA v Cerkljah. V obrazložitvi je poudarjeno nenehno vsestransko sodelovanje, s katerim garnizija utrjuje enotnost naših narodov in povezanost občanov z ljudsko armado.

Ne več odrezani od sveta

Do leta 1985 bo potrebnih v Suhi krajini več kot 2000 novih delovnih mest

Trinajst krajevnih skupnosti iz štirih občin, Grosuplje, Kočevje, Novo mesto in Trebnje, tvori suhokrajnsko območje, na katerem živi danes malo manj kot 14.000 ljudi.

Suha krajina danes in čez osem let bi lahko imenovali program razvoja, na 67 straneh obdelano gradivo, ki ga je izdelala skupina domačih strokovnjakov. Da bi vedeli, pri čem smo, kaj hočemo in moramo narediti, da ne bi ta kos dolenjske zemlje povsem propadel in izumrl.

Ce pogledamo kazalce današnjika, jih primerjamo z dolenjskimi in slovenskimi poprečji ali pa kako drugače, vselej ugotovimo, da so ljudje v Suhi krajini nekajkrat na slabšem. Dokazi: v zadnjih 15 letih se je število prebivalcev zmanjšalo za 7,8 odst. medtem ko je v Sloveniji naraslo za 14,3 odstotke. Ob popisu 1971 je bilo v Suhi krajini polovico kmečkega prebivalstva, v SRS le 20 odst. Lani je bilo v Suhi krajini zaposlenih 21,2 odst. prebivalcev, dolenjsko poprečje zaposlenosti pa je 33,4 in slovensko 37,9 odstotkov. Nad polovico zaposlenih Suhokrajcev odhaja na delo izven domačih krajevnih skupnosti in 480 jih je v tujini.

Kako poteka v tem delu Slovenije oskrba prebivalstva, pove podatek, da inajo trikrat manj prodajnih površin na prebivalca kot na Dolenjskem, Dolenjska pa v tem pogledu za deset let zaostaja za Slovenijo. V Suhi krajini manjka 169 obrtnikov, v predšolsko varstvo je zajetih samo 5,96 odst. otrok, en zdravnik splošne medicine pride na 4.660 prebivalcev, medtem ko ima drugod na Dolenjskem skrb za poprečno 3.375 ljudi. Okrog 1800 gospodinjstev je brez pitne vode, večina krajev je brez telefona, nobeno naselje nima kanalizacije. Še to: v Suhi krajini je 139 zapuščenih stanovanj. Celotna Suha krajina je več kot eno uro avtobusne vožnje oddaljena do raz-

NA CILJU, PRI SV. BERNARDU – Za spomin še skupinski posnetek v Bernardinu. Med povabljenimi poštarnimi delavci, „aktivisti Dolenjskega lista“, so bili tudi kontrolor Jože Kukec in upokojena poštarja Alojz Knafelc ter Ivan Pleško iz Novega mesta. Tja in nazaj nas je varno popeljal izkušen šofer Gorjanec Leopold Kodrič iz Podbočja. (Foto: S. Mikulan)

S poštarnimi delavci v neznano

Na izletu s 23 poštarji, popotnico Dolenjke in avtobusom Gorjancev

Dolenjski list ne izhaja le redno vsak četrtek, kot pravi njegovo geslo zeleno na rumenem, marveč tudi sicer možato drži besedo. Minuli petek je izpolnil obljubo, dano „aktivistom“ Dolenjskega lista, kot rečemo našim poštarnim delavcem, ki so v naši zadnji akciji največ pripomogli, da se je velika družina, ki jo veže ne tako rahla sorodstvena vez – Dolenjski list, zvečala še za 1.700 „družinskih“ članov.

Da bi bila nestrpnost večja, je imel izlet oznako „v neznano“. Skrivnost povečuje užitek. Ko smo v avtobus našega prevozniškega podjetja „Gorjanci“ v Ljubljani vkrcali še zadnjih pet gostov, poštarnih delavcev s Kočevskega, in zavili po Tržaški cesti, je bila neznanica rešena. Naš cilj je bilo morje, ogled Kopra, Izole, Portoroža, posebej pa še luke Koper in betonske rože Portoroža – „super“ hotelskega naselja Bernardina. Z bližanjem cilja se je razpoloženje stopnjevalo – tudi po zaslugi izdatne popotnice (k čemur, seve, spada tudi mokrota), ki jo je naš rajzi radodarno poklonilo trgovsko podjetje „Dolenjka“.

In nazadnje morje! Stik z njim je bil doživljaj za poštne delavce, zlasti pa za Staneta Matka iz Sodražice, ki je lahko prvič nemočil prst v slano vodo in se zapeljal s čolnom. Da je mogoče po morskimi gladini teči, če zelo naglo odmikata nogo, seveda ni verjel. Sijal je od zadovoljstva, nič manj pa mi, ki smo to doživljaj pripravili. V zahvalo, ker je tako kot njegovi kolegi zastavil dobro besedo za Dolenjski

list, češ da je to najboljši pokrajinski list, ki izhaja na Dolenjskem. To drži kot pribito. Življenje brez njega je bolj puho, bolj revno, bolj osamljeno. In tako dalje in tako dalje... (Dobremu aktivistu tako in tako ne zmanjka besed).

Saló na stran. Da je bil izlet zares prijeten, je odločilno pripomogel naš novinarski kolega Rastko Bradščka, stari prijatelj Dolenjske in Dolenjskega lista, sicer pa upokojeni nekdanji urednik Primorskih novic. S kurantno zalogo podatkov (in vicev!) bi zagotovo posekal marsikatero poklicnega turističnega vodnika.

Luko Koper smo obiskali, ko se je mrzlično pripravljala na svojo dvajsetletnico, na svoj 23. maj. Kaj je 20 let proti večnosti? Toda v teh dveh desetletjih je podjetnost in pridna roka ustvarila še en čudež. Iz nič se je rodila luka, njenih 1.250 m operativne obale, 21 hektarjev odkritih in nad 15 hektarjev pokritih skladišč, nad 2 milijona ton pretovora. Njenih 1838 ljudi dosega za polovico večjo delovno storilnost na zaposlence kot jo v sosednji, mnogo starejši luki na Reki. Koprška luka

je lani spraznila ali napolnila trebuhe 979 ladij.

Končno še Bernardin, svetovljansko prabežališče, arhitektonska mojstrovina v betonu (ki ga bo „omehčalo“ zelenje), z nepretiranimi cenami in mnogimi težavami, s katerimi se ukvarja vsak začetnik, četudi je velikan. 36 starih milijard je vložnih v to, kar danes stoji, a še ni povsem dokončano. Videli smo, kaj je to, kar razumemo pod oznako industrijska turistična dejavnost. Videli, kaj vse mora imeti turistična ponudba, da zadovolji kar največ gostov.

Na svetu pa je tako, da vse prijetno hitro mine. Treba se je bilo vrniti domov, zakaj že naslednje jutro so poštne delavce čakali novi kupi poštarnih pošiljk in časnikov. Kot vsak četrtek Dolenjski list, za katerega mislimo, da bo – po tem prijetnem izletu – poštna torba vsaj za trohico lažja. Pač: zvestoba za zvestobo.

M. LEGAN

DANES POSAVSKI POSVET

Sekretar medobčinskega sveta ZKS Posavje sklicuje na pobudo izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS za danes popoldne na Catežu pomembno posvetovanje o uresničevanju stališč in sklepov 8. seje CK ZKS in 29. seje predsedstva CK ZKS.

MALI TRNOVEC: V ČAST JUBILEJEV

Mlečna skupnost Trnovca, male kozjanske vasi v sevniški občini, se bo v nedeljo s pomembno delovno zmagao za te kraje vključila v praznovanje velikih partijskih in Titovih jubilejev. Ob 13. uri bodo svečano izročili namenu novo mlečno zbiralnico. Z združenimi močmi kmetov, sevniškega kmetijskega kombinata – tozda za kooperacijo in celjsko mlekarstvo so prišli do prepotrebne objekta in naprav, vrednih okrog 150.000 din, kar je vsekakor lep uspeh za 17 članov te mlečne skupnosti.

ČEŠKI ZBOR PRIDE 1. JUNIJA V MOKRONOG

Dekliški pevski zbor pedagoške šole iz Karlovih Varov, češkega mesta, znanega po filmskih festivalih, bo v sredo, 1. junija, ob 18. uri nastopil v Mokronogu. Gostje bodo na Dolenjsko prišli iz Celja, kjer bodo sodelovali na tradicionalnem mladinskem pevskem festivalu. Mokronožski koncert organizirata trebanjska kulturna skupnost in mokronožska osnovna šola.

GASILSKA PARADA V NOVEM MESTU – V ponedeljek popoldne je novomeško gasilsko društvo počastilo partijske in Titove jubileje z javnim nastopom in koncertom gasilske godbe. Dolga povorka vozil ter gasilcev in gasilk je v uniformah krenila izpred kina Krka na Glavni trg, kjer se je sprejela pridružila godba. Malo pred 19. uro pa so novomeški gasilci uprizorili vajo pri svojem domu v Ločni. (Foto: Pavlin)

Michael je postal Miha

Sprva je bilo nekaj začudenja. Danes Krško in Sevnica z odprtimi rokami gostita devet mladih Kenijcev, ki bodo morda še letos predstavljali vodilno delovno moč „Yukena“, tovarna ki bo predstavljala jugoslovanske tekstilce na kenijskem trgu. Mladi Afričani so na Dolenjskem že dobra dva meseca, njihovo bivanje pri nas pa bo zaključeno v jeseni, kajti čaka jih še veliko dela in učenja.

Michael, Samuel, John in Cornell, ki delajo v krškem Labodu, pravijo, da so z delom izredno zadovoljni, še posebej zadnja dva, ki sta skoraj osamljena v ženskem oddelku. Delavci so jih sprejeli priščno, jim pomagajo na vsakom koraku, imajo inštruktorje, kratka, po njihovih besedah ni v obisku niti ene same slabe točke. Podobnega mnenja so tudi Francis, Alfred in Joseph iz sevniške Jutrjanke. Pravijo pa še, da so si med občani našli že veliko novih prijateljev. Prav tako so prijetno presenečeni nad prijaznostjo gostiteljev, ki jih večkrat popeljejo na izlete po Sloveniji, 1. maja so se celo kopali v Jadranu. Jerad in John iz Lisce pravita, da tako čudovitih ljudi še nista srečala, hkrati pa sta se spotaknila ob edino „oviro“ – jezik. Le malo jih je v tovarni, ki znajo angleško, zato je s sporazumevanjem velika težava. Vse pa kaže, da bo tudi ta ovira kmalu odstranjena.

Morda še to, da so vsi nastanjeni v sevniškem hotelu Ajdovec, da dobijo mesečno 75 dolarjev žepnine, da je – tako sami pravijo – vse O.K.

B. BUDJA

V skladu že milijon dinarjev

Od 16. 4. do 12. 5. 1977 so v medobčinski sklad za nakup dragih medicinskih instrumentov prispevali:

Dolenjski list (odpovedani honorar) 300 din, Cimerman Terezijska Mala Kivava, 150 din, družina Andoljšek (namesto venca pok. Marije Lumpert) 500 din, Zavarovalnica SAVA Krško 2000 din, Osn. org. sindikata DPO Krško 1000 din, Osn. org. sindikata KREMEN (namesto praznovanja dneva žena) 1600 din, Industrija obutve BOB Dol. Toplice – polovica dnevnega zaslužka delavcev 5.517,75 din, Ivec Beba-Liljana, Titograd (namesto venca pok. Mariji Ivec) 1000 din, SZDL Bršljin – namesto praznovanja dneva žena – 1000 din, Gostinska šola Novo mesto, prisr. učencev 1151,40 din, Člani RK v ulic: Ljubljanska, Kurirska pot, Slakova, Kolodvorska in Kettejevci drevored v N.m. 1264,00 din, Člani RK iz blokov 9 do 12 na Mestni njivi v N.m. 2650,00 din, Nada Tršar, namesto venca pok. Henrika Uhanu, 500 din, Marija Gorenc iz Novega mesta 150 din in Milica Vindišar iz N. mesta 50 din. Člani RK blokov 5 – 8 na Mestni njivi, Cankarjeva ul. in Prisojna pot 2971 din.

OBVEZNIČNE POSOJILA ZA CESTE so skladu v istem obdobju odstopili: dr. Miroslav Mance, 2400 din, dr. Miro Smigovec 2600 din, dr. Eva Smigovec 2500 din, vsi iz zdravstvenega doma v N. mestu. Delavci sološne bolnišnice Novo mesto: dr. Meta Novak 3000 din, dr. Lavo Morela 2900 din, dr. Vesna Morela 3500 din, dr. Milica Strojnar 2800 din, dr. Meta Turk 2900 din, dr. Toni Glueck 2700 din, dr. Polona Furlan 2200 din, dr. Mila Vicoč 2200 din, dr. Milica Beljanski 1800 din, dr. Vlado Avguštin 2200 din, dr. Adolf Zupan 2300 din, dr. Slavka Čampa 2800 din, dr. Nada Cimerman 3000 din, dr. Jože Steklasa 2200 din, dr. Janež Franc 2300 din, dr. Janež Kramar 2900 din, dr. Marica Kramar 3500 din, Mimica Škof 1800 din, Martin Trčinar 1300 din, Marija Strasberger 1900 din, dr. Jan Cepuder 2900 din, dr. Tomislav Goranič 1300 din;

Vanja Mesarič 1300 din, Irena Lazar 1500 din, Zdenka Jančič 1800 din, Tatjana Šetinc 1700 din, Milka Šavrič 1800 din, Lada Gvardijančič 1600 din, Danica Zupančič 1500 din, Marija Smolnik 1100 din, Ana Dolenc 2000 din, Rezka Rešetič 1900 din, Ana Pakiž 1000 din, Dragica Zupančič 1000 din, Vida Balant 1100 din, Vlado Pirnar 1900 din, Rezka Hrovatič 1100 din, Ana Štampar 1700 din, Marija Zupanc 1100 din, Polde Grahek 2000 din, Slavka Medved 2000 din in Slavka Baržič 1600 din.

Delavci SGP PIONIR Novo mesto so podarili skladu v obdobju obveznic posojila za ceste:

Marijan Zupanc 3400 din, Jože Pintarič 2800 din, Milka Klavžič 1700 din, Ivan Unetič 2100 din, Jože Kraus 2300 din, Janez Kastelic 1000 din, Danica Daničič 490 din, Anton Gazvoda 1200 din, Anton Pavlič 700 din, Milan Kapetan 2000 din, Ivan Jeriček 490 din, Anton Sečen 2000 din, Peter Bračko 2000 din, Lojzka Legiša 490 din, Alojz Jarc 1700 din, Marjan Radkovič 1470 din, Adolf Kraševc 1700 din, Božo Tratar 490 din, Josip Količ 420 din, Zmaga Bamberg 1200 din.

Franc Kirar 420 din, Franc Kocjan 350 din, Anton Zorko 490 din, Ferid Salič 300 din, Jože Rozman 490 din, Miha Duh 2000 din, Viljem Novina 600 din, Alojz Luštek 490 din, Andrej Burjan 700 din, Martin Novak 960 din, Andrej Bajc 1300 din, Igor Ruzič 1500 din, Slavko Vovk 600 din, Anton Slak 490 din, Ciril Grudnik 800 din, Metod Medic 490 din, Jože Barbo 420 din, Miro Milojkovič 420 din, Anton Martinčič 1500 din, Jože Fabjan 490 din, Jože Fijan 490 din, Stane Cimerman 420 din in Radoslav Stančič 490 din.

Obveznice posojila za ceste so podarili skladu tudi: Lojze Sakač Irča vas 3, za 1800 din, Venceslav Vicoč iz tovarne zdravil KRKA za 3000 din, Nikola Padevski, Novo mesto, 600 din, Rezka Jelenič 490 din, Črnoljka 2000 din, Anton Kastrevc iz Vel. Bučne vasi 29 za 400 din, Rozalija Virc, Dol. Kamence 1, 500 din, Matjaž Sinkovec, Ml. Sobar 8, 1300 din, Mihaela Slak, Mestne njive 11, 1500 din, Ivan Vajovič, Jerebova 16 a, 1000 din, Avgust Udvarc, Bela cerkev, 1800 din, neimenovani darovalci 2100 din, Sonja Klobčar, Kristanova 29, 400 din, Jože Klobčar, Kristanova 29 700 din in Mojca Klobčar, Kristanova 29 v Novem mestu, 700 din.

Skupno so občani, ustanove, delovne organizacije in sindikalne podružnice podarili v medobčinski sklad do 12. maja 793.512,75 din, obveznic posojila za ceste pa so dobili podarili za 214.710 din.

OBČINSKI ODBOR RDEČEGA KRŠKA NOVO MESTO

PREVEČ ZA JOK, PREMALO ZA VESELJE

Naša stalna rubrika „Uredništvo v gosteh“ teče že več kot dve leti. Bili smo v takšnih in drugačnih krajih, srečavali smo revščino in bogastvo, dobro voljo in obup, veselje in žalost, Ortnek pa je kraj, kjer smo se dodobra seznanili z nekim stanjem človekove duše, ki mu s tujko pravimo apatija. Pa bo kdo vprašal, od kod to stanje v tem kraju ribniške občine, ko pa imajo vendar železnico in asfaltno cesto, ko je Ortnek pravzaprav delavsko predmestje Ljubljane. Eno uredništvo v gosteh, nekaj ur pogovora je premalo za natančno analizo. Zapisati pa moramo, da je apatija lebdela nad mizami, slutili smo jo v cigaretnem dimu, v praznih in polnih kozarcih.

UREDNIŠTVO V GOSTEH

ORTNEK

OSEBNA IZKAZNICA

Temeljne podatke iz osebne izkaznice Ortneka nam je navrgel Alojz Andolšek, predsednik krajevne skupnosti Velike Poljane. Njihova skupnost šteje skupaj 13 zaselkov s 332 prebivalci, od katerih jih je 83 zaposlenih v Ljubljani.

„Možnosti za zaposlitev pri nas ni. Velika večina prebivalcev je kmetov, ki pa so se največ posvetili delu doma. Nepravilčen bi bil, če ne bi povedal, da so veliko prispevali tudi k današnji podobi kraja. Samoprispevki, prostovoljno delo so Ortneku napeljali vodovod, postavili televizijski pretvornik, ki bo pričel obratovati 25. maja. Pa tudi za jutrišnji dan imamo še veliko želja. 950 metrov nove trase za cesto Velike Poljane-Ortnek, 8-odstotni vzpon je še prav primeren za asfaltiranje, tako da bi nas ta investicija veljala okoli milijon dinarjev. Nadalje pričakujemo od kočevskega Elektra, da bo z novo transformatorsko postajo povečal električno napetost v zaselkih Žukovo, Vrh, Grnada, Škrajnek in Bukovec. In še nekaj: po tem, ko smo vendarle dobili telefonsko napeljavo, pričakujemo, da nam bodo še letos razdelili telefonske številke.“

O tem, da je bil Ortnek nekdanji velik industrijski center, od katerega pa ni danes ostalo skoraj ničesar, je spregovoril tajnik KS Jože Andolšek:

PREPREČITI IZSELJEVANJE

„Tudi kmet potrebuje dandanes dodaten vir zaslužka. Velika, mogoče

največja naloga našega kraja je, da mu to omogočimo. Le tako bomo preprečili izseljevanje iz kraja, zapostavljeni zemlji preskrbeli skrbnega lastnika, živini pa dobrega rejca. In še nekeje bo potrebno kmetu posvetiti več pozornosti: cene kmetijski mehanizaciji rastejo v prevelikem razkoraku z industrijskimi izdelki. Obstoj našega kmeta je v specializaciji. Neaktivna preteklost nam narekuje borbo, da vendarle stopimo v korak s časom.“

Ribniška dolina pač že od nekdaj slovi po obilici divjadi, ki pomeni tako za domače kot tuje lovce svojevrsen užitek, vse kaj drugače pa o njej meni tamkajšnji kmet. Na območju Ortneka je danes slišati nešteto pripomb o škodi, o zastoji poljedelstva, še posebno spomladanske rasti. Besedo ima Franc Prijatelj, gospodar LD Velike Poljane:

„Naša družina je po velikosti lovne površine (2.200 hektarov) povsem na repu v Sloveniji, šteje pa 29 aktivnih članov. Za njihovo aktivnost skrbijo: štiri do pet medvedov, 12 divjih prašičev, 35 jelenov, 125 srn, 80 zajcev, 60 jerebic, 3 do 4 kune, 30 lisic in povrh še dva risa. Temu primerna je tudi škoda, ki jo vsako leto izplačujemo kmetom (2 in pol stara milijona). Zraven tega pa porabimo še veliko pridelkov na mrhovišču: približno tona koruze, 500 kg jabolk, na svinjskih krmiščih pa kar okoli 2,5 tone koruze. Da ne govorimo o senu, ki ga samo za smjad in jelerjad porabimo nad tri tone. Hkrati lahko zapišete, da smo prva lovska družina v Sloveniji, ki je skupaj s krajevno skupnostjo pričela ocenjevati škodo, ki jo divjad povzroča kmetom. Mogoče je prav tu vzrok, da doslej pri ocenjevanju nismo naleteli na nikakršne težave.“

KMETU ČRNA BODOČNOST?

Prepustimo besedo nekaterim mlajšim kmetovalcem v krajevni skupnosti. Najprej Janezu Juvancu:

„Doma imamo kmetijo, pa sem se vseeno odločil za „dodatno“ delo, ki pa prinaša stalen vir dohodka. Zaposlil sem se v Ljubljani, ker pač pri nas te možnosti nimamo. Tako se sedaj vsak dan vozim na delo nekaj kilometrov stran. Sicer pa moram reči, da teče delo na kmetiji „normalno“. Nekaj je preglavic, ki nam jih povzroča divjad, toda lovska družina je poskrbela za „solidno“ odškodnino.“

Podobnega mnenja je tudi Stane Rigler iz Praproč, ki se je povsem posvetil delu na kmetiji. Je kooperant s Kmetijsko zadrugo v Ribnici, od katere je tudi dobil kredit. Danes je na kmetiji uvedel pašno-košni sistem, pa

vednar še vedno meni, da je zdajšnja perspektiva za kmeta črna.

„Lahko bi zvišali odkupno ceno živini, gnojila bi lahko bila cenejša. Skratka: kmet mora tudi nekaj dobiti, da lahko potem kaj da.“

Anton Gregorič je v teh krajih veterinar. Z veseljem pove, da mora strokovnjak natanko paziti, kaj in kakšno bo povedal kmetu, ki sprašuje za nasvet. „Veliko vedo naši ljudje, če primerjamo njihovo znanje o živini s predvojnimi,“ je rekel Gregorič. „Razlika je tolikšna kot med dnevom in nočjo. Živinorejce in mlekarstva so se oprijeli tudi mladi. Kot zanimivost lahko navržem, da velja ortneško mleko (seveda ni samo iz Ortneka) za eno najboljših, kar jih zbirajo Ljubljanske mlekarne.“

Vzor tamkajšnjih kmetovalcev je Anton Gorjup, ki se danes lahko postavi za najmodernejši pripomočki na kmetiji, v njegovih hlevih pa lahko naštejete 30 glav živine.

Povprečen Slovenec misli, da so pri nas zasebniki nekakšen razred zase, da žive bolje kot ljudje v tako imenovanem družbenem sektorju. Alojz Škulj iz Podpoljan je eden od ne tako redkih ljudi, ki so „zasebni“ kruh zamenjali z „državnim“. Celih 15 let je imal doma mizarstvo obrt, zdaj pa mizari v Inlesu. Škulj taktično pove, da je treba delati prav povsod, nekako pa se mu zdi, da zasebna mizarstva obrt ne more več konkurirati družbeni. Velike serije, cene, novi materiali. In tako se je odločil za Inles. „Zasebne obrtnike bomo vedno potrebovali,“ pravi Škulj. „Tako imenovana terciarna dejavnost je pomemben dejavnik vsake družbe. Zaseben obliček pa ni več kos družbenemu; zdi se mi, da sem to spoznal še ob pravem času.“

JE ORTNEK RES PREDMESTJE?

Rašo Andeselič je starešina JLA. Po priimku sodeč, ni naše gore list, vendar pravi, da se je s tem krajem zljil, počuti se kot doma. „Veliko sem hodil po Jugoslaviji, vendar tako poštenih in gostoljubnih ljudi še nisem srečal,“ pravi Andeselič. „In vendar se mi zdi, da je šla civilizacija tod mimo. Zalostna usoda tega kraja je, da ni niti vas niti mesto. Morebiti je predmetje. Če je tako, so vse dodatne besede odveč.“

Novo domovino je v Ortneku našel tudi Blagoje Blagojevič iz Prnjavora. Iskriv po bosensko, šalo pove najraje na svoj račun, in vendar resen. Pravijo, da brez njega tistega televizijskega pretvornika, ki ga bodo svečano izročili doslej prikrajšanim (ali pa tudi ne?) ortneškim gledalcem, ne bi bilo.

Blagoje Blagojevič: „Televizija nas ne bo rešila, ob njej se sicer lahko jokaš ali smeješ, vsakdanjih skrbi pa ne razvoza. In vendar je toliko dobre volje, dobronamernosti in pripravljenosti za vsako delo. Morda manjkajo samo organizatorji.“

„Če je veliko mleka, je slaba cena, če mleka ni, smo krivi kmetje,“ pravi Janez Mate iz Dolenjih Podpoljan. Živi od zemlje in živinoreje. Za ribniško kmetijsko zadrugo pravi, da zagovarja samo svoje koristi. Denar se pač najhitreje obrača v trgovini. „Ne živim slabo,“ pravi Mate, „dokler bom imel dve roki, ne bo treba z beraško palico po svetu, vendar bi morali imeti za nas, kmete, več posluha. Samo primer: hotel sem se lotiti kmečkoga turizma. Velika moda je bila to v tistih časih in je menda tudi še danes. Pritiskal sem na najrazličnejše kljuke. Zaman. Ne vedo, ni denarja za posojila itd.“

Ortnek je bil nekoč živahen kraj. Delavec Anton Gruden pripoveduje, kako so se nekoč, ko je kraj že začel izumirati, veliko nadejali od turističnega doma na Grnadi. Pa se ni preveč obneslo, čeprav se ve, da je od tam lep razgled, da o dobrih smučarskih terenih niti ne govorimo.

Besedo, dve o gradu, ki smo ga temeljito „obdelali“ že v prajšnji Prilogi Dolenjskega lista, je navrgel Lado Andoljšek, zobozdravnik iz Ortneka: „Posek najlepših smrek na grajskem dvorišču je višek neodgovornosti, ki ga nekateri kažejo do tega objekta. Naj samo navedem, da je že med vojnimi pokojni graščak Oskar Kozler prosil, naj mu teh dreves ne posekajo za cestno oviro in vojska mu je prošnjo uslišala. Danes so prav ta drevesa, čeprav lepa in zdrava, padla.“

Naš sogovornik je spregovoril tudi o zdravstvu v tem kraju. Nič kaj niso domačini navdušeni nad polžovo histrijo, s katero se danes v Ribnici gradi zdravstveni dom. „Dokler ne bo tudi to urejeno, ne moremo pričakovati od našega, domačega kadra, da bo ostajal doma, da bo delal v razmerah, kakršne so danes.“

DIVJA SMETIŠČA IN TRGOVINA

Vladimira Prezlja so naši bralci prav gotovo že spoznali, saj je že vrsto let naš zvesti dopisnik. Tokrat se je „spotaknil“ ob divja smetišča, ki jih je v Ortneku in okolici vse več. Že z asfaltno ceste se vidita dva. „Takšno početje moramo še v kali zatreti,“ pravi, „sicer bomo kmalu imeli že pred vsako hišo smetišče.“ Verjetno je edini izhod v postavitvi javnega smetišča in ob urejenem odvozu smeti.

V Ortneku imajo tudi trgovino. Č vsi mislijo tako kot Janez Juvanc, avtoprevoznik iz Dolenjih Podpoljan, ki se je v te kraje priženil iz Gorjanske vasi, potem ta lokal bogu trgovcev preveč v čast. Slaba izbira. Mercatop bi vsi privoščili kakšno konkurenco, če si jo lahko privoščijo. Ne samo zaradi krajanov, tudi kakšen gost zaide tu tam v Ortnek.

Franc Drobnič, ki mu domači pravijo Šure, je redkobeseden možakar. Toda udeleženci „Uredništva v gosteh“ so povedali, da je Šure najboljši mesar v bližnji in daljni okolici. Sicer je zaposlen v Kmetijski zadrugi Velike Lašče, toda za domačim vedno najde dovolj časa. Njegove salske me so znane po vsej Ribniški dolini.

Resda salame in gasilstvo nimata dosti skupnega, toda družčina, ki se tistega večera zbrala v Petričevi gostilni, je bila pisana in vsakdo je želel povedati. Anton Stmat, poveljnik silskega društva iz Velikih Poljan, spregovoril o delu gasilcev:

„Danes šteje naše društvo 20 aktivnih članov, imamo pa tudi svoj dom. Na srečo doslej nismo imeli večjih požarov, razen treh v začetku, toda nas ni uspavalo. Navzlic temu da sami vzdržujemo (opremo nam daje gasilska zveza), smo pred kratkim bili tudi mlado desetino, ki že pridno deluje. Naša želja je, da se povrnejo tisti časi, ko smo na republikanskih in državnih zasedli prva mesta. S postopno izboljšanjem in raznih niziacijah in društvi bomo to kmalu dosegli.“

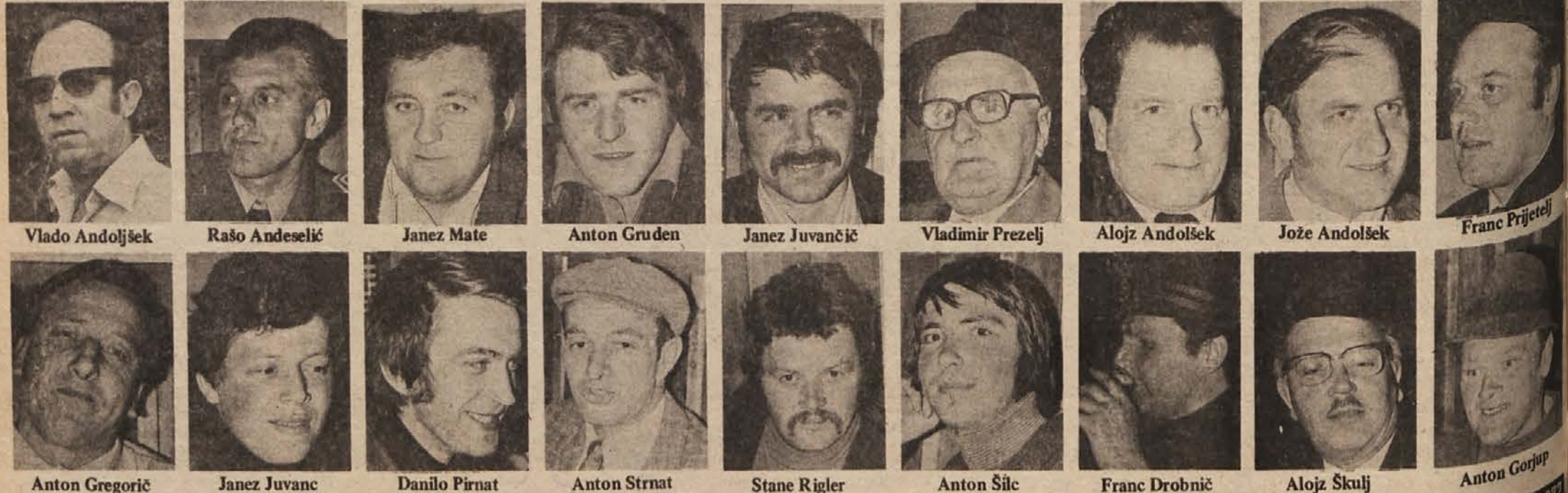
„ZABAVNO“ ŽIVLJENJE V AVTOBUSU

Velike Poljane z Ortnekom bi v besedah številnih morale bolj skrbeti za zabavo in kulturno izživljanje krajanov. Danilo Pirnat, avtomehanik Velikih Poljan, je potarnal, da se mu di nimajo kje zabavati, da veliko časa porabijo samo za vožnjo na delo v Ljubljano.

Tako Ortnečani. Ljudje med Ljubljano in Ribnico. Živijo, trudijo se, prav vse v redu niti kaj hudo narobe. Padale so tudi šale: kako je Ljubljana član streljal medveda in ga seveda zadel, kako je vročekrvni Ribničani voljenki svojega srca napovedal s kmetom, ki se ga je udeležila tudi medvedka. Dami se nista stekli.

Kot že tisočkrat in tisočkrat dokazuje Ortnek obiskala noč. Veliko stvaren. V ortneškem primeru jih ni. V apatije ne. Če smo seveda izbrali izraz.

MARJAN BAUER
BOJAN BUDIČ

Življenje je prisega resnici

Pod osmimi križi šentjernejskega mlinarja Franca Jereleta se skriva življenje, podrejeno enemu cilju — iskanju resnice

Koliko je podobnosti, a hkrati nasprotij v njunem življenju! Tudi simboličnosti. Mlinsko kolo in kolo zgodovine. Čudovita je njuna pesem. V viharju se zavrtita hitreje, ne zmenita se ne za noč ne praznik. V življenju obeh je poselja tudi trda kmečka roka 81-letnega mlinarja iz Šentjerneja. Nešteto je verzov, ki jima jih je napisal, vsi pa danes dajejo čudovito besedo, pravimo ji tudi — resnica, pravica.

V prejšnje stoletje sega dogodek, ko so Jereletovi povili malega Francja. Le komu je takrat prišlo na misel, da bo prav ta Franci čez 12 let prekoračil trdno mejo družinskega življenja, postal ateist. Toda kako bi drugače? Bosonog in kratkohlada se je skrival v skednju in bral. Bral je rusko literaturo, o življenju svetnikov, strokovne knjige; najljubša je bila seveda prepovedana literatura. Povsod je iskal resnice, vsak „zakaj“ je moral imeti svoj „zato“. Franc Jerele pravi danes, da je imel čudno življenje. Mogoče. Prav gotovo pa ga je to življenje marsičesa naučilo, mu marsikaj vzelo, a malo dalo. Ostal je mlinar, ostal je kmet, z enako žuljavimi rokami kot pred desetletji, z enako skromno, a prijetno hišo, tudi z enakim srcem.

OGNjeni KRST NA DOBERDOBU

„Bilo je jubilejno leto, po vsebini podobno letošnjemu. Avstrijski cesar Franc Jožef je praznoval 60-letnico vladanja, temu so bili podrejeni tudi vsi dogodki v tem obdobju. Pomembnejše je bilo čedalje hušše, močno telo. Bilo je demonstracij, tudi streljanja, 20. septembra sta izgubila življenje dva slovenska doizidana znanka. Spominjam se je, ki so me „uvajali“ v politično življenje, oblikovali v naprednjaka.“ Začetek prve svetovne vojne ni bil presnetljiv, Jerele je prve dni ognjenega krsta preživel na Doberdobu, kasneje se je selil. Iz dneva v dan. Spominja se dni, ko je prišel v Šentjerneju na dopust.

„Mnogo ruskih ujetnikov je takrat prišlo na deželo, da kot delovna sila nadomestijo na fronti padle in ujetje. Precej jih je zašlo tudi na šentjernejsko območje. Bili so pridni, pošteni fantje. Imel sem nekaj prihranka, častil sem jih s pivom. O, kako so bili veseli! Nosili so me na ramenih.“

TRDNO PO „RUSKI“ SLEDI

Čas vojnih strahot se je počasi bližal koncu. Le dva dni pred

Franc Jerele

končnim premirjem smo v Šentjerneju vdrl v žandarmerijo, razorožili vojake in jih nagnali. Ostali so le trije češki žandarji. Bili so dobri, sodelovali so z nami, zato jih ni nihče podil.“

Pravo politično življenje na šentjernejskem območju se je začelo z vrnitvijo Antona Majzlja iz ruskega ujetništva. Bil je načitan, razgledan in napreden domoljub. Pri njem so se začeli zbirati vsi napredni ljudje, tudi Jerele. Majzelj jim je govoril o dogodkih v Rusiji, o delu in izkoriščanju ljudstva, o kulturi in zaostalosti, o preprostosti in poštenosti ruskih ljudi. O carju in Rasputinu ter o vplivu francoskega in nemškega kapitala.

„V strahu pred revolucijo je Slovenska ljudska stranka poskušala rešiti, kar se še rešiti da. Sklicala je javni shod celotne doline, od Novega mesta do Škocjana, Podbočja in Šentjerneja. Prišli so vsi „dušebrižniki“, tudi minister za narodno obrambo, bivši avstrijski oficir Lovro Pogačnik, šentjernejski komunisti smo hoteli tokrat pokazati zobe. Ko

je stopil na govorniški oder župnik, da bo Pogačnika predstavil, ga je prekinil domači naprednjak Franc Schmit in zahteval besedo. Prišlo je do prerivanja, v katerem je na oder stopil Majzelj, zgrabil Pogačnika za vrat in ga postavil med množico. Ljudje so pričeli besneti, hoteli so celo mučiti Pogačnika, le treznejšim je uspelo, da smo mu omogočili pobeg v bližnjo cerkev, vsi ostali so brez sledu izginili.“

SPREJET V PARTIJO

Po tem dogodku je Jerele skupaj s še nekaterimi posamezniki odšel kot prostovoljec na Koroško. Vstopil je v „naskočno“ četo, v kateri so bili tudi revolucionarji, ki so se vračali iz Rusije. Tukaj se je veliko naučil, spoznal resnico. Vsi upi, da bomo imeli v Sloveniji svobodo in gospodarsko neodvisnost v skupni jugoslovanski republiki, so propadli. Vrnili se je domov, priključil se je naprednjakom, nastala je močna organizacija.

„V Šentjerneju je bilo tiste čase vse več naročnikov „Rdečega prapara“. Politično življenje je zaživelo, še posebej ko nas je Ivan Baznik, revolucionar in borec, povezal z Ljubljano. Stike smo imeli tudi z novomeško organizacijo, preko Lovra Klemenčiča in sodnika Svajgerja; sestankovali pa smo pri dr. Ivanetiču. To so bili časi, ko smo imeli skoraj v vseh vaseh šentjernejske občine postojanke z revolucionarnimi somišljeniki. V Ostrogu je to bil krojač Rebselj, na Prekopi Anton Kirn, ki je prišel iz Budimpešte, kjer je doživel začetek in zlom revolucije Bele Kuna, v Vrhopolju Josip Kos, v Maharovcu bratje Kosi, v Šentjerneju pa smo delovali Zagorec, Schmit, Majzelj, Pirkovič, Janževič, jaz in še mnogo drugih. Na enem od sestankov pri Majzlju sem bil izvoljen za delegata na pokrajinski kongres partije, ki je bil avgusta 1920 v Ljubljani na Turjaškem trgu (sedaj Novi trg). Zame je bil to pomemben datum. Bil sem sprejet v partijo, hkrati pa so me imenovali za poverjenika na šentjernejskem območju in mi dali okoli 250 članskih izkaznic.“

Kot se spominjam kasneje, je izkaznice prejelo okoli 200 članov; vsi so plačevali članarino, ki je bila zelo nizka, prispevali so tudi sredstva za tiskovni sklad. Polovico tega denarja smo dajali v Ljubljano.“

ZAČEL SE JE VOLILNI BOJ

V tem času beležimo še en pomemben dogodek: državnozbornske volitve. V Sloveniji smo takrat našli 14 strank. Začeli so se predvolilni sestanki in shodi. Komunisti so sestavili ožji volilni odbor, ki je skrbel za vse priprave na volitve, za objavo članov v časopisju, volilne plakate, govornike na shodih itd. Prvi komunistični shod je bil na javnem trgu v Šentjerneju.

„Na predvečer tega dne smo se zbrali skoraj vsi člani stranke in tudi somišljeniki v gostilni pri Majzlju. Udeležencem je govoril komunist iz Ljubljane Bartulovič. Naslednji dan se je na trgu kar trlo ljudi. Pozdravni govor je imel domačin Franc Schmit, zatem je besedo povzel Bartulovič. Govoril je ognjevit: o krivicah, zatiranju, vojnih dobičkarjih, o agrarni reformi in še čem. Ljudje so ga navdušeno prosili, naj po deseti maši govor ponovi še mladini. Tudi takrat je bilo razpoloženje izredno.“

Podoben shod smo organizirali čez 14 dni. Torakt sta vodila Ivan Baznik in Jaka Žorga. Zadržjo nedeljo pred volitvami pa je bil na komunističnem shodu v Šentjerneju tudi dr. Milan Lamež, nosilec komunistične kandidatne liste. Nastopil je dan volitev. Spominjam se, da sem po sotovariših hodil v Novo mesto s korjasko vprego, prenočišče in hrano pa je ponudil Majzelj brezplačno. Med vsemi je vladalo izredno tovarišvo, niti pomislili nismo na najmanjše plačilo.“

POMEMBNA ZMAGA KOMUNISTOV

Na volišču je bilo živahno: 14 strank in 14 volilnih skrinj. Na prvem volišču sem bil za „varuha“ komunistične liste in skrinje, kjer je prišlo do spora med menoj in župnikom Lesjakom in predsednikom sodniške komisije iz Novega mesta. Župnik je svoj položaj izbrljal za agitiranje, kar je bilo na volišču strogo prepovedano, zato sem zaprosil za intervencijo. Prišlo je do spora, ki pa se je končal z jeznim in sramotnim župnikovim odhodom z volišča. Izid volitev je bil za komuniste zelo ugoden. Največ glasov so sicer dobili klerikalci, za njimi smo bili komunisti. Tudi samostojna kmečka stranka je ostala zadaj, da o drugih ne govorimo.“ Takšen izid je izzval dosti strahu med slovensko buržoazijo, še pose-

Posnetek kandidacijske liste za občinske volitve v Šentjerneju. Od mnogih tedanjih kandidatov je danes živ le še Franc Jerele.

no potem, ko so tudi občinske mestne volitve v Beogradu prinesle zmago komunistom. Strah buržoazije je bil čedalje hušji, njena reakcija na nastali položaj pa je bila Obznana, ki je delovanje komunistične partije potisnila v ilegalo. Spominimo se besed Sime Markoviča, ki je ob odhodu iz parlamentarne dvorane zaklical preroške besede: „Bojte se ljudske sodbe, ljudska sodba je strašna, kadar bo napočila, bodo padale vaše glave.“ To se je zgodilo čez 25 let.“

Komunisti so se ob tem ukrepu združili v neodvisno delavsko kmečko republikansko stranko, njihovo delo je ostalo slej ko prej enako. Takrat so bile razpisane občinske volitve. Šentjerneju je bil dovolj močno politično središče, da je lahko sestavil lastno volilno listo. Majzelj in Jerele sta obhodila doma vse vasi in zaselke, da so lahko listo pravočasno sestavili. Pripravili so tudi dva shoda. Upor klerikalcev je bil močan, prišlo je do pretepotov, groženj. Navzile oviram pa je lista dobila še več glasov kot na državnozbornskih volitvah, kar 6 odbornikov.

„KOMUNISTI NE PRISEGAJO BOGU!“

„Na prvi seji občinskega odbora bi morali kot odborniki priseči pred križem in svečami. Komunisti smo se temu uprli. Dejal sem: „Komunisti ne prisegajo bogu, pač pa s

svoyo častjo in vestjo odgovarjajo svojim volilcem za vse svoje dolžnosti.“ Zatem je prišel zakon o zaščiti države. Dobili smo odločbe o razrešitvi. Tako je bilo konec legalnega dela. Ta korak pomeni začetek prvih celic ilegalne komunistične partije v Šentjerneju.“

Ljudje so pričeli spoznavati, da bo oblast prišla v njihove roke le z revolucijo. Mnogokrat je Jerele hodil v Ljubljano, kjer je dobival navodila za nadaljnje delo, največkrat je prepal pri Kozaku na Poljanski cesti, druge je bilo prenevarno. Domov se je vozil z vlakom, od Kandidje do Šentjerneja pa je največkrat šel peš.

O, veliko bi še lahko pisali o Jereletu, možu, ki jo je znal tako zagosti vladni zakonodaji. Veliko in pogumno reč je napravil takrat, ko je izkoristil luknjo v zakonu in navzlic prepovedi organiziral mogočen shod v Šentjerneju. Ali pa ko je ob Leninovi smrti na visok drog vrh kovanja na šentjernejskem trgu pritrldil njegovo zastavo. Visela je celih 14 ur! Takšen je pač. Njegova pot k resnici ni poznala ovir.

Franc Jerele je danes tih in miren. Življenje ga je izčrpalo. Toda njegova vest je vseskozi ostala čista, bela, kot moka, ki dan za dnem prihaja iz mlina tik ob sobi, v kateri sva se pogovarjala. V enakomerni pesmi mlinskega kolesja, ki do danes še ni klonilo, je našel del sebe ...

Zapisal: BOJAN BUDJA

Kmetijska zadruga Črnomelj
razpisuje javno dražbo
za odprodajo obrobnih parcel v K. O. Mavrlen, Črmošnjice, Vinji vrh, Butoraj in Krasinec. Prodaja bo 2. 6. 1977 ob 7. uri v upravnih prostorih zadruge.
Interesenti so dolžni pred pričetkom dražbe položiti 10 %-varščino od izključne cene.

Ura zgodovine v skladišču Krke

Spomini na deklško partizansko četo Loškega odreda: njihov boj je bil veliko herojstvo

Danes ni 8. marec, pa vendar z nedopovedljivim spoštovanjem spominjam letošnjega 8. marca, ko sem bila objavljena kot vodja dispanzerja za borbe NOV novomeškega zdravstvenega doma na praznovanje dneva žena v tovarno zdravil KRKA. Kot častne gostje in drage tovarišice so se ga letos udeležile tudi nekatere preživle borke deklške čete Loškega odreda.

Letos so v KRKI ta dan pripravili pogovor svojih delavk z borkami slovenske deklške čete, edine take čudovito, enkratno srečanje, ko nasadoma sodoživeli košček naše nekdanjega zgodovine. Pripovedovanje v september leta 1942 v notranjske doline pod Snežnikom. Tam je bilo takrat že okoli trideset partizank, ki so se morale pred fašističnimi nasiljem zateči v svobodne države. Ze od prvih dni vstaje doma so aktivno delale za OF v tuzni prsi partizanska spomenica iz leta 1941.

Danes ni osmi marec. Po dveh mesecih pa je pogovor Krkinih delavk z nekdanjimi partizankami, ki so vedno tako živ in čudovit, resnega vzdušja ter spoštljive pridruženosti jecanje poslušalk, ki so do danes krotička napolnile ogromno

dvorano. In kakšne so bile nekdanje borke, ki so nam s tihim pripovedovanjem zadrževale dih v prsih in nam polnile oči s solzami? Na prvi pogled navadne, skromne žene, mnogo skromnejše, od marsikatero med nami. Mirno in dostojanstveno so pripovedovale drobce svojih doživetij iz let narodnoosvobodilne vojne.

V nepozabnem spomnu mi bo ostala prvorka Dragica, žena milega lika, nekdanja bolničarka. Ni nas ganila z opisovanjem svojih hrabrih podvigov, pač pa s pripovedovanjem o tem, kako so jo borci klicali „ta mala s ta veliko pištolo“, ker je bila vsa drobcena in skoraj neopazna. „Kam greš, nahrbtnik z Dragico?“ so v šali klicali za njo, ko je nosila velik tovor krompirja.

Tovarišica Zinka nam je povedala, kako se je vsa premražena in samo v tanki oblečki s težkim srcem odločila za takratni čas za mlado dekle popolnoma neprimerno, toda edino razpoložljivo moško obleko. Po prvi borbi se je bridko razjokala, ker se je ustrašila, da je pokvarila puško, ki je ni znala repetirati. Leta 1941 si je sešila copate iz vrečevine, ker so ji čevlji razpadli.

Pretrčljiva tišina je napolnila dvorano, ko se je oglasila tovarišica Marica Maslo z Ostrožnega brda v Brkinih. Izmed 11 otrok jih je bilo 9 v partizanih. Samo dva najmlajša brata sta ostala pri sorodnikih, ko so fašisti požgali in zminirali dom Maslovih. Sedem bratov in sestra se je pridružilo bratoma Edvinu in Franetu, ki sta padla v bojih že leta 1942. Očeta so jim fašisti odpeljali

na otok Ponza, mater pa pretepli s puškinimi kopiti in jo v gnojnem košu odpeljali v zapore; kasneje je zgorela v krematoriju zloglasnega uničevalnega taborišča v Auschwitzu. Enajst otrok, devet partizanov; še najmlajša, ki sta ostala doma, sta bila pogumna terenska kurirčka.

„Odkrij se, človek, in počasti spomin vseh slovenskih mater in žena, deklet, partizank, aktivistk in bork za novi svet! Mater in deklet, kot so bile iz Maslove družine na

brkinskem Ostrožnem brdu, je dala slovenska zemlja na stotine in tisoče. Prečudoviti cvet svobode je zrasel tudi iz njihove srčne krvi.“

Ganljiva je bila pripoved tovarišice Mare, ki jo borke deklške čete Loškega odreda iz spoštovanja do njenega materinstva in predanosti NOB vedno povabijo na svoja srečanja. Njen mož je bil komandant I. bataljona Loškega odreda; kot narodni heroj je padel na Gorenjskem. Z dojenčkom v naročju ga je spremljala težko ranjenega v

PO TOLIKO LETIH — Tri izmed nekdanjih bork deklške čete Loškega odreda, med njimi znani partizanski zdravnik dr. Aleksander Gala-Peter, na proslavi v tovarni zdravil Krka 8. marca letos v Novem mestu. (Foto: Vlado Jurekovič, OŠ Katja Rupena)

partizansko bolnišnico na Hrvaško, Trpela je, ko ni mogla dati otročičku potrebne hrane; kuhala mu je čaj iz borovničevega listja, ker ni bilo drugega. Sama si je tako želela koruznih žgancev, da se je jezila na tovariša, ki jo je zbudil prav takrat, ko se ji je sanjalo, da jih končno le

Med gosti na proslavi 8. marca je bil v KRKI tudi zdravnik dr. Aleksander Gala-Peter, organizator partizanske sanitete na področju Loškega odreda leta 1942, kasneje znan partizanski zdravnik na severnem Primorskem. Zdravil je tudi borke deklške čete; tri izmed njih so padle v NOB, skoraj vse pa so bile v borbah ranjene, ko so oktobra 1942 kot prostovoljke Loškega odreda odšle na Primorsko. Doktor Peter nam je povedal, v kako težkih razmerah je delovala njihova zasilna bolnišnica, skrita v veliki kraški vrtači šredi gozda. Presenetil nas je, kako jim je pri pomankanju zdravil pomagal iz stiske takratni mladi farmacevt, borec Boris Andrijanič, sedanjí direktor tovarne zdravil KRKA. Uspesno je izdeloval najpotrebnejša zdravila v razmerah, ki so za današnje čase skorajda nerazumljive. Povedal nam je še, kako so bile mlade partizanke neverjetno pogumne v bojih in navdse potrpežljive, ko so prenašale hude bolečine ob zdravljenju ran.

„Njihova borba je bila eno samo herojstvo,“ je dejal doktor Peter in nam tako na kratko, a razumljivo predstavil usodni čas porajanja naše svobode.

Ne bom pisala o ploskanju, ki v dvorani ni in ni hotelo ponehati, ko je bil pogovor z dragimi partizankami končan. Vsi, ki smo imeli srečo in čast biti na tem srečanju z borkami deklške čete Loškega odreda, bomo do konca življenja nosili v sreih podobno teh tovariših in boja za svobodo. To si lahko bral v svetlih, ganjenih očeh delavke in tehničarke, inženirke in zdravnice,

snažilke in upravne delavke. Vsi, mladi in starejši, zbrani tisto dopoldne letošnjega 8. marca v veliki Krkini skladiščni dvorani, bomo ohranili spomin na srečanje z nekdanjimi partizankami čiet in svetel kot dragoceno pričevanje o velikih časih.

K pisanju teh vrstic pa me ni navedel samo 8. marec v Krkinem skladišču, četudi že sam po sebi zasluži vso pozornost javnosti. K pisanju me sili vprašanje, ki me muči od 8. marca dalje in ki se je v meni izoblikovalo takole: Ali smo mi vsi, ki so nam naše borke in bori priborili svobodo ter sedanje mirno in udobno življenje, dovolj spoštljivi in pozorni do teh tovarišic in tovarišev, ki živijo med nami? Koliko imed nas bi lahko na to odgovorilo pritrldino? Koliko bi jih morda osramočeno sklonilo glavo, če so v tekni za materialnimi dobrinami otopeli za plemenita čustva?

Danes ni 8. marec, toda v meni je letošnje osmo... ževsko srečanje s partizankami Kristino in Marico, Ančko, Zinko, Dragico in Anico ter prek njih z vsemi našimi borkami, aktivistkami in sodelavkami OF in NOV po vsej naši svobodni in srečni domovini zapustilo trajne sledove. In hvaležnost. Pa razmišljanje. Mnogo, mnogo razmišljanja o dolgi prehojeni poti, potrebni, da je naš narod spregledal, se prerodil, se za večno otresel suženjstva in črnega hlapčevanja tuji in domači gospodi.

Ura zgodovine v skladiščni dvorani novomeške KRKE, povezana v neunenljiv šopek iskrenih pričevanj in spominov nekdanjih partizank, bork deklške čete Loškega odreda, ostaja v mojem srcu najlepši pozdrav vsem osmim marcem našega sveta. In še pozdrav za dan zmage in za vse druge velike spominke dneve, ki jih na pomlad 1977 slavimo v majskem r.z.k. z... canem s Titovim imenom.

Dr. ZVONKA GORNIK

SIVI LASJE ZARADI BLAGOVNICE

Letos se je v novomeško občinsko blagajno nateklo manj prometnega davka kot lani – Novi trg naj bi bil politično, kulturno in trgovsko središče Dolenjske – Koliko vozil skozi križišče, koliko parkirnih prostorov?

Silno preprost račun: v sredo, 18. maja 1977 popoldne, je bilo mogoče kupiti na ljubljanskem živilskem trgu vrtno jagode po 15 din kilogram. Ta dan popoldne so bile podobne jagode na novomeškem živilskem trgu po 60 din kilogram. Tiste, ki so jih prodajali na ljubljanski tržnici, so zrasle v srbskem Mladenovcu, prepričan sem, da so z njimi dobro zaslužili pridelovalec, prevoznik in prodajalec. Toliko več so morali zaslužiti prodajalci pri jagodah, ki so bile naprodaj na novomeški tržnici, pa četudi bi jih pripeljali iz Avstralije!

Novomeščan, ki bi se peljal v Ljubljano z avtobusom po 2 kilograma jagod, bi pri tem „poslu“ zaslužil 42 dinarjev. Novomeščan, ki bi ta dan hotel kupiti pravšnjo sekirico za šiljenje fižolovk, ni imel kaj spekulirati: takih sekiric v domačem mestu „ne držijo“. Ponjo se je moral odpraviti v Ljubljano, kar pomeni – cena sekirice plus 48 din za avtobus, ne glede na izgubljeni čas. Tako se je odpeljal v Ljubljano tudi po ljubke in cenene gumijaste škorenjčke za otroka, po vtičnik za televizijsko anteno, po neko šolsko knjigo, po smučarske palice... Kaj bi našteval! Mimogrede je videl tudi lepo ukrojeno obleko za 1.250 dinarjev in kuhinjski gospodinjski pripomoček za 820 dinarjev. Ko je prišel zvečer domov, ves utrujen od nakupovalne strasti in tavanja med številnimi ljubljanskimi trgovinami in trgovnicami, se je zgrozil: v Ljubljani je pustil nič več in nič manj kot 2.386,45 dinarja! Skoraj četrtina tega denarja je prometni davek, katerega del je v tem primeru kapnil v blagajno ene najbogatejših slovenskih občin – Ljubljane-Centra. Na žrtvenik ji ga je položil njen zvesti Janez Dolenc... Spomenik so mu postavili v obliki maximarketa, nove metalke, supermarketa, astre, merkurja in drugih zvenočih imen!

Načelnik oddelka za gospodarstvo novomeške občinske skupščine, tovariš Marjan Simič je potožil: „Letos se je nateklo v našo občinsko blagajno celo manj prometnega davka kot lani.“

Z drugo besedo: Novomeščani in Dolenjci vse manj kupujemo v Novem mestu. Davek plačujemo drugje, občinski finančni minister pa strga po prazni blagajni, ko je treba najti denar za asfalt, vodovod, elektriko in druge potrebe.

Tako se naša zgodba pravzaprav začne. Težko je namreč napisati časnikarsko poročilo s tako usodnega sestanka družbeno-političnih velmož ter cveta domačih in ljubljanskih urbanistov in arhitektov, ki je tekla dobre štiri ure v sejni dvorani novomeške občine v ponedeljek, 16. maja zvečer. Prosim za zamer, če kateri od naslednjih stavkov ne bo povsem objektivni. Več kot pol do trideset prisotnih na tem sestanku je namreč povedalo svoje mnenje, ki se je razlikovalo od mnenja drugih, in vsi so se trudili, da bi bili objektivni. Tudi jaz se imam pravico truditi!

Načelnik Simič je povedal težko in kruto resnico: slabo razvita novomeška trgovina priganja k rešitvi. Že dobrih deset let! Pustimo kronistom, da bodo izbrskali, kaj se je dogajalo za kulisami novomeških „veletrovin“ teh deset let. S trgovino je končno le treba nekaj ukreniti. Zato je naša občina lani naročila pri ljubljanskem urbanističnem zavodu „Programski del zazi-dalnega načrta z azidalnimi preizkusi“ za območje Novega trga v Novem mestu“, najbrž predvsem zaradi tega, da bi čimprej dobila primeren prostor za gradnjo nove blagovnice, za kakršno se zanima nekaj veletrovin, ki bi bile pripravljene vložiti denar. Naročilo je bilo v skladu s splošnim urbanističnim načrtom Novega mesta, sprejetim poleti 1973, ki je na Novem trgu začrtal tudi večja trgovska poslopja, kot na edinem možnem prostoru zanje v območju starega mestnega jedra.

Novi trg pa je rasel, še preden je kdaj resno sedel za mizo, da bi razpravljali o njegovi prihodnosti. Zrasla sta športna dvorana in novi dom JLA, rasteta poslopja banke in hotela, že od prej pa so bile tu občinska skupščina, davčna uprava,

bolnišnica, pošta in pisarne Krke, tovarne zdravil. V posloju Industrije obutve naj bi se naselili Jugobanka in trgovina Novolesa. Blizu so šole, tu sta tudi črpalka Petrola in avtobusna postaja, ki naj bi ju nekoč nekam preselili. Tu sta izredno obremenjeni križišči ljubljanske ceste in Ceste herojev, oziroma nove premostitve Krke. V ta drobenci dolejniki Manhattan je treba torej vdelati še blagovnico ali dve, čeprav bi tudi pošta še rada zidala in čeprav je občina zasedla tudi staro komando. Kdo ve koliko vozil se bo gnetlo čez to osrednje križišče južne Slovenije, kdo ve koliko parkirnih bodo potrebovali vsi ti avtomobili, katerih vozniki bodo prihajali v vse te ustanove, če bo treba ali ne! Urbanisti pravijo približno deset tisoč vozil in dobrih tisoč parkirnih prostorov. Ali pa tudi kaj več. Arhitekt inž. Paunovič očita:

„Gradili smo športno dvorano in dom JLA – brez parkirišč, gradimo banko in hotel – takorekoč brez pravega prostora za parkiranje, in zdaj naj bi še blagovnico tako...“

In tu leži zajček!

Blagovnico so postavili urbanisti med novi dom JLA in sedanjo pošto, kjer ni predviden niti kvadratni milimeter za parkiranje. Parkirišča po tem programu pa bo nekoč za vse tržane zgradil Nekdo, ki bo moral najprej porušiti staro pošto in v podzemlje pod njo in sedanjo avtobusno postajo velikodušno vložiti kakšno poldrugo milijardo starih dinarjev (koliko zares pravzaprav še nihče ne ve). Direktor Dominvesta, Miha Hrovatič se boji, da bo treba ta denar odšteti iz prispevkov občanov za mestno zemljišče, bankirji, hotelirji in trgovci pa si bodo zadovoljno meli roke, kako poceni so prišli do parkirišč.

Pri vsem tem pa se armadi, poštarjem in končno tudi meščanom preprosto upira posilstvo in blagovnico pred pragom pošte in doma JLA, ki so ga že vzeli za svojega in so neprikrito ponosni nanj. Urbanisti jemljejo ta odpor kot filozofsko vprašanje, natečajna komisija za program Novega trga pa ga je ocenila kot brezpredmetnega...

Načelnik UJV, Niko Bricej meni: „Celotna zamisel Novega trga mi je všeč, vendar blagovnica tja, kamor ste jo postavili, nikakor ne sodi... Glede parkiranja pa je zadeva že tudi brez blagovnice nevzdržna!“

Tema sestanka je bila „Prihodnost Novega trga“. Med sestankom se je zares stemnilo, čeprav ne dvomim, da se je marsikomu prižgala tudi kakšna zvezdica. Sekretar OK ZKS, Janez Slapnik, ni bil zadovoljen z rapravo:

„Ne vem, kdo tu koga prepričuje...“

Mentor mladih ljubljanskih urbanistov, dipl.ing.arch. Mitja Jernej, je proti koncu sestanka le poskusil izvléči iz prisotnih kakšen prijemljiv napotek za rešitev projekta in Novega trga. Po prispevku arhitekta inž. Hlavatyja so se udeleženci nekako ogreli za srednji pot, naj bi projektanti poskusili v okviru Novega trga najti še kakšen primeren prostor, mogoče celo tam, kjer je zdaj stara pošta. Hlavaty je predlagal, naj bi za gradnjo podzemskih parkirišč zbrali denar od vseh uporabnikov Novega trga.

Tako se je blagovnica spet odmaknila za kakšen mesec ali dva. Najmanj se je bati, da bi se skesali trgovci, saj točno vedo, kakšen zaslužek jih čaka, če bodo seveda vsaj toliko spretni, kot so prodajalci jagod na novomeškem živilskem trgu. Preizkus je bil narejen z Mercatorjevo blagovnico na Glavnem trgu, ki je bila hitro izplačana. Razumljivo pa se ve, da gradnja podzemskih parkirišč nikomur ne diši – razen, če bi se zvedelo, da je tam spodaj nafta!

In končno, dovolite, da še jaz, kot meščan, primaknem svoj piskrček. Če bo tale naša regionalna blagovnica potrebovala kakšnih 300 parkirnih prostorov, pomeni, da bodo kupci vanjo prihajali predvsem z avtomobili. Mar ne bi bilo za te vrle motorizirane potrošnike iz vse Dolenjske prav vseeno, tudi če bi blagovnica stala, recimo, na Grabnu pri novem mestu? Tam bi bila zelo pri roki trem največjim kolektivnim IMV, Krke in Laboda. Komu bo pravzaprav služila v družbeno-političnem središču Dolenjske? V razumnem krogu okoli Novega trga ne

Na risbi je predlog namenke izrabe površin Novega trga, predlagajo ljubljanski urbanisti. Poslopje označeno z veliko črto naj bi bila bodoča blagovnica. Videti je tudi, kje naj bi tekla nova pot za dostop na Loko: s puščicami pod domom JLA in na križišču pri Industriji obutve je označen vstop v podzemlje. Z veliko črto (pod staro pošto in sedanjo avtobusno postajo) je označen prostor velikega dvoetažnega podzemnega parkirišča. Podhod za črpalno postajo je predviden tudi pod Cesto herojev pri sedanji bencinski črpalni postaji.

živi niti dvajsetina prebivalcev Novega mesta. Trgovino za vsakodnevno preskrbo potrebujejo prebivalci v svojem naselju, v Irči vasi, Mačkovicu, Šmihelu, Bučni vasi in še kje, hladilnika, kavča, krožnikov in jedilnega pribora, preproge in zimskega plašča, smuči in avtomobilskih gum pa poprečen državljan tako ne kupuje vsak dan. Dvakrat ali trikrat na leto se bo že odpravil na nekajkilometrsko potovanje, če je zdaj pripravljen prevoziti za primer-no blago celo stotine kilometrov!

Sicer pa skromno menim, da so blagovnice tipa italijanske STANDE in sovjetskega GUM-a že malce prežvela stvar...

Pred leti nekoč sem bil čez mejo v Trbižu. Sejem bil je živ in od naših registrskih tablic vse belo! Blagovnice nisem videl nobene, menda je še danes nimajo. In vendar si lahko kupil vse, kar ti je srce poželelo in

za kar bi moral pri nas obstajati sedem blagovnic!

Morda pa leži skrivnost v trgovine v sposobnosti trgovcev ne v blagovnicah? Kaj mi pomenijo tekoče stopnice in air conditioning, nonstop in pestro našminkane dajalke, če „ne držijo“ sekiric, šiljenje fižolovk! Zares gre o malo štacuno nasprotni želje postaje v Bršljinu. Pa še avto, kaj pustiti!

Mislim, da tudi meščani, kaj pripomemo pri neveljavni reševanju stiske z Novim trgovsko blagovnico. Zato bi bilo prav, da oglašijo tisti, ki jim usoda naloži (navzlic vsemu!) prijetnega misel, kaj pomeni. Mogoče bo določil misel še urbanistom kaj koristno... M. MOŠČIČ

STONE ŠTAMPOHAR:

„Boljševik“ kot prvi ilegalec

Kako je nastajal in kaj pomeni „Boljševik“, prvo glasilo okrožnega komiteja KPS Novo mesto

Negotovosti glede nedvomno najpogumnejšega in najodmevnejšega dejanja predvojnih novomeških komunistov ni več. Gre za delo, katerega pomen presega dolenjske in celo slovenske okvire. O tem pričata dve doslej edini znani številki „Boljševika“ v arhivu Belokranjskega muzeja v Metliki, hranjeni v mapi št. 171. Muzeju ju je leta 1960 podaril Alojz Kozan, predvojni komunist iz Pribincev v Beli krajini.

V desetletju po končani prvi svetovni vojni se je na Dolenjskem pričela organizirano širiti marksistična misel. Ze povratniki iz ruskega vojnega ujetništva in udeleženci oktobrske socialistične revolucije so zanetili iskro upora proti socializmu in nacionalnemu izkoriščanju in zatiranju v trojanski kraljevini. Poskus prevzema oblasti v občini Šmihel-Stopiče konec decembra 1918 je uspel le začasno in tudi 26. julija 1920 ustanovljeni krajevni organizaciji Komunistične stranke v Novem mestu ni bilo dano dolgo legalno življenje.

Iz ilegalnega marksističnega krožka na novomeški gimnaziji so izšli prvi skojevci, ki so nato kot komunisti usmerili svoje delovanje med sicer maloštevilne delavske vrste ter med kmečko prebivalstvo širno po Dolenjski, v mestu samem pa v delavsko prosvetno društvo „Svoboda“, v kateri so ob ustanovitvi prevladovali železničarji iz Bršlina in Cegelnice. Pomembna je bila dejavnost že januarja 1920 ustanovljenega dijaškega društva „Prosveta“, vse bolj pa je prihajala do veljave javna knjižnica Sokolskega društva, ki je pod vodstvom Toneta Beleta načrtno večala knjižni fond z marksistično literaturo oziroma z deli naprednih pisateljev, od leta 1935 pa je postala eno od žarišč napredne dejavnosti.

SHAJALIŠČE: PREŽLJEVA HIŠA

To je obdobje, ko je pričela Komunistična partija ustvarjati trdne vezi med delavci, kmečkim prebivalstvom in napredno inteligenco, se bojevala za izboljšanje življenjskih pogojev vseh izkoriščanih ter za agitacijo in propagando vršila priprave za

obračun s kapitalizmom in za prevzem oblasti, kar se je uresničilo med narodno-osvobodilnim bojem. Za te cilje, prezirajoč nevarnosti, ki so prežale na vsakem koraku, so neutrudno delali takrat še maloštevilni komunisti in njihovi simpatizerji, koristno pa so izrabljali tudi možnosti delovanja v legalnih sokolskih društvih in društvih kmečkih fantov in deklet. Ne da bi posebej poveljevali vlogo kogarkoli, saj je bil uspeh vsakršne akcije odvisen od vseh sodelujočih, citiramo besede, ki jih je Tone Bele zapisal že leta 1963 v svojem prispevku o razvoju marksistično-komunističnega gibanja na Dolenjskem v času od leta 1925 do 1935: „Ob koncu moram še posebej poudariti, da zgodovina partijskega dela na Dolenjskem ne bo mogla iti mimo Prežljeve hiše, ki je bila dolgo vrsto let osrednje shajališče organiziranih delavcev. Marija, Vinko in zlasti Srečo in kasneje tudi Jože Preželj so bili vsi marksistično naobraženi in aktivni delavci pa tudi organizirani. Za njih delo in sploh za naše delo pa je vedela tudi njihova mati Terezija, ki nas je v vsem podpirala.“

Povečani teror po uvedbi šestjanuarske

monarhofašistične diktature je nujno vplival na delo partije in leta 1930 je že kazalo, da bo režim v neenakem boju s komunisti slavil popolno zmago. Vdori v partijske vrste in aretacije ter umik partijskega vodstva v tujino so bili vzrok, da je delo tudi v Novem mestu zastalo, kurirske zveze z Ljubljano pa so bile občasno prekinjene.

Po prihodu Borisa Kidriča iz zapora se je v letu 1931 in 1932 pričelo obnavljanje partijskih in skojevskih vrst v Sloveniji. Še vedno pa je bilo čutili pomanjkanje ilegalne literature, ki je predtem prihajala iz Ljubljane. Zato si je pokrajinsko partijsko vodstvo prizadevalo, da bi po posameznih okrožjih pričele delati tehnike, ki bi oskrbovale z literaturo svoja območja. Novomeška partijska celica, katere sekretar je bil pred odhodom k vojakom Srečo Preželj, je v tem obdobju opravljala tudi naloge okrožnega komiteja. V njenem okviru so bile do začetka 1932 izvedene tehnične priprave za izdajanje lastnega glasila, tudi za potrebe Bele krajine. Na enem od pripravljanih sestankov so se po daljšem premisleku in razpravi odločili, da bodo že s samim naslovom izpovedali svojo svetovnonazorsko pripadnost in nakazali cilje, za katere se bodo zavzemali, zato so ga poimenovali „Boljševik“.

Po doslej zbranih podatkih so bili

neposredni organizatorji izdajanja Novomeščani; študenta Bone Bele (1907, danes sodnik v pokojju) in Preželj (rojen leta 1907, danes upokojeni rudarski inženir) ter črkostavec v tiskarni Franc Lakner, rojen leta 1907, umrl leta 1975, po vrnitvi od vojakov leta 1933 pa tudi leta 1910 rojeni Srečo Preželj, ki je delal v očetovi kličevski delavnici in je z 18 leti postal član Komunistične stranke leta 1930 pa član Komunistične partije leta 1932.

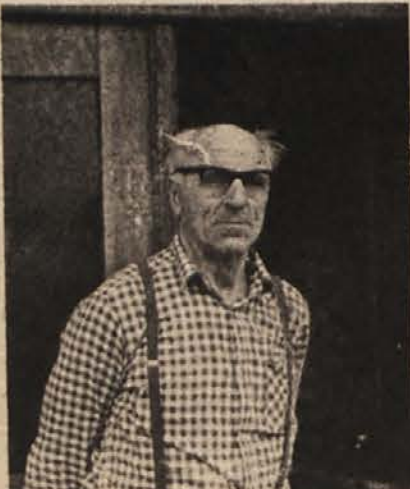
Glavni organizator in sodelavec v četrtem obdobju je bil Vinko Preželj, prinesel iz Ljubljane iniciativo in poizkusil za razmnoževanje ilegalnega glasila. Vinko Preželj se sicer v tistem obdobju pogovoru s pisecem teh vrstice, februarja 1977 o izdajanju „Boljševika“ ni mogel ničesar spomniti. Zato povzročimo izjavo, dane 27. novembra 1964, ki je zaslišan kot prič za ugotovitev dejstev in posebne dobe za Franca Laknerja naslednje: „...V tem času (1928-1932, moja op.) smo bili član Komunistične stranke in sicer partijski organizaciji Franc Lakner, Tone Bele, moj brat Srečo in jaz, če drži, smo tiskali letake, izdajali ilegalni glasilo za Dolenjsko; tiskali smo ga v razpisni gradu Luknja pri Novem mestu.“

DELEZ JANEZA MARENTIČA

Kot je razvidno tudi iz te izjave, samesga začetka sodelovala še komunistična tiskarna v Franc Lakner, ki je bil tiskarski delavec vodil tehnično delo svojim znanjem in materialom pa so izdelali preprost okvirni ciklostil. Na so razmnoževali lastne letake, in pri tem so dobili iz Ljubljane le po en letak, izdelali novo matrico.

Od Belokranjcev je bil glavni sodelovnik takratni študent agronomije Janez Marentič iz Boginje vasi, ki je od avtorjev letak, naj pišejo v preprostem, kmečkemu, človeku razumljivem jeziku. Med drugimi sestavljal besedilo za letak z naslovom „Slovenska vasi pod kapitalističnim monopolom“, ki je bil razmnoževan v Ljubljani, raztrošen pa po naših krajih. Društva kmečkih fantov in deklet v Beli krajini. Ze v tem obdobju se je intenzivno ukvarjal s problematiko, ki jo je v letih 1935-1936 obdelal v obsejni knjigi „Slovenska vasi pod kapitalističnim jarmom“ (natisnila „Kmečka knjiga“ Ljubljani leta 1957).

(Nadaljevanje prihodnje številke)

Alojz Kozan

Tone Bele

Srečo Preželj

Franc Lakner

Arheološko mesto v gosteh

Dolenjski muzej razstavlja do 31. maja v Varaždinu

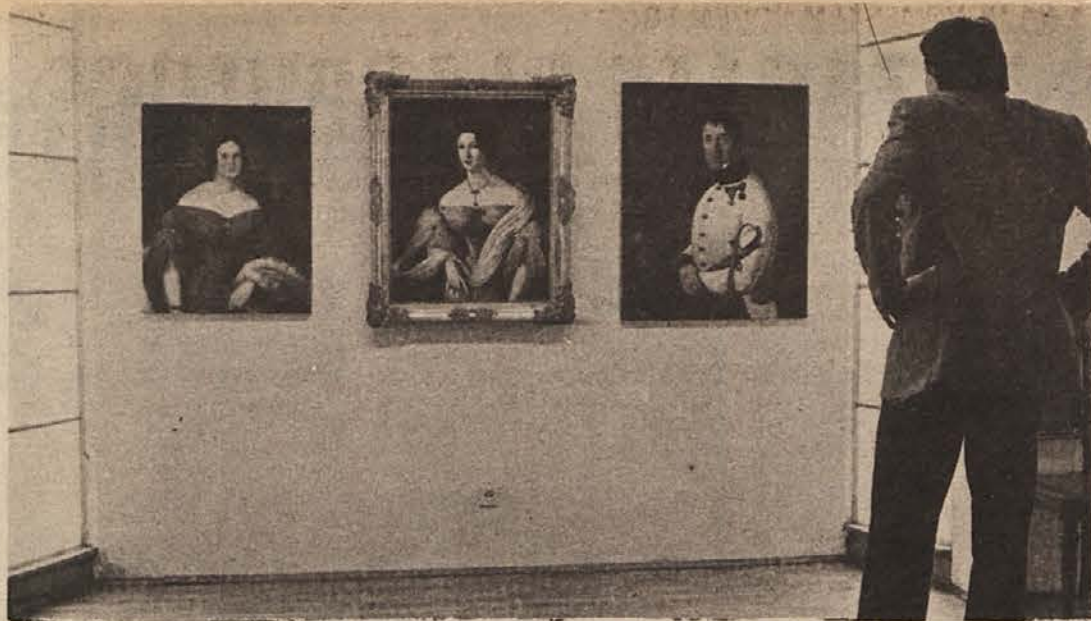
20. maja je bila v prostorih galerije Gradskega muzeja v Varaždinu odprta občasna gostujoča razstava pod naslovom „Arheološke najdbe iz Novega mesta“. V treh sobanah palače Sermage je arheološki oddelek Dolenjskega muzeja razstavil sicer skromen, toda reprezentativen izbor bogate arheološke dediščine Novega mesta, ki že vrsto let vzbuja pozornost domače in tuje javnosti.

Na razstavi v Varaždinu so na ogled fotografije znamenitih halštatskih izkopanin iz gomil na Znančevih njivah in originalni predmeti iz keltsko-rimskega grobišča na Beletovem vrtu ter arheološka literatura, ki obravnava najdbe iz Novega mesta. Načrt mesta z vrisanimi najdišči, terenski posnetki ob izkopavanju in ustrezne legende dopolnjujejo eksponate. Razstava ima predvsem informativen značaj; varaždinsko javnost želi seznaniti z bogatimi in dragoocenimi arheološkimi najdbami iz Novega mesta. Tehnično postavitev razstave je preprosto, toda zelo učinkovito pripravila Marija Šimek, arheologinja v varaždinskem muzeju. Ob številni udeležbi obiskovalcev, ki so za razstavo pokazali živo zanimanje,

je na otvoritvi orisal najstarejšo zgodovino Novega mesta in njegovo arheološko dediščino ter obrazložil razstavljeno gradivo Tone Knez, arheolog Dolenjskega muzeja.

Arheološka razstava Dolenjskega muzeja v Varaždinu je prva v vrsti izmenjalnih razstav novomeškega muzeja na medrepubliški ravni, kar naj pripomore k tesnejšemu sodelovanju med muzeji in medsebojnemu spoznavanju posameznih mest in pokrajin. Pobuda za izmenjavo muzejskih in umetniških razstav med Varaždinom in Novim mestom je prišla iz uprave Gradskega muzeja v Varaždinu, ki se je že v torek, 17. maja, predstavil v Dolenjski galeriji z izborom slik starih mojstrov iz varaždinske galerije in umetniškimi programom učencev varaždinske glasbene šole. Navzočnost predstavnikov občinskih skupščin Varaždina in Novega mesta, predstavnikov kulturnih skupnosti in družbenih služb obeh mest oz. občin na otvoritvi obeh razstav je dala razstavama tudi svečano obeležje in reprezentativen poudarek.

Arheološka razstava v Varaždinu bo odprta do 31. maja.

VARAŽDINSKA UMETNOST – Slikarska razstava v Dolenjski galeriji je le del bogate zbirke, ki jo hrani Mestni muzej v Varaždinu. Novomeški obiskovalci so to „gostovanje, sprejeli z veliko pozornostjo. Na sliki: del razstave s portreti Mihaela Stroja. (Foto: Janez Pavlin)

Varaždin na „ogledih“ ob Krki

V Dolenjski galeriji bo do 31. maja odprta razstava slik iz stalne zbirke Mestnega muzeja v Varaždinu – Novo mesto dalo Varaždinu v zameno arheološko razstavo

Novo mesto in Varaždin sta začela kulturno sodelovati: 17. maja so v Dolenjski galeriji odprli razstavo slik iz fonda varaždinskega Mestnega muzeja, 20. maja pa v Varaždinu razstavo „Arheološka odkritja Novega mesta“, ki jo je pripravil Dolenjski muzej. Ob tej zamenjavi kulturnozgodovinskih dobrin so se začeli tudi pogovori o nadaljnjem širšem sodelovanju med novomeško in varaždinsko občino na kulturnem in drugih področjih. Naj dodamo, da so Varaždinci na novomeški otvoritvi sodelovali tudi z glasbenim sporedom: nekaj točk so izvedli gojenci njihove glasbene šole.

Razstava v Dolenjski galeriji obsega 40 slik, nastalih v obdobju od 15. do 19. stoletja. Na njej je več dragocenosti. Mednje šteje vsekakor „Žitna madona“, oljna slika na lesu, ki jo je neznan avtor ustvaril v 15. stoletju. Tu pa so še drugi znani in neznani mojstri krajin, in portretov,

ki napolnjujejo zgornjo razstavno dvorano Dolenjske galerije. Med portretisti je z več deli zastopan tudi slovenski slikar Mihael Stroj (1803 – 1871). Stroj je enajst let živel v Zagrebu in v tem času portretiral številne znamenite meščane in plemiče ter člane ilirskega

Tisoči v „Svetu knjige“

Prvi slovenski knjižni klub „Svet knjige“ računa s 175.000 člani ob koncu 1980 – Ideja o jugoslovanskem klubu

Prvi slovenski knjižni klub „Svet knjige“ šteje 100.000 članov. To je prav gotovo največje odmevnosti vreden uspeh in dogodek, ob katerem se je treba pomuditi in premisliti usodo izvirne slovenske in prevedene knjige. Zato ponovno nekatere misli, ki jih je za „Naše razglede“ napisal Ivan Bizjak, direktor tozda Založba pri Mladinski knjigi.

Najprej: knjižni klub ni založba in tudi ne knjižna družba. Je nekakšna knjigarna v malem, ki ponudi svojim članom vsako leto 250 naslovov knjig. Kupec ima 25-odstotni popust pri knjigah in 15-odstotnega pri nabavi plošč in kaset. Povrhu vsega dobi brezplačno katalog s ponudbo knjig.

„Ta knjigarna v malem običje najbolj zakonito naselje. Ob ugotovitvi, da v Sloveniji še vedno nimamo dovolj klasičnih knjigarn in da kar 800.000 Slovencev v vsem letu ne prebere niti ene knjige, je knjižni klub kot naročen. Razveseljivo je, da se poprečna starost članov znižuje (trenutno je pod 30 let) in da je zelo dobra tudi njihova izobrazbena sestava (23 odst. jih ima vsaj srednjo izobrazbo).“

In kako je nastal knjižni klub? Zamisel je bila pri Mladinski knjigi živa že v prejšnjem desetletju. Poskusili so s tako imenovanimi mini klubi, ki pa se niso obnesli. Potem je prišla zelena luč. Članstvo v klubu je skokovito naraslo, delno tudi zato, ker so začele v klubskem programu s svojimi izdajami sodelovati tudi druge slovenske založbe.

Če bo šlo tako naprej, bo klub dosegel do konca leta 1980 175.000 članov ali združil 12,63 odstotka vseh pismenih Slovencev. To se bo kajpak poznalo tudi pri knjižni produkciji in številni izvodov na prebivalca. Z drugimi besedami: knjižne naklade se bodo povečale, stroški za izdajo pa zmanjšali.

Klub namerava že letos prestopiti republiške meje in se

odpreti za zamejske Slovence v Avstriji in Italiji. Dodatni klub v Sloveniji ni potreben, pač pa naj bi bil že obstoječi pobudnik za „zdržižitev“ kupcev in bralcev v zvezni klub, ki bi lahko, kakor računajo pri Mladinski knjigi, kmalu dosegel milijon članov. To pa bi že bila velikanska kupna armada za domačo knjižno produkcijo.

I. Z.

Naposled „uradna“ zelena luč

Začetek gradnje novomeškega dijaškega doma zdaj tudi republiško potrjen

Ob začetku šolskega leta 1977/78 se bodo srednješolci vselili v štiri nove dijaške domove. Koprski, mariborski in velenjski bodo imeli po 480, ljubljanski pa 280 postelj. To so prvi domovi iz petletnega načrta, po katerem naj bi v Sloveniji sezidali 23 dijaških in študentskih internatov. Gradijo jih na ključ, pri čemer morajo stroške

za zemljišče plačati krajevni investitorji.

To leto naj bi „odklenilo“ začetek gradnje še treh ali štirih domov, od katerih Dolenjce kajpak najbolj zanima dijaški dom s 480 posteljami v Novem mestu. Črnih oblakov nad novomeško gradnjo ni več, prižgali so zeleno luč, tako da lahko kmalu pričakujemo tudi prve lopate.

Pripravnost krajevnih dejavnikov ima pri uresničevanju republiškega načrta pomembno spodbujalno vlogo. To je pokazala tudi razprava na seji republiškega odbora podpisnikov družbenega dogovora za gradnjo domov prejšnji teden v Ljubljani. Izkazalo pa se je tudi to, da potrebna lestvica ne more obveljati v vsakem primeru. Tako so Velenje, Murska Sobota in Novo mesto preskočili ljubljanski dom mladine v trgovini in gostinstvu, ki je bil na ožji prednostni listi pred njimi.

Tapiserije in nakit

Preden so v Posavskem muzeju v Brežicah v petek odprli galerijska vrata, je zbrano občinstvo v slavnostni grajski dvorani prisluhnilo koncertu zagrebškega godalnega kvarteta „Pro arte“, žal pa velik del prisotnih ni mogel slediti vsebini pesmi, ki jih je pretiho recitirala Zagrebčanka Maja Perfiljeva.

Razstava, s katero predstavljata svojo ustvarjalnost Cvetka Miloš-Radanovič iz Brežic in Asja Valčič iz Arnovega sela, učinkuje kot bogata paša za oči, saj se obiskovalci tokrat srečujejo z zanimivimi predmeti uporabne umetnosti, ki so tudi vsi naprodaj.

Brežičanka Cvetka Miloš razstavlja olja, na stenah pa razgrinja mavrični svet tapiserij, s katerimi si uspešno utira pot v dekoriranje

kultura in izobraževanje

V šolskem letu 1977/78 bo v Novem mestu osem oddelkov oziroma razredov nekaterih srednjih šol, ki imajo sedež v Ljubljani. Dvema letnikoma tehniške šole za strojništvo, tretjima gradbene in lesne ter drugima za kemično in farmacevtsko stroko se bosta jeseni pridružila še dva prva letnika, in sicer gradbeni ter strojni, ki bosta vzgojila tehnike za SGP Pionir in IMV.

Podobno kot vsako leto tudi tokrat ne bo šlo gladko s prostori in kadri. Zavod za izobraževanje kadrov, prek katerega poteka organizacija dislociranih oddelkov, nima dovolj svojih učilnic, ampak si pomaga z najemnimi prostori. Tri učilnice so v sindikalnem domu, vendar še neverificirane.

„Ploščo“ s takimi in podobnimi ugotovitvami so „zavrteli“ tudi prejšnji teden na informativnem sestanku, na katerem je hotel Zavod za izobraževanje prikazati nič kaj zavidljivo stanje. „Vpis bo junija, ta čas pa še marsikaj ni urejeno,“ se je glasila ena od sodb. Škoda je le, da so problem razbojnali tudi med

Rešitvi je ime center

stari učencev in s tem razvneli negotovanje, čeprav leti niso poklicani reševati problematiko. Slej ko prej je ta problematika stvar šolnikov in organizatorjev „dislociranega“ izobraževanja. Izobraževanje tehnikov prek dislociranih oddelkov pa je, kot smo tudi slišali na omenjenem sestanku, še vedno izhod v sili in prehodna oblika. Komisija za usmerjeno izobraževanje pri novomeški izobraževalni skupnosti bo namreč že v kratkem predložila program, po katerem naj bi Novo mesto dobilo med drugim center usmerjenega izobraževanja tehniških strok. „Če bi si za to pošteno prizadevali, bi morda tak center lahko dobili že v novem šolskem letu,“ meni Ivo Šteblaj, predsednik te komisije.

Center pa je edina možna in smotna oblika za tako imenovano perspektivno reševanje problemov srednjega tehniškega šolstva.

I. Z.

Jože Gorjup: PLEVICA, bron – Z Gorjupove stalne zbirke v Galeriji „Božidar Jakac“ v Kostanjevici. (Foto: I. Zoran)

Novomeški arheolog in kustos Dolenjskega muzeja Tone Knez je tudi pred varaždinskim občinstvom razgrnil bogato arheološko dediščino Novega mesta in Dolenjske.

JEZIKOVNI NASVETI

POSVETITI SKRB, POZORNOST, SEJO (NE: NAMENITI)

V časopisu pa tudi drugod dan za dnem beremo stavke, v katerih je po mojem mnenju napačno rabljen glagol nameniti v pomenu dati, posvetiti. Če se ne motim, gre tudi tu za vpliv srbohrvaščine (namenjivati).

Slovar slovenskega jezika II iz leta 1975 našteva namreč tele funkcije glagola nameniti:

1. izraža namen osebk, da kdo kaj dobi (darilo sem namenil prijatelju) ali da kdo kaj postane (namenili so ga za zdravnika);

2. pomeni skleniti, odločiti, da se komu kaj da (občina je namenila podjetju velike kredite), da se kakšna stvar uporabi za kaj (za rekreacijo so namenili 1000 din) ali da bo kdo česa deležen (upornikom je namenil izgon).

Potemtakem izraža glagol nameniti da se neko dejanje v prihodnosti želi izvršiti, ne pa da se je že zgodilo. Zato sodim, da so naslednji stavki napačni:

Posebno skrb je namenil izgnancem.

Se večjo skrb so namenili sredinam, kjer še ni osnovnih organizacij ZK.

To sejo bomo namenili urbanizacijskim problemom.

Kmetje namenjajo več pozornosti problemom cen.

V teh primerih namreč nameniti (mimogrede povedano: pozna! (ne izraža niti namena, da kdo kaj dobi ali postane, kdo česa deležen. Potemtakem moramo namesto glagola nameniti uporabiti drug izraz. In res: Slovenci skrb ali namenjamo, prav tako pa tudi sejo, na kateri hočemo vprašati o kaki stvari, posvečamo temu ali onemu vprašanju, ne pa namenjamo!

Zato bomo poprej navedene napačne stavke popravili takole:

Posebno skrb je posvetil izgnancem.

Se večjo skrb so posvetili okoljem, kjer še ni osnovnih organizacij ZK.

To sejo bomo posvetili urbanizacijskim vprašanjem.

Kmetje posvečajo več pozornosti vprašanju cen.

B-r.

OBVESTILO!

Medobčinsko društvo slušno prizadetih Novo mesto obvešča svoje člane, da ji je na voljo prostor za letovanje v stavbi osnovne organizacije Zveze gluhih v Kopru. Cena polnega penziona za tri obroke hrane je 90.— din, samo za prenočišče pa 40.— din. Natančnejša pojasnila dobite v društveni pisarni v uradnih dneh v Novem mestu.

PROSTA DELOVNA MESTA

DES – TOZD ELEKTRO KRŠKO razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. INŽENIR PROJEKTANT

Pogoji: elektro-višja, 1 leto delovnih izkušenj in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoji: delovna izkaznica

2. SAMOSTOJNI PROJEKTANT

Pogoji: elektro-višja (4 leta) ali srednja elektro (8 let) in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoji: strokovni izpit, delovna izkaznica

3. GEOMETER

Pogoji: srednja geodetska šola ali srednja tehniška šola elektro stroke s popolnim znanjem geodezije, 2 leti prakse ali srednja tehniška šola gradbene stroke z dopolnilnim znanjem geodezije, 2 leti prakse ter strokovna usposobljenost
Dodatni pogoji: delovna izkaznica

4. TEHNIK ZA ŠIBKOTOČNE NAPRAVE

Pogoji: elektrotehnik za šibki tok, 1 leto delovnih izkušenj in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoji: delovna izkaznica

5. ELEKTROTEHNIK

Pogoji: elektrotehnik in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoj: delovna izkaznica

6. KONTROLOR ODJEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Pogoji: srednja šola elektro stroke, 2 leti delovnih izkušenj ali VK delavec ali delovodja in 4 leta delovnih izkušenj ter strokovna usposobljenost
Dodatni pogoj: delovna izkaznica

7. ELEKTROMONTER, 9 delovnih mest: v Krškem 6, v Sevnici 2 in v Brežicah 1.

Pogoji: poklicna šola in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoj: delovna izkaznica

8. POMOŽNI ELEKTROMONTER: 3 delovna mesta

Pogoji: interni izpit, 8 let delovnih izkušenj in strokovna usposobljenost

9. DELAVEC: 3 delovna mesta

Pogoj: splošni pogoji, 1 leto delovnih izkušenj

10. DELAVEC V AVTOPARKU

Pogoj: splošni pogoji, 1 leto delovnih izkušenj
Dodatni pogoj: šoferski izpit „B“ kategorije

11. KUCHARICA

Pogoj: KV kuharica, 2 leti delovnih izkušenj in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoj: zdravniško potrdilo za delo v živilski stroki

12. PRIUČENA KUCHARICA

Pogoj: 8-letka in strokovna usposobljenost
Dodatni pogoj: zdravniško potrdilo za delo v živilski stroki

13. DAKTILOGRAF

Pogoji: 2-letna administrativna šola ali daktilografski tečaj, 1 leto delovnih izkušenj in strokovna usposobljenost

14. DELAVEC ZA PISARNIŠKA DELA

Pogoji: splošni pogoji in strokovna usposobljenost

15. PRIPRAVNIKI

dipl. el. inženir – energetik	1
el. inženir – energetik	1
el. tehnik	4
ek. tehnik	2

Prosta učna mesta za poklic elektromonter – instalater 8 učnih mest
ključavničar 1 učno mesto

v naslednjih krajih:
Brežice 2 kandidata, Krško 3 kandidati (elektromonter in instalater 2, ključavničar 1), Sevnica 2 kandidata in Mokronog 2 kandidata.

Kandidati bodo sprejeti v združeno delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom s posebnim pogojem 3-mesečno poizkusno dobo. Pismene vloge s kratkim opisom dosedanje zaposlitve pošljite na naslov: DES Ljubljana – TOZD Elektro, Cesta 4. julija 32, Krško. Rok za sprejemanje ponudb je 15 dni po dnevu objave.
Rok za sprejem ponudb pripravnikov je do 1. septembra 1977. Rok za vložitev pismenih prošelj na obrazcu 1,65 za prosta učna mesta je do 1. avgusta 1977.

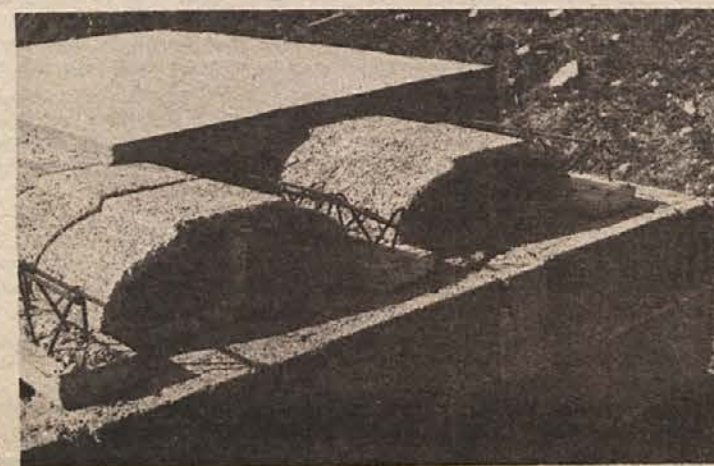

GRADITELJI, IGM „Sava“ KRŠKO

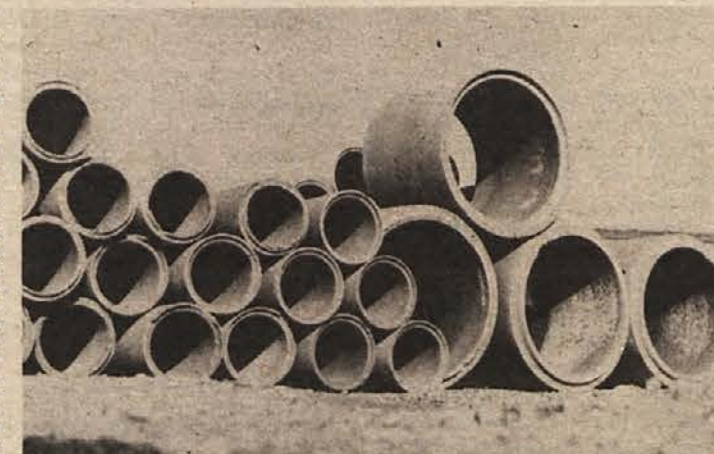
ZA VAS!

BETONSKE ZIDAKE IZDELUJEMO V OBRATU
CEMENTNINE DRNOVO

HITRA IN CENENA GRADNJA S STROPI „OMNIA“

KVALITETNE BETONSKE CEVI VSEH DIMENZIJ

1.
BETONSKI ZIDAKI – so izdelani po JUS kot termobetonski bloki iz enozmatega betona v visoki trdoti. Izdelujemo jih v štirih modularnih dimenzijah: 30 x 20 x 40 cm, 25 x 20 x 40 cm, 20 x 20 x 40 cm in 7 x 20 x 40 cm. Za kvadratni meter zidu potrebujete 12,5 betonskih zidakov.

2.
STROPI PO SISTEMU „OMNIA“ – tehnično in ekonomsko izredno izpopolnjena izvedba stropov s pomočjo betonskih nosilčkov s polnili. V betonske nosilčke je vgrajena potrebna betonska armatura za zeleno razpetino, polnila pa so izdelana iz kvalitetnega enozmatega betona. Tako nosilčki kot tudi polnila so lahki in omogočajo ročno montažo stropa. Po montaži je potrebno nosilčke in polnila le še zaliti z dodatnim betonom, s čimer se strop zapolni. Prednost pri izvedbi stropov je v tem, da klasični opaži niso potrebni, strop pa prihranimo čas in denar. Nosilčke izdelujemo v tipskih dolžinah od 2 do 6 metrov, tako, da je z ustreznim nalaganjem na zid ustrezno vsa gradnja. Stropi po sistemu omnia so namenjeni predvsem za individualno gradnjo.

3.
BETONSKE CEVI – Proizvajamo tudi okrogle betonske cevi po JUS v dimenzijah: premer 15, 20, 30, 40, 50, 60, 80 in 100 cm; vse cevi pa so dolge po 1 meter. Izdelane so iz odličnega savskega pranege peska in so visoke kvalitete. Služijo za jaške, kanalizacijo vseh individualnih hiš, kot tudi za kanalizacijo celotnih stanovanjskih sosesk in krajev.

VSE ELEMENTE NUDIMO FCO NALOŽENE NA KAMION!

Nudimo vam tudi ostale usluge našega podjetja, od načrtov za hišo, materiala in izdelkov do prevoza in montaže.

INFORMACIJE:
Po telefonu na upravi podjetja: (068) 71-035 in 71-733
v obratu cementnin Drnovo 71-193.

ŠTIPENDIJE

SLOVENSKE ŽELEZARNE –
ŽELEZARNA JESENICE, n.sol.o.,
Cesta železarjev 8 – 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1977/78

Štipendije:

1. Poklicna kovinarska, metalurška in elektro šola

strojni mehanik	45
ključavničar	10
orodjar	5
strugar	20
vodovodni instalater	5
obratni električar	30

2. Šola za metalurške delavce

talilec v črni metalurgiji	15
valjavec	15
žičar	15
hladno valjavec	20

Kandidati morajo prošnji za štipendijo priložiti:
– natančno izpolnjen obrazec 1.64, ki ga je izdala DZS (prošnja za štipendijo), pri podatkih o dohodkih je treba upoštevati osebne dohodke za leto 1976;
– prepis zadnjega šolskega spričevala;
– izjavo, da ne prejema štipendije pri drugem štipenditorju. Prošnje je treba poslati najkasneje do 1. 7. 1977 na naslov: Slovenske železarne – ŽELEZARNA JESENICE, kadroviski sektor, 64270 JESENICE.

Svet za medsebojna razmerja v združenem delu delavcev Mercator, Ljubljana, n.sub.o. – TOZD Standard Novo mesto, o.sub.o., razglašata prosti delovni mesti v eni gradilniški delavnici v Novem mestu za

2 ŠOFERJA TOVORNJAKA

Pogoji za sprejem:
kvalificirani voznik C kategorije, od tega eden usposobljen tudi za upravljanje z vilčarjem
Nastop dela takoj ali po dogovoru.
Pismene ponudbe pošljite do vključno 2. 6. 1977 splošni službi TOZD Standard, Novo mesto, Glavni trg 3.

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA V SR SLOVENIJI

– podružnica 51300 Kočevje
objavlja po sklepu sveta delovne skupnosti prosto delovna mesta za nedoločen čas

VODJA EKSPozITURE II V RIBNICI DOLENJSKEM

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje pogoje:
1. višja strokovna izobrazba ekonomske ali pravne smeri,
2. 4 leta ustreznih delovnih izkušenj,
3. moralnopolična neoporečnost.
OD se izplačuje po samoupravnem sporazumu o opredelitvi in vrednotenju delovnih mest v SDK v SR Sloveniji. Stanovanja ni.
Prijava z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema organizacijski del splošnih opravil podružnice 30 dni po objavi razpisa.

Tudi tretje kolo v znamenju najboljših treh ekip — Še naprej enak vrstni red: Novoles, Obutev, Beti — Dolenjke premagale vrstnice ljubljanskega Bresta

Tretje kolo dolenjske košarske lige je minilo brez presenečenj, saj so vsi trije favoriti, Novoles, Obutev in Beti, ponovno brez težav zmagali. Najbolj zanimiva je bila tekma v Podbočju, derbi pa so nekoliko presenetljivo dokaj lahko dobili Belokranjci. Tako je ekipa, ki je bila še lani med boljšimi, še vedno brez točke.

ZUŽEMBERK — NOVOLES 60:98 (31:46)

Novomeščani so v gosteh ponovno dosegli lepo zmago in se na prvem mestu še bolj utrdili, saj imajo najboljšo razliko v koših. Pokazali so dokaj dobro igranje, ki je temeljila na hitrih protinapadih. Tudi domači niso igrali slabo, vendar proti precej boljšim gostom niso mogli pokazati vsega, kar znajo.

KOMU BELOKRANJSKI DERBI?

Bržkone bo najbolj zanimivo srečanje četrtega kola v dolenjski košarski ligi v Semiču. Pomerili se bosta najboljši belokranjski ekipi, več možnosti za zmago pa imajo bolj izkušeni Metličani. Zanje bo po prestani kazni zaigral Medek, z njim pa bo Beti dobila dobrega dirigenta. K novomeški Obutvi pride v soboto Mirna, Novoles bo osvojil nove točke v boju s Črnomeljci, Žužemberk pa se bo pomeril s Podbočjem.

ČRNOMELJ — OBUTEV 57:93 (32:47)

Tudi druga novomeška ekipa, ki igra v dolenjski košarski ligi, je v gosteh dosegla prepričljivo zmago. Novomeščani so v Črnomlju nastopili oslabiljeni, saj so v njihovi ekipi manjkali štirje igralci: brata Munih in brata Sečnjak. Navzlic temu so brez težav zmagali, sodnik Tomašič pa je po tekmi zapisal v zapisnik, da je črnomeljska vrsta ena izmed najbolj nediscipliniranih in nešportnih.

BREST — DOLENJSKA 38:54 (28:23)

Mlada vrsta novomeških košarkaric je minulo soboto še enkrat poskrbela za presenečenje. V drugem kolu se je v Ljubljani pomerila s Brestovimi vrstnicami, in čeravno so Dolenjke igrale oslabiljene, kar se je najbolj poznalo v prvem polčasu, so dosegle drugo zmago. Gostje so se izkazale s hitrimi protinapadi v drugem polčasu, in če bi izkoristile vse možnosti, bi bil lahko rezultat zanje še precej bolj ugoden. Dolenjska: Oberč 1, Žagar, Tomšič 9, Galič 20, Znidarič 13, Grivec 4, Senica 7.

MIRNA — BETI 75:87 (27:43)

Lepo število gledalcev se je zbralo okoli domačega košarskega igrišča, da bi s spodbujanjem pomagali svojim igralcem. Vendar so bili gostje premočan nasprotnik za sicer vse boljše mirenske igralce, ki so se v minuli tekmi razigrali šele v drugem polčasu. Metličani so z mirno igro zaslužno osvojili novi točki.

DOLENJSKE TOPLICE: 1. STRAŽA

Domači košarkarji so krajevni praznik počastili s tradicionalnim košarskim turnirjem, na katerem sta nastopili članski in pionirski vrsti. Najprej so se domači pionirji pomerili z vrstniki iz Žužemberka in zmagali brez težav, v drugi tekmi pa so Štražani v tipično prvenstveni tekmi, ki jo je zmotila ploha, odpravili nerazpoložene domače igralce. Organizacija turnirja je bila dobra.

PEŠ IZ NOVEGA MESTA V MARIBOR

Nedvomno je Danilo Kovačič, dolgoletni telesnovzgojni delavec v Novem mestu, na edinstven način praznoval svojo dolgoletno delo v telesni kulturi. Športom se je prvič seznanil pred petdesetimi leti pri Sokolu v rojstnem Mariboru (Dolenjski list je o tem že pisal) in po 50 letih se je odločil, da ta jubilej počasti. Z nahrbtnikom na ramenih je v treh dneh in pol (56-let star) prepeščil razdaljo med Novim mestom in Mariborom. Dejal je, da tudi zavoljo tega, da bi dal vzgled za rekreacijo. Danes namreč, po njegovem mnenju, o njej zelo veliko pišemo, premalo pa jo gojimo.

SD LABOD IN VESEL

Minulo nedeljo je občinska strelska zveza Novo mesto pripravila občinsko tekmovanje v streljanju s malokalibrsko puško. Z njim so strelci počastili mesec mladosti, rojstni dan tovariša Tita in 40-letnico KPJ. Pokal je osvojila vrsta SD Labod, najboljši posamezniki pa so bili Vesel (Labod), Bukovec (Novoteks) in Rifelj (Labod).

M. Z.

USPEH NOVOMEŠKIH ATLETOV

Na ekipnem atletskem državnem prvenstvu mladincev so obetavni Dolenjci osvojili četrto mesto

Vestno in naporno delo mladih novomeških atletov, njihovih mentorjev ter trenerjev je po beograjskem ekipnem atletskem državnem prvenstvu za mladince najbrž vsaj deloma poplačano. Novomeščani so namreč v finalnem delu državnega prvenstva po dobrih nastopih osvojili odlično četrto mesto. Če bi imeli le malo več športne sreče, bi se lahko v Novo mesto vrnil še z boljše bero tekmovalnih dosežkov in z bronastimi odličji za tretje mesto.

4. Može 54,16; kroglja: 3. Cujnik 12,16, 9. Može 11,26; kladivo: 1. Rifelj 40,72, 10. Malnar 32,44; disk: 7. Cujnik 35,66, 10. Lapajne 30,68.

Dodati moramo, da je nekaj novomeških atletov nastopilo poškodovanih, tako da je uspeh mlade in obetavne novomeške vrste toliko večji.

1. NK PARTIZAN

V mesecu mladosti so straški nogometaši v okviru Titovih jubilejev pripravili turnir, na katerem je nastopilo šest ekip. „To je že drugi turnir, upamo pa, da bo postal poslednji tradicionalen,“ je pred pričetkom uspele športne prireditve mlade nagovoril predsednik Partizana Stane Tavčar. Prvo mesto in prehodni pokal je osvojila ekipa NK Partizana.

BRESTANICA: DOBRE ŠAHISTKE

Pred kratkim je bilo na Vrhniki ekipno republiko šahovsko prvenstvo za mlajše pionirke, na katerem so nastopile tudi igralke iz Brestanice. Dosegle so zelo lep uspeh, saj so osvojile drugo mesto, z malo več sreče pa bi lahko bile tudi prve.

B. D.

Speedwayski ples nared

Krško, pravzaprav njegovo Avto-moto društvo, se že lep čas pripravlja na največje speedwaysko tekmovanje v Jugoslaviji, na evropski polfinalni za dirkače do 21. leta. Delo pripravljalnega odbora in številnih komisij je za Dolenjski list predstavil tajnik društva Vladimir Žagar, za katerega pravijo, da je v velikem organizacijskem stroju ta čas nenadomestljiv člen.

V priprave izredno zahtevne prireditve se je pomalem vključil domala prav vsak član naše organizacije, „je začel Žagar, „in vsi smo veseli, ker bomo z zelo kakovostno prireditvijo počastili petstoletnico mesta Krško, tridesetletnico AMD in dvajsetletnico tega atraktivnega športa v Krškem. Prav v času teh jubilejev je društvo obogatelo za štirinajst novih športnih funkcionarjev, kar štirje med njimi pa so dosegli republiški rang. Predstavniki osemih komisij, v katerih dela okoli sto ljudi, so se svojih nalog lotili izredno vestno in prepričan sem, da se bo Krško še enkrat predstavilo kot odličен organizator. Ker pričakujemo

veliko obiskovalcev, bo letos stadion zanje „urejen“ povsem drugače. Veliko več bo blagajn, izhodov, vhodov in parkirnih prostorov. Številne bodo redarske službe, okrepljene gostinske točke bodo poskrbele za dobro počutje gostov, ki so tudi sicer iz našega mesta odhajali zadovoljni. Upamo, da bomo z organizacijo zadovoljili tudi tekmovalce, zakaj vsi želimo, da bi bil nedeljski polfinale za nas odskočna deska za prireditev na višji ravni. Pripravi smo namreč, da je naša AMD že toliko izkušena, da bi pripravila na Stadionu Matije Gubca tudi zahtevnejše dirke.“

Krške jubileje bodo organizatorji kakovostne tekme počastili s polurnim ceremonialom. Začel se bo ob 15. uri, poskrbel pa naj bi za čim boljše vzdušje pred

J. PEZELJ

USPELE DIRKE — Nedeljski tekmi za „Nagrado Brežic“ in državno prvenstvo sta v celoti uspeli. Številni gledalci so prišli na svoj račun, saj so tekmovalci na močnih strojih pokazali na zahtevni stezi veliko mero znanja pa tudi poguma. Tako je brežiški „mali jubilej“ (peta dirka za „Nagrado Brežic“) poskrbel, da si bo gledalcev. Poslej na Prilipah tekmovanja v motokrosu ogledalo še več gledalcev.

Inles premagal drugouvrščene

Novomeščanke dosegle zmago tudi v zadnjem kolu — Čakajo jih priprave za nastope v II. zvezni ligi — Brežičanke s štirinajstimi točkami na osmem mestu

Medtem ko so dekleta v slovenski rokometni ligi že na zasluženem počitku, čaka slovenske ligaše in ekipe iz druge zvezne lige še nekaj bojev. V republiški ligi sta do konca prvenstva še dve koli, drugoligaši pa bodo šli na igrišče še štirikrat.

INLES — VARTEKS 20:18 (12:6)

Le malokdo od 350 gledalcev je prišel, da lahko domačini premagajo Varteksa, ki je druga najboljša ekipa v ligi. Vendar so imeli

ČRNOMELJ: DOBRI REZULTATI INVALIDOV

Črnomeljsko SD Invalid je pod okroviteljstvom občinske strelske zveze pripravilo izbirno področno tekmovanje invalidov v streljanju z raketno puško. Za republiški finale je potekalo 35 strelcev in 5 ekip iz Kočevja, Ponikve, Ljubljane in Črnomlja. Pri moških je najboljši rezultat dosegel Vršaj (181 točk), pri ženskah pa Vršajeva (173), oba iz Ljubljane. Rezultati po skupinah — A: Majder (164), Grimon (158), B: Kacade (167), Gliha (149), C: Vršaj (181), Zidar (167), E. Vršajeva (173), Severčeva (148).

STARI TRG: DOBER ŠAH

V Starem trgu ob Kolpi so se igrali najboljši dolenjski pionirji in mlajši člani. V prvi tekmi so se pomerili v šahu. Najboljši so dokazali, da so v šahu, predvsem najbolj, odigrali nekonvencionalno. Rezultati — ml. pionirji: 1. Goršič (Zalna); ml. člani: 1. Mavrin (Stari trg); st. pionirji: 1. Fric (Stari trg); st. člani: 1. Praznik (Stična); ekipni pionirji: 1. OS Zalna; ml. člani: 1. OS Stari trg; st. pionirji: 1. OS Stari trg; st. pionirji: 1. OS Stari trg.

V. K.

RIBNIČANI V SOBOTO SVJ DAN. ZAČELI SO ODLIČNO IN POUČNO

Ribničani v soboto svoj dan. Začeli so odlično in povedli 8:0. Varaždinci so nato svoje vrste uredili in začeli vodstvo vztrajno zmanjševati, pri tem pa sta jim pomagala tudi sodnika. Navzlic slabemu sojenju so domačini dosegli pomembno zmago, domači navijači pa so se za dobro igro rokometasem zahvalili z znano ribniško pesmijo.

Inles: 1. Kersnič, Ponikvar 2, Abrahamsberg 3, Ilc 4, S. Kersnič 1, Žuk 5, Silc 4, Pucer 1, Laibacher.

M. G.

INDUSTROMONTAŽA — SEVNICA 31:23 (13:11)

Sevničani so v Kutini dobro igrali. V prvem polčasu je bil rezultat ves čas izenačen, v drugem pa so domači gostom ušli za šest zadetkov, veliko zaslug za hud poraz pa imata tudi sodnika, ki sta goste nekajkrat oškodovala. Če bi Sevničani igrali bolje v obrambi, bi bili za domače precej bolj trd nasprotnik.

Sevnica: Možic, Jančič 1, Ganc 3, Jazbec 2, Krištofič 2, Svažič 5, Koprivnik 1, Štojs 1, Trbovc 8, Sirk.

MINERVA — BREŽICE 36:30 (16:15)

V Grižah so imeli gostje moči samo za en polčas, v drugem delu pa so povsem popustili. Pri Brežičah je bil ponovno najbolj zanesljiv Buzančič, ob njem pa je dobro igral tudi Vervega.

Brežice: Jurkas, Bršec 3, Buzančič 10, Vervega 8, Zagode 4, Longo 3, Blatnik 2, Pleterski.

KRKA — PIRAN 31:22 (14:9)

Stojišonova vrsta je po dolgem času igrala z nekoliko boljšo postavo in že zato Pirančani niso imeli

veliko možnosti za zmago. Že prve minute tekme so dokazale, da so domači precej močnejši, razlika v golih pa je znašala že petnajst zadetkov. Ko so domači popustili, so gostje hud poraz omilili.

Krka: Košak, Pungercič 13, Ristič 4, Hudelja 6, Turk 1, Grabrijan 1, Cvelbar 6, Anderlič, Marn.

BREŽICE — KAMNIK 15:7 (4:5)

Medtem ko so domači v prvem polčasu igrane neodgovorno, so v nadaljevanju zaustavile najboljšo gostjo in že rezultat zgovorno pričča, da so bile v drugem polčasu neprimerno boljše.

Brežice: Levačič, Balon 8, Kostanjek 2, Štauber 2, Rožman 2, Cetin 1, Arsov.

ŠMARTNO — KRKA 14:15 (9:10)

Novo članice druge zvezne lige niso imele hudih težav niti z drugo najboljšo vrsto v slovenski ligi. Vrsta Šmartnega je želela po vsej zmagati, trener Janez Strukelj pa se je začel pripravljati na zahtevnejše tekmovanje že na tej tekmi. Če bi namreč Novomeščanke igrale na zmago, bi bil rezultat precej drugačen.

Obeti za telovadbo

Sevniški Partizan se je temeljito pripravil na proslavo partijskih in Titovih jubilejev. Med drugim je rokometni klub pripravil turnir za udeležbo ekip iz Zasavja. Kot je bilo pričakovati, je v obseh tekmah zmaga pripadla domačim drugoligašem. Šele izbrana vrsta Zasavja (v ekipi so igrali rokometas iz Trbovelj in Zagorja) je bila pravi nasprotnik Sevnice: Zasavje 20:16, v polčasu 8:7.

Osnrednja prireditev je bila telovadna akademija na rokometnem igrišču pred domom v Sevnici minulih petek. Nastopilo je kar 72 telovadcev in telovadk, od najmlajših do pionirjev.

Polne tribune gledalcev so lepo sprejele nastope domačinov, posebno pa gostov. Poudariti velja, da se orodni telovadbi v bodoče tudi v Posavju obetajo boljše časi, ker se telovadni učitelji dogovarjajo za sodelovanje. Odkar je namreč prof. Senica zapustil inšpektorske vrste, je namreč spet zatajil prvotni obetavni polet. Njegovo ponovno sodelovanje napoveduje spet vzpon telovadbe v tem koncu Slovenije.

GUŠTIN DRUGI

Kočevskega namiznoteniškega drugega selektivnega turnirja centralne regije za pionirje se je udeležil tudi najboljši novomeški pionir Gregor Guštin. Novomeščan se je za turnir dobro pripravil in je izgubil samo en dvoboj, in sicer proti zmagovalcu Grudnu z 2:1.

SD TREBNEJE IN GODNJAVEC

V počastitev meseca mladosti in maršalovega rojstnega dne je OK ZSMS Trebnje v sodelovanju z občinsko strelsko zvezo pripravila tekmovanje z malokalibrsko puško. Nastopilo je 11 ekip s 33 tekmovalci. Zmagala je SD Trebnje I (632), za njo pa sta se uvrstili druga in četrta trebanjska ekipa. Pri posameznikih je bil prvi Godnjavec (233 krogov od 300 možnih), drugi Cugelj (28), 3. Gracel (214). Pokal je podelila Marija Grden. Istega dne je LD Dobrnjč pripravila tekmovanje z vojaško puško. Najboljši trije: Udovč, Kastelic in Korelc.

J. PAVLIN

SPORTNI KOMENTAR

Začeti — po stopiško

Krkin rokometni podvig, ali kakor nekateri pravijo skok v II. zvezno rokometno ligo, se je začel v skromni podgorski vasi telovadnice. V vasi, kjer le dobri dve leti pred „rokometnim rojstvom“ ni nihče pričakoval, da bo v njihovo šolo kdaj zrasel eden bodo spornih objekt, na katerem bodo kasneje vzgajali športnovzrastajočo, predvsem pa učiteljske zveze Janez Štrukelj, izredno debelo kožo. Ta je bil v zlonamernih pripomb. delu, vere v uspeh in na drugi strani zagnanosti mladih Stopi-

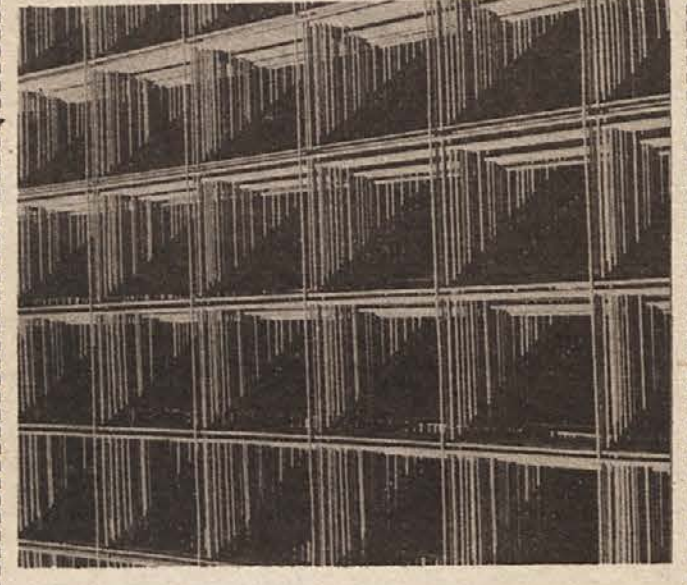
deklet, s pomočjo katerih je Novo mesto dobilo ekipo v izredno zahtevnem rangi tekmovanja. Vendar do igralke v športu, ki je po mnenju marsikaterega dekleta za ženske pretrda igra, novomeška Krka ni prišla s kupovanjem, pač pa s trdim delom. Začelo se je v vasi, nadaljuje se v II. zvezni rokometni ligi.

Bržkone je ta uspeh za marsikoga nerazumljiv, dokazuje pa, da bi ga lahko v marsikaterem kraju, ki ima precej boljše možnosti za delo, kot so jih imeli v Stopičah, ponovili. Ni vse v denarju, v sodobnih športnih objektih, največkrat je potrebna predvsem dobra volja, pripravljenost za delo in pa seveda množičnost. Od nekaj dan. Začeti je potrebno, vsaj v naših razmerah, po stopiško.

J. PEZELJ

tisti hip

LINJE - Rovan Goran iz Krškega je s fotografijami, ki jih je poslal za našo rubriko, pokazal, da ima občutek za detaje, za razdvajanje predmetov od njihove okolice...

PO SVETU OKOLI

STROKOVNOST - Klienti neke kalifornijske svetovlane klinike nikakor niso bili zadovoljni z delom osebeja. Policija je sklenila stvar raziskati. V kliniko so poslali štiri detektive, da bi jih tamkajšnji strokovnjaki pregledali in ugotovili nosenost...

DOLENTSKI LIST pred 20 leti

Podražitev, a cene stabilne

ZARADI POVIŠANJA cen mesa so potrošniki negotovi in se sprašujejo, ali ne bodo temu povisjanju sledile tudi cene za drugo blago. V prvih mesecih so se cene dvignile v povprečju za okoli 2%...

ROPARSKA POSLASTICA

- Nekega trgovca v Johannesburgu je na smrt preplasil ropar, ki je vzel nekakšno reč v roke in jo ovil trgovcu okoli vratu, grozeč, da bo to čudno eksplozivno snov od daleč sprožil njegov pomočnik...

ZELENJAVNI NEBOTIČNIK

- Nova 26-nadstropna poslovna stavba v Chicagu je nenavadna zaradi obilice zelenja, ki ga premore. Vrtnarji so posadili in prinesli v stavbo več kot 1600 rastlin. Nekateri od delki imajo namesto sten med posameznimi prostori kar steno iz rastlin.

VZAJEMNOST

- Najslavitejši "hotel" za kriminalce vseh vrst, jetišnica San Quentin v Kaliforniji, začasno sprejema novih "gostov". Zaradi suše pesti upravo težava z vodo. Sedanja "gostje" se trudijo, da bi jo težavo odpravili. Sredi dvorišča kopljejo globok vodnjak. Uprava se ne boji, da bodo vrli graditelji sivo vodnjaka preokrenili pod zidove in v zlato svobodo. Menijo, da zapornike navdaja čut vzajemnosti z ljubljenski pazniki.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kričanje in razgrajanje ter skoraj pretep

(Nemški) nacionalisti so predlagali, da se Badeni in štirje ministri posade na zatožno klop, ker so izdali jezikovno naredbo, po kateri se morajo na Češkem in Moravskem nemški uradniki učiti tudi češkega. Poslanec Wolf je na nezalisan način zalil slovanse narode. Rekel je, da so Čehi in Slovenci menjvreden narod. Kričal je in kričati so mu pomagali njegovi somišljeniki na vse grlo, kako se zatira nemstvo v Avstriji, a Slovanom se dobro godi, ko je ravno narobe res. Seveda mu Slovani, zlasti Mladocéhi, niso ostali dolzni odgovora. To je bilo kričanje in razgrajanje v zbornici, da vsi pravijo: „Kaj takega pa še ne!“ Kmalu bi bilo prišlo do pretepa.

(Grozna nesreča) Vse jybilo židane volje; kupovali so, smejali se ter šalili - kar se zasliši glas: gor! Vse je hitelo venaj, ali to ni bilo lahko mogoče. Nastala je nepopisna gneča, kjer se je veliko ljudi poteptalo. Ker ni bilo mogoče skozi vrata, so poskušali mnogi pri oknih, ali hitri planen jih je dosegel, vnela se je obleka, in nesrečni se niso mogli rešiti. Upili, kričali ter prosili so pomoči, ali ta ni bila mogoča, v kratkem je potihnilo vpitje, tjer je bilo malo prej bogavsto nakupičeno in se kazalo najbolj veselo življenje, je zakril kup pepela ožgane kosti ponesrečenih Parižanov. (Hrvaska meja) je za govejo živino zaprta, ker razsajajo tam različne kužne bolezni, ktere bi, pri odprti meji k nam zanešene, lahko vso našo živinorejo ugonobile. (Oglas) Dne 28. aprila t. l. pogorelo je Janez Gregorič na Drami, občina St. Jernej vse imetje, razun tega tudi ena krava in štiri svinje, tako da mu ni ostalo drugega kot pet nepreskrbljenih otrok. Prosi torej milodarov priporočevaje se posebno častiti duhovščini. (Lz DOLENTSKIH NOVIC 15. maja 1897)

Sončni rudnik

Atomskih elektrarn se ljudje bojijo, nafta je draga, nZemlja pa pride le desetina milijardinke energije, ki jo oddaja Sonce. To je na leto desetkrat več energije, kot je lahko da celotna zaloga klasičnega goriva (premog, nafta, lignit, uran). Sončna energija je sicer zastojni, zato pa je prestrzeanje te 180 milijonov megavator drago. Francija je začela vneto raziskovati to povsem novo področje. S sončno energijo ogrevajo bazene, sole, kino dvorane in rastlinjake. Vendar le nekaj sto individualnih hiš ogrevajo s sončno energijo, čeprav je „pade“ v Franciji tisočkrat več, kot znaša predvidena poraba električne energije za leto 2000.

Združjenje Cethel je omogočilo projekt Them, sončno elektrarno s kapaciteto treh megavator, ki jo bodo nato povečali na deset megavator. Princip delovanja sončne elektrarne je enostaven: toplota, ki jo loviyo parabolično nazvršcem zbiralna zrcala (insolatorji ali heliostati), segreva vodo; ta izpareva, para pa pogarja turbine. Turbina poganja alternator, ki proizvaja izmenični tok, tega pa po daljnovodih dovajajo v mesto. Prednosti sončnih elektrarn so očitne: ne onesnažujejo okolja, omogočajo varčevanje z delovimi in nedovisnost od tujine. „Toplotno ravnovesje“ v naravi se ne porušii, medtem ko klasične centrale izpuhtevajo pline, ki ogrevajo atmosfero (atomske centrale pa reke) in spreminjajo podnebje.

Kljub majhni moči pokrivata centrala Them površino 8 hektarov. Centrala, ki bi dajala tisoč megavator (kot atomska), pa bi zavzemala 6000 hektarov. Zato jih bo treba graditi v sončnih predelih, ki so redko naseljeni in kjer je kvadratni meter tal poceni. Jug bo torej francoski sončni rudnik.

KRIPANOV KOTIČEK

Delo in prazniki

V petek in svetek se najde gruča mož in fantov v krčmi „Pri bočalu“ in se ob pijaci menii o tem in onem. Največkrat teče beseda, ako govoriyo se trezna usta, o novcih pa o letini, vremenu in ne nazadnje še o delu. „Letošnji prazniki bodo kar prav prišli, je pripomnil eden od njih, ko je odlozil čašo. „Seveda, bomo vsaj doma kaj postorili. Ako ima človek poleg službe še nekaj krp zemlje, da mu ni treba kupovati vse hrane, ima zdaj obilo dela. Če nima svoje živine, še oratarja težko dobi in mora čakati do zadnjega.“ „Ob letošnji pezebi bo vse prav prišlo. Le s semenom bo težko, ki ga je zdaj težko dobiti. Dobro sem za stročji fižol že lep čas lécem, pa ga nihče nima naprodaj.“ „Kaj bi se menili zgolj o delu? Raje praznujmo, je predlagal mladenič. „Ti že, ki imaš dobro službo in si brez družine, da lahko živiš iz rok v usta. Nam pa ni vseeno, kaj bo z nami na stara leta in kako bomo otroke spravili h kruhu!“ „Človek se mora spočiti in razveseliti, ne pa, da še za praznike tišči, v delo otpepel, kot tovorna živina. Sij tak ne more vedeti, čemu dela, in ne zna prav užiti sadov svojega dela.“ „Tako je,“ je soglašal so sed, „ravno zato imamo nedelje in praznike. Kar spomnite se naših prednikov! Celo leto so garali kot črna živina, o pustu, zeganju in celo veselici in ohceti so se pa znali povestiti po nekaj dni skupaj. Kadar pravi Dolenjec praznuje, takrat teče od mize, ki se sibi od dobro, akoravno bo potlej celo leto ob vodi žulil suh kruh.“ „Tega pa dames ne delamo,“ je pripomnil fant. „Seveda ne, zato pa tembolj čemerno godrnjamo nad delom, vremenom in prazniki. Ze starti ljudje so rekli: Tisti človek, ki se rad razveseli in v zapoje, ni slab v srcu. Pa razmislite o tem.“ MARTIN KRKAN

Zgovorne barve avtomobilov

Kaj vse pove barva avtomobila o njegovem lastniku

Barva pločevine igra pri cih udobno tapetiranih šumnih zapravlječev večjo vlogo. Dolgo je bilo med svetlejšimi in temnejšimi barvami. Strokovnjaki, ki skrbijo za desene, pa so drugačen pot. Testiranja so pokazala, da je bela barva idealna, kar je varnost, vendar njena privlačnost pri kupcih močno upada. Medtem ko je bil leta 1960 tretji avtomobil bel, je bil leta 1975 že prvi avtomobil bel. Varnostni modji, je največkrat izbrana modra. Velja pa tudi, da avtomobilski barve vplivajo na pisanost in individualnost. Heinrich Frieling, vodja tuta za psihologijo, meni, da nam barva avtomobila sporoča nekaj o karakterju voznika. Tisti, ki vozijo rdeče avtomobile, so agresivni in impulzivni. Vozniki zelenih čutijo potrebo po občutku nestanovitnosti z avturantur in potovanja. Tisti, ki imajo avtomobile v modrih barvah, so aktivni in željo po izpolnitvi. V javnosti je pogosto mnenje, da odločajo družinski člani samo o tehničnih stvari, žena ali prijateljica. Zadnji besedo pri izbiri avtomobila pa tudi svoje mnenje, Paolo Nestler, avstrijski arhitekturo v Muenchnu, pisanih barvah zastopajo avtomobilske barve, ki spodbujajo in dihanje in povečujejo veselje.

Radikalno stališče prazničenja, Nestlerja pa verjetno menijava, zato strokovnjake, ki se ukvarjajo s tem vprašanjem, upričeno skrbii, kakšno prihodnost si

Človeštvo postaja vse bolj „žejno“

Poraba pitne vode je vse večja, zaloge pa so enake, le da si jih sami sproti uničujemo - Pitna voda v steklenicah - Obilje rodi razsipnost

„Ni več daleč dan, ko bo kaplja pitne vode dragocenejša kot kaplja nafte,“ je pred časom opozoril neki delegat udeležence konferencie o vodi, katero je sklicala OZN. Te mrčne besede imajo, žal, v sebi znano resnico. Človeštvo od vseh ostalih katarstofah grozi še žejja, saj ogromne zaloge vode na našem planetu postajajo vse bolj neuporabne, medtem ko žejja in potreba po čisti vodi raste. Sene danasnji čas je razkril svo mladost tistega misleca, ki je dejal, da bi morali izumitelja straniša na izplak obesiti kot hudega zločincea.

Barvni posnetki Zemlje, ki so jih naredili vesoljci, kažejo, da ima naš čudoviti modro zeleni planet konstantno izkorišča le neznatno del vodnega bogastva. Kar 97,3 od kilometrov svetovnih zalog vode predstavljajo oceani. Vse ta ali poljedelstvo. Sladke vode je vsega 2,7 odstotka, a 86 od tega je več kot tri četrtine stalno zmrznjeno v ledenikih in v polarnih ledenih. Kar uporabne vode se zemljo, neredkoma tudi po 1000 metrov globoko. Tako ostane le še zaloga sladke vode v rekah, jezerih in močvirjih. Te neskončno majni svetovni vodami, da na voljo človeku.

Kljub tej razsipnosti pa osebna poraba pitne vode še zdaleč ne dosega porabe vode za poljedelstvo, za katero človeštvo porabi okoli 80 odstotkov vse uporabne sladke vode. Zaradi razvoja poljedelstva je odvisnost od umetnega

MRTVE REKE - SMRDEČI POGREBKI

Naslednji veliki porabnik sladke vode je industrija. Vse večje količine vode so potrebne za hlajenje atomskih elektrarn, pri proizvodnji kemikalij in kovin. Posledica tega je, da je vse več jezer in vodnih tokov onesnaženih ter vse manj uporabnih. Postopki za očiščenje iz onesnaženih sladkih voda so zelo dragi, dostikrat pa premalo uspešni. Svetovna zdravstvena organizacija je v svojem poročilu navedla, da kar 80 odstotkov epidemij kuzemskih onesnaženih pitni vodi. Svira pa že zdaj pred morebitnimi novimi epidemijami. Tako postajajo mrtve reke, zasvinjeni potoki in vodni izviri pogrebi na lastnem pogrebu in na pogrebu človeštva.

PITNA VODA SAMO V STEKLENICAH

Primer ameriškega mesta Bloomfield v Koloradu je zgovor

Table with columns: DL, AFR. PTIC, MALEN. KOST, PLUG, MAT. MEJNA VREDNOST, ZENSKA KORAVNA SKRMLILO, EVR. VELEFOK, ZABICA, ZVEZ SEVRA ZA ŽUN. ZADEVE, D.L. LUKA, HOMERSKI JUNAK, PR. PEVKA, DUMITELJ SVITIGENA, D.L. KERAMION PLOŠČICA, POVRŠINA, SVET. DROBIT, LUKA NA KRIMU, SVOBODA PISATELJI, D.L. TISK. AGENCIJA, KINO COLE, TOMAZ TERCER, KUB. POLITIK, ESTONEC, FIT. ENOTA, DOLA, GORA V ČRNI BORI, D.L. CHRISTIE

ren. Atomska elektrarna v bližini mesta je odpadne snovi malomarno odlagala, tako da je plutonij prišel v veliki mestni rezervoar pitne vode. Mesto bo moralo zgraditi nov rezervoar in vse vodovodno omrežje, kar bo stalo 30 milijonov dolarjev; to je mnogo več, kot bi stalo pravilno skladiščenje odpadnih radioaktivnih snovi. Zankrat prebivalcem tega mesta ne preostane nič drugega, kakor da kupujejo pitno vodo ustekleničeno.

BOJ ZA PITNO VODO

Vse več je dežel, ki se problema čiste sladke vode zavedajo. Prednaričjo seveda tiste, katere je pomanjkanje pitne vode pestilo že prej. Dežele Bliznjega Vzhoda vsako leto izdajo veliko denarja za pridobivanje pitne vode iz morja z desalinacijo. V Izraelu desalinacijske naprave proizvedejo vsako leto 3 milijone kubičnih metrov pitne vode iz morja. Pri čemer jih vsak kubični meter stane 1 dolar. Saudska Arabija ima v načrtu proizvajati 2,3 milijarde litrov pitne vode na dan do leta 1980, Kuwait dobi svo pitno vodo z desalinacijo.

Drugače je v deželah, kjer v državne blagajne ne priteka toliko denarja. Tu poskušajo ohraniti ali obnoviti zaloge pitne vode predvsem s čiščenjem, zaščito ali krožnim uporabljanjem, ki ga preizkušajo na Japonskem. Po njihovem sistemu naj bi vodo najprej uporabili ljudje za osebne potrebe, šele potem bi to, že enkrat uporabljeno vodo dobila industrija.

V borbo za čisto in zdravo vodo je poselja tudi moderna tehnologija, ki poskuša onesnaževalni tehnološke postopke izboljšati in jih narediti bolj čiste ter manj „požrešne“ po vodi.

Miki Muster Janez Trnovc

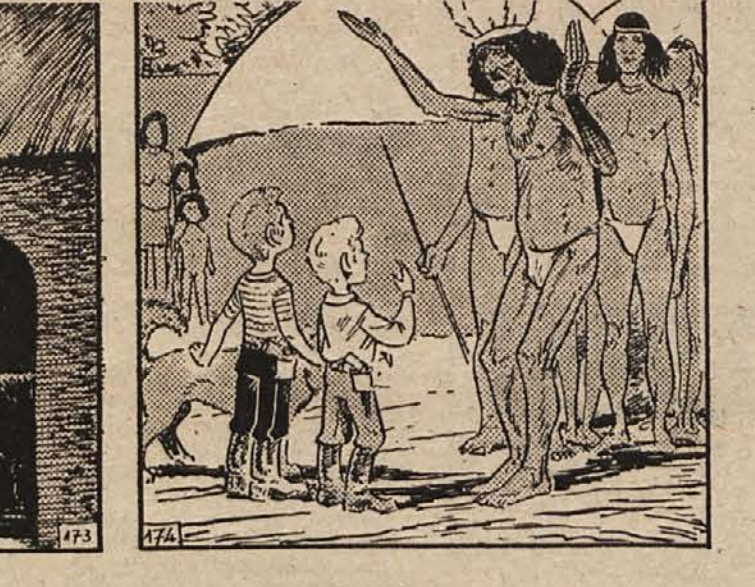
ZAOČETOM

Po plesu se je praznično veselje razširilo po vseh kose kuharji so razdelili veliko posode čenke, tofaji so pa razdelili z rakovino iz rastlin. Tako je vsak dobil častna goščila. Bojan in Zoran nima njimi je če- zrakovali kosti. Take gostije ni še nikoli doživljal in se neznansko zadovoljen.

Sele pozno ponoči se je gostija nehala. Utihnilo je bobnanje, piskanje in prepevanje. Tudi ognji so počasi dogoreli. Poglavar je dečkoma še odkazal prazno kečo, v kateri sta prenočila, in se tudi odpravil k počitku. Nastala je popolna tišina, katero so kdaj pa kdaj motili samo glasovi divjih zveri in živali iz vročega pragozda, ki se je širil okoli okoli selišča.

Zjutraj sta se Bojan in Zoran poslovila od poglavarja, ki ju je oskrbel z živili za popotovanje, in od ostalih prebivalcev samotnega selišča. Lepo sta se zahvalila za gostoljubnost in obljubila, da se bosta spet oglasila, če ju bo pot nazaj iz pragozda vodila po isti reki. Težje je bilo slovo Kuniju, zakaj med indijanskimi otroki si je bil pridobil nešteto dobrih prijateljev.

VAŠA ZGODBA DVE POTI

Av gust je bil še vroč. Je jutro so zgbuhla svojo polestnost: bila so hladnejša in nemakrotaj vetrovna. Polegje se je pač iztekalo, In zdelo se je, da odhaja na dva popolnoma različna namina, toda posameznik je lahko zaznal le enega od obeh: - Po jեսeni diši, se je utrgalo iz očeta Martina, ko je stopil iz hiše. Svojo misel je izgovoril polglasno in skoraj jecljivo. Pri tem so se mu vidno napele žile na vratu, slabo obrta brada je zdrhtela in glava mu je počasi spolzela med ramena - dohitela ga je starost. - Kako lepo jutro, je istočasno pritano vzklidni sin Pavel in stopil k polodprtemo oknu; v spalnico je valovila jutranja svežina in Pavlu se je zdelo čisto pomladansko. Začutil je, kako burno mu je zaplala kri po žilah, in bilo mu je, da bi se od samega ugodja izkrčkal kot morec. Poln je bil energije, ki ga je razganjala, vendar je ukrotil razburjenost. Naslonil se je na poličko z lončnicami, si z dlanmi razprijal brado in kot v svetem pričakovanju zatisnil oči: iz teme so se jete luščiti posamezne oblike, najprej znani obrazi, potem prostrana pokrajina, ki se je širila v nedogled, lepa kot mladost.

Dopolodanske ure so bežale tem hitreje, čim bliže je bil čas kosila. Pavel jypozabl, da je oče postal redkobeseđen in da še tisto malo, kar pove, komaj iztisne iz sebe. V vsaki njegovy besedi je bilo čutili napora, vsaka kretanja je bila daljša kot običajno in je razodevala starčevsko negotovost. Zaredi mene je takšen, je pomislil Pavel. Dobro je poznal očeta. Zavedal se je, da se boji njegovega odhoda bolj kot lastne smrti. In vendar, kaj lahko stori on, Pavel, njegov sin? Samo dve poti obstajata. Ena vodi v zatujevanje samega sebe in pomeni očetu rešilno bilko, druga, lepša, čeprav nič lažja, vodi k ciljem, ki jih hoče doseči za vsako ceno. - Za vsako ceno, si je rekel in ob tem ga je spreletel srh: to ceno bo namreč moral plačati oče. Nelje v globini je zaznal potlačeno nujno, da bi svoje občutke komu povedal. Toda nikogar ni imel, ki bi vsaj delno ustreljal njegovi potrebi. Pa četudi bi imel komu, saj vendar ni mogel ničesar povedati, za svojo razdvojenost bi potreboval novih, svežih, še nikoli izgovornjenih besedi, ki jih je sicer medlo silbal v svji notrajnosti; a jih ni mogel izgovoriti. V trenutku nemoci se je vrnilo vprašanje in z otroštvom srečna naivnost, in teta človek verjame, da mu bodo v težavah prikoščila na pomoč dobre vilhe. In obrnil se je, da bi začel z očetom dolgi pogovor, pa je v kuhinji lahko opazil samo visoko postopajo tete Zofke, ki se je sklanjala nad štedilnik; oče je medtem odšel na vrt.

- Huzije, je skilnil in popojano stopil proti vratu. - Kaj praviš, da je? Je zaklinal za tako tatino vprašanje. - Ah, nič, Pravim, da sonce sijata. In res je bil zunaj čudovit sončen dan, vse miren in skoraj preth za to vno. Ali pa je bil to Pavlov občutek, kajti njegov sluh se je obrnil nazvnoter, da bi siljal besede, skrivnostne in odrešne besede srca. Toda nič. Tudi v inem samem je vse utihnilo. In samo sonce se nesumiljeno pripekalo. Zdaj je, kar je, se je opogumil ter se odpravil na vrt, da bi z očetom spregovorila kaj vsakdanjega. - Posekati jo bo treba, je rekel oče, ko je videl prihajati sina, in pokazal na debelo stoletno hruško. Pavel je bil v srcu hvaležen očetu za preproste besede, predvsem pa je bil zadovoljen, ker se bo zdaj vsaj za knatek čas rešil svojih dvajem in moreh misli. - Kaj ne rodi več? - Ne prida. Pa tudi les bo zanič, če bomo čakali še kakšno leto. To, da je oče rekel „bomo čakali“, ga je presentislo. Sij vendar dobro ve, da bo že jutri sam s svojo neporočeno sestro Zofko. Se mu je zanelo ali je morda namerno uporabil množico, kot da bi s tem hotel odložit sinov odhod? Pavlu je prišlo kar prav, da je teta Zofka zmotila njen pogovor. - Kevilo je na mizi, je zaklicala skozi odprto kuhinjsko okno. Stopila sta proti hiši. Teta ju je opazovala tako pozorno, kot da sta tuljca, ki sta se pojavila tukaj z bogve kakšnimi nameni. Zlasti je od nog do glave premerila Pavla, in ko sta se širila za vogal, je nezupljivo skimala z glavo. Čeprav je bil terek, je teta pripravila nedeljko kosilo. Posedli so za mizo, kot so to delali vsak dan, toda danes je slederna stvar dobila pečat poslednosti, zatorej so tudi k mizi sedeli z zavestjo, da je to zadnjič. Nihče ni spregovoril o tem niti besede. Jedli so molče. Vsakdo si je pa čel mislil svoje, pa vendar so se misli vsej treh končno srečale v skupni točki: Pavel odhaja v tujino. - Imas vse pripravljeno? je vprašal oče z navidezno mimostjo, ko so odložili žlice. - Vse, je kratko odgovoril Pavel. - Potem ga pa lahko v miru popijemo liter. Oče je stopil v klet in prinesel vino. Nazdravili so. - Kodrski biš že hodil naj te spremlja srca, je počasi izgovarjal oče. Vsaki besedi je želel dati posebno težo, zato je slaherno izrekel zase, kot samostojen stavek. Rad bi se razgovoril na dolgo in široko, rad bi posredoval simu vse svoje izkušnje, rad bi ga postavil pred mnogimi nevarnostmi, ki jih v svoji mladosti zagnanosti mogoče ne vidi; naposled bi mu rad na primeren način razložil svojo očetovsko zaskrbljenost ali mu celo potolaži, da se boji ostati sam. - Potem so do treh prijeto kramljali o preteklosti in s tem zastrli zgoči problem, ki je visel nad njimi. Menda se jim je zdelo potrebno, da se spomnijo let, ki so jih preživeli skupaj kot srečna družina. Zlasti sladak, čeprav ne brez grenkega priokusa žalosti, je bil spomin na mamo, ki je nesrečno končala pod snežnim plazom. - Skoda, da te ne more videti, je med solzami izdajala teta Zofka. Ponosna bi bila nate. - Toda čas je brzel kot še nikoli. Ura je udarila tri. Odločila ura slovesa, ki se je kot meknj zasadija v Pavlovo življenje. Na postajo, ki je bila dobrih sto metrov od hiše, je pripeljal avtobus. - Bodite zdravi, je začel Pavel, obema stisnil roko in vzel kovčka ter šel. - Se pozabi, da si se rodil v tej hiši, je še rekel oče, medtem ko je teta Zofka vse povedala s solzami. Dve ostareli roki sta žalostno mahali v slovo tudi se potem, ko je avtobus že izgubil za ovinkom.

Ko se je Pavel, zdaj že odrasel človek, vračal v rojstno vas, je bil spet terek. Vendar ni zavil domov, temveč na bližnje pokopališče. Ustavil se je ob grobu s svežimi vencii in zalpil. Dolgo je nepremično stal v mrzlu, ne da bi ga zeblu, in mislil na dogodek tistega dnevnega, usodnega torika, ki ga je spomin komaj še dosegel. Šele zdaj je povsem jasno zaslišal vse tiste besede, ki jih oče, dokler je živl, ni zmogel nikoli izgovoriti. Vsak njegov stavek, ki se je vračal iz megle preteklosti, mu je padal v srce kot raztujen svinec. Čutili se je krivnega, ne da bi vedel, kaj je pravzaprav zakrivil. Vest mu je očitala zločin, ki ga ni zagrešil, a ga bo vendar nečje na dnu duše vedno skelela nedoumljiva bolečina. Pred njim se ni širilo življenje, ki ne bo niti srečno niti nesrečno, marveč - težko.

Grobove je zapuščal vse potr, zavedajoč se, da je ostal brezdomac. Iz prsi mu je nehotje iztrgal globok vzdih. Nenadoma se je docela jasno zavedel svoje brezizhodnosti in otopelo zamrmral predse: - Samo dve poti sem imel na voljo - in nobena ni bila prava. ...

BORUT VIR

Pešec v krvi, voznik pobegnil

Eno leto in štiri mesece strogega zapora gre Ivanu Zobariču iz Brežic, ker je močno pijan zbil pešca, nato pa pobegnil — Malo pozno se kesal!

V črni kravati je 36-letni zasebni električar Ivan Zobarič iz Brežic te dni sedel na zatožno klop novomeškega okrožnega sodišča. Zdjaj mu je žal, ampak kar je naredil septembra lani, je bilo zares grdo.

Bilo je 22. septembra 1976 okrog 20. ure, ko je Zobarič z 2,63 promila alkohola v krvi pripeljal z avtom na stari brežiški most. Vinjen je vozil nepazljivo in preblizu desnega roba, zato je zadel 19-letnega Franca Hervola iz Bukoška, ki je šel peš čez most. Pešec je bil zadet v noge, z glavo je udaril v okvir desne šipe, od tam pa ga je vrglo še v ograjo na mostu. Zobarič je takoj zatem še bolj pritisnil na plin in odpeljal.

Dva človeka sta vse to videla. Ponesrečenec je drugi dan v bolnišnici umrl, miličniki pa so Zobariča nedolgo po nesreči našli v brežiški gostilni. Našli pa so ga že v drugi obleki, ker se je

šel domov preobleč. Delovno haljo je vrgel v Krko, najbrž zato, ker je bila tudi ta vsa krvava, kot je bil krvav desni prednji sedež v avtu.

Zobarič je takoj po nesreči rekel, da si je mislil, da je nekoga zadel, ker je videl kri, kasneje pa je trdil, da ni nič vedel, da je bil vinjen in da mu je morda kdo vrgel kamen.

Sodišče izgovorom ni verjelo, senat pod predsedstvom Janeza Kramariča mu je odmeril leto in 4 mesece strogega zapora. Razen tega je bil obsojen na odvzem vozniškega dovoljenja za leto dni. Pri zadevi pa so kot obtežljivo upoštevali še, da je bil zaradi nesreče kaznovan že leta 1968 in da so mu miličniki odvzeli vozniško dovoljenje zaradi vinjenosti deset dni pred to nesrečo. Povožil je človeka v času, ko sploh ni imel vozniške knjižice. Sodba še ni pravno-močna.

OBSTAL POD CESTO — Pri nadvozu v Dobruški vasi se je vozil po levi v ovinek končala tako, kot vidite na sliki. Prejšnji teden sta bili pri Dobruški vasi kar dve večji nesreči s precejšnjo škodo. (Foto: Pavlin)

Tudi spomladi veliko vinjenih šoferjev

Na Dolenjskem je v aprilu promet terjal dvoje življenj in povzročil veliko škodo, saj je bilo v nesrečah razbitih 147 vozil — Nepravilno prehitavanje najčešči krivec karambolov

Oktober smo se tolažili, da je vinska predvsem jesen, zdaj pa ugotovljamo, da je bilo tudi aprila letos na cestah veliko voznikov pod vplivom alkohola.

Podatki o prometni varnosti v štirih dolenjskih občinah kažejo, da smo imeli pretekli mesec 84 prometnih nesreč, kar je 5 odst. več kot aprila lani. Z dvema mrtvima smo ostali na lanski aprilski ravni, pač pa je bilo letos več poškodovanih in več gmotne škode. Med vzroki prometnih nesreč je na prvem mestu nepravilno prehitavanje, sledijo nesreče zaradi prehitre vožnje, tretje mesto pa si delita alkoholiziranost voznikov in vožnja po sredi ceste.

V aprilskih nesrečah na našem koncu je bilo udeleženih: 102 osebnih avtomobilov, 26 kamionov, 6 avtobusov, 8 kolesarjev in 5 pešcev. Še vedno ostajajo vozniki osebnih

avtomobilov najpogostejši povzročitelji nezgod, kar dokazuje 57 primerov med 84 nesrečami v aprilu.

Na cesti je doletela smrt voznika osebnega avtomobila zaradi nepravilnega prehitavanja in pešca, ki ga je povozil tovornjak z nepravilno vožnjo. Miličniki so aprila ugotovili

5 nesreč s pobegom, od katerih pa so 4 že raziskane.

Pri kontroli cestnega prometa so odvzeli 30 vozniških knjižic, od teh je bilo 22 odvzetih zaradi vinjenosti, denarno kazeno pa je moralo plačati 539 oseb. Razen tega je bilo 216 občanov predlaganih v kaznovanje. Pri kontroli prometa so zalotili 107 tehnično pomanjkljivih vozil, 280 voznikov ni upoštevalo prometnih znakov, 27 je bilo vinjenih, 53 jih je vozilo brez dovoljenj, 9 jih je vozilo

v času, ko jim je bilo dovoljenje odvzeto, 40 jih je vozilo neregistrirana vozila ali traktorje itd.

Glede prometne varnosti se v štirih dolenjskih občinah ne moremo pohvaliti, pač pa prometni strokovnjaki ocenjujejo, da se je gostota prometa ob koncih v Novem mestu precej ublažila, odkar je v veljavi novi prometni red.

BRUSAČ GROZIL Z NOŽI

16. maja zvečer so trebanjski miličniki odpeljali na iztrezitev Romana Pestnerja iz Pomjana pri Kopru. Ta dan je Pestner v Rohaj in na Trebanjskem vrhu popravljaval dežnike in brusil nože. Spil je precej žganja in vina, kar mu je tako stopilo v glavo, da je začel vihteti nože in groziti ljudem. Občani pa so se brusarja sami lotili, ga zvezali in poklicali miličnike.

Nekaj je bilo v hrani

V četrtek, 19. maja, so na grmški šoli pripravili 550 kosil. Imeli so juho, pariške zrezke, riž, grahovo omako (iz konzerve) in mešano zeleno solato s fižolom. Nekaterim se je solata

zdelo čudnega okusa, vendar takrat niso pomislili, da bi utegnili biti kaj narobe.

Proti večeru pa so se začele kazati posledice. Več kot 300 otrok in učiteljev je moralo večkrat na WC, malce jih je zavijalo v trebuhu, medtem ko bruhanja v večini primerov ni bilo.

Čez noč in naslednji dan so se težave nehale. Motnje so bile lažje značajne, zaradi tega nihče ni šel v bolnišnico ali k zdravniku, vendar pa vseeno raziskujejo, kaj je bilo s hrano narobe. Na šoli so takoj poklicali sanitarno inšpekcijo, ki je začela preiskovati in je vzorce hrane dala v laboratorij na pregled.

VSE JE POGORELO

20. maja okrog 20. ure je močno zagorelo gospodarsko poslopje Jožeta Selka v Čužnji vasi. Poslopje je povsem pogorelo, z njim vred pa tudi razno kmečko orodje in deske. Škodo cenijo na 60.000 dinarjev. Požar je ogrožal tudi bližnja stanovanjsko hišo, vendar so jo s takojšnjim gašenjem obvarovali. Ni še znano, kako je prišlo do požara.

Samo stiska ni opravičilo

Okrožno sodišče v Novem mestu je 21-letnemu priučenemu zidu Vincencu Salmiču iz Krškega prisodilo 6 mesecev zapora, pogojno za dve leti. Izkazalo se je, da je res storil, česar ga je tožilec obtožil: da je 3. maja lani zvečer po lestvi splezal na podstrešje v Sp. Starem gradu pri Krškem. Razmere je poznal, tako je Fanič Turušek odnesel ročni električni vrtni stroj in precej tekstila, kar je še povsem novo ležalo spravljeno, odkar je stvari prinesla iz Nemčije. Razen tega je pobral več drugih stvari, in skupni vrednosti najmanj 2.000 dinarjev.

Obtoženec je vse priznal, se kesal in povedal, da se je tega domislil v stiski. Ušel je iz Ajdovščine, kjer je služil vojaški rok, se zadrževal v domačem okolju in bil brez vsega. Ob tehtanju krivde in olajševalnih okoliščin so Salmiču prisodili kazen, ki pa še ni pravnomočna.

Kar dve smrti

V zadnjem tednu je krvni davek v prometu najdražje plačala sevniška občina, saj sta se primerili kar dve nesreči, v katerih sta dve ženski izgubili življenje. 19. maja zjutraj je prišlo do železniške nesreče pri prehodu čez progo pri Bregu. Iz Sentjurja na Polju se je proti Bregu peljala na kolesu 49-letna Marija Imperl in prečkala železniški prehod kljub spuščeni polzapornicam. Bila je na tirih, ko je iz sevniške smeri pridrel brzec, jo zadel in tako poškodoval, da je bila na mestu mrtva.

23. maja opoldne pa je v Radni doletela smrt 72-letno Ano Riherl iz Lukovca 33. Ta je pešala po desni strani ceste od Boštjanja proti Logu, dohitela jo je voznica Marija Jančič v avtu zagrebške registracije in jo prehitela v času, ko je nasproti pripeljal neznan voznik tovornjaka. Jančičeva je pešakinjo zadela, ta pa je tako nesrečno padla na glavo, da je prav tako obležala mrtva na kraju nesreče.

ŠTEFAN SIMONČIČ

V ŽENSKO IN V DROG

19. maja dopoldne je Ivan Stare iz Skrljevega vozil tovornjak s prikolicco od Sentruperta proti Slovenski vasi. Pri Brinju je dohitel 71-letno Ivanko Jerovšek, ki je šla peš ob robu ceste. Zaradi slabih zavor je prikolico zaneslo na rob, pri čem pa je zadel Jerovškovo, jo zbil v jarek in trčila se v telefonski drog. Jerovškova je bila laže ranjena, gmotne škode pa je za 6.000 dinarjev.

PRED SODIŠČEM OPROŠČENA

Milan in Branko Brajdič, oba iz Zabjeka, oba brezdelna, sta bila pred kratkim kot obtožena na novomeškem okrožnem sodišču. Javni tožilec ju je obtožil kraje ob vloma v kurnik v Selih, kjer naj bi Uršuli Povhe odnesla 10 kokoši. Med glavno obravnavo pa je tožilec umaknil obtožbo zoper Milana Brajdiča, medtem ko je senat oprostil diča, medtem ko je senat oprostil obtožbo Branka Brajdiča. Ni bilo dovolj dokazov, da bi ga lahko spoznali za krivega.

KRONIKA NESREČ

DOBRUŠKA VAS: OBSTAL NA BOKU — 15. maja zvečer je Franc Kelner iz Brezovice na Bizelskem vozil tovornjak od Čateja proti Ljubljani. Med potjo je zapeljal na bankino, potem pa je zaneslo v levo in se je prevrnil na bok. Gmotne škode je za 20.000 dinarjev.

NOVO MESTO: TRK PRI PARKIRANJU — 16. maja popoldne je Novomešan Vladislav Tihi hotel parkirati osebni avto pred poslopijem banke na Glavnem trgu. Nakažal je smer za zavijanje, takrat pa je prišlo do trčenja z motoristom in somešanom Milošem Vukmanovičem, ki je vozil vstric. Bilo je za 10.000 dinarjev škode.

DRUŽINSKA VAS: V OVINEK PO LEVI — 16. maja zvečer je Novomešan Alojz Župevec vozil osebni avto od Otočca proti Šmarjeti. V ovirku pri Družinski vasi je naproti po levi pripeljal avto Branko Rajer iz Bele cerkve. Pri trčenju je nastalo 5.000 din škode.

BOČKA: PRED VOLOM SEMIN TJA — Metličan Anton Ivec je 16. maja zvečer vozil osebni avto od Suhorja proti domu, pri Bočki je naproti pripeljal tovornjak, Ivec pa je nenadoma opazil pred seboj še Metličana Nika Popoviča, ki je vodil voila. Voznik osebnega avta je močno zavrl, na mokri cesti pa ga je zaneslo, končno pa se je prevrnil na streho. Gmotno škodo cenijo na 9.000 dinarjev.

LEŠNICA: NEZNANI TOVORNJAKAR JE POBEGNIL — Ivan Kucič iz Krškega je 17. maja dopoldne vozil tovornjak mimo Lesnice proti Ljubljani. Prehitel ga je drugi tovornjak, naproti pa je pripeljal osebni avto Stanislav Koblar iz Zelenikov. Koblar je močno zavrl, pri tem pa ga je zaneslo v Kucičev tovornjak, da je škoda za 20.000 dinarjev. Voznik tovornjaka, ki je prehitel, je odpeljal in za njim poizvedujejo.

DOBRUŠKA VAS: ŠE EDEN PO LEVI — Novomešan Anton Oberč je

18. maja popoldne vozil osebni avtomobil od Skocijana proti Sentjemeju. Pri nadvozu v Dobruški vasi je v ovinek zapeljal po levi, tako je prišlo do trčenja z osebnim avtom, katerim se je naproti pripeljal Novomešan Jože Bergant. Bilo je za 16.000 din škode.

KARTELJEVO: GRK V TOVORNJAKU — Ivan Zavodnik iz Hrasulj je 19. maja dopoldne vozil tovornjak proti Ljubljani, v Karteljevem pa je zaradi okvare ustvaril vozilo ob robu ceste. Za njim je pripeljal osebni avto z nemško registracijo grški državljani in trčil v stoječi tovornjak. Grk in njegova hči sta bila ranjena in prepeljana v bolnišnico, gmotne škode pa je za 20.000 dinarjev.

NOVO MESTO: SPREGLEDAL STOP — 19. maja zvečer je Peter Dev iz Mokronoga pripeljal osebni avto po Zagrebški cesti in spregledal znak "Stop". Zapeljal je v križišču trenutku, ko je s prednostne ceste Majde Silc pripeljal osebni avto Novomešan Alojz Stibučar. Prišlo je do trčenja, posledica pa je za 10.000 din škode.

JORDAN KAL: MOTORIST PO LEVI — 20. maja popoldne je Jozef Pungercar iz Mirne peči vozil dostavni avtomobil proti Globodolu. V križišču pri Jordan kalu se je naproti pripeljal na kolesu z motorjem Karel Povše iz Gor. Globodolu. Med srečanjem je Povše vozil po levi, zato je prišlo do trčenja. Motorist je dobil nekaj prask, gmotne škode pa je za 6.000 dinarjev.

NOVO MESTO: S CESTE V JAREK — Jože Zagorc iz Novoga mesta je 22. maja zvečer vozil osebni avto po Gubčevi ulici. Zapeljal je s ceste, se prevrnil v 3 metre globok jarek in tam obstal na strehi. Na avtomobilu in bližnjih oknih tovarne IMV je za 2.000 din škode.

Nočni čuvaj ga je zgrabil...

Sodišče je ugotovilo, da ni lakota ob treh ponoči prignala v menzo IMV 20-letnega delavca Josipa Petrušo iz Vivodine — Zaloten pri kraji

Nočni čuvaj Jože Kregulj, ki je bil 2. decembra lani v službi v novomeški tovarni IMV, je ob treh ponoči prišel v menzo, da bi vključil

tok v kotle v kuhinji, pri blagajni pa je zalotil delavca nočne izmene Josipa Petrušo iz Vivodine. Zgrabil ga je in ga držal, dokler niso prišli miličniki.

Izkazalo se je, da je Petruša skozi nezaprto okno ponoči vdrl v prostoro menze in vzel iz registrske blagajne 600 dinarjev. Težkega dela ni imel, ker je bila blagajna odprta. Ravno jo je izpraznil, ko so se odprla vrata in je vstopil čuvaj.

Pred senatom novomeškega okrožnega sodišča je Petruša trdil, da ves dan ni nič jedel in da se je zato splazil v menzo, da bi dobil kaj za pod zob. To so smatrali za slab izgovor, kajti v prostoru, kjer je vzel denar, je bilo hrane dovolj, pa se je ni dotaknil.

POPRAVEK

V vesti o prometni nesreči v Ločni v Novem mestu, ki se je zgodila 21. aprila, je bilo pomotoma zapisano, da je bil v njej udeležen Milan Zajc iz Mirne peči. V resnici je bil njegov sin Anton. Za napako, ki je sicer ni zakrivilo uredništvo, se opravičujemo.

UREDNIŠTVO DL

Prisodili so mu 5 mesecev zapora, vendar sodba še ni pravnomočna. Olajševalno za obtoženo je bilo priznanje in kes pa dejstvo, da je doma edina delovna sila na posestvu, obtežljivo pa to, da je bil 1975 v Karlovcu obsojen na dveletno pogojno kazen zaradi tatvine. Kaže, da mu poseganje po tujem ni tuja stvar.

VELIKA ŠKODA PRI PRILIPAH

22. maja popoldne je Milenko Popovič iz Banjaluke vozil tovornjak s prikolicco, naložen z deskami, proti Ljubljani. Pri Prilipah je na levi stala kolona vozil, mimo nje pa je vozil avtomobil z neznano registracijo. Popovič se je hotel ogniti trčenju, zapeljal je na bankino, pri tem pa sta se vlečni del in prikolica prevrnili na travnik in obstala na strehi. Vse deske so se razsule. Avtomobil, ki je prehitel v škarje, je odpeljal proti Zagrebu in ga iščejo. Popovič in njegov sopotnik Borislav Rošič iz Banjaluke sta bila laže ranjena, gmotno škodo pa cenijo na 200.000 dinarjev.

upravnim aktom, s pogodbo ali z zakonom.

Po ustavi se ustanavljajo samoupravna sodišča kot sodišča združenega dela, arbitraže, razsodišča, poravnalni sveti in druga samoupravna sodišča. Sodišča združenega dela že dalj časa uspešno delujejo in sta bila že prej izdana zvezni in republiški zakon o sodiščih združenega dela. V sedanjem zakonu o samoupravnih sodiščih pa so določila, ki se nanašajo na stalne, prilož-

stopku so javnost, udstnost, neposrednost, praviloma tudi brezplačnost; takse se ne plačujejo.

Oblika rešitev samoupravnih sodišč so odločbe ali poravnave. Zoper odločbo samoupravnega sodišča je dopustno pravo sredstvo, če je tako urejeno v aktu o ustanovitvi samoupravnega sodišča. Zoper pravnomočno odločbo oziroma poravnavo samoupravnega sodišča lahko vložijo udeleženci v sporu, družbeni pravobranilec samoupravljanja in

Če le gre: brez sodišča

Po zakonu rešujejo samoupravna sodišča:

- spore iz samoupravnih razmerij, ki so določena z ustavo in zakonom,
- spore iz medsebojnih razmerij, ki jih delovni ljudje samostojno urejajo v OZD, SIS in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih,
- spore o pravicah, s katerimi občani prosto razpolagajo.

Samoupravna sodišča so pri opravljanju sodne funkcije neodvisna in sodijo po ustavi, zakonu in samoupravnih splošnih aktih ter v skladu s socialistično moralo. Upravljajo se s samo-

nostne in notranje arbitraže, na samoupravna sodišča pri družbenih organizacijah in društvi ter na poravnalne svete.

V samoupravnem sodišču sodijo kot sodniki delovni ljudje in občani, ki jih za določen čas, največ za štiri leta oziroma za osem let, izvolijo delovni ljudje in občani neposredno ali po svojih delegatih.

Postopek pred samoupravnim sodiščem se začne na predlog udeležencev v sporu, na predlog delovnih ljudi in občanov, družbenega pravobranilca samoupravljanja ter organov in organizacij. Temeljna načela v po-

ČETRTKOV INTERVJU

V nesreči res nisi sam

Tako hlastamo za časom, ki nam ga venomer zmanjkuje, da se ob nesreči tovariša morda zamislimo za hip, pa se spet predamo svojim skrbem. Prav zato večja posebej poudariti eno redkih izjem, avtoprevozniki kolektiv Gorjanci iz Straže, kjer pa vsak zaposleni ve, da v nesreči ne bo ostal sam, marveč da se lahko trdno zanesa na pomoč svoje delovne organizacije. Lado Blatnik, komaj 24-letni voznik kamionu FAP, je kot sovoznik ponoči na magistrali pri Novski doživel hudo nesrečo. Amputiral so mu obe nogi, ostal je invalid. Kaj je kolektiv storil zanj, je povedal sam:

Lado Blatnik: „Ne vem, kako bi prenesel udarce, če mi ne bi tovariši iz kolektiva tako pomagali.“

„Doživel sem hud pretres, ko sem spoznal, da sem invalid in da mi pri tej starosti gre upokojitev. Delovski svet mi je takoj ob nesreči dodelil 10.000 dinarjev pomoči, pomagali so mi do stanovanja iz solidarnostnega fonda, razen tega so mi zaposleni poklonili še enodnevni zaslužek okrog 50.000 dinarjev. Poskrbeli so zame tudi s tem, da so odprli novo delovno mesto in mi omogočili nadaljnje delo in življenje v kolektivu. Zdaj spet normalno živim in delam med svojimi ljudmi, tako da je nesreča mnogo manj boleča. Moj primer pa ni edini, saj smo že prej, pa tudi kasneje na podoben način pomagali še drugim članom delovne skupnosti, ki so doživeli težke udarce usode.“

„Koliko ljudem ste doslej že pomagali s solidarnostnimi akcijami in v kakšnih primerih? je bilo vprašanje, na katerega je odgovoril Franc Kump, sekretar podjetja:

„Že pred leti smo uvedli v kolektivno samopomoč, ki je zaživela najprej pri zaposlenih v tovornem prometu, potem smo jo razširili na vse člane kolektiva in jo organizirali prek sindikata. Doslej smo pomagali 12 ljudem iz naše delovne organizacije, in sicer v primeru pogorele hiše, v primeru nesreče na delovnem mestu ali v primeru smrtni ali težje poškodbe med vožnjo.“

„Čut za sočloveka je med našimi ljudmi globoko zakoreninjen. Kadar se komu naših primeri nesreča, ni potrebno zaposlenih prepričevati, da bi na primer zarj delali en dan in mu namenili zaslužek. To se zdi našim ljudem samoumevno. Prav tako so člani delavskega sveta zelo razumevali, saj navadno takoj ob nesreči skličejo sejo in se dogovorijo za hitro denarno pomoč. Delovna organizacija pa razen tega plačuje še kolektivno zavarovanje za vse zaposlene.“

„Pomagate ob nesreči samo vašim zaposlenim ali v primeru smrti tudi njihovim družinam?“

„Težja ko je nesreča, več pomoči damo, in družina prizadetega ni izzveta. V več primerih smo že pomagali ženi ponesrečenega šoferja in tudi po smrti moža, našega delavca, odobrili posojilo za dograditev hiše, ki je bila že začeta. Otroci ponesrečenih pa imajo vrsto prednosti: dajemo jim štipendije, možnost za izučitev in zaposlitev v našem kolektivu.“

„Ali organizacija take samopomoči, kakršna je pri vas, na primer zbiranje enodnevnega zaslužka, ne podira drugih splošno-družbenih akcij, kot so bile Posočje, Kanižarica in podobne?“

„Kljub temu da je bilo lani precejkrat potrebno delati en prost dan za širše in dogovorjene družbene akcije, smo vedno delali še za naše ljudi. Brez ugovorov! Da pa bi naša samopomoč v prihodnje tekla bolj organizirano, smo pred kratkim na sindikalni konferenci ustanovili solidarnostni sklad samopomoči. Vsak zaposleni v ta sklad že prispeva po 10 din na mesec. Menimo, da je odločitev še en korak naprej v organizaciji naše samopomoči.“

R. B.

USPELA AKCIJA – Mladinci, krajanji in vojniki so v soboto dopoldan temeljito popravili nad 10 km makadamskih cest v KS Bircna vas. Na sliki: najtežje je bilo na novozgrajeni cesti Podljuben–Gornje Mraševo. (Foto: Janez Pavlin)

V morju neznank lahko utoneš

„V javni razpravi bo potrebo razčistiti še vrsto vprašajev, ki zadevajo zdravstvo in njegovo bodočnost,“ so menili delegati v zdravstveni skupščini

Drugi sklic skupščine občinske zdravstvene skupnosti 18. maja je komajda uspel. Delegati so sicer sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o osnovah plana občinske zdravstvene skupnosti za srednjeročno obdobje, vendar z veliko pripombami in precej nejevolje.

Nihče ni imel pomislekov zoper plan in vsebino dokumenta, pač pa je več razpravljalcev naštevalo tiste dele plana, ki so premalo jasni. Glavna hiba dokumenta je, da kadrovsko ni določen, po drugi strani pa tudi s finančne strani stvari še niso kristalno čiste. Potrebna so jamstva, da bo raven zdravstvenih storitev ostala vsaj na isti ravni kot leta 1976 in da bomo denar za investicije vlagali po programu.

DOL. TOPLICE: REFERENDUM USPEL

Referendum za podaljšanje samoprispevka v Dolenjskih Toplicah se je od 2102 volilnih upravičencev udeležilo 1737. „Za“ se je na 15 voliščih izreklo 83 odstotkov krajanov. Od 105 volilnih upravičencev, ki niso glasovali, je bil največji izostanek v Dolenjskih Toplicah (40) in v Podturnu (18 volilnih upravičencev). Na voliščih v Dolnjih Sušicah in na Selih je bila udeležba 100-odstotna.

I. V.

Delovni krajevni praznik

V Bircni vasi so 21. maja popravljali ceste, nato pa proslavljali – 22 mladih sprejetih v ZK

V počastitev krajevnega praznika in 35-letnice dela pionirske organizacije ter jubilejnih partije in Tita so imeli v novoustanovljeni KS Bircna vas v soboto veliko delovno akcijo.

Na cestah v Podljubnu, Stranski vasi, Rakovniku in Ušivcu je posipalo gramoz 135 mladincev Dijaškega doma M. Silc iz Šmihela, preko sto vaščanov in vojakov iz bližnje vojašnice v Pogancah. Skupno so popravili nad 10 km cest.

Po zaključeni delovni akciji so imeli v gasilskem domu v Stranski vasi proslavo, ki so se je udeležili

tudi predstavniki pobratene KS Sentjanž na Dolenjskem. V prepolni dvorani je o življenjski poti predsednika Tita spregovorila Marija Ferenc, predsednica mladine Dijaškega doma, nato pa so v vrste ZK sprejeli 22 novih članov Dijaškega doma iz Šmihela. Knjižice jim je izročil Janez Stapnik, sekretar OK ZK. Kulturni program pa so pripravili mladinci in pionirji domače šole ter pevski zbor Ruperč vrh.

Ob sobotni uspehi delovni akciji so povedali:

Franc Bartol, predsednik KO SZDL Bircna vas: „Naša KS šteje 1136 krajanov, ki so poseljeni na zelo širokem področju. Do nedavnega med posameznimi kraji ni bilo cestnih povezav ali pa so bile zelo slabe. Letos smo zgradili cesto Rakovnik – Jama in Vel. Podljuben – Praproče–Vrh. Posebno sem presenečen nad delom mladih in množico starejših, ki so delali brez nadzorstva, njihovo delo pa je vidno povsod. V naslednjih letih si bomo prizadevali dobiti vodovod v sleherno hišo in napeljati boljšo elektriko v hiše na Vel. Podljubnu.“

Franc Plantan – sekretar KO ZK: „Lepše počastitve jubilejev partije in Tita si ni mogoče misliti. Kraj, ki je bil še do nedavnega deležen izredno malo družbene pomoči, danes z lastnimi silami gradi za boljše jutri. Mislim, da so mladi dokazali, da se nam ni bati za prihodnost. Ta akcija v KS je že druga in bi bilo prav, da bi taka delovna srečanja postala tradicionalna. Tudi ljudje so pokazali zanimanje in povsod izobesili zastave.“

Alojz Boltar, predsednik KS Bircna vas: „Akcija je v veliko zadovoljstvo vseh nas. Prav pa bi bilo, da bi nas vodilni iz občinskih družbenopolitičnih organizacij kdaj obiskali. Med vojno so bili naši gostje, danes pa, po tolikih letih svobode, še vedno rešujejo komunalne in druge probleme le z razumevanjem in sodelovanjem Šmihelskega internata in JLA.“

Jožica Glavič, Dijaški dom M. Silc, 2. letnik ekonomske srednje šole: „Mi mladi bomo vedno radi pomagali, če nas bodo povabili in če bo naše delo koristno. Tu na akcijah se kuje prijateljstvo in tovarštvo, spoznavamo nove kraje in krajanje.“

JANEZ PAVLIN

Živeti moderneje

Uršna sela: lepši jutri

Komaj dve leti je minilo, odkar se je 617 prebivalcev Uršnih sel, Laz in Travnega dola, od katerih pa se jih 200 vozi vsak dan na delo v Novo mesto, odločilo za samostojno krajevno skupnost.

Na zadnjem zboru občanov so se vsi krajanji odločili, da bodo glasovali za uvedbo samoprispevka za obdobje dveh let. V sklad, v katerem se bodo združevala sredstva po že znanem ključu – delavci bodo plačevali 2 odstotka od osebnega dohodka, kmetje 4 odstotke od prijavljenega katastrskega dohodka, prav tako tudi obrtniki – naj bi se vsako leto steklo 220.000 dinarjev, namenjenih za komunalno ureditev KS. S tem denarjem in lastnim delom naj bi elektrificirali zaselek Travnica dol, napeljali javno razsvetljavo skozi Uršna sela, najpomembnejša naloga v tem trenutku pa je asfaltiranje ceste. V ta namen je vsako gospodinjstvo prispevalo 3.000 din. Potrebna pa bi bila še pomoč delovnih organizacij, v katerih so vaščani zaposleni.

Jasno začrtani cilji bodo gotovo doživeli svojo potrditev tudi na nedeljskem referendumu.

BRANKA BUKOVEC

PETA ŠTEVILKA „GENERACIJE“

Center za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Novo mesto je minuli ponedeljek izdal peto, majsko številko Generacije. Odlikuje se s prispevki o Titu, mesecu mladosti, vojnem letstvu itd. Mladi novinarji bodo še ta teden izdali šesto (posebno) številko Generacije, v kateri bodo samo literarni prispevki. Na zadnji seji uredniškega odbora so se mladi dogovorili, da bodo vsi člani Centra za obveščanje in propagando obiskali mladince in mladinke na brigadirski akciji „Suha krajina 77“. Informatorji bodo ostali na delovnišču cel dan. Pomagali bodo pri delu in obenem pripravili posebno številko „Generacije“.

V NOB skovano prijateljstvo

Svečani shod borcev, mladine in vaščanov – 1. bataljonu Vojske državne varnosti podeljen domicil v Toplicah

Na obronku roških gozdov v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah je bilo v nedeljo srečanje 1. bataljona Vojske državne varnosti, kateremu so prisostvovali republiški sekretar za notranje zadeve Marjan Orožen, predstavniki občinske skupščine Novo mesto in krajevne skup-

nosti Dolenjskih Toplic ter številni prebivalci iz vse Topliške doline.

Gosti sivi oblaki, ki so jih sem ter tja parali bliski in prve deževne kaplje, niso mogli pokvariti razpoloženja začetege že v ranih jutranjih urah. Stiski rok, srečanja po mnogih letih, nasmejani obrazi, ubujanje spominov na leto 1943 in 1944... Ob 11. uri je prispela na prizorišče proslave še mladinska pohodna enota, ki nosi ime in neguje tradicije 1. bataljona VDV.

Po kratkem pozdravnem govoru Janka Gregoriča in pozdravu pionirjev iz osnovne šole Baza 20 je komandant bataljona Tone Ljubič orisal težko in uspešno pot 125 borcev. V topliški dolini so se zadrževali več kot leto dni s težko in odgovorno nalogo zavarovati osvobojeno ozemlje in narodno

oblast. Po govoru so učenci osnovne šole Baza 20 izvedli kratek kulturni program.

Po kosilu so borci skupno s krajanji krenili proti Dolenjskim Toplicam, kjer je bila na slavnostni seji KS 1. bataljonu VDV podeljena domicilna listina skupščine KS Dolenjske Toplice. Slavje se je popoldne nadaljevalo na jasi zdraviliškega

parka s proslavo v počastitev jubilejev Partije in Tita ter krajevnega praznika Dolenjskih Toplic.

I. VIZJAK

Mladi o šolanju

Problemska konferenca je pokazala na vrsto napak

12. maja je bil organiziran pogovor za okroglo mizo, na katerem so obravnavali izobraževanje in poklicno usmerjanje mladih v novomeški občini. Vabljeno so bili po trije člani iz vsake osnovne organizacije ZM, sodelovale pa so tudi predstavnice interesne skupnosti za zaposlovanje in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Teh je bilo bilo malo.

V razpravi se je izkazalo, da je mreža srednjih in poklicnih šol v Novem mestu neustrezna glede na potrebe kadrov v gospodarstvu in družbenih dejavnostih in da se mladi po obveznem šolanju kljub vsem predavanjem in nasvetom ne odločajo v pravo smer.

Na primer: za poklic obdelovalca kovin je prostih več deset delovnih mest, primernih tudi za dekleta, vendar se je zanj odločilo samo 10 učencev iz naše občine. Večina jih hoče na gimnazijo ali na ekonomsko srednjo šolo, po drugi strani pa je veliko možnosti za šolanje na gostinski ali kmetijski šoli, vendar diplomantje potem odhajajo v digne poklice. V tej stroki zanje ni dovolj služb.

Konferenca pa je pokazala tudi, da je v strokovni službi, ki se ukvarja z usmerjanjem v poklice, preveč dela za zdajšnjo kadrovsko zasedbo in da je posluhi za usmerjanje po šolah zelo različni. Dogaja se, da na nekaterih mestnih šolah osmošolci o možnostih za poklice veliko manj vedo kot na kakšni podeželski šoli. Po mnenju mladih bi bilo nujno te in še vrsto drugih napak čimprej odpraviti.

NIZEK STANDARD STANOVANJ

Medtem ko drugod po Dolenjskem na veliko gradijo družbena in zasebna stanovanja, pa je v Suhih krajini veliko manj tovrstnega napredka. V letih 1971 do 1975 se je število stanovanj na območju Suhe krajine povečalo za 3,6 odst., na Dolenjskem pa v istem času za skoraj štirikrat več. Zelo malo je družbenih stanovanj in še ta imajo slab standard. Cenijo, da je 7 odst. družbenih stanovanj brez instalacij, 88 odst. stanovanj pa nima kopalnice. Veliko je praznih hiš in stanovanj, saj so izračunali, da je v Suhi krajini vsako 28. stanovanje prazno.

MAHJHNE PREŽIVNINE

Z urejanjem očetovstva in preživnin je imel center za socialno delo v preteklem letu nekaj več dela kot leto dni prej. Izven zakonske zveze je bilo v novomeški občini rojenih 20 deklic in 19 dečkov. Postopek za urejanje očetovstva je bil uveden za 31 otrok, v 8 primerih pa gre za romske primere ali pa se mati na vabilo centra ni odzvala. V letu 1976 je zahtevalo zvišanje preživnine 45 mater samohranilk. Samo 20 očetov je na zvišanje pristalo, 25 mater pa bo prek sodišča terjalo preživnino za otroka. Trenutno se gibljejo preživnine med 200 do 1.000 dinarjev, kar pa ob današnji dražnji gotovo ni polovica stroškov, ki jih terja mesečno vzdrževanje otroka.

PRIJETNO SREČANJE V DOL. TOPLICAH

Vsako leto nas ob podelitvi bralnih značk obišče kak slovenski pesnik ali pisatelj. Letos sta nas obiskala in podelila značke pisatelj Ivo Zorman in ilustrator in urednik Kurirčka Marjan Manček. Po končanem kulturnem programu in podelitvi značk 189 pionirjem se je razvil živahen pogovor z gostoma.

ERNA GORŠE OS „Baza“ – Dol. Toplice

SREČANJE BORCEV VDV – Borci 1. bataljona Vojske državne varnosti, ki so se med NOB zadrževali na območju Podturna skoraj leto dni, so se v nedeljo zopet zbrali na obronku roških gozdov. Ponovno srečanje z domačini in mladimi iz Topliške doline je potrdilo v težkih časih skovano tovarštvo. (Foto: I. Vizjak)

TURISTIČNE

INFORMACIJE

68000
NOVO MESTO
GLAVNI TRG 7
Tel. 068-22-555
p.p.: 48

letovanja za mlade

PORTOROŽ NOVIGRAD POREČ

ROVINJ PULA MEDULIN

TROGIR SOLARIS KORČULA

BAŠKA VODA DUBROVNIK HVAR

KOTOR BUDVA ULČINI

POČITNICE ZA VSAK ŽEP

od 650 do 2.060 din v 37 hotelih ob obali

- ANKARAN
- PORTOROŽ
- SAVUDRIJA
- UMAG
- POREČ
- VRSAR
- ROVINJ
- PUNAT na otoku KRKU
- KALI na otoku UGLJANU
- VODICE pri Šibeniku
- MAKARSKA RIVIERA
- HERCEGNOVI
- DUBROVNIK

To in še več vam je na voljo v Viatorjevem počitniškem programu „MORJE 77“.

Prijave in informacije:
VIATOR
Turistična agencija
Trdinova 3, Ljubljana
Telefon: (061) 314-544,
int. 007 in (061) 316-871

in MLADINSKA TURISTIČNA POSLOVALNICA,
Novo mesto, Glavni trg 7, tel. (068) 22-555

INTEREXPORT Ljubljana

PE „INEX“ Potovalna agencija

61000 Ljubljana, Titova 25

Telefon: (061) 312-995

VABIMO VAS NA LETALSKE IZLETE:

TUNIZIJA: 14. junija 1977 – strokovno potovanje za gostinske in turistične delavce. **PRIJAVE SPREJEMA DOLENJSKA TURISTIČNA ZVEZA, NOVO MESTO, c. kom. Staneta 30, tel. (068) 21-426 in 17. junija 1977**

LONDON: odhod 25. in 26. junija

EGIPT: Spominski polet tankistov in borcev NOV, odhod 20. oktobra

ODLOČITE SE ZA UDOBNO LETOVANJE Z LETALSKIM PREVOZOM IN S POLNIMI PENZIONI:

SPLITSKA RIVIERA: Hotel Resnik, din 2.200

Kaštel Stari; zasebne sobe, din 1.800

Otok Čiovo, zasebne sobe, din 1.820

odhodi od 26. junija naprej vsako nedeljo

ZADARSKA RIVIERA: Kukljica, hotel, din 2350

Biograd, hotel, din 2.600

Pirovac, zasebne sobe, din 1.900

odhodi od 7. julija naprej vsak četrtek

GRČIJA: Anavissos na Atiki, od din 3.600 naprej, odhodi vsak četrtek

ŠPANIJA: Costa Dorada, od din 3.050 naprej, odhodi vsak četrtek

TUNIZIJA: Hammamet, od din 2.990 naprej, odhodi vsak torek

Sousse, od din 3.350 naprej.

Prijavite se za velika potovanja: Mehika, Južna Amerika, ZDA in Kanada, Zanzibar, Madagaskar, otok Bali.

Tudi letos prirejamo tečaje ANGLEŠČINE v Veliki Britaniji.

Pripravili smo tudi program tečajev ŠPANSČINE v Madridu.

Prijave in informacije:

INEX PA, LJUBLJANA, Titova 25, tel. (061) 312-995,

INEX PA, MARIBOR, Volkmerjev prehod 4, tel. (062) 24-571, 24-572

MLADINSKA TURISTIČNA POSLOVALNICA, NOVO MESTO, Glavni trg 7, tel. (068) 22-555, ter vse pooblaščenice agencije.

SLOVENSKI TURISTIČNI DELAVCI V TUNIZIJO

Strokovno potovanje slovenskih turističnih in gostinskih delavcev 14. junija v Tunizijo bo pripomoglo še k večjemu poglobljanju odnosov med prijateljskima neuvrčenima državama. Strokovnjaki obeh dežel bodo izmenjali dosedanje izkušnje in se pogovorili o načrtih za prihodnost.

Pobudnik takega srečanja je Dolenjska turistična zveza iz Novega mesta, ki smatra, da so takšna srečanja ne samo koristna, ampak tudi potrebna za vzgojo in izobraževanje delavcev turističnega gospodarstva Slovenije.

JANKO SAJE

„SPOMINSKI POLET“ BORCEV NOV V EGIPT

20. oktobra priredi potovalna agencija Inex Ljubljana „spominski polet“ tankistov in drugih borcev Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije v Egipt.

Program obsega poleg ogleda splošnih znamenitosti Egipta še ogled spominskih znamenitosti iz druge svetovne vojne pri EL ALAMEINU.

V Kairu se bodo borci srečali s prijatelji iz vojnih časov.

JANKO SAJE

Penzion Putnik Trebnje

razpisuje naslednja
prosta delovna mesta za določen čas:

- 1 delovno mesto natakarice za čas od 1. 6. do 30. 9. 1977
- 1 delovno mesto čistilke za čas od 1. 6. do 30. 9. 1977
- 2 mesti učencev za poklic natakar
- 2 mesti učencev za poklic kuhar

Ponudbe pošljite na naslov: Putnik, Trebnje. Informacije na telefonu 83-047.

Ljubljanske mlekarne delovne organizacija za kmetijstvo, živilsko industrijo, trgovino, izvoz – uvoz, Ljubljana, Tolstojeva 63, n. sol. o.

Delavski svet
TOZD Marketing Ljubljana

objavlja
prosto delovno mesto

PRODAJALCA SLADOLEDA na avtobusni postaji Novo mesto

Prodajo lahko prevzamejo gospodinjice, študenti ali upokojenčci. Pismene ponudbe sprejema kadrovska služba Ljubljanskih mlekar, Ljubljana, Tolstojeva 63, do zasedbe prostega delovnega mesta.

Videti
Hammamet
in
(skoraj)
„umreti“ ...

Pilotska kabina letala DC - 9 Inex Adria Aviopromet.

Nenadoma nas predrami prijazen ženski glas: „Spoštovane potnice in potniki, letimo 9.000 m visoko in s hitrostjo 900 km/h. Cilj: letališče Tunis – Carthage.“

Zremo skoz okna letala. Nad nami zvezde s ščipom, pod nami morje luči. Rim. Kmalu zatem se letalo DC 9 Inex Adria Aviopromet dotakne afriške celine.

Tunizija – Hammamet v maju 1977. V hotelu El Bousten:

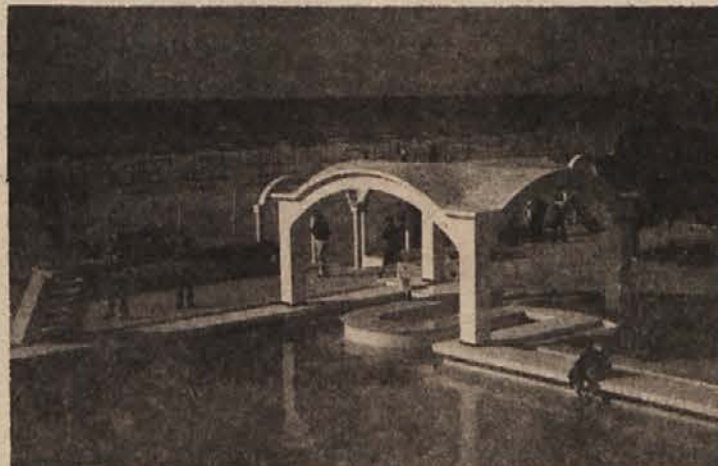
„Dober dan, kako ste kaj?“

To ni francoščina, še manj arabščina, ampak pozdrav v slovenščini.

„Tito dobro, Jugoslavija dobro.“

Res smo med prijatelji.

In še eno veselo spoznanje: Tunizijci dobro poznajo Jugoslavijo – ne samo v hotelu, tudi na ulicah Hammameta se lahko prepričaš o tem. V mestu, kjer ljubljanska potovalna agencija Inex prireja letovanja. Samo lani so čez Sredozemlje v 50

Hammamet: kopalnice hotela El Bousten, zadaj Sredozemsko morje.

poletih prepeljali več kot 5.000 potnikov.

Hammamet je pristno arabsko mesto. Leži na severozahodni obali Tunizije in šteje okoli 12.000 prebivalcev. Ponaša se s srednjeveško utrdbo Medino, ozkimi uličicami s kasbami, pisanim bazarjem in prodajalci, nad vsem tem pa kraljujejo mošeje.

To je eno najlepših letovišč v severni Afriki. Njegove neskončne peščene plaže ne poznajo smeti in razbitih steklenic. Hammamet vabi z bujnim zelenjem, nasadi limonovcev in pomarančevcev, dobro hrano in vino.

Afrike. Pospešuje zlasti kmetijstvo, industrijo in turizem.

Tunizijska domiselnost, kako zabavati goste, je nekaj posebnega. Trebušni plesi gibljivi mladenk ne veljajo več veličinem kakor včasih, ampak turistom. Za obiskovalce močnih živcev poskrbijo beduini s kobarami. Čudne vragolije si privoščijo: zdaj sedi velika strupenjača okrog vratu pogumne prostovoljke, zdaj leze drugi lepotici pod obleko ali moškemu pod hlačnico. Predstava predstavo, smeh in zabava gledalcev, skoraj smrten strah tistih, ki so beduinu in njegovim

Novomeščanka Maša trdi, da ne bo nikoli več „zamenjala“ oglasa za kobro.

Med Sredozemskim morjem, Saharo in Atlasom ležeča dežela je skozi tisočletja „gostila“ najrazličnejše zavojevalce. Eni so gradili, drugi rušili. Na te čase še danes spominjajo mnoge zgradbe in ruševine. 12. maja 1943 so na polotoku Cap Bon, po eni najhujših bitk druge svetovne vojne na afriških tleh, fašistični osvajači položili orožje.

Tunizija je postala ena najnaprednejših držav sodobne

kobri za „statiste“. Strah, pa čeprav so kobre brez strupenosti.

A kaj bi: to je samo eno od mnogih doživetij. Gostoljubni Tunizijci so pripravili za vsakega presenečenje.

In vendar čutimo veliko olajšanje, ko se kolesa letala spet dotaknejo domačih tal.

Besedilo in slike:
JANKO SAJE

PROSTA DELOVNA MESTA!

„SOP“, specializirano podjetje za industrijsko opremo Krško, TOZD OPREMA, n. sub. o. Krško, Cesta krških žrtev 140,

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA

razpisuje

prosti delovni mesti dveh NK delavcev za delo pri transportu.

POGOJI:

— odslužen kadrovski rok.
Delo je za nedoločen čas. Stanovanj nimamo.
Rok prijave je 15 dni po dnevu objave. Prijave sprejema kadrovska služba.

TAM Maribor-TOZD Belokranjska železovarna in strojna tovarna BELT, Črnomelj

RAZPISUJE
prosto delovno mesto

1. OPERATERJA

Pogoji:
ekonomska srednja šola ali administrativna šola ali tehnična srednja šola z znanjem strojepisja ter 5 let delovnih izkušenj. Osebnih dohodkov je določen s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za delitev sredstev osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov.
Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi v BELT, Črnomelj. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 10 dneh po končanem razpisnem roku.

PO UGODNIH CENAH
IZVAJAMO VSA ZIDARSKA IN FASADERSKA DELA.

Obrtna nabavno-prodajna zadruga — „RESA“, Krško, tel. 71-408

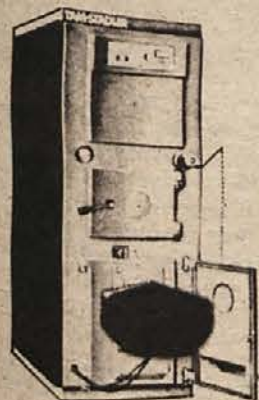
Piše preprosto,
poroča kratko
in razumljivo:
**DOLENJSKI
LIST**

TAM-STADLER

1. TOPLOVODNI KOTLI
2. OLNJI IN PLINSKI GORILNIKI
3. ELEKTRONSKA REGULACIJA

VSE ZA OGREVANJE

**SUPERAVTOMATSKO
OGREVANJE
Z VAKUUMEMAJLIRANIMI
BOJLERJI**

Mednarodni patent No.250127

UNIVERZALNI KOTLI

- od 25.000 kcal/h naprej
- možnost kurjenja z oljem, s premogom ali plinom
- visoki izkoristki goriva
- vgrajena avtomatika za samodejno delovanje
- gorilniki
- zagotovljeni nadomestni deli in servis
- ugoden dinarski nakup

KOTLI Z DVOJNIM KURIŠČEM

- od 25.000 do 80.000 kcal/h
- možnost kurjenja s premogom, odpadki, oljem ali plinom
- visok izkoristek goriv
- samodejno delovanje

KOTLI ZA OLJE ALI PLIN

- od 200.000 do 3.000.000 kcal/h
- ugodne dimenzije
- visoki izkoristki
- za delovanje do 110°C
- za nizekotlačno paro do 0,5 atm
- kvalitetni gorilniki
- dinarski nakup

VARČNO OGREVANJE

TAM MARIBOR
OBRAT STUDENCI
62000 Maribor
Leningrajska 27

Ljubljanska banka

se s posojili skuša približati potrebam občanov

Današnjega življenja si ne moremo predstavljati brez varčevanja in posojil.

Z razvojem industrije, z rastjo potreb in potrošnje, se razvija tudi kreditni sistem. Ljubljanska banka je na osnovi dolgoletnih izkušenj, še iz časov, ko je bila ponudba posojil majhna, krog ljudi, ki so najemali posojila pa omejen, razvila sistem odobravanja posojil občanom, do take stopnje, da danes lahko dobi posojilo vsakdo, ki ga lahko tudi odplačuje.

Ni zadržkov za posojilo

Po pravilnikih, ki določajo pogoje za odobravanje potrošniških posojil za industrijsko blago domače proizvodnje, lahko dobi posojilo vsak občan, ki ga lahko tudi vrača.

Največ občanov potrebuje posojilo tedaj, ko si ureja ali preureja dom. Ljubljanska banka odobrava potrošniška posojila praktično za vse. Veliko ljudi, ki gradi ali obnavlja domove se je o tem že prepričalo. Vemo, da je čas denar in jasno nam je, da pri gradnji ne bomo prišli posebno daleč, če bomo zidali le s prihranki, ki si jih lahko vsak mesec odtrgamo od dohodkov. Počasna gradnja ali obnavljanje pa je v današnjem času najdražji način urejanja strehe nad glavo. Vsi, ki znajo tudi varčevati, segajo po posojilih pri bankah. Rekli smo že, da se pri Ljubljanski banki zavedamo, kako dragocen je čas, zato odobravamo posojila v najkrajšem možnem roku.

Prvi pogoj za potrošniško posojilo

Ljubljanska banka odobrava potrošniška posojila za industrijsko blago domače proizvodnje v največjem znesku 30.000 din in posojila za avtomobile domače proizvodnje do zneska 50.000 din. Za vsoto odobrenega posojila za industrijsko blago mora občan položiti deset odstotkov za avtomobil pa dvajset odstotkov depozita, ki ga veže v banki za čas, v katerem bo posojilo odplačal. Prvi pogoj za odobravanje potrošniškega posojila je, da ima občan zagotovljen vir rednih mesečnih dohodkov in da za druga posojila ne odplačuje mesečno več kot znaša tretjina njegovega mesečnega dohodka. To velja za delavce v združenem delu, za upokojenca in invalide. Merilo in osnova za odobravanje posojila za občane, ki opravljajo svobodne poklice, je zaslužek, od katerega plačuje občan prispevek za pokojninsko ali invalidsko zavarovanje.

Imetniki zasebne obrtne delavnice dobijo posojilo v višini, ki je odvisna od prispevka oziroma davka od osebnega dohodka.

Kmetje pa dobijo potrošniško posojilo največ do višine treh četrtin osnove, od katere jim je bil odmerjen davek iz dohodka od kmetijske dejavnosti za preteklo leto.

Informacije

Za vse podrobnejše informacije o potrošniških in drugih posojilih se obrnite na vašo poslovno enoto Ljubljanske banke.

PRIHRANITE SI SKRBI - ODLOČITE SE ZA JELOVICO

NUDIMO VAM:
— okna in balkonska vrata
— JELOBOR 76
— notranja vrata
— vhodna in garažna vrata
— senčila (polkna, rolete, žaluzije)
— montažne objekte

**KREDIT DO
30.000 DIN**

PRODAJNA MESTA:
Posavje—Brežice, Mercatorjeve
poslovalnice v Šentjerneju, Trebnjem in Metliki

JELOVICA, Skofja Loka, tel. (064) 61-361

JELOVICA

V krški občini, ki sicer doživlja pospešen industrijski razvoj, ne podcenjujejo družbenih interesov za hitrejši razvoj kmetijstva v srednjeročnem obdobju. Zaradi tega so kmetijske probleme dali na dnevni red zadnje seje občinske skupščine, za katero je izvršni svet predložil vrsto konkretnih ukrepov. Osnovna kazičeta za usmeritev kmetijstva pa sta zakon o združevanju kmetov in zakon o združenem delu.

Že na problemski konferenci Socialistične zveze je vznikla zamisel o potrebi po ustanovitvi interesne skupnosti za kmetijstvo, občinska skupščina pa že zahteva, da se o njeni ustanovitvi in financiranju pripravi ustrezen sporazum. Podpira tudi predlog za okrepitev kmetijske pospeševalne službe, ki naj postane nosilka združevanja dela in sredstev na vasi.

Sledila bo še vrsta ukrepov, med njimi kategorizacija kmetijskih zemljišč, zagotovitev denarja za regresiranje obresti od kreditov, poenotenje odkupne politike, spodbudnejše obdavečevanje kmetov, odlok o zaščitnih kmetijah in hitrejši postopki pri zamenjavi, arondaciji in komasaciji zemljišč.

Tudi hitrejša komunalna urejanje podeželja bo spodbujalo zanimanje za kmetijstvo, saj se to že zdaj kaže tam, kjer imajo urejene ceste, vodovod in elektriko. Pri izkoriščanju kmetijskih zemljišč bodo dali prednost gospodarnejši skupinski

obdelavi, skupinski obnovi nasadov ipd.

Obetajo se boljši časi za kmete v hribovitih predelih, saj prav ti pomenijo močno oporo splošnega ljudskega odpora. Spremembe je pričakovati tudi pri izobraževanju kmečke mladine, pri njenem usmerjanju in kasnejšem izpopolnjevanju.

J. TEPPEY

MLADOST V PESMI IN RITMU

Po desetih letih so pripravili v krški občini spet veličastno slavje dneva mladosti. Na stadionu so v nedeljo priredili množičen nastop telovadcev, prostimi vajami so nastopili pionirji prvih in drugih razredov osnovnih šol, skupine deklet in fantov iz višjih razredov, dijaki Šolskega centra, združene folklorne skupine, združeni pevski zbori in godba na pihala. Vse nastopajočih se je zvrstilo na tri tisoč, v sprevedu mladosti pa jih je sodelovalo še veliko več. Poseben čar je dal prireditvi padalec, ki je na sredini prizorišča prinesel zastavo, da so jo nato ob spremljavi himne slovesno dvignili na drog pred začetkom prireditve.

LEPŠE OKOLJE

Na razpis krškega hortikulturnega društva se prebivalci in delovne organizacije že odzivajo. Postopoma začnejo urejati okolje stanovanjskih hiš in blokov, pa tudi okolice tovarn olespujejo in se vključujejo v tekmovanje za ureditev mesta v počastitev njegove petstoletnice.

PETDNEVNI POHOD MLADIH

Na pohod bratstva in enotnosti slovenskih in hrvaških partizanov, ki bo trajal od 22. do 27. junija, bo krenilo veliko mladine iz Posavja. Sodelovali bodo tudi borci iz Slovenije in Hrvaške. Zanimanje za to manifestacijo prijateljstva je med posavsko mladino zelo veliko. Na pot bodo odšli s Senovega proti Kumrovcu, od tam pa bodo nadaljevali pohod na Bizeljsko in ga zaključili v Samoboru.

KJE BO TRŽNICA?

Na levem bregu Krškega stanuje pretežno del meščanov, zato je razumljivo, da postavljajo vprašanje preskrbe večkrat na dnevni red. Pogrešajo predvsem tržnico. Da nanjo lahko računajo, so zvedeli na posvetu krške krajevne skupnosti. Najbrž bo tudi ponudba potem prestejša.

ZA CELO VOJSKO

Gasilska organizacija v krški občini je zelo razvejena in sega do najbolj oddaljenih krajev. Združuje 25 društev, v katerih je vključenih več kot 800 aktivnih gasilcev, 232 pionirjev in 250 žensk. Društva si želijo predvsem boljšo tehnično opremljenost, da bodo kos vsak dan zahtevnejšim akcijam v boju z ognjem in drugim nesrečami, v katerih navadno gasilci prvi priskočijo na pomoč.

Prihranjeni milijoni

Kovinar Anton Vovčko s Senovega živi s poklicem. Že od nekdaj je želel postati ključavničar, a je moral še prej okusiti rudarski kruh. Petnajst let mu je bilo, ko se je zaposlil kot delavec pri Rudniku. Do polnoletnosti je delal zunaj, potem več let v jami.

Ker so zaloge premoga kopnele, so začeli del rudarjev preusmerjati v kovinarske poklice. Tako se je tudi Vovčko 1972 prekvalificiral v ključavničarja in še isto leto začel delati v novi tovarni mariborske Metalne. Dokopal se je do poklica, o katerem je toliko sanjaril. Hitro se je zvil v novo delo in ga opravljal z izrednim veseljem.

S sodelavci je več let krivil betonske armature za uteži pri gradbenih žerjavih. Začel je razmišljati, kako bi ročno delo nadomestili s strojnimi in izboljšali delovni učinek. Posrečilo se mu je prikopati se do rešitve. Sam je izdelal vse pripomočke za krivljenje armatur pod pritiskom hidravlične stiskalnice. Tehnološka služba je to preizkusila in novi postopek odobrila.

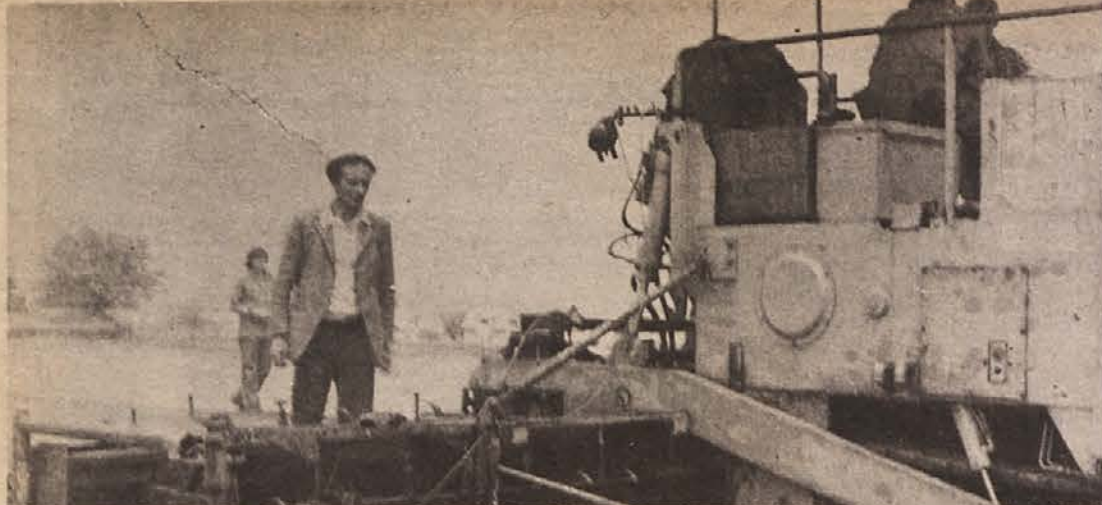
S to tehnično izboljšavo je mladi kovinar Vovčko v treh letih prihranil kolektivu več kot 500.000 dinarjev (petdeset starih milijonov) in zanjo je minuli četrtek prejel 18.000 dinarjev nagrade, ki so mu jo izplačali po

pravilniku o izumih in tehničnih izboljšavah. Za Vovčka je to priznanje, za sodelavce pa spodbuda, da bodo tudi oni začeli razmišljati o izboljšavah.

Osemindvajsetletni Vovčko, ki je prebil led na tem področju, meni, da bo posledično zanimanja za novatorstvo, saj so med tem poslali v strokovno presojo že več novih predlogov. Pripravljen je, da bi pri proizvodnji žerjavov lahko še marsikaj izboljšali.

J. TEPPEY

OBVOZNICA V BREŽICAH: Delavci podjetja Slovenija ceste so minuli teden dokončali obvozno cesto, ki so jo speljali od bizeljskega križišča do priključka v tovarno IMV. Delali so z naj sodobnejšimi stroji. Na sliki vidite orjaški finiše, ki lahko asfaltira 16 metrov široko cestišče. Za njim je utrjeval asfalt devetnajststonski valjar, zbitost asfalta pa so merili z izotopsko sondo. (Foto: Jožica Teppey)

Do kdaj zrelostni izpit?

Štipendiranje se vrti v začaranem krogu — Denarja sorazmerno veliko, učinka pa le malo

Zrelost in naprednost kadrovske politike se gotovo odražata najprej pri štipendiranju. Brez ljudi ni napredka, pa naj bodo zidovi in delovni prostori še tako sodobni. Leto 1985, ko naj bi brežiška občina prebila zid nerazvitosti, ni več daleč,

vendar kljub neugodni izobrazbeni strukturi štipendiranje ne gre v pravo smer. Večina delovnih kolektivov ostaja znotraj začaranega kroga, zadovoljujoč se s tem, kar imajo.

Tisti, ki bi morali odpirati vrata strokovnjakom, ne morejo ali pa nočejo razumeti, da brez izobraženih kadrov ni napredka. Če bi bilo gledanje na te stvari drugačno, potem bi bila tudi štipendijska politika usmerjena pretežno na tiste poklice, ki jih najbolj primanjkuje. To so kadri z višjo in visoko izobrazbo, saj je skoraj četrtina vseh delovnih mest v občini neustrezno zasedenih. To pomeni, da jih zasedajo ljudje z nižjo izobrazbo, kot jo zahteva sistemizacija.

Za obdobje od 1970 dalje je štipendijska politika v brežiški občini temeljila predvsem na izobraževanju učencev v gospodarstvu. Med štipendisti je bilo

do lanskega leta samo devet odstotkov študentov visokih šol in sedem odstotkov študentov višjih šol, čeravno je pomanjkanje delavcev z visoko in višjo izobrazbo največje.

V zadnjih dveh šolskih letih so v brežiški občini porabili za osnovno štipendiranje 6,4 milijona dinarjev. Osnovno štipendijo je prejelo okoli 500 dijakov in študentov. O tem, koliko jih je končalo šolanje, nimamo podatkov, vendar je kljub vsemu nadvse zgovorna številka, da so minuli dve leti v občini zaposlili komaj deset diplomantov. Iz tega lahko povzamemo, da je bila porabljena vsota za štipendiranje slabo izkoriščena, poraja pa se vprašanje, če si nerazvita občina, kakršna je brežiška, to še dolgo lahko privoščiti.

V delovnih organizacijah namreč zamujajo s pripravo srednjeročnih kadrovskih razvojnih planov, zato se lovijo tudi pri štipendiranju.

Na načrtno štipendiranje že dolgo pozabljajo v Rudniku Globoko, v brežiški Opekarni, pri Dekorlesu, pri Posavju, v Tovarni avtomobilskih prikolice IMV, v dobovski Beti in Jutranjki v Brežicah, v Šolskem centru in v Zavodu za kulturo. Preobrat je nujen, saj ni mogoče, da bi se razvoj premaknil, če bodo v občini še naprej razpisovali več kot 60 odstotkov štipendij za učence v gospodarstvu. JOŽICA TEPPEY

FINSKI ZBOR V BREŽICAH

Kulturna skupnost, občinska konferenca Zveze kulturnih organizacij, osnovna šola bratov Ribarjev ter Glasbena mladina Brežice bodo prireditelji gostovanja pevskega zbora iz finskega mesta Oulainen. Mlade pevke, ki bodo sodelovale tudi na mednarodnem festivalu v Celju, bodo nastopile v Brežicah v četrtek, 26. maja, ob 20. uri v slavnostni dvorani brežiškega gradu. Del programa bo izpolnil tudi mladinski pevski zbor osnovne šole bratov Ribarjev Brežice. Prireditelji koncerta bodo gostujočemu zboru razkazali tudi znamenitosti Brežic in okolice.

NA VRSTI ARTICE

Za adaptacijo in dograditev osnovne šole v Artičah bodo potrebovali 5,4 milijona dinarjev, za novo telovadnico pa 2,7 milijona. Med negospodarskimi investicijami je letos končno na vrsti artičska šola, zato se učenci in učitelji veselijo, da jim ne bo več treba imeti dvoimenskega pouka. Zaradi prostorske stiske jim namreč grozi že tretja izmena, saj imajo pouk celo v neprijetni podstrešni učilnici.

K SOSEDOM

Posavski muzej pripravlja stalno arheološko zbirko na sevniškem gradu. Tam bo prikazano arheološko izkopavanje na Ajdovskem gradu in druge značilne najdbe iz okolice Sevnice.

KOMISIJO V DIVJE NASELJE

V zaselku pred bregansko tovarno živi po približni oceni okoli sto ljudi. Stanarine nihče ne plačuje, večina tamkajšnjih prebivalcev pa se je preselila tja iz območja Zagreba ne da bi bil o tem kdo obveščen. Tako so zrasli tam številni prizidki, nadstreški, garaže ipd. Prebivalci krajevne skupnosti Jesenice želijo, da pristojni organi občinske skupščine ugotovijo, kdo vse tam prebiva, zato bo izvršni svet poskrbel, da bo to čimprej opravljeno in poskrbljeno za red.

MOST PODPIRAJO

Pod novim savskim mostom v Brežicah postavljajo podpore, da bodo čezenj lahko brez škode prepeljali težke tovore za jedrsko elektrarno v Krškem. Že do sedaj so zvozili tja precej opreme, vendar ne najtežjih delov, ki še čakajo na Reki.

Zakoličeno od zgoraj

Ker se zavedajo, da morajo najprej pomesti pred svojim pragom, brežiški občani kritično obravnavajo uspehe in neuspehe samoupravljanja v interesnih skupnostih. Obenem opozarjajo na nemoč, kadar gre za soodločanje v republikli, kjer je dogovarjanje preveč osredotočeno na strokovne službe, tako da delegatom posredujejo že dokončne odločitve. Včasih so tudi roki za obravnavanje v občinskih zelo kratki in tako zmanjka časa za oblikovanje stališč.

Delegati moti, da so na primer v republikli odločali o delitvi dohodka prej, preden so se zanjo lahko izrekli v občini, in tako od zgoraj zakoličili skupno porabo.

Potem so tu še zapletli okoli prispevnih stopenj za dejavnosti, ki se financirajo prek interesnih skupnosti, saj se je do sedaj še vsako leto dogajalo, da so delegati zvedeli za prave številke šele pet minut pred dvanajsto.

Vse to najbrž niso nepremostljive ovire, prav tako kot tudi ne napake in nedostlednosti pri uveljavljanju delegatskega sistema v občini, zato je razumljiva želja, da se na starih napakah ne bi več učili.

J. T.

Novo v Brežicah

SOLIDARNOST ODPOVEDALA. Občani, ki so odvisni samo od družbene denarne pomoči, so bili lani spet prikrajšani. Znesek, ki so ga prejeli kot edini vir preživljanja, je bil v brežiški občini nižji od dogovorjene vsote za Slovenijo. Solidarnostnih sredstev ni bilo, kljub temu da je brežiška občina prispevala za te namene, čeprav se to čudno sliši, kajti prispevna stopnja za socialno skrbstvo je bila med najvišjimi v Sloveniji.

RAZKOPANO MESTO. Delegati so na zadnji seji občinske skupščine opozorili na preveč dolgotrajno prekopavanje mestnih ulic za napeljavo toplovodnih cevi v naselje pri domu JLA. Ponekod izkopanih jarkov sploh ne zavarujejo, kopljejo pa ročno, zaradi česar se delo predolgo vleče. Izvršni svet bo poskušal doseči, da bodo pohiteli, saj je v interesu slehernega meščana, da bi bile Brežice do poletja spet urejene, vsaj tako kot lani. Meščani so zlasti v starem delu pozabili tudi

na cvetje, čeprav bi morala biti okna zdaj že polna rož.

POZABILI NA ZASTAVE. Med prazniki so bile spet cele ulice brez zastav. To velja predvsem za zasebne hiše, vendar tako množične pozabljivosti ni mogoče opravičiti. Občinska skupščina je sicer sprejela odlok o obveznem razobešanju zastav, vendar se je pokazalo, da nihče ne kontrolira in ne prijavlja kršilcev.

DRAGO ZNANJE OB DELU. V brežiški občini se izobražuje ob delu 166 delavcev. Tri četrtine teh že zaseda delovna mesta, za katera se izobražujejo. Polovico jih š tudara na višjih šolah, četrtino na srednjih, na visokih dva odstotka, prav toliko pa se jih je odločilo tudi za podiplomski študij. Drugi dokončujejo osnovno in poklicno šolo. Ta vrsta izobraževanja je sorazmerno draga, ker dajejo delovne organizacije izrednim študentom veliko prostih dni za študij. Samo leta 1975 so jih naštel 1599.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

TITOVA MISEL

MNOŽIČEN SPREJEM – Sekretar komiteja občinske konference ZK prof. Jože Bogovič je na osrednji slovesnosti ob partijskih in Titovih jubilejih v občini v soboto sprejel v vrste ZK 22 novih članov. Na sliki: med govorom dr. Avgušтина Laha. (Foto: Železnik)

Krhki „paket“ za menjavo dela

Kar 160 strani gradiva načrtov in samoupravnih sporazumov samoupravnih interesnih skupnosti

Mimoli četrtek je pričel prihajati med delegate obsežen zavitek gradiv za razpravo v združenem delu o programih samoupravnih interesnih skupnosti. Takih „paketov“ je 1.600. Jutri se bo o tem svežnju med drugim izrekel tudi občinski izvršni svet, ki pa mu lahko „prilepi“ le priporočila.

V gori tega gradiva ni dosti novega. V vse je bilo vložena nemalo truda in tudi skrbi, da je bilo pravočasno nared, čeprav so toki celo v republiškem merilu spet prestavljeni. Na zasedanju zbora občin 5. maja v Ljubljani je delegat Jože Bavec, ravnatelj osnovne šole Sentjanž in predsednik skupščine izobraževalne skupnosti sevnjske občine, podal vrsto pripomb, ki so jih pred tem sprejeli delegati vseh treh zborov občinske skupščine. V glav-

INVALIDI V KUMROVCU
 Sevnjsko društvo invalidov je priredilo v soboto izlet za svoje člane v Kumrovec in okoliške kraje, izredno mladosti tovariša Tita. Lepo načrte za izvedbo raznih športnih tekmovanj. Žal jim telesno-kulturna skupnost ne pomaga po finančni plati.

NOVA KNJIŽNICA NA BLANCI
 V nedeljo je Zavod za kulturo iz Sevnice odprl novo knjižnico na Blanci. V knjižničnem fondu je zaenkrat nekaj nad 300 knjig. Knjižnica je nameščena v stavbi krajevnega urada, kjer je tudi klubski prostor krajevnih družbeno-političnih organizacij. Knjižnica bo pričela poslovati v prihodnjem tednu, ker je treba urediti še kartončke za knjige. Zavod je uredil tudi knjižnico ob podpori blanske krajevnice SZDL in ZSMS. Za knjižnico v Krmelju in Zabukovju je to že tretja knjižnica poleg matične v Sevnici. Naslednji kraj, ki naj bi dobil novo knjižnico, je Loka pri Zidanem mostu.

LOKA IN OKROGLICE: VELIČASTNO VZDUŠJE
 V soboto, 7. maja, je bila v Loki in na Okroglicah proslava ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS in 85-letnici marsala Tita, ki so jo priredili železničarji iz Zidanega mostu in organizacija ZZB NOV iz Loke. Manifestacija, na kateri so sodelovali moški pevski zbor PD Trubar iz Loke in železnica godba na pihala, se je pričela pred ploščo padlih borcev v Loki. Slavnostni govornik je bil tov. Pipan. Po partizanskem pohodu, ki se ga je udeležilo okoli 500 udeležencev, se je slavo nadaljevalo na Okroglicah pred obeležjem padlim kurijem. Mladinci s svojim recitalom in godba z revolucionarnimi koračnicami so pričarali vzdušje podobno tistemu, ko je XIV. divizija prišla s Kozjanskega na Okroglice. STANKO SKOČIR

Sevniški paberki

PA SE RES JE – Prometni strokovnjaki so v Boštanju postavili lahko kar najbolj varno zavil proti uradu, pokopališču, krajevemu da bi bil pregleden mnogo bolj, novaren ovinek proti dvema bifeje-nameček je v ovinku še garaža. Dober pogled je več kot zaželen!

MANJ POTU – V trgovinah sevnjskega trgovskega podjetja so namestili klimatske naprave. Udobno je ne bo le za stranke, temveč v trgovini se prodajalci, saj posebno zaradi slabo izoliranih stropov v poletni pripeki ni bilo prijetno sedati po ves dan. Ni videti, da bi tudi stari del mesta še živ, saj drugi delajo reklamo zanj.

SEVNIŠKI VESTNIK
 št. 20 (1451) * - 26. maja 1977

ZMAGALI GRADBINCI

Na doslej najbolj množičnem tekmovanju ekip prve pomoči v trebanjski občini je zmagala združena ekipa Industrije gradbene keramike iz Račjega sela in trebanjskega Tregrada, druga je bila prva ekipa krajevne skupnosti Trebnje, tretja pa posebna občinska enota. Zmagovalno ekipo so sestavljali: Franc Kavčič, Dane Dim, Ludvik Zaman, Ivan Matoh, Jelka Bartol in Danica Ajdič.

ZNANJE, SPRETNOST, PREDNOST – Primarj dr. Morela iz novomeške bolnišnice je minuli četrtek v Trebnjem najprej izprašal vodje ekip in njihove namestnike. Pri odgovarjanju ni bilo čutiti značilne tekmovalne treme. (Foto: Železnik)

Najštevilnejši nastop prve pomoči

V nizu vsakoletnih občinskih tekmovanj ekip prve pomoči je bilo letošnje med najbolj množičnimi. Na asfaltni ploščadi igrišča za trebanjsko osnovno šolo je bilo kar 15 ekip, ki so z rezervami šteje 98 tekmovalcev.

Ni manjkalo niti slavnostnega vzdušja. V otvoritveni slovesnosti je nastopajoče pozdravil predsednik občinske skupščine Slavko Kržan. Celotno tekmovanje je potekalo pod strokovnim nadzorstvom primarija dr. Morela iz novomeške bolnišnice, ki je stalni gost takih tekmovanj. Nekatere ekipe so tik pred tekmovanjem dobile posebne uniforme, ki jih izdeluje Novoteksov tozd v Trebnju.

Industrija gradbene keramike iz Račjega sela in trebanjski Tregrad – zadnja dva sta imela skupno ekipo – ter osnovna šola Mirna. Ekipe so poslane tudi krajevne skupnosti: KS Trebnje (dvoje ekip), Mira, Knežja vas, Catež, Mokronog, Dobrnjič, Veliki Gaber, KS Velika Loka in Sentlovec na sta imeli skupno ekipo. V ekipah ni manjkalo mladih ne starejših občanov. V glavnem so se merile med seboj preizkušene

Vrsta delovnih organizacij je na tekmovanje poslala svoje ekipe: Dana, Trimmo, Labod – tozd Teme-

Vse hujša kri?

Pred leti smo lahko ugotavljali razveseljivo upadanje števila pretepev v vrsti nekdanjih „trdnjav“ srboritežev. Ne bomo jih navajali, zakaj še sedaj dostikrat pade senca teh „junakov“ (danes mnogi od njih brodirjo okoli že s starčevsko palico) na prav nič krive mlade naslednike.

Občinski sodnik za prekrške Tone Glogovšek pa opaža zadrje čase spet porast prekrškov zoper javni red in mir. „Pričel se je lani, letos pa se nadaljuje. Kršitelji so v glavnem iz vrst mladih,“ je opozoril delegate zadrjega skupnega zase-

DOBER ODZIV KRVODAJALCEV

Majska krvodajalska akcija v Trebnjem, na Mirni in Mokronogu je zopet lepo uspela. V trebanjskem zdravstvenem domu je imela ekipa Zavoda za transfuzijo krvi nemalo težav, ker je bil pritisk krvodajalcev tako močan, da je prihajalo do precejšnjih zastojev, čeprav so odvezemali kri kar na treh ležiščih. Očitno bo treba v bodoče število ležišč še povečati. Aktivisti Rdečega križa so med krvodajalci pogrešali delavce iz trgovine in tudi prosvete, čeprav med slednjimi ni manjkalo častnih izjem.

penj daje rekordno stopnjo v Posavju in tudi v zgodovini dosedanjih dogovarjanj. Občinska statutarna-pravna komisija je pred nedavnim postavila pred slovensko ustavno sodišče določila o izbiri zdravnika v skupnosti zdravstvenega zavarovanja

ALFRED ŽELEZNIK

Kruha in iger?

Predzadnje sredo ob 13. uri so v Lisci v Sevnici ustavili stroje (eno redkih visokoregajnih skladišč v republiki, ki je navezano na računalnik), da so lahko sprejeli v goste precej številno ekipo ljubljanskega Radia. Le-ta je pripeljala v jedilnico te tovarne nekatere pevce zabavne glasbe, Vilija Vodopivca in – vsaj napovedano je bilo tako – Borisa Cavazzo (znanega kot Andreja Kerina), pevca pa je spremljal orkester pod vodstvom Jožeta Privška.

Skratka: nekaj bolj ali manj „naj“ zvezdnikov naše RTV, ki vzdihuje po večji družbeni gnotni podpori in je vsaj glede slednjega v glavnem že imela uspeh. Vsekakor preseneča ustaviteljev proizvodnje zaradi take stvari, čeprav nihče nikomur ne oporeka pravice do slabše ali boljše zabave.

Zanimivo pri vsem tem je, da so v tej tovarni dosledno uvedli sestankovanje ob prostih sobotah. Tudi letne skupščine sindikalnih organizacij so bile letos na prosto soboto, vendar ob porazni udeležbi. Prav tu pa smo tudi pri jedru problema. Zakaj tudi to radijsko sne-manje ni bilo v takem času? Navsedanje bi tako številni orkester, če se že potruditi pri v Sevnico, lahko zaigral še kakšno vižo za nameček. Naši vrli radijci so ob neznanjski tremi zapletli v pogovor še dvoje neposrednih proizvajalk. Vprašana – poosebljena skromnost – je bila celo zadovoljna z nizko plačo konfektionarjev kakor to izkazujejo vsa republiška poprečja, druga pe je stresla kritiko – na koga drugega? – na mladinsko organizacijo v tovarni, ki, resnici na ljubo povedano, spada med najbolj delavne v občini!

Minula radijska produkcija se prav gotovo ne bo mogla šteti med uspehe tovarniške kulturne skupine, kateri, vsaj v tem primeru, bolj pristaja naziv skupine za marketing. A. Ž.

MNOŽIČNO KOT ŠE NIKDAR – Novi športni stadion trebanjske osnovne šole je bil skoraj premajhen za številne postrojene ekipe krajevnih skupnosti in delovnih organizacij trebanjske občine. Na sliki: inž. Jože Falkner je nepogrešljiv tudi v saniteti. (Foto: Železnik)

VEČ KOT „PREPROSTE BESEDE“

Mladi novinarji šentrupeške osnovne šole so izdali tretjo številko sedmega letnika svojega glasila Preproste besede. To številko so posvetili velikim jubilejem KPJ-ZKJ in tovariša Tita. Na območju krajevne skupnosti jim ne manjka zanimivih oseb za pogovor, bodisi da je to prvoborec Jože Simončič-Blaž, partizan Anton Franja-Sokol, partizanski zdravnik dr. Jože Jaklič ali Vida Brest. To številko svojega

TREBANJSKE IVERI

MARSIKOMU BO V VELIKO POMOC – Občinski odbor Rdečega križa bo danes popoldne od 17. do 19. ure zbiral rabljena oblačila, obutev, posteljino in pohištvo, še posebno pa je zaželena rabljena posteljina in otroška oblačila. Akcija bo potekala v Trebnjem, na Mirni in v Mokronogu. Mladi člani Rdečega križa bodo obiskali vse stanovanjske hiše in bloke in odnesli pripravljena oblačila. Marsikaj, kar je ponekod komu že v breme, lahko še dolgo koristno služi ljudem, ki so v stiski. Rdeči križ se vsem zahvaljuje za razumevanje in sodelovanje.

gospodarstvenikov pod vodstvom dipl. ekonomista Jožeta Kastelca. Prireditelji obrambnega dne v upravi so bili z uspehi nadvse zadovoljni.

UPRAVA NA POHODU – V soboto je imela obrambni dan tudi trebanjska občinska uprava. Zjutraj so vsi krenili na šest do sedem kilometrov dolg pohod na Ojstri vrh. Poskusili so se v streljanju s pištolo, metanjem ročnih bomb in zemljepisu. Med posamezniki je zmagal Dušan Mežnaršič z oddelka za narodno obrambo, med ekipami pa je prvenstvo odnesla skupina

glasila so na nedeljski slovesnosti ob odkritju spominske plošče dr. Pavlu Lunačku izročili med drugimi uglednimi gosti tudi Bogdanu Osolniku (na sliki)

TREBANJSKE NOVICE

STARO SE UMIKA – V zadnjih letih se Črnomelj širi na vse strani. Kar je bilo še nedavno obrobje mesta, je danes nova soveska. Na Partizanski poti, kjer je v bližini zrastle sodoben zdravstveni dom, je podoba kazila stara, zapuščenca hiša, priča revnega življenja preteklosti. Danes podrtje ni več, umaknila se je novemu času.

PRIPRAVE NA REFERENDUM

Občinska volilna komisija, ki je zadolžena za operativne priprave in izvedbo referendumov za uvedbo samoprispevka, s katerim bodo financirali javna dela v letih 1978 - 1982, je naredila program aktivnosti vseh dejavnikov za čas od 20. maja do 19. junija, ko bo referendum. V petih letih se naj bi iz samoprispevka zbralo 32,400,000 dinarjev.

ZBORI DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV

Od včeraj do 10. junija bodo v črnomaljski občini zbori delovnih ljudi, od 5. do 15. junija pa zbori občanov. Na zborih bodo občani in delovni ljudje razpravljali o temeljnih planov za družbene dejavnosti, obravnavali bodo delovanje delegatskega sistema v času evidentiranja delegatov pred volitvami, obenem pa bodo zbori tudi pripravili referendum za razpis samoprispevka.

„Oče“ pozabil na „posvojenca“?

Težkih delovnih pogojev v suhorskem obratu IMV ne bodo uredili z obljubami

Delavci suhorskega obrata IMV, ki spada pod tozdr Tovarna avtomobilov, se najbolj boje zime in dežja. Neustrezni delovni prostori in zasilna skladišča na prostem so vzrok, da ob slabem vremenu število bolniških izostankov naraste, velika pa je tudi škoda, ki jo sneg, dež in zmrzal povzročijo na materialu, iz katerega 130-članski kolektiv dela čelne stene, strehe in pode za avtomobilске prikolice.

„Zadnje dve leti intenzivno govorimo o ureditvi našega problema,“ je povedal vodja suhorskega obrata Ivan Šuštaršič. „Žal pa se vsa stvar že predolgo vleče, tako da so postali delavci že nezaupljivi, boje se za obstoj obrata. Sem in tja se že slišijo glasovi, da bo IMV nekega dne kar poslala tri ali štiri avtobuse in vsi se bodo morali voziti na delo v Novo mesto. Seveda to nikakor ni res, vendar zaradi dolgega odlaganja pride do takih govoric oziroma bojazni.“

bi tam po novem začeli s kovinsko industrijo; investicija naj bi veljala 30 milijonov dinarjev, vendar je vsako navajanje bodočega programa in vrednosti investicije več ali manj ugibanje, saj kolektiv ne ve nič določene. Kot je slišati, naj bi novi obrat postal tozdr, število zaposlenih pa naj bi se povečalo za kakih 70 delavcev.

Vsekakor pa si ti delavci zaslužijo boljše delovne pogoje;

sedaj zaradi neprimerne temperature ne morejo uporabljati vilicarja in morajo ves material znesti na rokah. Kljub vsem težavam so tako v lanskem letu kot v letošnjem prvem tre-mesečju poslovali brez izgub. Delavci so pokazali tudi veliko mero solidarnosti: lani so delali šest solidarnostnih sobot, vsi so vpisali posojilo za ceste, stije med njimi celo v višini eno-mesečnega OD; vsi do zadnjega so prispevali denar za izgradnjo muzeja NOB v Novem mestu.

Res bi bil že čas, da „veliki oče“ kaj naredi za do sedaj krivici zapostavljenega „posvojenca“ kranjskega „posvojenca“.

A. BARTEL

Uresničevanje zakona

Zagnanost pri uresničevanju zakona o združenem delu – Počasi pri dislociranih

Po besedah predsednika medobčinskega sveta ZS so doslej v črnomaljski občini naredili pri uresničevanju zakona o združenem delu največ v dolenski regiji.

Na predlog občinskega sveta ZS je občinska skupščina na zadnji seji imenovala 9-člansko komisijo, ki bo spremljala aktivnost pri izvajanju zakona, opozarjala skupščino na probleme in odprta vprašanja, ki se pojavljajo pri uresničevanju zakona; komisija bo nudila pomoč in usmerjala akcije v OZD, KS, SIS in v drugih organizacijah in organih. Prav tako je naloga komisije, da tvorno vključuje v uresničevanje zakona ceioten delegatski sistem, posebej še skupščinski.

Aktivnost pri vsebinskem uresničevanju zakona je že dala nekatere rezultate. Tako v rudniku Kanižarica komisija pripravlja pravilnik za nagajevanje po delu. Prav tako tečejo prizadevanja za ustanovitev treh tozdov in skupnosti skupnih služb. V Beltu, ki je eden od tozdov TAM, ugotavljajo, da imajo pogoje za ustanovitev več tozdov: Livarstvo Mehanska obdelava, Vzdrževanje ter skupnost skupnih služb. Tudi v Viatonju imajo pogoje za dva tozda.

Verjetno se bo tudi črnomaljska pekarna, sedaj obrat Žita, organizirala kot samostojen tozdr. To velja tudi za Novoteksov obrat na Vinici.

Precej težav ima komisija, ki pripravlja strokovno gradivo o povezo-vanju osnovnih šol v tozdr, DO ali skupnost šol; ne znajo se tudi komisije, ki naj bi za šolstvo pripravile pravilnik o nagajevanju po delu. Tem bosta morala na pomoč priskočiti republiški sindikat in pedagoški zavod.

V duhu zakona so se organizirali delavci v Iskri in DO za gradbeništvo, obrt in komunalno, pripravljajo oziroma izpopolnjujejo še pravilnik o nagajevanju po delu.

V KZ pa za 28. maj pripravljajo referendum; od 1. julija naj bi bila zadruga organizirana v dveh temeljnih združnih organizacijah, ki bi združevali kmete kooperante, in v dveh tozdrh.

Vse prepočasi pa se stvari premikajo v delovnih enotah, katerih se-dež je zunaj občine.

Dejstvo pa je, da suhorskem obratu res bijejo zadnje ure, če IMV ne bo resno in takoj začel izpolnjevati obljub. Republiški inšpektor za delo je že lani zahteval, naj do konca leta uredijo delovne pogoje. „Jeseni bo inšpektor spet prišel, in če ne bo nič bolje, nam je jasno, da ne bomo več dobili obratov-alnega dovoljenja,“ pravi Šuštaršič.

Ivan Šuštaršič: „Zaradi neizpol-njenih obljub so delavci postali nezaupljivi.“

Čeprav kljub obljubam, ki se vlečejo že več let, program za suhorski obrat še ni narejen, naj

DELA NA CESTI ZA SLAMNO VAS

Sredi meseca je metliško TGP začelo dela za posodobitev 1,200 metrov ceste od križišča za Boldra do konca Slamne vasi. Predvidoma naj bi dela končali do konca julija. Tako bodo tudi vaščani Slamne vasi dobili sodobno cestno povezavo z občinskim središčem.

ELEKTRIFIKACIJA GRABROVCA

Še v tem mesecu bo Elektro Novo mesto začelo obnovo elektrifikacije za Grabrovec. Iz Metlike bodo potegnili nizkonapetostni daljnovod, v Grabrovcu bodo postavili transformatorsko postajo; manjši transformator bo še v vinorodnih Berčicah, denar zanj pa so prispevali lastniki vikendov.

ODKRITJE SPOMINSKEGA OBELEŽJA V BORŠTU

V nedeljo, 29. maja, bo v sklopu praznovanj ob Titovih in partijskih jubilejih v Borštu pri Podzemlju odkritje spominskega obeležja, posvečenega revolucionarnemu delovanju v teh krajih v letih 1932/33. Takrat so v Mlakah ustanovili partijsko celico in Društvo slovenskih fantov in deklet; glavni pobudnik je bil predvojni komunist in revolucionar inž. Janez Marentič, udeleženec ustanovnega kongresa KPS na Cebinah. Na slavnosti v Borštu – začela se bo ob 14.30 – bo govoril član predsedstva SR Slovenije Janez Vipotnik. Pripravili so tudi bogat kulturni program.

OBRAMBNI DAN UČENCEV BETI

V soboto, 7. maja, so imeli učen ci šolskega centra Beti obrambni dan. Preko Grabrovca in Bušnje vasi so se peš odpravili na Suhor; na Grabrovcu so uprizorili napad na kolo-no, na Suhorju pa so za ocoo metali bombo. Franc Tomc, predsednik ZSB NOV Suhor, jim je pripovedo-val o dogodkih med NOB in jim po-jasnil pomen spominskih obeležij v teh krajih.

KRVODAJLSKA AKCIJA

V prvih dneh junija bo v črnomaljski občini redna krvodajalska akcija. V sredo, 1. junija, bo akcija na Vinici; krvodajalci naj pridejo od 6. do 14. ure v viniško osnovno šolo. Krvodajalci iz Semiča in okolice bodo dali kri v četrtek, 2. junija, od 6. do 14. ure v semiškem zdravstvenem domu. Naslednji dan, v petek, 3. junija, pa bo akcija v Črnomlju; transfuzijska ekipa bo od 6. do 15. ure v osnovni šoli v Župančičevi ulici.

Udarniško delo za stadion

Na zadnji skupščini nogometnega kluba Bela krajina – bila je sredi maja – so ocenili doseganje delo kluba in naredili načrt za delo v letošnjem letu. Za novega predsednika kluba so izvolili načelnika oddelka za gospodarstvo črnomaljske občine Franca Cimermana. Poudarili so, da novi tekmovalni sistem ne zagotavlja napredka klubom iz razvitih nogometnih središč, kot je Črnomelj, saj v dolenski ligi, v kateri tekmujejo, nimajo vsi klubi mladinskih in pionirskih ekip. Zato so se še bolj zavzeli za organiziranje belokranjske lige v malem nogometu, da si bodo mladi nabirali izkušnje z igranjem, ne pa samo na treningih.

NK Bela krajina šteje okoli 90 aktivnih članov. Na skupščini so se dogovorili, da bodo uredili stadion, se pravi igrišče in druge objekte, za kar bodo tudi udarniško delali. Govor je bil tudi o pripravah na zaključek praznovanja 45-letnice obstoja kluba.

PLANI SIS V PRETRESU

Do konca prejšnjega tedna so politični aktivni v vseh delovnih organizacijah razpravljali o sprejemanju planov za družbene dejavnosti ter nekaterih SIS gospodarskih dejavnosti. Na politične aktivne so povabili tudi delegate interesnih skupnosti v združenem delu. Temeljito so se seznanili z nalogami in programi SIS ter zadolžili poslovodne organe, da čim bolj razumljivo in jasno pripravijo celoten pregled prispevkov OZD za SIS.

ČRNMALJSKI DROBIR

SKORAJ PET TON PAPIRJA – V dvodnevni akciji za zbiranje starega papirja – pripravila sta jo občinski in krajevni odbor RK – so v Črnomlju zbrali 4,900 kg odpadnega papirja. V tej akciji so se še posebej izkazali mladi člani RK, ki so pred tem obveščali prebivalce in sami vozili papir na šolo; tako so zbrali dve toni papirja.

DRUŽINSKA REKREACIJA

Že nekaj časa organizira TVD Partizan v telovadnici črnomaljske osnovne šole rekreativno vadbo pod strokovnim vodstvom. Zlasti ženske so za to pokazale veliko zanimanja. Na željo staršev in otrok so prejšnji teden uvedli uro in pol družinske rekreativne vadbe. Starši in otroci, lahko pridejo v telovadnico vsak torek od 19.30 do 21. ure. Potem pa spat!

GLASBA IN NOGOMET

Koncertna poslovalnica in Glasbena mladina Bele krajine sta v okviru

TEDEN KULTURE

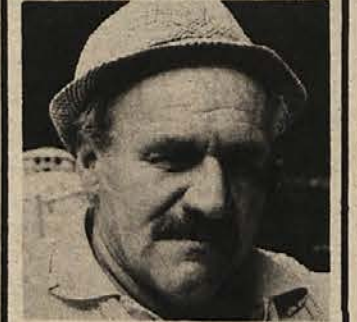
Osrednja mladinska prireditve v letošnjem mesecu mladosti, „teden kulture“, je bila posvečena Titovim in partijskim jubilejem. V nedeljo, 22. maja, so v domu kulture predvajali več kratkih filmov o Titu in pomembnih dogodkih iz naše novejšje zgodovine. V ponedeljek so učenci črnomaljske glasbene šole pripravili koncert, v torek je bil koncert šolskih pevskih zborov. Teden kulture so zaključili včeraj s svečanim sprejemom pionirjev v ZSMS; v kulturnem programu so sodelovali znani slovenski umetniki. Cel ta teden je v avli črnomaljskega kulturnega doma odprta razstava, posvečena tem jubilejem in mesecu mladosti.

30 tisočakov za medveda

V LD Loka odstrelijo dva medveda na leto

Lovska družina Loka ima 60 članov; v njenem lovišču je največ jelenjadi, srnjadi, divjih prašičev, zajcev, od perjadi fazani in race, ki jih vsako leto vlagajo, v tem okolišju pa se klata tudi kakih pet medvedov.

„Vsako leto odstrelimo dva medveda,“ je povedal gospodar lovške družine Franc Svajger, ki je že 22 let lovec, vsehkozi v LD Loka. „Na medveda pridejo k nam inozemski ali domači gostje; neki Nemec je pri nas že stalni gost, uplenil je že medveda in jelena.“ Tik pred koncem sezone lova na medveda – v začetku maja lov nanj ni več dovoljen – je domači gost 28. aprila na mrhovišču na Miklerjih ustrelil enega od letos dovoljenih. Zanj je odšel več kot tri stare milijone, mrcina pa je tehtala okoli 150 kilogramov. Njemu ostane trofeja, meso pa je last lovške družine.

Za mrhovišče na Miklerjih skrbi Svajger. „Medvedom nastavljam mrhovino, pridejo pa tudi na koruzo; koruzo imajo še rajši divji prašiči, ki tudi redno zahajajo na to mrhovišče. Zanimivo je, da medved ne mara poginule živali, ki so jo veterinarji prej zdravili z velikimi dozami injekcij,“ je pripovedoval Svajger. Pri tem mrhovišču so lovci visoko na drevesu naredili udobno prežo, kjer gostje čakajo na kosmatina, „Iz te preže so do sedaj ustrelili že osem medvedov, dva pa so zastrelili; seveda morajo tudi za zastreljene plačati odškodnino.“

Lani so loški lovci ustrelili šest divjih prašičev, 13 srnjakov, 10 stn, 15 jelenov, košut in telet. „Meso prodamo lovski zadrugi v Ljubljano, lahko ga pa tudi sami sekamo; tako smo lani za lovsko veselico pripravili „dlični srnin golaž.“ Veselice so pomemben vir financiranja lov-ske družine, vsako leto jo pripravijo pri njihovem domu na Toplem vrhu. V tem domu, ki so ga sami zgradili, se tudi sicer radi shajajo. „V hiši so tri sobe, kuhinja in velika lovška soba. skupaj pa imamo deset ležišč.“

A. B.

Novo kulturno središče

Metliška matična knjižnica se je preselila v nove sodobne prostore na Pungartu

Z otvoritvijo novih prostorov metliške matične knjižnice na Pungartu – otvoritev je bila v soboto, 14. maja – ni občina dobila samo sodobnih knjižničnih prostorov, marveč bodo tu lahko prirejali tudi razne razstave, literarne večere, ure pravljic za otroke, predavanja itd.

„Lani februarja smo knjižnico odprli v gradu“ je povedala knjižničarka Lea Grabrijan, „vendar prostori nikakor niso ustrezali; bili so temni, vlažni in premajhni, kratka, nikakor niso odgovarjali normativom za matično knjižnico.“ Metliška kulturna skupnost se je zavzela, da bi knjižnica dobila prostore na Pungartu; leto in pol so zbirali denar, saj je adaptacija stala več kot 400 tisočakov. Večino denarja za adaptacijo in novo opremo je prispevala republiška kulturna skupnost.

V novi knjižnici so štirje prostori: dva oddelka za odrasle, pionirski oddelek in čitalnica. „Tako je po desetih letih dela na knjižničarskem

polju Bela krajina pokrita s sodobnimi izobraževalnimi knjižnicami.“ Črnomlju in Metliki, podružnicama v Semiču in na Vinici.

Posebno skrb bo treba nameniti metliški knjižnici posvetiti nakup novih knjig, saj jih ima le 200 imeti pa bi jih morala vsaj 1000.

Da knjižnica ne bodo samo prostori, marveč res središče kulturnega dogajanja, morajo skrbeti družbenopolitične organizacije, večkrat poudarili na otvoritvi, vsem bo treba zagotoviti denar za nakup novih knjig in črnomaljski zaposliti stalnega knjižničarja.

Otvoritev sta se udeležila predsednik IO republiške kulturne skupnosti Ivo Tavčar in metliške matične službe za razvoj kulture čarstva Ančka Korž. V kulturnem programu, ki je namenjen številne poslušalce, pa so nastopili operna pevca Vilma Bukovčeva in metliški rojak Tone Prus, ki je klavirju spremljal Andreja Jancigralec Franci Prus.

KULTURNI PROGRAM OB OTVORITVI – Otvoritev prostorov matične knjižnice je bila povezana s praznovanjem Titovih in partijskih jubilejev. V kulturnem programu, ki je navdušil številne poslušalce, so sodelovali priznani umetniki: sliki: Vilma Bukovčeva je „popevala“ ob spremljavi Andreja Jancigralec Franci Prus.

SPREHOD PO METLIKI

ŠE POSEBNO, ako je nizek zračni pritisk, se plazi ob večerih po mestu smrad, ki sili v nosnice in draži želoledec k bruhanju. Povzročitelj nevšečnosti je ogenj, ki požira smeti blizu vasi Berčice. Nekako bo treba zadevo urediti, sicer bomo imeli preveč smrdeče sončne zahode in neprijetno bi bilo, če bi postalo mesto znano po tem daleč naokoli.

pojavi na cesti stroj, ki je po črno-sivi asfalt. Tako je potrebno, da se s prstom polknejo, če je kaj narobe, saj je iz draženja avtomobila težko sploh kaj odpraviti. Odgovorne pa je redkokdaj, da bi koračili skozi mesto.

VEČ LJUDI mi je reklo, naj že vendar napišem, kako težko je priti do kruha po štirinajsti uri, ko se napolnijo trgovine z zaposlenimi. Tisti, ki delajo dopoldne, ne morejo kupiti kruha pred koncem dela, potem pa ga po nenapisnem pravilu obvezno zmanjka. Razumljivo: trgovci se boje, da jim bo kruh ostajal, krajane pa ta njihov strah figo skrbi. Treba bo najti soglasje, da bo volk sit in koza cela.

RAZPRAVE O USTANOVITVI izobraževalnega centra so se začele za korak bliže k realizaciji. Komisija bo izdelala do konca junija program delovanja centra, v katerem pa bo sledilo temu. Zanimanje za delovnih organizacij. Potem se bodo hotelu ali po zasebnih gostoljubnostih, se zabavajo in hvaležni za njihovo ureditve, kar je že v interesu nekaj.

PO OBČINI IN IZVEN NJENIH MEJA se na debelo govori o čudnih dogodkih, ki so se baje odvijali v gostišču Veselica neko pijano soboto. Govoricam ni ne konca ne kraja, zato bi bilo le prav, da jih kdo preusmeri h koncu, kajti po ustih se premejavajo najrazličnejša imena, ki so morda izmišljena, to pa zelo škoduje mirnemu družinskemu spanju posameznikov.

DA JE NAS DEL Slovencev zanimiv, priča kopica izletnikov, z avtobusi križarijo po Beli krajini. Domala vsi si ogledajo vinokočo Belokranjski muzej in katerega delovnih organizacij. Potem se bodo hotelu ali po zasebnih gostoljubnostih, se zabavajo in hvaležni za njihovo ureditve, kar je že v interesu nekaj.

TUDI NOČI SO že precej pogosto zato ponočnjaki, vračajoč se s krokanj, uprizarjajo nočno koncertno česar speče ljudstvo ne sproja, in simpatijami. Prav bi bilo, da bi neuraadne pevske zbere kdo prijavil sodniku za prekrške, morda bi prihodnje minila pevska vna.

KAŽE, DA TA RUBRIKA ne ni brez odmeva. Že drugi dan po objavi vrstic o zbledelih zebrah se je

Bije podeželju zadnja ura?

Fari in Banjaloki potreben obrat za 50 do 60 zaposlenih, Mozlju, Vimolju in Predgradu pa za 30 do 40

„Boli me, da naše kočevsko gospodarstvo ne kaže pravega pota za hitrejši razvoj podeželja, posebno še nerazvitih krajevskih skupnosti. Veliko pričevanja je bilo treba, da so priprave po 200 din na zaposlenega za ta namen, hkrati pa v nekaj dneh izplačajo za kilometrine in dnevnice okoli 40 milijonov (4 stare milijarde) dinarjev. Precej denarja nam ne lahko izide iz rok, ki bi bil velikega

Mladi miličniki

Na kočevski osnovni šoli uspešno študije prometni krožek, ki šteje nad 30 članov. Pred kratkim so dobili 6 nove vedne tisti, ki so dežurni za določene akcije oziroma delo. Unikaten projekt je bil tudi organiziranje krajevne skupnosti Kočevje, avto-moto društvo in komisija za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občinske skupščine. Lani so organizirali tudi krožek za učence-kolesarje. Kolesarski izpit učencev. Letos so začeli načrtovati vzgojati kolesarje, in sicer so organizirali tečaj in izpite za učence petih razredov. V sodelovanju s postajo milice bodo občansko organizirali tudi prevoze v šolo, s katerimi se učenci njihove starše opozarjali, kako mora biti kolo opremljeno, da bo varna.

Prometni krožek je tudi pripravil miličniško-kadete. Pomočnik komandirja PM Kočevje Anton Mihelič je s kadeti ob dnevu organov javne varnosti poudaril, da dobivajo zadnjo leto iz osnovne šole Kočevje dovolj prijav za kadetsko šolo in da zato v Kočevju ne bo težav s pomlajevanjem miličniškega kadra.

OBISK ZA PRAZNIK – Za praznik organov javne varnosti so člani prometnega krožka Kočevje obiskali kočevske miličnike in se z njimi pogovarjali o bodočih skupnih akcijah. (Foto: Primc)

Drobne iz Kočevja

TISKARSKI ŠKRAT – V zadnji številki (19.) Dolenjskega lista nam je na 19. (kočevski) strani v tiskarski „Priznanje mesta“ zagodel škrat spremeni v „grm“. Pravilno mesto „brnasti (srebrni, zlati) grb

POSTAJA BO – Gradbeno podjetje Zidar iz Kočevja je pričelo pripravljati dela za nadaljnje zidanje avto-busne postaje SAP Ljubljana. Gradnja tega objekta se je pričela že pred leti, vendar kljub točno določenim pogojem niso bila vsa dela v roku dokončana. Zadnji čas je, da dobi postaja avto-busno postajo, ki bo omogočala potrebam živahnega Dolenjskega v tem predelu zahodne Dolenjske.

medved odgovarja
Komunala zelo neredno pobira smeti.
Zato pa zelo redno pobira smetino.

NEREDEN ODVOZ SMETI – Odvažanje smeti je zadnje čase zelo neredno in površno. Občani se zato pritožujejo.

KOČEVJSKE NOVICE

1977 (1451) – 26. maja 1977

Združevati ali ne?

V kočevski občini ugotavljajo, da so nekatere krajevne skupnosti premajhne in da naj bi zato začeli akcijo za njihovo združevanje. Zagovorniki tega pravijo, da manjše KS ne morejo opravljati vseh predvidenih nalog, da nimajo dovolj dobrih in sposobnih kadrov za dogovorne dolžnosti itd. Manjše KS se že zdaj obračajo za razno pomoč k večjim, predvsem kočevskim.

Nekateri povsem določeno predlagajo, naj bi se združile podobno, kot so se že KS Polom s KS Struge in KS Stari Log s KS Stara cerkev, še KS Banjaloka in Fara, KS Vimolj in Predgrad ter KS Dolga vas, Livold in Mozelj. V prid združevanja govori še dejstvo, da število prebivalcev v nekaterih KS hitro upada, da si manjše KS ne morejo privoščiti niti enega redno zaposlenega itd.

Toda drugi, ki imajo po svoje tudi prav, opozarjajo, da so v manjših KS lahko vse vasi bolj enakopravne. V večjih KS namreč ponekod na manjša naselja preradi pozabljajo in razvijajo predvsem le središča KS in nekatere večje vasi. V manjših KS občani tudi lažje uveljavljajo svoje zamisli in bolj neposredno samoupravljajo. Zaključek je lahko torej le eden: da lahko majhne in velike krajevne skupnosti dobro delajo. Kako delajo, pa je odvisno predvsem od občanov in vodstva, ki ga same izberejo. Tudi veljavni predpisi določajo, da se občani za zadovoljevanje svojih širših potreb združujejo v krajevne skupnosti. Tako občani sami določajo, kako veliko krajevno skupnost bodo imeli in seveda tudi, če se bodo združili občani dveh ali treh KS v eno KS.

J. PRIMC

ZBIRALI SUROVINE

Mladi člani RK osnovne in posebne šole v Kočevju so v zadnji akciji zbrali nad 8.300 kg papirja in nad 3.300 kg starega železa. Izkupiček za prodane surovine, ki znaša nad 4.000 din, bo občinski odbor RK porabil v razne človekoljubne namene.

Zbiranje surovin. Mladi člani RK osnovne in posebne šole v Kočevju so v zadnji akciji zbrali nad 8.300 kg papirja in nad 3.300 kg starega železa. (Foto: Primc)

Iz KS Kočevje

KJE DOM ZA STAREJŠE? – Predvidena lokacija za bodoči dom za starejše občane na prostoru med zdravstvenim domom ter križiščem Roške in Crnomaljske ceste je zavrnjen. Krajevna skupnost je zdaj predlagala kar tri nove lokacije, in sicer med Zdravstvenim domom in gostilno Štivec, ob Cesti na stadion in za posebno osnovno šolo. Zdaj bo še široka javna razprava o teh lokacijah.

JESENI SVET POTROŠNIKOV – KS je imenovala iniciativni odbor, ki bo pripravil vse potrebno, da bo od 15. septembra ustanovljen svet ali zbor potrošnikov KS. Po sedanjih zamisli naj bi bil to zbor, v katerega bi izvolili člane oz. delegate hišni sveti in sindikalne organizacije v delovnih organizacijah.

JAVNA ZAHVALA – Vodstvo KS se je sklenilo javno zahvaliti osnovni šoli Kočevje, ki je na proslavi ob prazniku mesta izvedla lep in zelo dober kulturni program.

NAČRT PROMETA – Predlog načrta ureditve prometa in prometne signalizacije v Kočevju bo razgrnjen na hodniku tajništva KS še do 6. junija. V tem času bo izvedena tudi javna razprava o tem načrtu, ki ga bo občinska skupščina nato sprejela predvidoma še v juniju, seveda dopolnjena s predlogi in spremembami, ki bodo sprejete med javno razpravo.

KDO BO UPLENIL NAJVEČJO?

Vodstvo ribiške družine Kočevje je sklenilo, da bo 28. maja organiziralo očistevalno akcijo na Kolpi. Del ribičev bo istega dne sodeloval pri urejanju Jakšičkega potoka pri Fari za gojitvene namene. Nadalje so se odločili, da bo 5. junija tekmovalje v lovu na največjo ribo (lipana, postrv) na Kolpi. Po tekmovalju bo družabno srečanje članov RD in njihovih družin.

Ocenili so tudi uspeh nedavnega tekmovalja rib na Rinzi. Ugotovili so, da je bila organizacija dobra, da je bila zato tudi disciplina gledalcev boljša, vendar da se ga je udeležilo premalo ribičev. Izmed 121 članov jih je tekmovalo le 14 in izmed 75 članov mladinske sekcije le 11, nadaljnjih 15 članov RD pa je sodelovalo pri organizaciji in izvedbi tekmovalje. Skupno je bilo uplenjenih 196 rib, ki so jih nato preselili v čistejši del Rinze nad Kočevjem.

Gospodarstvu spet ostalo manj

Pri delitvi je v primerjavi z negospodarstvom potegnilo krajši konec, zato ni imelo sredstev za posodobitev proizvodnje – Lani imelo izgubo le „Sukno“

Ribniško gospodarstvo je lani doseglo ugodnejše gospodarske rezultate kot leto prej. Vendar dosežki niso zadovoljivi, saj niso povsem v skladu z resolucijo o družbeno-ekonomski politiki in razvoju Slovenije ter neposrednih nalogah za lani.

Ugoden je podatek, da je celotni dohodek lani narasel za 3 odstotke, da porabljena sredstva sploh niso narasla in da se je zato dohodek zvečal za 19 odstotkov, čisti dohodek za 15 odstotkov in družbeni proizvod za 18 odstotkov pri za 2 odstotka večjem številu zaposlenih. Tudi podatek o izgubah je zelo dober, saj so se zmanjšale kar za 86 odstotkov.

Slabši pa so podatki, da so zaloge proizvodov narasle za 44 odstotkov, da so lastni viri poslovnih sredstev porasli le za 13 odstotkov in da so se običutno povečale razne dajatve

KOTEL ZA ASFALT – V Riku Ribnica uvajajo v proizvodnje vedno nove proizvode, ki jih običajno izdelujejo v sodelovanju s tujimi firmami. Eden izmed novih proizvodov je tudi kotel za prevoz asfalta. (Foto: Primc)

Prednost proizvodnji

Še lani je bila mladinska organizacija v obratu BPT v Loškem potoku med najboljšimi v ribniški občini. Dajali smo jo za zgled mladim drugim delovnim organizacijam. Takrat so imeli mladi v BPT svoj delovni program in ga tudi natančno izpolnjevali. Tudi sodelovanje z občinskim vodstvom ZSM Ribnica je bilo dobro. Zdaj pa je krenilo vse navzdol in mladinske organizacije v tem kolektivni skoraj ni čutiti. Majdo Kordiš, vodjo obrata in enega glavnih nosilcev nekdanjega dela mladine, smo vprašali, kje so vzroki za nazadovanje. Povedala je:

„Naši mladinci so se vključili v delo vaških organizacij ZSM, zato jim ostaja le malo časa za delo v organizaciji ZSM v obratu. Letos so mladi sodelovali le v najpotrebnejših akcijah. Tudi za bodoče nimamo posebnih zadolžitve.“

Naš kolektiv šteje 62 članov, od tega 61 žensk. Dosegamo lepe delovne uspehe. Tudi sindikalna organizacija dobro dela, saj organizira izlete, proslave in drugo. V vsem kolektivni le eden ni vpisal posojila za ceste, skupno pa smo vpisali 66.650 din posojila. Za potresence na Tolminskem smo delali dve prosti soboti. Posebno pozornost smo posvetili varčevanju na vseh področjih in drugim ukrepom za stabilizacijo. Dobro smo se seznanili z zakonom o združenem delu, ki ga tudi uveljavljamo. Produktivnost dela je prav tako stalno naraščala, zato smo lahko zviševali osebne dohodke, ki znašajo zdaj povprečno 2890 din. Precej smo razpravljali, če imamo že pogoje za tožd, vendar smo menili, da jih še ni.

„Naši mladinci so se vključili v delo vaških organizacij ZSM, zato jim ostaja le malo časa za delo v organizaciji ZSM v obratu. Letos so mladi sodelovali le v najpotrebnejših akcijah. Tudi za bodoče nimamo posebnih zadolžitve.“

Naš kolektiv šteje 62 članov, od tega 61 žensk. Dosegamo lepe delovne uspehe. Tudi sindikalna organizacija dobro dela, saj organizira izlete, proslave in drugo. V vsem kolektivni le eden ni vpisal posojila za ceste, skupno pa smo vpisali 66.650 din posojila. Za potresence na Tolminskem smo delali dve prosti soboti. Posebno pozornost smo posvetili varčevanju na vseh področjih in drugim ukrepom za stabilizacijo. Dobro smo se seznanili z zakonom o združenem delu, ki ga tudi uveljavljamo. Produktivnost dela je prav tako stalno naraščala, zato smo lahko zviševali osebne dohodke, ki znašajo zdaj povprečno 2890 din. Precej smo razpravljali, če imamo že pogoje za tožd, vendar smo menili, da jih še ni.

Iz KS Loški potok

KDAJ BENCINSKA ČRPALKA? – Prebivalcem Loškega potoka je zelo potrebna tudi bencinska črpalka. Zdaj imajo do črpalke v Zlebiču (občina Ribnica) 20 km, v Cabru (Hrvaška) 18 km, v Starem trgu (Notranjska) pa 8 km, vendar po zelo slabi cesti, ki je pozimi zelo težko sprevozna. Črpalko potrebujejo tako lastniki motornih vozil kot kmetje, ki imajo razne kmetijske stroje. Začeli so se že razgovori KS s Petrolom in Istrabenzom, vendar dokončne odločitve še ni.

KDAJ VRTEC? – V Loškem potoku je zaposlenih vedno več žensk, zato je tudi vedno večja potreba po otroškem varstvu. Prostori za vrtec so v osnovni šoli, kjer bo vrtec v drugi polovici leta ali v prihodnjem letu tudi začel delati. Nekateri pa že menijo, da so ti prostori premajhni in da bo treba za vrtec zgraditi posebne prostore.

OKOLI 1800 NAS JE – Ob zadnjem popisu prebivalstva leta 1971 so na območju Loškega potoka našli 1775 prebivalcev. Do 6 let starih je bilo 215, od 7 do 14 let 261, od 15 do 29 let 907, preko 60 pa je bilo starih 392 občanov. Na območju KS Loški potok je zdaj okoli 1800 občanov. Število prebivalcev narašča predvsem zato, ker je Loški potok dobil nove proizvodne obrate. V Saturnusu, šivalnici BPT, Inlesu, šoli in trgovini je zaposlenih skupno okoli 280 žensk, starih od 16 do 50 let. Potrebujejo še obrat, v katerem bi se zaposlili moški.

DOBRE AVTOBUSNE ZVEZE – Če Potočani niso zadovoljni s slabimi cestami, pa so bolj zadovoljni z razmeroma ugodnimi avto-busnimi zvezami. Vsak dan odpelje iz Loškega potoka 6 avtobusov (prvi ob 4.50, zadnji ob 16.55), prav toliko pa jih sem tudi pripelje (prvi ob 9. uri, zadnji ob 17.30). Trije avtobusi vozijo v smeri proti Ribnici, dva proti Cerknici, eden pa je delavski.

ČREPINJE IZ LONČARIJE

LONČARJI NA SLEMENA – Folklorna skupina iz Dolenje vasi, ki pod vodstvom Cveta Križa pridno in redno vadi, bo 29. maja gostovala pri Sv. Gregorju na Slemenih. Skupina je vedno bolj uigrana in vedno bolj obvlada ples naših narodov. Na isti prireditvi bo nastopil tudi moški pevski zbor „Lončar“ iz Dolenje vasi, ki praznuje letos 25-letnico obstoja.

ga klicali Trinita“. 28. in 29. maja bo tudi matineja, na kateri bodo prikazali film „Bog je umrl zaman“. V kinu Partizan v Sodražici bodo 28. in 29. maja vrteli film „Duša črnega Charlieja“.

ŽENSKES LOVIJO – Že pred meseci smo pisali, da ima ribniška lovska družina v svojih vrstah razen moških tudi predstavnic lepšega spola, in sicer prosvetno delavsko Majdo Picek. Te dni pa smo zvedeli, da ima tudi lovska družina Velike Poljane med 29 člani lovca v krilu. To je Meta Karner, ki je članica zelene bratovščine že od leta 1969. Kaže, da se postopoma ženske vključujejo tudi med tako tradicionalno moške organizacije, kot so lovci in ribiči.

OTVORITEV – Prenovljeni gasilski dom v Ribnici bodo odprli 3. julija. Organizatorji se že pripravljajo na to svečanost. Za pokrovitelja so zaprosili zavarovalnico Triglav. Na dan otvoritve je predvidena vaja enot civilne zaščite in gasilskih enot, za zaključek pa bo seveda tudi gasilska veselica.

VELIK OBISK – Četrto razstavo del likovnih ustvarjalcev Združenega podjetja Iskra iz Ljubljane (ne iz Kranja!), ki je bila pred kratkim v ribniškem gradu, je obiskalo kar 1599 občanov. To pomeni, da je bilo letos ta razstava med najbolj obiskanimi.

medved odgovarja

GREMO V KINO – V domu JLA bodo te dni vrteli naslednje filme: 26. maja „Najsrečnejši človek na svetu“, 28. in 29. maja „Mož, ki so

– Zakaj Ribničani ne obiskujejo Postojnske jame? – Ker imajo dovolj jam na svojih cestah, Struško ulico pa bi lahko imenovali celo kar v „Samajama“.

REŠETO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 26. maja – Filip Petek, 27. maja – Jan Sobota, 28. maja – Avgust Nedelja, 29. maja – Majda Ponedeljek, 30. maja – Milica Torek, 31. maja – Marja Sreda 1. junija – Rado Cetrtek, 2. junija – Veljko

LUNINE MENE

26. maja ob 04.20 uri – prvi krajec 1. junija ob 21.31 uri – ščip

BREŽICE: 27. in 28. 5. francoski barvni film Komisar kolta. 29. in

30. 5. ameriški barvni film Krik življenja. 31. 5. in 1. 6. ameriški barvni film Zlomljena krila.

CRNOMELJ: 29. 5. ameriški barvni film Odračun pri O.K. Coralu, 31. 5. italijanski barvni film Potrebno je dobro ljubiti.

KRSKO: 28. in 29. 5. ameriški film Mož z imenom Gannon. 1. 6. francoski film Nedolžni ljudje zamazanih rok.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 27. do 30. 5. ameriški barvni film Doktor Divjak, bronasti mož. 31. 5., 1. in 2. 6. francoski barvni film Krik življenja.

SEVNICA: 28. in 29. 5. ameriški film Let nad kukavičjim gnezdom.

RIBNICA: 28. in 29. 5. italijanski barvni film Puntarski profesor.

TREBNJE: 28. in 29. 5. ameriški barvni avanturistični film Štirje mušketerji.

KUPIM

KUPIM štedilnik na drva. Naslov v upravi lista (1617/77).

POSEST

ZDOMCI! Prodaj večjo stanovanjsko hišo, primerno za gostilno in tujske sobe, v bližini avtobusne in železniške postaje. Božič, Cankarjeva 1, Sevnica, telefon: (068) 81-329.

PRODAM stavbno parcelo v Venšah pri Leskovcu. Naslov v upravi lista (1638/77).

KUPIM nizko pritlično hišo, podkletno, takoj vseljivo, samo v kraju z rednimi prometnimi zvezami. Ponudbe s ceno in opisom pod šifro: „TAKOJ 150.000 din“.

PRODAM vinograd v Starem Bojniku v velikosti 40 a in 8 a koloseka. Električna na parceli, primerno za vikend. Drganec, Zbure 42, Smar. Toplice.

PRODAM parcelo (15 arov), primerno za vikend. Lepa sončna lega, električna poleg, dostop možen z avtom. Naslov v upravi lista (1612/77).

ODDAM prostore za tiho obrt v Novem mestu. Naslov v upravi lista (1610/77).

DOMACINI – zdomci! V bližini Mirne (vas Škrjanče na Dol.) prodamo posestvo s hišo in gospodarskim poslopjem (zemlje in gozda je okoli 3 ha v eni parceli). Informacije dobite v U. heroja Slaka 15 ali Kidričeva 5, telefon: (068) 83-252 Trebnje.

V BIRČNI VASI in okolici prodam več njiv, travnikov in gozdov ter parcele za vikend in gradnjo z urejenim dovozom. Električna in voda v bližini. Ponudbe pod šifro: „UGODNO“.

V NAJEM vzamem v okolici Novega mesta (do 15 km) staro kmečko hišico v bližini gozda. Ponudbe pod „Mir“ na upravo Dol. lista.

JULJANI IN ANTONU AVBAR z Daljnega vrha 8 prepovedujeta vsako prodajo premičnin in nepremičnin do končne odločitve sodišča, ker sta tudi midva solastnika. Obenem opozarjaja FRANCA in JOZEFO GERMOVŠEK, naj ne posegata v našo posest in odlagata materiala, ker bova v nasprotnem primeru sodno postopala. JOZE in IVAN AVBAR z Daljnega vrha, Novo mesto.

ANICA BREGAR, gospodinja iz Ljubljane, Zupancičeva 17, preključujem in obžalujem vse, kar sem neresničnega pisala ALOJZIJI RUPARJU iz Goriške vasi 12 o njenem možu FRANCU RUPARJU in se jima zahvaljujem, da me nista zaradi tega tožila.

ALOJZIJA KLOBČAR, Regetča vas 19, in MARIJA TRATNIK, Irča vas 7, Novo mesto, opozarjaja mejne sosedo v Vrbovcih, naj se držijo pravih mejnikov. V nasprotnem primeru bova vsakega kršitelja izročili sodišču.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujem primariju bolnice Brežice dr. Hermanu Teppeju za izredno požrtvovalnost in prizadevanje, katero je nudil ob boleznih mojega dragega moža

dr. IVANA BRLIČA-MAŽURANIČA

Od sreča se zahvaljujem tudi bolniškemu osebju internega oddelka za vso skrb in nego.

Žena Milica
Jesenice na Dol.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage

MARTE ŠEŠKO

Ledina 21, Sevnica

se iskreno zahvaljujemo za podarjeno cvetje in izraženo sožalje podjetjem Stilles, Gozdnemu obratu in Jutranci iz Sevnice, Planinskemu društvu Sevnica ter vsem prijateljem, znancem in sorodnikom. Zahvaljujemo se tudi sosedom za pomoč, vsem zdravnikom Zdravstvenega doma Sevnica, duhovniku za opravljeno obred in poslovilne besede ter vsem, ki ste jo v tako velikem številu sprejeli na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Miha, hčerka Marta, sinovi Stane, Vinko in Tone z družinami.

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je v 63. letu starosti po zahrtni bolezni mnogo prežgodaj za vedno zapustil naš nadvse dobi mož in skrbni oče

JANEZ-SREČKO GLUŠIČ

iz Jesenic pri Sentrupertu

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam stali ob strani ter nas tolažili, sorodnikom za podarjeno cvetje in vence, gasilskim društvom Jesenice, Veliki Cirknik, Sentrupert, Mokronog in Beli grič, upokojencem iz Sentrupertu, Krojaškemu podjetju Trebnje, govornikom Maku Kurentu in Bulcu z Mirne za ganljive besede pri odprtem grobu, pevcem iz Sentrupertu za v srce ganljive pesmi, predvsem pa častiti duhovščini za tolažilne besede ter tako lep in časten pogreb.

Se enkrat se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalja ter spremlili pokojnika na zadnji poti.

Neutolažljivi: žena Pavla, Anica in Franci, Srečko z ženo Waltraud, Pavel z ženo Kej in Ida z družino.

Jesenice, Meinheim, Sydney

ZAHVALA

Ob smrti našega ljubelega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA MIKULIČA

upokojenca iz Dolge vasi pri Kočevju

Iskrena hvala vsem, ki so sočustvovali z nami in mu podarili cvetje in ga v tako velikem številu sprejeli na njegovo zadnjo pot. Hvala sosedom za pomoč in govornikom za poslovilne besede, podjetjem: KGP, KGP Mesarija, LIK, ITAS, Trikon, vsem organizacijam Dolge vasi, posebno pa gasilskemu društvu in narodni obrambi Kočevje za vence in udeležbo na pogrebu.

Zalujoči: žena Slavka, otroci Nada z družino, Boris in Dušan, brata Ivan in Mirko ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob bolečini in nenadomestljivi izgubi našega najdražjega moža, očeta, brata in strica

FRANCA ZUPANČIČA

iz Smolenje vasi 10

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem sosedom in prijateljem za nesebično pomoč. Se posebno smo hvaležni darovalcem vence in cvetja in vsem, ki ste ga v tako velikem številu sprejeli na zadnjo pot. Iskreno se zahvaljujemo za plemenite besede ob slovesu. Zb. Mali Slatnik, gasilec, pevcem in godbi za izvedbo žalostnih ter kolektivni Kovinarji iz Novega mesta. Lepa hvala vsem, ki ste ga spoštovali in ga boste ohranili v trajnem spominu.

Globoko zalujoči: žena Rezka, sin Rado z družino, hčerke Tinca in Vida z družinama ter Majda z možem, bratje, sestre in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti dragega moža, brata, strica, svaka

FRANCA GREGORČIČA

iz Senovega

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam kakorkoli pomagali, izrazili sožalje, darovali vence in cvetje in ga spremljali na zadnji poti na senovskem pokopališču. Posebno se zahvaljujemo pogrebem, rudarski godbi in pevcem za žalostne ter župniku za žalni obred in poslovilne besede. Se enkrat vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena Marija, sestra Berta in drugo sorodstvo.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ivan Zoran (namestnik glavnega in odgovornega urednika), Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Milan Markič, Janez Pezelj, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Zeleznik. Obkrojevalec Priloge Peter Simič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marjota Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Vsak mali oglas do 10 besed 39 din, vsaka nadaljnja beseda 3 din (vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 8 od 15. 10. 1976. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temenjak davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon: (068) 23-606 – Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611. Nenevarni čenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelomi: CKP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljubljanska pravica, Ljubljana.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

GOSTILNA CVELBAR, Leskovec pri Krškem, zaposli dve kvalificirani ali polkvalificirani kuharici. Sobota in nedelja prosta. Prodajo tudi dve „marjanci“, „hockey in „juke box“ tipa AMI 100.

NUJNO rabimo kuharico in natakario za sezonsko delo na morju. Ponudbe pod šifro: „DOBĚR ZASLUZEK“.

REDNO zaposlim dve delavki za delo v vrtnariji ali jima preskrbim delo za sezonsko delo na morju. Ponudbe pod šifro: „DOBĚR ZASLUZEK“.

STANOVANJA

IŠCEM opremljeno sobo v Novem mestu s souporabo kopalnice in možnostjo kuhanja. Naslov v upravi lista (1659/77).

FANT išče skromno opremljeno sobo v okolici Novega mesta. Predrag Dorđević, hotel Kandija, Novo mesto.

MAMICA s sedem in dvanajstletnimi otrokoma išče enoipolsobno ali enosobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici za dve leti. Vseljivo naj bi bilo v juliju ali avgustu. Ponudbe pod šifro: „VLJUĐNO PROSIM“.

STUDENTKA išče v Novem mestu opremljeno sobo z ogrevanjem. Naslov: Nevenka Kovac, Sinji vrh 26, 68344 Vinica.

VZAMEM v najem stanovanje v Novem mestu ali okolici, pozneje lahko odkupim. Ponudbe pod šifro: „CIMPREJ“.

Motorna vozila

PRODAM avto NSU, letnik 1971. Naslov v upravi lista (1605/77) ali telefon: 22-108.

PRODAM škodo, letnik 1972, prevoženih 21.000 km, in škodo, letnik 1969, po delih. Jože Draginc, Konec 11 a, Stopiče.

PRODAM motor pony expres, star 5 mesecev, za 4500 din. Viktor Sovdat, Blanca 61, 68283 Blanca.

UGODNO prodam dobro ohranjen osebni avto Renault 4, letnik 1971, in ami 8 po delih. Naslov v upravi lista. (1625/77).

POCENI prodam kombi „Kurir“ IMV 1600, letnik 1971, v voznem stanju, dobro ohranjen. Avto ni registriran. Cena po dogovoru. Ivan Butala, Gostilna Stari trg ob Kolpi.

PRODAM traktor Pasqali (18 KM) v dobrem stanju. Cena po dogovoru. Miro Pohor, Šalka vas 8, Kočevje.

UGODNO prodam renault 6 TL in ami 8, letnik 1970. Informacije na telefon: (068)-21-569.

PRODAM R-4 ali zamenjam za zastavo 750 z doplačilom. Gazvoda, Segova 12, Novo mesto.

PRODAM opel kadett, letnik 1975. Gazvoda, Resljeva 4, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno škodo, l. 1972. Naslov v upravi lista.

UGODNO prodam NSU princa 1000, letnik 1971. Praznik, Pristavica 4, Smar. Toplice.

PRODAM zastavo 101, letnik 1973, prevoženih 58.000 km. Alojz Marn, Dol. Dobrava 13, Febnje.

PRODAM škodo 110 L, letnik 1973, prevoženih 31.000 km. Stane Zorman, Lukovec 10, Trebnje.

PRODAM odlično ohranjeno zastavo 101, letnik 1975. Silvester Turk, Kettejev drevored 47, Novo mesto.

PRODAM VW 1200, letnik 1965, registriran do aprila 1978. Martin Cvelbar, Šmarje 5, 68310 Sentjer-

LICITACIJA!

„SOP“ Krško, specializirano podjetje za industrijsko opremo, TOZD STORITVE, n.sub.o., Krško, Gasilska 3

razpisuje licitacijo za naslednja osnovna sredstva:

1. peč termogen	izklicna cena
2. plinska peč	29.000,00
AIDA DIKITALIC (brez jeklenke)	1.000,00
3. kovinsko okno	
enojno, fiksno, 2,80 m x 1,80 m	250,00

Za navedena osnovna sredstva bo licitacija dne 2. 6. 1977 v prostorih „SOP“ Krško, TOZD STORITVE, Krško, Gasilska 3:

za družbeni sektor ob 7. uri
za zasebni sektor ob 8. uri

PROSTO DELOVNO MESTO

„NOVOTEHNA“, trgovsko podjetje na debelo in drobno, Novo mesto, Glavni trg 11, odbor za medsebojno razmerja delavcev v združenem delu

objavlja prosti delovno mesto

SALDAKONTISTA

POGOJI: ekonomski tehnik z 2 letoma delovnih izkušenj v računovodstvu ali administrator s 3 leti delovnih izkušenj v računovodstvu

Kandidati naj v roku 10 dni po objavi pošljejo pismene prošnje na naslov podjetja.

PROSTO DELOVNO MESTO

Razpisna komisija ZGODOVINSKEGA ARHIVA LJUBLJANA Ljubljana, Mestni trg 27

razpisuje vodilno delovno mesto

VODJE delovne enote za Dolenjsko in Belo krajino

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:
- da ima visoko izobrazbo zgodovinske smeri in 2 leti delovnih izkušenj v arhivu,
- da ima opravljen arhivski strokovni izpit,
- da ima moralno-politične kvalitete.

Prijave pošljite v 15 dneh po razpisu s kratkim življenjepisom, dokazilom o izobrazbi in o opravljenem strokovnem izpitu na naslov: Razpisna komisija Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Ljubljana, Mestni trg 27.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za sočustvovanje, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter spremstvo na mnogo prezgodnji zadnji poti moje zlate in nepozabne žene

DANICE GROS

roj. Kukman

Posebno se zahvaljujemo za nesebično skrb in dostojen pokop umrle organizaciji ZB NOV, Godbi, govornici pred hišo žalosti in ob odprtem grobu ter vsem, ki so kakorkoli pomagali pri pogrebu pokojnice.

Žalujoci: mož Tone, mama Neža, sestri Tončka in Malka, bratje Vinko, Jože, Alojz, vsi z družinami, ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

17. maja je minilo leto dni, odkar so temni oblaki zagrnil bogato pomladno cvetje in naznanili, da si za vedno odšla od nas,

FRANCKA ŽITNIK

iz Štravberka št. 5

Bila si polna življenja in dobrote, vendar te nam je življenjska usoda iztrgala in te rešila trpljenja. Odšla si, tvoj domek je prazen, a spomin nate ostane v naših srcih nepozaben.

Žalujoci: vsi tvoji

ZAHVALA

Po daljši in hudi boleznii nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, brat, in stric

IVAN VITEZ

z Mirne 131

Najiskrenejše se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, mu podarili cvetje in vence in nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Se posebno zahvalo smo dolžni sestanovalcem in sosedom za vso pomoč, delovni skupnosti KPD Dob pri Mirni, vsem družbenopolitičnim organizacijam, pevskeemu zboru Svoboda Mirna, pihalni godbi Trebnje, govornikom za ganljive besede ter vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti. Se enkrat vsem iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marija, hčerki Milojka in Ivica, brat Rado, sestra Zofija in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči in nepričakovani izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, sina in brata

ALOJZA VOVKA

iz Mosta pri Mokronogu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, njegovim sodelavcem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in ste z nami sočustvovali. Posebno se zahvaljujemo Sekciji za vzdrževanje prog Novo mesto in nadzorništvo proge Trebnje za pomoč, izraze sožalja in darovane vence. Hvala tudi govorniku za poslovilne besede, cerkvenemu pevskeemu zboru Sentrupert za žalostinke in župniku za obred.

Žalujoci: žena Mari, hčerka Marica z družino, sin Lojze, mama, brat Vinko z družino, ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Po dolgotrajni boleznii nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, očim, stari oče ter stric

IVAN KOBŠE

iz Malin 6

iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, ZB Strekljavec, dr. Boriču za lajšanje bolečin, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki so nam kakorkoli pomagali. Najlepša hvala za izrečeno sožalje, za podarjene vence ter cvetje. Hvala tudi vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Kristina, sin Milan in hčerka Danica z družinami, Zofija, Polde, sestra Micka, brat Martin iz Argentine, nečakinja Francka, nečaka Ivan in Lojze ter drugo sorodstvo.

TELEVIZIJSKI SPORED

NEDELJA, 29. MAJA: 8.20 Poročila (Lj) - 8.25 Za nedeljsko dobro jutro: Čez tri gore - Savski val, barvna oddaja (Lj) - 8.40 625 (Lj) - 9.00 A.J.Cronin: Zvezde gledajo z neba - barvna nadalj. (Lj) - 9.50 Sezamova ulica - barvna oddaja (Lj) - 10.50 Križem kražem (Lj) - 11.00 Morda vas zanima: Sreča na vrhvi - barvna oddaja (Lj) - 11.25 Mozaik (Lj) - 11.30 Kmetijska oddaja (Bg) - 12.15 Poročila (do 12.20) (Lj) - 12.30 Vilnius: Evropsko prvenstvo v gimnastiki - prenos in posnetek (IV-Lj) - 15.30 Speedway v Krškem - prenos (za JRT II) (Lj) - vmes POROČILA in LETUJE Z NAMI - 17.00 TV žetnik - barvna oddaja (Lj) - 17.35 Operacija Amsterdam - film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Morava 76 - barvna nadaljevanka TV Beograd in TV Ljubljana - 21.00 Žibelka evropske civilizacije - barvna oddaja (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj) - 22.00 Sportni pregled (Bg)

PONEDELJEK, 30. MAJA: 17.05 Glasbeni ceciban: Izlet v naravo (Lj) - 17.20 Clovek in zemlja - barvni dokumentarni film (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Zdravilo, človekov prijatelj in sovražnik - barvna oddaja - 18.25 Mozaik (Lj) - 18.30 Dogovorili smo se (Lj) - 18.45 Mladi za mlade (Skk) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 S.Pavič: Strel v hrbet - barvna drama TV Beograd - 21.15 Propagandna oddaja (Lj) - 21.20 Kulturne diagonale (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj) - 22.15 Mozaik kratkega filma (Lj)

TOREK, 31. MAJA: 17.00 Prevzetni medved - oddaja iz cikla V znamenju dvojčkov (Lj) - 17.20 Pan Tau - serijski barvni film (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Jugoslovanska folklor: Zapisi Petra Vukosavljeviča - barvna oddaja (Lj) - 18.30 Mozaik (Lj) - 18.35 TV trimski test (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Oči kritike (Lj) - 20.30 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 20.35 L. Bergman: Prizori iz zakonskega življenja, barvna nadaljevanka (Lj) - 21.15 Glasbeni magazin (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 1. JUNIJA: 16.50 Petkova cesta ali po snegu h godcu - barvna serija, Deklica Delfina in lisica Zvitorepka (Lj) - 17.05 Ukročeno oko - barvni dokumentarni film (Lj) - 17.35 TV obzornik (Lj) - 17.50 Spekter - barvna oddaja (Lj) - 18.20 Mozaik (Lj) - 18.25 Glasba takšna in drugačna (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Film tedna: Umor iz usmiljenja (Lj) - 21.35 Propagandna oddaja (Lj) - 21.40 Včeraj, danes, jutri: Evropa v naših rokah: Velika Britanija (Lj) - 22.25 TV dnevnik (Lj)

ČETREK, 2. JUNIJA: 17.20 Colargol - barvna oddaja (Lj) - 17.35 Obzornik (Lj) - 17.50 Mozaik (Lj) - 17.55 Poljudnoznanstveni film (Lj) - 18.45 Staubringer-Popović: Zgodba o Titu - III. del (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Variacije - barvna nanizanka TV

Beograd (Lj) - 20.30 Svet v letih 1900-1939 (Lj) - 21.30 Kvartet Ali Ahvenhahti (Lj) - 21.40 Prihodnosti naproti - barvna oddaja (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj)

PETEK, 3. JUNIJA: 17.15 Križem kražem (Lj) - 17.25 Pisani svet (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Milo zveni, sto dukatov velja - barvna oddaja iz cikla Jugoslovanska folklor (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Izбира študija in poklica - barvna oddaja (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 Koncert orkestra slovenske filharmonije - barvni prenos (Lj) - 21.05 Propagandna oddaja (Lj) - 21.10 Razgledi: Miru in kruha - barvna oddaja (Lj) - 21.40 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov - barv. odd. (Lj) - 21.45 J. Shaw: Bogataš in revež - barvna nadaljevanka (Lj) - 22.35 TV dnevnik (Lj)

SOBOTA, 4. JUNIJA: 8.00 Colargol - barvna lutkovna serija (Lj) - 8.10 Deklica Delfina in lisica Zvitorepka - barv. odd. - 8.35 Zajček v škripcih - oddaja iz cikla V znamenju dvojčkov (Lj) - 8.55 Pravljiča o Janku in Metki (Lj) - 9.25 Clovek in zemlja - serijski barvni film (Lj) - 9.55 Izbera študija in poklica - barvna oddaja (Lj) - 10.25 Dokumentarna oddaja (Lj) - 11.00 S. Čurkovič: Trejti za preferans - barvna drama TV Bg (Lj) - (do 12.10) ... Sportno popoldne, ... Obzornik (Lj) - ... Mozaik (Lj) - ... Mladinski film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 French Can-Can - barvni film

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

SV času od 12. do 18. maja so v novomeški porodnišnici rodile: Vjekoslava Peričak iz Kamanja - Regino, Jožica Stopar iz Laz - Gregorja, Marija Mihelič z Gornjih Kamenc - Damjana, Branka Markelj iz Regeče vasi - Primoža, Jožica Juršič z Gornjih Kamenc - Andreja, Jožefa Mrvar iz Hruševca - Damjana, Cvetka Nosan iz Dolnjega Mokrega polja - Dejana, Sonja Djordjevič iz Ragovega - Saša, Ljudmila Sirk iz Stehanje vasi - Marjana, Dragica Bartolj z Vrha - Jasno, Marija Kavčič iz Trebnjega - Janeza, Marjana Malnarič iz Semeča - Gregorja, Ida Perme iz Dolnjega polja - Andreja, Andreja Žerak iz Kostanjevice - Tadeja, Djurdjica Zupančič iz Sadinje vasi - Majo, Kristina Kic iz Vrbovca - Majdo, Justina Petan iz Krškega - Andreja, Silva Dvoršak iz Brestanice - Jadranko, Lidija Karin iz Črnomlja - Julija, Cvetka Ferlin iz velikega Podloga - Aleksandro, Marija Hrovat iz Dobindola - Darjo, Marjanca Slemenšek iz Brezovega - dečka, Danica Cadonič iz Vukovcev - Tatjana, Jožica Koncilja iz Dobrnjča - dečka, Marija Kos z Velikega Kala - dekllico, Mira Švigelj iz Krškega - dekllico, Darinka Štojs iz Sevnice - dekllico, Marija Cvelbar iz Malenc - dekllico, Martina Tratar iz Sentjerneja - dekllico, Andželka Božič iz Šmihela - dekllice, Anica Bevc iz Mokronoga - dekllico, Jožica Krajncič iz Hmeljčiča - dekllico, Ana Kravcar s Pluske - dečka in Marija Jerina iz Metlike - dečka. - CESTITAMO!

PROSTA UČNA MESTA!

„Dolenjka“, trgovsko podjetje na debelo in drobno, Novo mesto, objavlja prosta učna mesta za 40 učencev v gospodarstvu za naslednje svoje TOZD:

- TOZD En gros-detajl Novo mesto
31 učencev za poklic prodajalec
3 učenci za poklic mesar-prodajalec za svoje prodajalne na območju občine Novo mesto in Trebnje.
- TOZD „Detajl“, Črnomelj
6 učencev za poklic prodajalec za svoje prodajalne na območju občine Črnomelj.

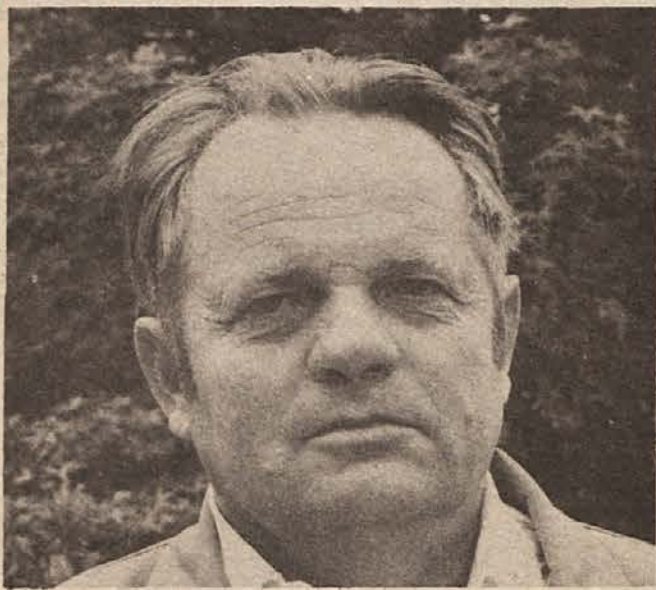
Pogoji za objavljena učna mesta so:
- uspešno končana osnovna šola
- zdravstvena sposobnost
- starost do 18 let
Pismene ponudbe za sprejem v uk sprejema splošni oddelek Dolenjke Novo mesto, Glavni trg 28.

Socialistična republika Slovenija SKUPŠČINA OBČINE NOVO MESTO IZVRŠNI SVET

„Skupščina občine Novo mesto obvešča občane, da zaradi selitve nekateri upravni organi ne bodo poslovali za stranke v dneh:

1. oddelek za družbene dejavnosti in občo upravo 2/6 in 3/6-1977
2. oddelek za notranje zadeve 2/6 in 3/6-1977
3. oddelek za medobčinske inšpekcijske službe 2/6 in 3/6-1977
4. Davčna uprava 31/5 in 1/6-1977
5. Geodetska uprava 6/6 in 7/6-1977.

Navedeni upravni organi bodo od teh datumov dalje poslovali v upravni stavbi Novi trg 6 v Novem mestu (bivša komanda garnizona), razen Geodetske uprave, katere sedež bo v upravni stavbi Ljubljanska cesta 2.”

Njegov ustvarjalni nemir

Skrb za delavca, boljše delovne razmere in večjo varnost pri delu, skratka za humanizacijo dela, je naposled le nagrajena. Za rešitev na področju izboljšave delovnih razmer pri eksportu okroglic je prejel dolgoletni delavec in uslužbenec, vodja službe za varstvo pri delu v Novolesu Anton Špelko zvezno nagrado sindikata delavcev industrije in rudarstva.

„To ni le priznanje za moje delo, to je priznanje kolektivu in vsem, ki so mi pomagali pri izdelavi diplomske naloge. Brez te pomoči...“

Razgovora z njim drugače sploh ni mogoče začeti. Ob njegovi skromnosti.

„Zaradi utesnjenih prostorov, na dolžini 22 metrov so postavljene tri luščilke in zaradi neurejenosti odstranjevanja okroglic se tehnološki postopki križajo. Kljub pazljivemu delu je prišlo mnogokrat do hujših poškodb, saj je teža okroglic prekoračevala dopustno mejo in delavci, ki so ročno prenašali okroglice kakih 20 m, so komaj čakali, da se znebijo težkega bremena. Poleg tega so morali pod težkim bremenom prečkati še dve nevarni transportni poti. Taka proizvodnja okroglic tudi ni več zadoščala trgu niti po količini niti po kvaliteti. To, predvsem pa izpostavljenost delavcev raznim poškodbam me je spodbudilo k razmišljanju,“ pojasnjuje.

Pred menoj ležita zajetna mapa s pojasnili in analizami, diplomsko delo z nešteti načrti in izračuni. Zajetno delo, pomislim. Na drugem koncu mize vidim vabilo nagrajencu, da napiše članek za strokovno revijo. „Uspelo nam je, da se s pritisikom na gumb izognemo mnogim nesrečam. V

štirih letih in pol se je na tem delu poškodovalo lažje 86, težje pa 12 ljudi. Imeli smo kar 1593 dni bolezenskega dopusta. Kje pa so motnje v križu in druge dolgotrajne posledice? Tega dela ni hotel nihče več opravljati.“

Nekaj smo morali ukreniti. Taka je moja služba. Izpopolnitev eksporta okroglic pa je samo delček naših prizadevanj za večjo humanizacijo dela. Caka nas še dolgotrajen boj proti hrupu na žagi (od 98 ga moramo zmanjšati na 90 decibelov), težke plohe že prenašajo in zlagajo hidravlične klešče, moramo nekaj storiti, da se ukine nočno delo žensk, izboljšajo mikroklimatske naprave, urediti moramo odesavanje prahu v brusilnem oddelku... Ni dovolj, da imajo naši delavci zdravnika in zobozdravnika kar v tovarni, urejeno družbeno prehrano, zagotovljen oddih v lastnih počitniških domovih. Naša prva naloga je, da bo delo vsakega delavca čim bolj varno in prijetno. Smešno žalostno je spoznanje, da napor v tej smeri dobe vso podporo strokovnjakov in vodilnih, delavec pa, kateremu so izboljšave v največjo korist in pomoč, gleda nanje z nezaupanjem.“

Nenehno iskanje varnejšega in boljšega je del njegovega ustvarjalnega nemira. Pot od vodje oddelka, tehničnega obrata in tehnološke priprave – vse to ga je obogatilo ne samo z znanjem in izkušnjami, temveč tudi s pretanjenim poslušanjem za delavske potrebe. Samo tako lahko razumemo Špelkovo trmoglavost vztrajnosti in njegove osebnostne in delovne dosežke, za katere sta mu družba in kolektiv dala priznanje.

IGOR VIZJAK

Za pol pednja toče

Nedeljska toča je v Metliki naredila veliko škodo

V nedeljo ob 11.35 je nad Metliko začelo divjati hudo neurje s točo; toča je klestila približno 20 minut, vendar v središču mesta ni padala, zato pa je je bilo toliko več od zdravstvenega doma proti Kolpi.

Voda je poplavlila regionalno cesto, onemogočila promet in vdrla v Beti in Komet. V Beti je vdrla v skladišče, konfekcijo, skozi strop je teklo v pisarne in v prostore šolskega centra, tako da so morali imeti v začetku tedna pouk v delavnici. Na pomoč so hitro priskočili gasilci iz metliške občine in delavci, sicer bi bila škoda še večja.

V Kometu je voda vdrla v skladiščne prostore in v obrat družbene prehrane, vendar je tam škoda manjša. Tudi v

Kometu so pomagali gasilci iz Rosalnic in hrvaškega Jurovskega broda ter delavci.

Cesto, na kateri je obležala kakih 10 cm debela plast toče, so očistili delavci komunalnega podjetja.

Toča na srečo ni zajela vinorodnih krajev, le na Kučarju je oklestila vinograde, naredila pa je veliko škodo na poljih in vrtovih; na ravninskih poljih proti Kolpi je stolkla vso pšenico in koruzo.

Nedeljsko neurje je bilo eno najhujših in tudi najstarejši prebivalci ne pomnijo takega. Še v ponedeljek je bilo pri vrtcu, na dvorišču Beti in drugod videti kupe ledenih zrn.

MEDVED ZA LADJO – Občinska skupščina Kočevje ima že nagačenega medveda, ki ga bodo podarili lažji „Kočevje“, ko se bo vrnila v domovino. Medveda je uplenil lovec in direktor Sneznika Maks Šteblaj v gojitemen lovišču Snežnik. (Foto: Primc)

NAJBOLJŠI RIBIČI – Na fotografiji so člani in mladinci, ki so bili letos najboljši v lovu rib s plovcem na Rinzi v Kočevju. Predsednik RD Kočevje Vinko Zajc jim podeljuje diplome. (Foto: Primc)

Spet so selili ribe

Kočevski ribiči izkoristili tekmovanje tudi za selitev rib

Pred kratkim je bilo v Kočevju tekmovanje v lovu rib s plovcem. Ribiči so tekmovali na delu Rinže od mostu pri cerkvi do ovinka pri Avtu, kjer je Rinža občutno onesnažena. Uplenjene ribe so ribiči ohranili žive in jih prepeljali v zgornji del Rinže, kjer voda še ni

tako močno onesnažena z odpadki. Tako so ribiči združili tekmovanje tudi s koristnim preseljevanjem rib oziroma njihovim varstvom.

V skupini članov so dosegli najboljše rezultate: 1. Stopar 27 rib, 2. Gumzi 17 in 3. Zadnik 15. Zanimivo je, da je bil po prvi uri lova, se pravi pred zamenjavo mest, najboljši Janež, ki je ujel 12 rib, 2. in 3. mesto pa sta si delila Kozuh in Stopar z 9 ribami. V drugem delu tekmovanja pa je ribiška sreča Janeža in Kozuha popolnoma zapustila.

Pri mladincih so bili najboljši: 1. Bastar 14 rib (v 1. uri 11 rib), 2. do 3. Rukše in Krivec (v 1. uri 7, 2 do 8 rib).

Pokrovitelj tekmovanja, ki je bilo organizirano v počastitev praznika KS Kočevje, je bila Tekstilana Kočevje, ki je najboljšim trem v posamezni skupini podarila odeje. Ribiška družina pa jim je podelila še diplome.

J. P.

MODA V DOLENJI VASI

V Dolenji vasi pri Ribnici je bila 21. maja zvečer pevsko-modna revija, na kateri so se predstavili pevski zbori iz ribniške občine in člani kluba mode tovarne Sukno iz Zapuž. Na prireditvi, ki je bila posvečena jubilejem ZK in tovariša Tita, je govoril predsednik občinske konference ZSM Ribnica Albin Mikulič. (Foto: J. Primc)

NIMAJO, A STRELJAJO – Financiranje tehnične kulture v sevniški občini je spet na tleh. Raketarji so sami usposobili 18 novih zanesenjakov za smodnik; za vlak in kar je še podobnega, dajejo fantje sami denar. Doklej tako? (Foto: Železnik)

Amaterji s srcem

Sevniški raketarji spet republiški prvaki

V nedeljo so se sevniški raketarji na Ljubljanskem polju udeležili odprtega republiškega prvenstva v tekmovanju raket tipa Strimer in raket s padali. V tekmovanju raket tipa Strimer Sevničani že dolgo nimajo prave konkurence, kar so na nedeljskem tekmovanju ponovno dokazali med 86 tekmovalci, ko so spet osvojili prvo mesto! Za nenačkan je treba še poudariti, da so na tekmovanje poslali tako rekoč novice.

Uvrstitev v tekmovanju raket s padalom na videz ni tako bleščeča: sedmo do deveto mesto, čeprav tudi to med 154 udeleženci tekmovanja ni neuspeh. Še več: vsa prva mesta do šestega so pobrali Zagrebčani, ki so državni prvaki. Predanost sevniških raketarjev temu športu se je ponovno izkazala tudi pri kritju stroškov, da so lahko sploh šli na tekmovanje. Vsi do zadnjega so se peljali na svoj račun. Po izjavi predsednika občinske organizacije za tehnično kulturo Marjana Zidariča je tehnična kultura v sevniški občini letos kljub veljavnemu samoupravnemu sporazumu o financiranju na tleh. Tudi na bližnje državno prvenstvo bodo šli na svoje stroške, kako bo z udeležbo na balkaniadi, pa še ni jasno.

A. ŽELEZNIK

Kovač - prvi v najtežji skupini

Na 14. srečanju harmonikarskih orkestrorov in solistov, ki je bilo od 13. do 16. maja v Pulju, je nastopilo okoli 1.000 harmonikarjev iz srednjih in nižjih glasbenih šol iz vse države, od tega preko 250 solistov.

Prvo mesto v najtežji, D kategoriji je dosegel 18-letni učenec nižje glasbene šole iz Kočevja Bojan Kovač, ki mu je mednarodna komisija prisodila 93 od 100 možnih točk, 2. Elda Krajcar (Pulj), 92 točk; 3. Vesna Obradović (Kragujevac), 77 točk. V C kategoriji je zasedel kot najboljši Slovenec z 68 točkami 4. mesto Vinko Farfalk iz Kočevja.

Iz območja Dolenjske sta se srečanja oziroma tekmovanja udeležila le ta dva harmonikarja, katerih mentor je glasbeni pedagog Adi Skorjanec. V kategoriji A je bil najuspešnejši ljubljanski član Tomislav Mohorič (91 točk), v kategoriji B pa Boris Prinčič (91 točk), iz Tolminca.

Uspeh na tem tekmovanju je doslej največji, kar so jih dosegli učenci nižje glasbene šole iz Kočevja. Na istem tekmovanju vendar v skupini C, je Bojan Kovač zasedel lani 3. mesto.

KRSKO: ZA EVROPSKO DIRKO VSE NARED

V nedeljo, 29. maja, bo na krškem Stadionu Matije Gupca največja športna prireditelja Dolenjskem, in sicer evropska polfinalna dirka v speedwayu, na kateri bo nastopilo šest evropskih voznikov iz Anglije, Švedske, ZRN, Italije, Bolgarije, Madžarske in Jugoslavije. Prireditvi, s katero bo AMD počastilo vrsto letnih obletnic, najdete več na športni strani.

Vzor stopiških pionirjev

Najboljša v šoli, odlična tudi zunaj nje

Minka Bele iz Dol. Težke vode je najboljša učenka stopiške osnovne šole. Je skromno dekle in nerada govori o sebi, zato pa vedo več o njenem delu in uspehu pripovedovati sošolci in učitelji, ki so poposni, da imajo tako učenko. Pa ne da se samo pridno uči, nobena prosla-

va, prireditve, igra in podobno ne mine, ne da bi glavni del bremena nosila Minka.

Potem ko je osvojila drugo mesto na občinskem tekmovanju „Tito, revolucija, mir“, se je tudi na republiškem tekmovanju solidno uvrstila in bila v zmagovalni novomeški peterki. Malo

jih ve, da je Minka ta dan dvakrat tekmovala. Medtem ko so ostali tekmovalci odšli na Bazo 20, je hitela v bršljanje, šolo, kjer je bilo prav ta občinsko tekmovanje Veselje. „Nisem se posebej pripravila na ta, ker sem imela preveč dela s datumi in drugimi podatki za republiško tekmovanje. Hiper sem reševala, da sem bila lani ob 16. uri pri svečani podelitvi priznanj. Zelo sem bila presenečena, ko sem zvedela, da sem zmagovalca Veselje šole.“

Letos končuje osmi razred. Vsa leta v njenem izkazu ni bilo štirice. Vedno je pomagala sošolcem in učencem in kljub težim obremenitvam pomagala tudi staršem pri kmečkih opravilih. Da lani je uspešno vodila pionirsko organizacijo, sedaj pa je predsednik mladinskega kluba na šoli. „Zelo rada berem in večkrat prostega časa posvetim knjigam. Osovočila sem vse značke za priznanja v tekmovanju za župančičevo bralno značko. V jeseni bom šolanje nadaljevala na gimnaziji, za naprej pa se nisem odločila. Maršikaj me veseli, vendar mislim, da je dovolj časa za to življenjsko odločitev.“

JANEZ PAVLIN

NAJTEŽE JE SPREMENITI LJUDI

Da so krivi plakati, je tulila Frančiška Plotnikova, članica izvršnega odbora kulturne skupnosti.

„Premajhni so. Krajani jih sploh ne opazijo, zato je navadno dvorana napol prazna.“

Klotilda Zračnikova, predsednica Izvršnega odbora kulturne skupnosti, pa je bila drugačnega mnenja: „Prepričana sem, da bi bila dvorana nabito polna ljudi, ako ne bi bila tako razdrapanja. Stoli so razmajani, pozimi se ljudje v njej tresejo od mraza, poleti jim je vroče.“

„Osebnost vabila bi bilo treba pošiljati na domove. Le tako bi se občani otesli kulturne lenobnosti,“ je prispeval

svoyo misel Tone Zveznik, podpredsednik zveze kulturno-prosvetnih organizacij Repičeve drage.

„Moje prepričanje pa je, da je repertoar napak sestavljen. Ljudem je treba nuditi domača, lahko razumljiva dela, ne pa gledališke in glasbene potizkuse, ki jih še pisci sami komaj razumejo,“ je razpletel porjono idejo Jože Fascikel, ki je opravljal tajniške zadeve pri kulturni skupnosti.

„Vsa stvar tiči v napačno izbrani uri. Predstave so navadno ob devetnajstih, ko je repiški narod še po njivah, vinogradih in poljih. Če bi bile prireditve pozneje, bi se v dvorani trlo ljudi,“ je posegel

v razpravo Ivan Trobentnik, predsednik izvršnega odbora mestnega pihalnega orkestra.

„Ne samo da je čas neprimeren, tudi dnevi so ponesrečeno izbrani. Zakaj so igre, koncerti in akademije prav ob sobotah, ko je ples v hotelu Večna izguba pa še v zasebni gostilni pri Treh kegljih?“, je zastavila vprašanje Katarina Nošnik, voditeljica folklorne skupine Repičeva draga.

Nihče od razpravljalcev pa ni niti za trenutke pomislil, da je mogoče z Repičani kaj narobe. Razumljivo: lažje je spremeniti uro, dan, repertoar in način obveščanja kot pa ljudi, v katerih je lahko kultura ali pa je tudi ni. T.GAŠPERIČ

ORIENTACIJSKI POHOD – Novomeški mladinci so v soboto organizirali že tretji tradicionalni orientacijski pohod za Trilnik pokal. Med pionirji je naloge na dve uri dolgi poti najbolje rešila ekipa OŠ Škocjan v postavi Blažun, Cizel in Pungercič, med mladinci pa ekipa gimnazije I, za katero so nastopili Hudokotnik, Brkič in Lukšič. Na sliki: ekipa OŠ Škocjan prejema pokal. (Foto: J. Pavlin)

NAŠ TITO

Besede Tito se prvič spominjam iz prvega razreda osnovne šole. Malo prestrašenim bratko-člačnikom — šola je vendar velika in učena zadeva — so tovarišice oddrdrale, da je Tito zgradil šole, naredil ceste in železnice, premagal fašiste in naciste ter prinesel mir. Tito in njegovi partizani. V praznih glavicah se je naselila misel, da je Tito nekaj, kar laiko naredi vse. Nismo pa vedeli, ali je to človek, vsemogočni in dobi duh iz pravljice ali pa kaj drugega.

Kolesa so prerasla hlače, v glavi je Lilo že polno črk, števil in drugih tudenosti. Bil je tudi Tito, vendar še vedno kot slika v časopisu, kot glas po radiu. O njem smo pisali tudi domače in solske naloge.

Potem ni bilo dolgo časa nič. Smo se pač igrali kavboje in indijance, partizane in Italijane, čez sosedov plot lezli po sadje, na skrivaj prižgali prvo cigareto, prvič sošolko zaprosili za ples. Malo smo se tudi učili. Med drugim tudi o Titu. Razmišljali pa nismo preveč.

Leta so minevala. Ta je naredil fakulteto, drugi ne, najprej so se poročile sošolke, od katerih smo vedno prepisovali domače naloge, končno pa so se vdali tudi najbolj prešerni fantje. Dom, družina, prošnja za stanovanje. Samo na lastne skrivi misli, zdi se ti, da si najbolj srečen ali nesrečen človek na zemeljski obli.

Stvari se uredi. Srečamo se z zrelim človekom, ki začneja razmišljati. Vse po vrsti. Informacije, ki so se zbirale leta in leta, je treba urediti in obdelati, bi rekel dober strokovnjak za računalnike. In tudi za oceno jih je dovolj. Sčasoma smo se naučili skorajda vsega na tem svetu. O socializmu in kapitalizmu, o dobrih in slabih ljudeh. Nekaj tudi o ljudeh. In tokrat je bilo „nekaj časa“ tudi za Tita.

Ne po partijski dolžnosti, v človeku se samo po sebi sproži vprašanje, kakšen je ta mož, ki je vedno obstal, človek, ki ni nikoli izgubil bitke. To vprašanje se zastavi na različne načine, vmes sta lahko radovednost, ljubezen, sovražnik pač sprasuje s sovraštvom.

Vemo, kaj je dosegel Tito, ves svet ve, o tem ni potrebno izgubljeni besed. Diplomati bi rekli, da je Tito človek, ki je v vedno zapletenem neredu mednarodnih intrig vedno vedel, kdaj je treba reči „da“ ali „ne“, kmečka ženica bi povedala, da ji je Tito „zrihtal“ pokojnino, delavec reče, da zaradi Tita ne živi slabo.

Ne ljubim velikih besed. Neizpodbitno pa je res, da so nekdanje tujini za Jugoslavijo (tam nekje na hribovitih Balkanu) veseli samo zaradi skandalov, ki so jih nadobudne princeske in podprinceske počenjale v mondenih letoviščih, danes pa je Jugoslavija država, za katero ve ves svet. Nekaterim je za vzor, drugim trn v peti. Njihova volja.

Tito je človek, ki ga spoštujejo prijatelji in sovražniki, sam pa pravi, da je bil in bo vedno samo v službi svojega ljudstva.

Res je tako, sicer si ne bi želel, da bi imel enkrat samkrat v življenju priložnost povedati mu, nasemu Titu, kako nekoč nisem vedel, ali je človek, vsemogočni dobi duh iz pravljice ali pa kaj drugega. Prepričan sem, da bi me razumel. Sicer pa je to samo zgodba o tem, kako je v enem od nas rasel Tito.

MARJAN BAUER

ŠOLA V GOZDU

Na jasi nedaleč od potoka Klamferja, ki se vztrajno prebija skozi gosto podrast gorjanskih gozdov in se peni prek zaobljenih skal strmo se spuščajoče globeli, je za pet dni zraslo šest šotorov. Taborniki in tabornice najmlajšega doljenjskega taborniškega odreda Milana Majcna, ki je bil ustanovljen februarja letos, so prišli v tiho Gorjancev, da bi v naravi preskusili vse, kar so se med zimskim tečajem za vodnike učili. Teorija je pač teorija, praksa pa naj pokaže, koliko spretnosti je v rokah ali če je besedno znanje dovolj, ko je treba z eno vžgalico zakuriti ogenj ter se znajti v neznanem okolju z nihajočo iglo kompasa v roki.

„To je naš prvi tabor,“ je povedal Milan Obradinovič, ki je član odredove uprave, katere povprečna starost 24 let kaže, da gre za res mlado organizacijo v pravem pomenu besede. „Za vaške otroke iz Šmarjete je to pravo doživetje, saj so mnogi prve noči prespali pod šotori prav te dni na Gorjancih. Ker za vse skrbijo sami, je za mnoge tabor tudi prvo srečanje s samostojnostjo.“

Življenje v naravi, tovarištvo, samostojnost je čar, ki je dijake ekonomske srednje šole v Novem mestu in pionirje osnovne šole v Šmarjeti pritegnil; našli so skupni jezik v taboru na Gorjancih. Ta jezik je ljubezen do narave, življenje z njo, prijetna zavest, da človek lahko zaživi tudi brez številnih potrebnih in nepotrebnih blagov civilizacije. Ta jezik je tudi tista večna radoved-

nost i veselje, ki človeka sili, da pridobiva nove in utrjuje stare veščine.

Pridobivanje veščin, četudi gre za večino kuharja, pa ni tako preprosto, kot bi morda mislili tisti možje, ki z divana spremljajo „ples“ svojih boljših polovic okoli loncev na štedilniku. Tudi za pridobitev kuharske veščine je potrebno nekaj vedeti, imeti malo potrpljenja in seveda poskušati nekaj narediti sam. Od gledanja se še butalski kovač ni naučil kovaških spretnosti, pa so Butale znane po silno bistrim ljudem. In tako so novopečeni vodniki in vodnice, slednje z nekaj več naravnega daru, pripravljali vsakdanje tople obroke, se pravi: smodili, žgali, palili, pa tudi kuhali in pekli, kot se spodobi. Prve spopade s kuhalicami je nadzorovalo budno oko to-

varišice Barbare, ki se je rada odzvala klicu na pomoč, čeprav ni tabornica. Poleg kuhanja je mlade tabornike učila tudi petja ter potrpežljivo preslišala, kadar so glasovi zavili ton ali dva nižje in višje.

Skratka, življenje v taboru ni bilo niti en dan pusto in dolgočasno. Kako bi tudi bilo, saj ure kar letijo ob urejanju v postavljanju šotora, ob kurjenju ognja, risanju specialk, na orientacijskih pohodih, pri učenju prve pomoči, signalizaciji, postavljanju bivaka, kuhanju in pomivanju. Ob koncu dneva pa taborni ogenj, ki ustvari toplo oazo svetlobe sredi gozdov, svetel krog pesmi, prijateljstva in miru.

MiM

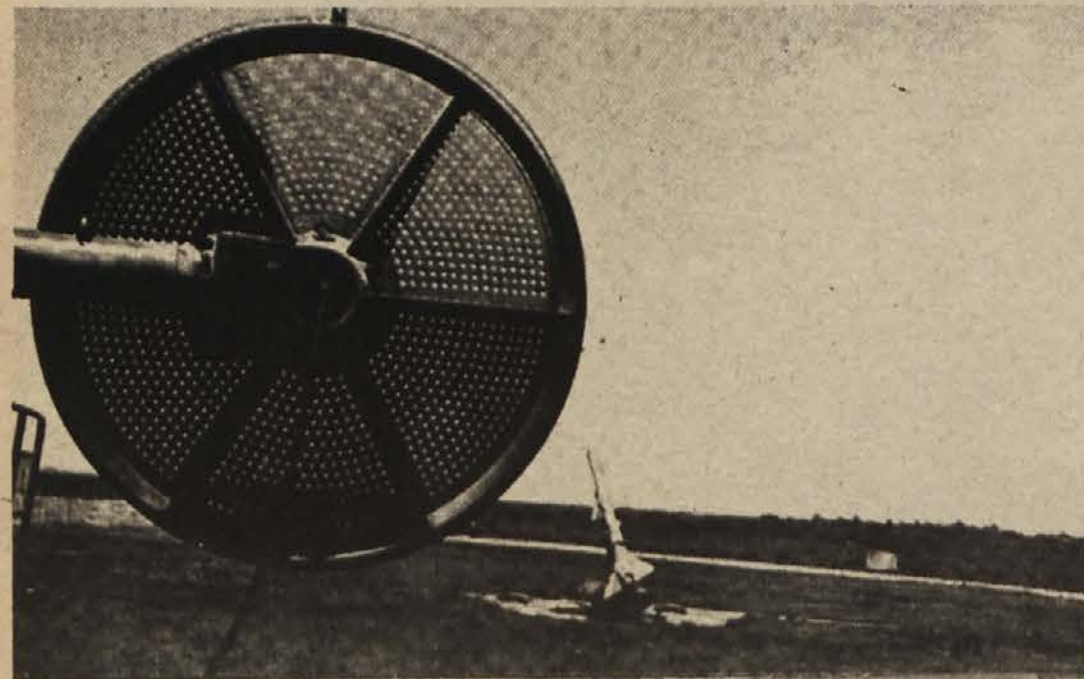

VOJAŠKI KOTIČEK

KOLIKO DENARJA ZA JLA

Kot je znano, je bil lani sprejet družbeni načrt materialnega in socialnega razvoja Jugoslavije za obdobje 1976–1980. Na podlagi srednjeročnega načrta razvoja oboroženih sil za isto obdobje je bilo v družbenem načrtu tudi določeno, koliko odstotkov realiziranega nominalnega nacionalnega dohodka gre za financiranje JLA. Bilo je sklenjeno, naj se v te namene izloča 6,17 odstotka, kar je za 0,34 odstotka več kot v prejšnjem petletnem obdobju. Še nadalje pa ostaja v veljavi načelo, da se v vojaški proračun vračajo prihodki, ki jih JLA doseže z opravljanjem raznih storitev zunaj JLA.

Proračun JLA za leto 1977 predvideva skupno 38.138.000.000 dinarjev. V proračunu federacije odpade približno 41 odstotkov na odobrena sredstva za potrebe JLA, kar pomeni, da se odstotek te udeležbe v primerjavi s prejšnjim letom ni spremenil. Med najpomembnejšimi nalogami letošnjega programa je usklajevanje organizacijsko-formacijske strukture JLA kot celote ter enot in ustanov glede tehničnega opremljanja, da bi se povečala njihova učinkovitost v miru in vojni, ter usposabljanje enot v ravnanju z novim orožjem in vojaško opremo. Osebnostni in družbeni standard vojaških oseb naj bi ostal na doseženi ravni in bi bil usklajen s predvidenimi gibanji naše družbe.

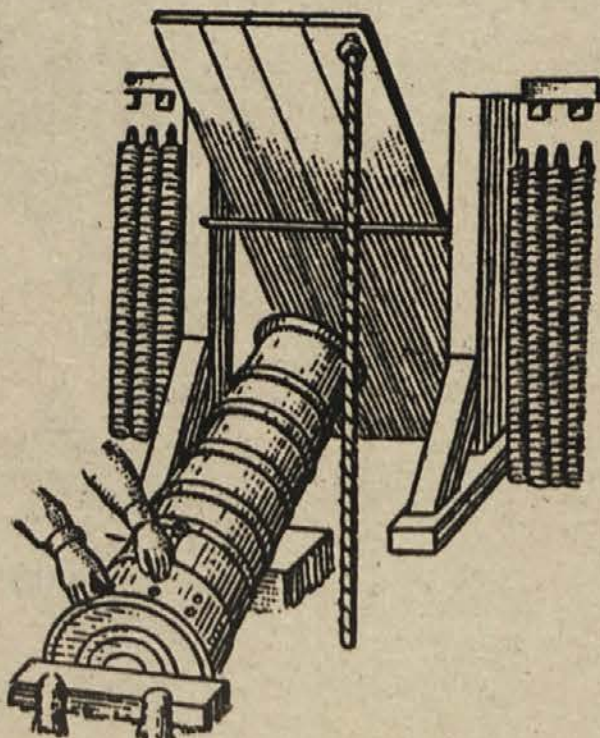
PRABABICA TOPOV

V 14. stoletju so začeli uporabljati pri napadih na utrdbe posebne topove, ki so imeli velik kaliber in kratke cevi. Imenovali so jih bombarde. Prve bombarde so imele cevi iz železnih drogov, medsebojno zvarjenih ali obdanih z obroči. Za streljanje so uporabljali kamnite kroglice, ki so jih pogosto okovali z železnimi obroči, da se ne bi ob udarcu ob trdnjavsko obzidje razbile. Sprva so bombarde polnili od zadaj.

Glede na to, da s takimi bombardami ni bilo

moč doseči zadostne tesnitve, so v naslednjem stoletju začeli uporabljati bombarde z bronastimi cevmi, ki so bile lite. Polnili so jih od spredaj. Te bombarde so imele zadaj majhno luknjico, skozi katero so lahko vžgali smodnik – sprva z razbeljeno palčko, kasneje pa z vžgalno vrstico. Smodnik je izgoreval počasi in zato je bil tudi domet bombard kratek (400 do 700 m). Z velikimi bombardami je bilo moč izstreliti le po štiri „granate“ na dan.

Streljanje je bilo dokaj nevarno, kajti zaradi premočne polnitve se je bombardarska marsikdaj tudi razletela. Bombarde so bile tudi zelo težke – celo do 19 ton. Od bombard, ki so še ohranjene, je najbolj znana nuernberška „kriminalhilda“ iz leta 1388. Njena cev je težka 2800, naboj pa 280 kilogramov. Za prevoz njene cevi so potrebovali 12, za prevoz podstavka pa celo 16 konj.

PROSTI ČAS IN DELO STA ENOJAJČNA DVOJČKA

posameznika v prostem času mu vsiljujejo identične kolektivne obrazce obnašanja in s tem je pogostokrat vprašljiv smisel človekovega ustvarjalnega samopotrjevanja in angažiranja. Stihijna moč širjenja meja hedonizma je prav tako ena od pasti za človekovo svobodo, saj nikakor ne more biti nadomestilo za praznino eksistence, ki jo rojeva „atomska“ način življenja. Ali niso mnoge aktivnosti zabavne vsebine obarvane z veliko metro prisile? Družbeni prestiž pogostokrat terja naše prisostvovanje na popularnih zabavah ne glede na lastni interes za te oblike razvedrila. Borba za modernost in bogastvo predmetov, ki so merilo družbenega standarda, so nemalokrat glavna ovira, da nimamo več prostega časa, saj nas sili v dodatno delo. S tem si prostovoljno jemljemo prosti čas. Sodobno stanovanje, na primer, je družinska izložba in kakor v vsaki drugi izložbi se morajo tudi tu eksponati menjati v skladu z modo. Tudi sprememba socialnega položaja družine zahteva ponovno dekoracijo stanovanja. Stanovanje, eden ali dva avtomobila, obleka, vikend in podobni znaki družbenega položaja so pogostokrat uspešna, toda še kako lažna krinka za notranje siromaštvo. Kreativnost, samopotrjevanje v

delu in ob delu in razvoj človekove osebnosti so vrline, ki jih še vedno premalo cenimo, ne pa tudi proklamiramo. Zdi se, da je človek še najbolj kreativen v obupu brezdelja. Osvobojen, vsaj za trenutek, materialnih pritiskov, se predaja razmišljanju, ker pač nima drugega, „pametnejšega“ opravila.

Ni dvoma, da prosti čas nudi neslutene možnosti za kulturni in ustvarjalni razvoj osebnosti, ki pa so za sedaj še mnogo premalo izkoriščene. Razvoj osebnosti pa je samo ena izmed funkcij prostega časa. Prva je nedvomno odmor. V tem časovnem intervalu se človek „zdravi“ od fizičnih in živčnih „poškodb“, ki so posledica monotonega poklicnega dela. Gre za reprodukcijo delovne moči in sposobnosti. Vzoredno s skrajševanjem delovnega časa se človekove regeneracijske potrebe povečujejo, in ne zmanjšujejo, kot bi bilo pričakovati. Kolikor bolj je proizvodni proces izčrpljujoč, toliko večja je potreba po intenzivnem odmoru. Velja še ta ugotovitev, da kolikor bolj občutimo proizvodni proces kot zunanjo prisilo, kot odtujeno delo, toliko intenzivnejša je potreba po begu k raznim oblikam razvedrila in sprostitve.

Druga funkcija prostega časa je zabava in razvedrilo. Usmerjena je k premagovanju vsakodnevnih monotonijskih življenjskih težav po točno določenem in ustaljenem redu, v katerem se obveznosti ne prestopajo. Razvedrilo naj bi resnično pomenilo prijetno spremembo v tem ustaljenem programu. Razvoj osebnosti je gotovo tista naloga prostega časa, ki jo je najtežje realizirati. V prostem času naj bi bil človek okupiran z aktivnostmi, ki se jim po lastni volji in predurku popolnoma predaja, pa naj si bo to odmor ali zabava, povečevanje znanja in izobrazbe, prostovoljno družbenopolitično udejstvovanje ali kaj drugega.

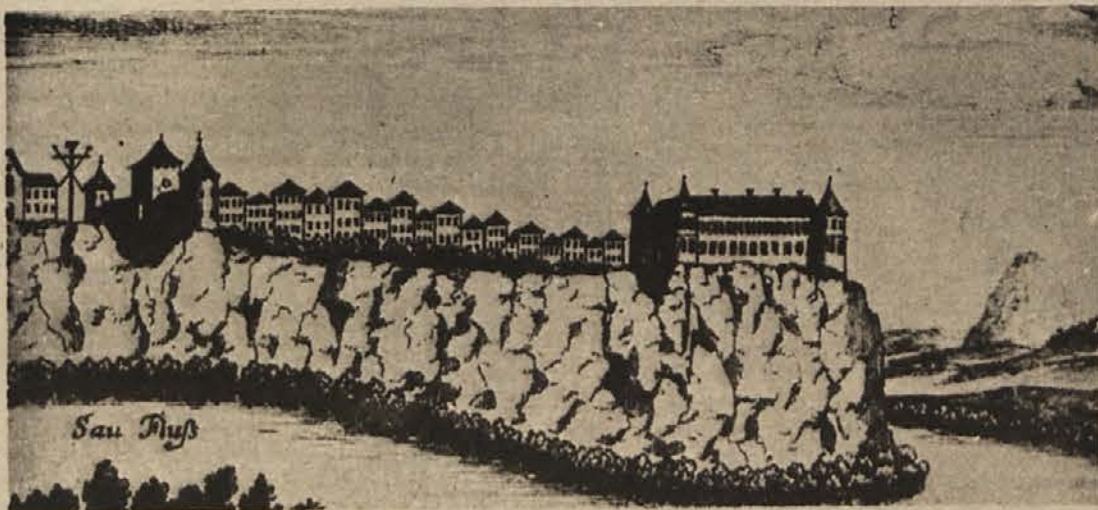
Človek lahko preživlja svoj prosti čas koristno zase in za družbo samo, če ima za to možnosti. Možnosti za to pa ustvarja sam in združen z drugimi z delom. Prosti čas je tako nujno pripravljen na svojo nasprotnost — delo. Popoln beg iz „carstva nujnosti“ nam gotovo še dolgo ne bo uspel. Gotovo pa je, da bo svoboda, vključena v spone dela, vedno večja. To je logična posledica humanizacije proizvodnega procesa. Harmonično soglasje dela in prostega časa pa bo doseženo šele tedaj, ko bodo tudi aktivnosti v prostem času postale svobodno delo. Delitev človeka na človeka, ki pripada delu, in človeka, ki pripada prostemu času, je torej nemogoča. Če gledamo na človeka tako, da del njegove osebnosti pripada delu, del domu, ljubezni, športu, potem dobimo razdrobljeno osebnost. Človek pa je harmonična enota teh delov.

IGOR VIZJAK

Med zelo popularne teme sodobnega družboslovja spada vsekakor ideja o načrtnem povečevanju prostega časa. Nesporna je trditev, da vzoredno s tehničnim razvojem raste količina tistega časa, v katerem se skuša osebnost izraziti po svojem okusu in v katerem se ob ustreznih sredstvih in lastnih sposobnostih razvija. Prosti čas kot družbeni problem je vezan za pojav industrijske revolucije. Strojno in avtomatizirano delo vse bolj ločuje tovorni delovni čas od časa, ki je izpolnjen z drugimi aktivnostmi. Na videz je ta trditev paradokсна. Vsem je znano, da je stroj zaslužil človeka in ga preobrazil v svoj nujno potrebni privesek, kolesce v ogromnem mehanizmu, hkrati pa je stroj prevzel mnoga opravila, ki jih je do sedaj opravljalo na tisoče ljudi, in je ljudi osvobodil mnogih težkih fizičnih del, pa tudi umskih naporov.

Boj delovstva za skrajšanje delovnega tedna in dne je rodil uspehe. V Evropi se je skrajšal delovni teden od leta 1870 do leta 1950 za 30 ur, poleg nedelje pa je določen še en dan za odmor. Boj za osemurni delovni dan pa nosi v sebi zahtevo po prostem času, ki naj ne bi bil namenjen samo obnavljanju fizične moči, temveč tudi po prostem času, ki naj bi ga posameznik porabil za osebni razvoj in družbeno aktivnost.

Povečevanje prostega časa je postavilo pred družbo in človeka izredno pomembno vprašanje izrabe tega časa. Ta problem je v samoupravno organizirani družbi vreden še posebnega zanimanja. Številne institucije s svojimi do popolnosti izdelanimi mehanizmi za vodenje in usmerjanje

IZ VEKA V VEK

nas spomni, da je bila tu domovina kmečkih puntov, saj je bilo prav brežiško ozemlje središče puntarskega vrenja v obih največjih uporih podložnikov v letih 1515 in 1573. Prebivalci teh krajev so nosili breme velikih revolucionarnih dejanj. Zatirani pradedi so se postavili po robu nasilju in izkoriščanju. Revolucionarnost kmečkih množic je tlela še v naslednjih stoletjih, mogoče pa se je razplamtela v zadnji vojni. To je bil čas, ko so prebivalci Posavja preživljali hude čase izgnanstva, čas, ko so se borci z orožjem v roki uprli sovražnikovim načrtom o ponemčenju teh krajev. Vse to prikazuje zbirka o novejši zgodovini. Sprehod skozi preteklost se nato nadaljuje v prostore kulturno-zgodovinske zbirke in galerijski del, ki ga zaključuje stalna spominska razstava del slikarja Stiplovskega, prvega ravnatelja muzeja.

Maloštevilni muzejski kolektivi se dobro zaveda poslanstva, ki ga ima muzej na širšem območju, čeravno je to navadno povezano z mnogimi, predvsem finančnimi težavami. Led je prebit tudi na tem področju. Posavski muzej bo že letos od-

pri prvo dislocirano zbirko na sevniškem gradu. V njej bo prikazal arheološko podobo Sevnice, pri čemer bo poudarek na izkopavanjih na Ajdovskem gradu na Vranju. Zbirko bodo pozneje dopolnili z gradivom o stari Sevnici ter s prikazom taborništvu in narodnostnih bojev v začetku 20. stoletja, nato pa nameravajo predstaviti še povojni razvoj sevniške občine.

Muzej združuje vrsto dejavnosti, od arheoloških izkopavanj, preučevanja zgodovinskega gradiva in etnografskih značilnosti do spomeniške obnove, publicistične in razstavne dejavnosti. Leto 1949 je rojstno leto te pomembne kulturne ustanove v Posavju, in ko bomo drugič zamenjali koledar, se bomo za trideseto obletnico obstoja spomnili na tri plodnih desetletij, v katerih se je muzej razvijal v kulturno žarišče tega dela Slovenije.

Nekdaj zapuščen, s strankami zasedeni brežiški grad je postopoma dobival urejeno podobo in več prostora za pestre muzejske zbirke, ki pričajo o razgibani preteklosti posavske pokrajine.

Prizadevanja maloštevilnih muzejskih delavcev so se bogato obrestovala in tako muzej danes dostojno predstavlja regijo z njenimi arheološkimi, narodopisnimi, kulturnimi in zgodovinskimi značilnostmi v posameznih obdobjih. Čeravno so se muzejski delavci srečevali s številnimi težavami, niso odnehali.

Danes ima Posavski muzej že šestindvajset prostorov, ki merijo 2400 kvadratnih metrov. Gradivo je razstavljeno v sedmih zaključenih zbirkah. Muzej širi svoje delo tudi na razstavno dejavnost, odkar je lani uredil tri galerijske sobane za občasne razstave, v stolpu pa dvorano za kulturne prireditve, posvetovanja in delo amaterskih skupin.

Posavski muzej navezuje že vrsto let trajne slike s šolami, zadnje čase pa tudi z delovnimi kolektivi. Razen kulturnoznanstvene vloge je izredno pomemben njegov pedagoški delež pri izobraževanju in vzgoji obiskovalcev, predvsem mladega rodu.

To potrjuje, da muzej živi s časom in okoljem, da so njegove zbirke na stečaj odprte vsakomur, ki želi spoznati zgodovinska dogajanja v tem delu Slovenije od davnine do kmečkih puntov, od izgnanstva in narodnoosvobodilnega boja do obnove domovine in povojne graditve. Za to pomembno kulturno poslanstvo v tridesetih letih obstoja je Posavski muzej prejel letos občinsko priznanje Osvobodilne fronte.

JOŽICA TEPPEY

V Posavski muzej v Brežicah se vsako leto stekajo poti tisočev obiskovalcev iz domovine in tujine. Mogočni brežiški grad jim gostoljubno odpira vrata v preteklost, zato se po prvem obisku mnogi radi vračajo, da поблиže spoznajo zgodovinsko podobo pokrajine, ki se razteza od Sevnice do Brežic, od Lisce, Bohorja in Orliškega pogorja do Sotle in Gorjancev tja do Kostanjevice.

Posavski muzej sodi med vodilne kulturne ustanove v regiji in zavzema ugledno mesto med pokrajinskimi muzeji v Sloveniji. Ustanovljen je bil pred osemindvajsetimi leti. Tedaj je dobil prve prostore v grajskem poslopju. Grad je tudi sam zanimiv kulturnozgodovinski spomenik. Muzej si je v minulih dvajsetih letih veliko prizadeval, da bi to utrjeno renesančno zgradbo rešil pred propadom, zato je medtem opravil obsežna spomeniškovarstvena dela, baročno poslikano grajsko dvorano, stopnišče in kapelo pa je vključil v muzejske prostore.

Ob bogati arheološki zbirki spoznamo zanimive najdbe žarnega grobišča v Dobovi, gradivo iz gomil starejše železne dobe na Libni ter predmete iz rimskih najdišč na Drnovem, v Dobovi, v Mrzljavi vasi in drugod. Obiskovalce vedno znova pritegne pestra etnološka zbirka, ki z oročjem, lončenimi, pletarskimi, kovinskimi in drugimi izdelki ponazarja življenje domačinov, večinoma poljedelcev in vinogradnikov.

Zbirka o hrvaškoslovenskem kmečkem uporu

Američani že dolgo ne pomnijo mrzle zime, kakor je zajela nekatere zvezne države letošnjega januarja in februarja. Zaprli so številna podjetja, stotisoči so izgubili delo, pouk v šolah je bil ustavljen. V stanovanjih in ustanovah so uvedli strogo varčevanje s kurjavo. Florida, Maryland in Virginia so bile razglašene za območja, ki so jih prizadele „elementarne nesreče“.

„Če nihče drug, potem mi v Sovjetski zvezi lahko razumemo Američane,“ pravi Lav Bobrov. „Vendar naj nam ne štejejo v zlo, če ugotovimo, da bi bili mi veseli, če bi bil pri nas tak mraz.“

Medtem ko so bile letošnje zimske temperature v ZDA 15 do 30 stopinj pod ničlo, pada živo srebro v Sovjetski zvezi periodično do minus 40°C, ledeni val pa „pokrije“ nič manj kot tri četrtine vse države.

„Seveda smo se pri nas na hud mrz navadili,“ nadaljuje Bobrov. „Pouk v šolah se prekine šele pri minus 26 stopinjah, in še to le za učence nižjih razredov. Vsak zimski dan, ne glede na mrz, lahko srečaš na naših ulicah otroke, ki ližejo sladole. Na zaledenelih rekah pa ni redko videti ribiče, kako ure in ure čakajo na plen ob luknjah, prebitih v ledu.“

„Za moje zdravje je ruski mrz koristen,“ je nekoč zapisal pesnik Puškin. Kot lirika ga kajpak lahko razumemo. Znanstveniki pa si že dolga desetletja prizadevajo odkriti formulo, po kateri bi zmanjšali škodljive posledice prehudega in dolgotrajnega mraza.

„Naša surova zima in kratko poletje sta neprijetna za narodno gospodarstvo,“ je že leta 1892 pisal ruski geofizik Aleksander Vojekov. „Motita nas pri gojenju rastlin, ki najbolje uspevajo v toplih krajih. Silita vsakega gospodarja, da ima več živine in orodja kot ljudje v Zahodni Evropi, da porabi več za ureditev hiše, kurjavo in topla oblačila.“

„Od takrat se je marsikaj spremenilo,“ ugotavlja Bobrov. „Prebivalstvo države se je podvojilo, družba je postala socialistična, mrz pa je ostal. In koliko nas stane mrz?“

Za nabavo toplih oblačil in obutve so morali leta 1966 odšteti okoli 6 milijard rubljev. Izdatki za te namene so se deset let kasneje občutno povečali. V tem času pa so se povečali tudi zaslužki, tako da si lahko ljudje privoščijo nakup boljših in dražjih predmetov.

Ob močni ohladitvi v Moskvi podvojijo porabo plina. Ne glede na porabo pa mora gospodinjstvo vsak mesec plačati za plin po 16 kopejk na člana. Enako velja za vročo vodo (67 kopejk na člana v gospodinjstvu) in centralno kurjavo (89 kopejk).

Pravice do toplotnih kalorij so v Sovjetski zvezi zavarovane, saj nima nihče pravice zmanjšati

KAKO OTOPL(L)ITI SIBIRIJO?

temperaturo v hiši ali na delovnem mestu — „razen nas samih“, podčrtuje Bobrov. Videti je, da ob takih ugodnostih sploh ni problemov. To pa vendarle ni res.

Sovjetsko zvezo primerjajo s poslopjem, katerega pročelje gleda na Severno ledeno morje. Polarni pas se na njenem območju razteza na površini okoli 9 milijonov kvadr. metrov. To pomeni, da je država odprta za vse vetrove s severa, da se hladne zračne gmote širijo neovirano po prostornih ravninah. Na drugi strani obkrožajo deželo z juga, vzhoda in zahoda gorski venci, ki ovirajo dotok toplote in vlage.

Zime 1962 — 1963 še dolgo ne bodo pozabili. Takrat je arktični mrz prodril v globino Sovjetske zveze. Temperature do minus 38 stopinj Celzija so se zadrževale v okolici Moskve, v osrčju evropskega dela te države, segle pa so celo v Dolino Povolžje, Ukrajino in Moldavijo. Huda zima je vladala do polovice aprila.

In vendar velja zima šest let kasneje za najbolj črno v zadnjih sedemdesetih letih. Zdaj govore o njej kot o zimi stoletja. Na jugu evropskega dela Sovjetske zveze so divjale „črne nevihte“ in naredile pravo opustošenje na žitnih poljih.

Paradokso je slišati, pa je vendarle res, da povzroča kopičenje arktičnega ledu sušo v Ukrajini in Povolžju. Čim hladnejše so zračne gmote, ki prihajajo s severa, tem manj je v njih vlage. Dogaja pa se tudi, da nastopi suša tudi po manj surovih zimah. Od 1889 do 1921 je bilo kar 20 nerodovitnih let. Carska vlada je leta 1908 priznala, da je smrt zaradi lakote „zelo možna usoda velikega dela kmetijskih delavcev Rusije“.

Zaradi mraza in drugih vremenskih težav pa ne trpi samo kmetijstvo. Prostrana območja na severu so stoletja predstavljala medvedji brlog. Večino zamrznjenih tal je okoli 10 milijonov km². Strojnikovski so si dolgo belili glave, kako bi tam prišli do živnega. Raziskave so pokazale, da je tudi zaledenela zemlja lahko „rodovitna“. V Jakutiji so odkrili diamante, na Kolimi zlato, pri Vorkutu premog, v bližini Tjumenja nafto.

Inž. Pjotr Borisov je pred več leti pripravil načrt, po katerem bi otoplili Sibirijo, Aljasko in Kanado. Potrebno bi bilo ustvariti polarno Golubsko strujanje — neposredno strujanje toplih tokov Atlantika prek Arktike v Tih ocean. Vodo bi bilo treba s črpalkami „premetati“ prek jezov, bi bi pregradil Beringov preliv. Izračunali so, da bi bilo potrebno za uresničitev takega projekta odšteti 24 milijard rubljev. Podvig bi bil ekonomski in tehnično izvedljiv, vprašujejo se le, ali bi bilo to v redu tudi z ekološkega stališča.

Naj bo tako ali drugače — eno je neizpodbitno: človek je dandanes sposoben uresničiti tudi projekt takih razsežnosti.

KRI ZA KOMANDANTA

V partizanski bolnišnici v Kanižarici pri Črnomlju so tistega usodnega dne, 7. novembra 1944, zdravniki naredili vse, da bi ohranili pri življenju težko ranjenega komandanta glavnega štaba NOV Slovenije Franca Rozmana-Staneta. Žal so bili naporji zaman. Legendarni komandant je prestopil tri ure trajajočo operacijo, se še zbudil iz narkoze, vendar so bile poškodbe, ki jih je dopoldne dobil na Lokvah, ko je pri preizkušnji novega angleškega minometa v cevi eksplodirala granata, prehude. Ko je v bolnišnico sobo padel mrak, je ugasnilo življenje enega največjih partizanskih borcev.

Tako je ta dan, ko so se vsi pripravljali na proslavo obletnice oktobrske revolucije, eden najbolj nesrečnih dni našega narodnoosvobodilnega boja.

Tega dne tudi ne bo nikoli pozabila danes 57-letna Frančiška Gršič z Rodin. „S starši sem takrat živela v vasi Blatnik pri Kanižarici. Moj oče Franc Gosenar je bil pred vojno rudar v kanižarskem rudniku,“ je začela pripoved Frančiška. „Oče je bil že prej v vrstah naprednih delavcev, še ko je delal v Trbovljah. Zato ni nič čudnega, če je naša hiša ob gozdu v Blatniku že v začetku vojne bila partizansko zbirališče in prostor, kjer so imeli sestanke.“

Tudi Gosenarjevi otroci so se kmalu vključili v boj proti okupatorju; Frančiškin brat je bil borec v 2. belokranjskem bataljonu Dolenjskega odreda, ona pa je delala na terenu. „Moja skrb je bila sanitetni material za partizane; spominjam se, da sem na poti imela vedno s seboj kragujevsko bombo in francosko puško, ki je bila skoraj večja kot jaz. Moje partizansko ime je Johana in še danes mi stari znanci nikoli ne rečejo drugače.“

Kadar Johana ni bila z brigado na terenu, je delala kot bolničarka v partizanski bolnici v Možinovi hiši v Kanižarici. „Tudi tistega lepega sončnega poznojesenskega dne sem bila v bolnici. O nesreči na Lokvah, kjer je bil takrat glavni štab, nisem še nič slišala. Nenadoma je prišla k meni prijateljica, tudi bolničarka, in dejala: ‚Francka, hodi gor, doktor te zove!‘ Ko sem prišla v gornje prostore, je bilo tam čudno tiho, vsi so bili zelo zaskrbljeni. Rekli so mi, da mi bodo zavezali oči; tega pa nisem pustila. Potem so mi povedali, da mi bodo vzeli kri. ‚Lahko mi jo vzamete,‘ sem rekla, ‚samo hočem videti, kam bo tekla.‘

Takrat so mi povedali, da kri potrebujejo za hudo ranjenega komandanta Staneta.“

Čeprav Francka še nikoli prej ni dala krvi, se tega ni nič ustrašila, pa tudi če bi se kaj bala, ne bi pokazala, saj je bil za Staneta vsak pripravljen vse storiti. „Zakaj so za krvodajalko izbrali ravno mene, ne vem; morda zato, ker sem bila že na pogled tako zdrava, močna in rdečelična. Ne spominjam se, da bi prej delali kakšne preiskave

krvi, da bi ugotovili krvno skupino ali kaj podobnega.“

Stane je ležal na operacijski mizi, jaz pa sem se ulegla na posteljo zraven njega. Tam je bilo več zdravnikov in dve sestri. Na roki so mi odprli žilo in vanjo vtaknili cevko, drugi konec pa napeljali v žilo na Stanetovi roki. Tako je moja kri tekla naravnost v Stanetovo žilo. Zdravniki so delali molče in hitro. Vse skupaj s pripravami vred je trajalo morda pol ure. Ves čas pa nisem občutila niti najmanjše slabosti, le ko je bilo konec, sem bila precej omotična. To je moralo biti od tega, ker sem dala precej krvi; koliko, ne vem, mislim pa, da je bilo kakšen liter,“ je živo pripovedovala Gršičeva.

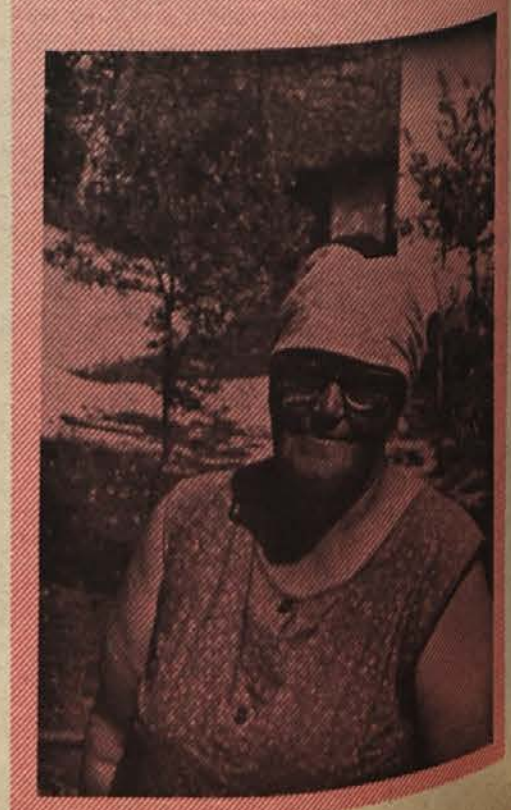
Takoj zatem je Johana odšla in za komandantovo smrt zvedela šele naslednji dan. „Vsi smo bili zelo žalostni in potrti...“

Še enkrat je Gršičeva v partizanih dala kri. „To je bilo na Mavrlenu, kjer se je ustavila Šerčerjeva brigada. Mi smo ravno kosili travo. Spominjam se, da sta bila tam tudi Jože Volf in Marija Jelen. Med partizani je bilo veliko ranjencev in enemu sem jaz dala kri, prav tako kot Stanetu, iz žile v žilo. Ne vem, niti kako mu je bilo ime niti če je ostal živ,“ pravi.

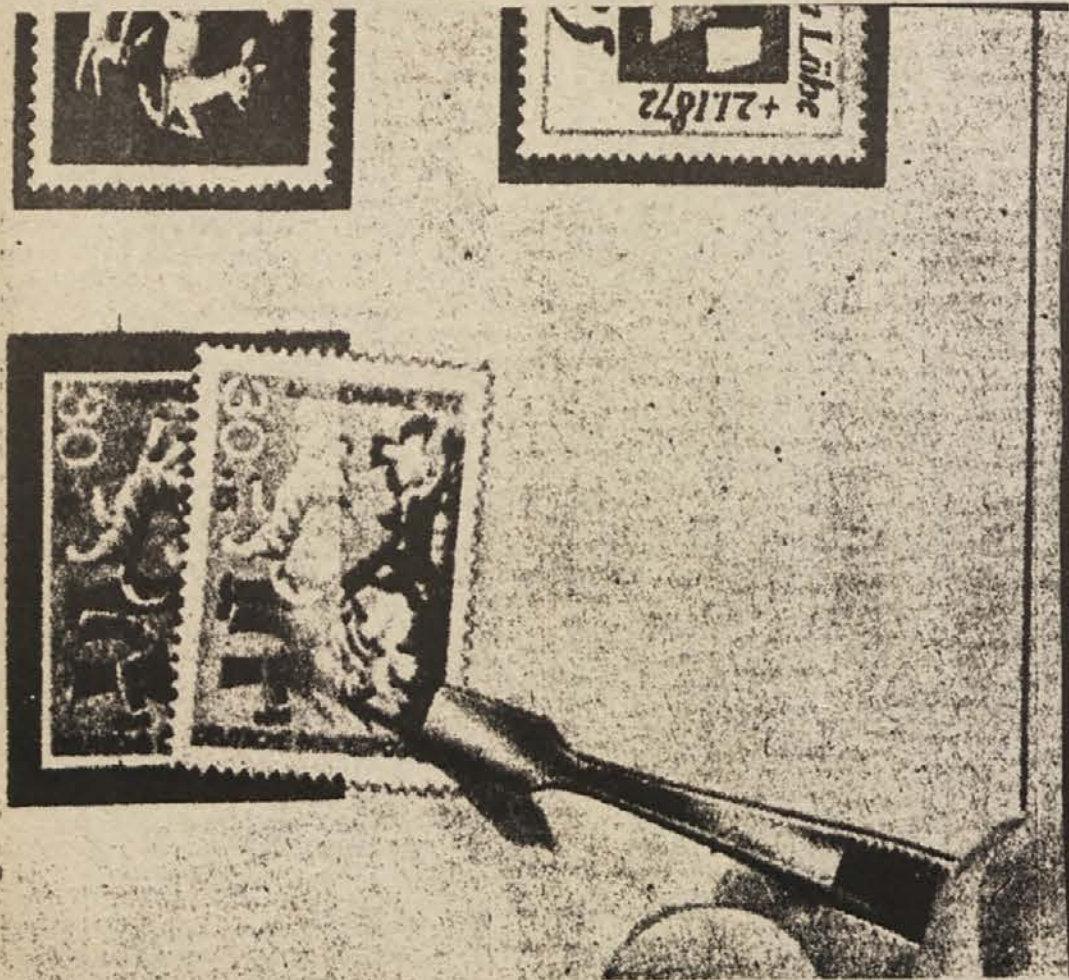
Iz tistih težkih let se Gršičeva spominja tudi, kako je partizana Jožeta Kočevarja iz Dragomlje vasi pokosil strojnični rafal. „Streljali so iz zvonika dobličke cerkve, bilo je ravno v času nemške ofenzive. Do naše hiše v Blatniku je ranjenca prinesel neki 82-letni možak. V kanižarski bolnici ni bilo nikogar, ker so se ranjenci in zdravniki umaknili pred ofenzivo. Kočevarja sem obvezala, komandant mesta Črnomelj pa je poskrbel, da so ga odpeljali v Črnomelj. Tam so ga v strahu, da bodo Nemci prodrli v mesto, skrili v Rajmarjevo hišo; ko je vihra minila, so ga odpeljali nazaj v Kanižarico v bolnico in ga pozdravili. Slišala sem, da je umrl pred nekaj leti.“

Frančiška je bila med vojno delegatka na ustanovnem zboru Rdečega križa Slovenije v Gradcu. Tudi krvodajalstvu, za katerega je prvič slišala v partizanih, je ostala po vojni zvesta. „Če štejem tudi kri, ki sem jo dala za Staneta in neznanega partizana na Mavrlenu, sem do sedaj dala kri 27-krat; imam krvodajalski srebrni in zlati znak in diplomu. Zadnja leta so mi zdravniki prepovedali dajati kri, ker imam preveč holesterola, drugače bi jo pa še dala. Imam kri skupine B, ki jo ima le 15 odstotkov ljudi. Kadar so rabili kri moje skupine, so me vedno poklicali. Pred desetimi leti so s posebnim avtomobilom prišli iz Ljubljane v Rodine, ker so tako kri potrebovali za nekega Angleža. Bilo je poleti in vsi smo delali na njivah v dolini, tako da so me čakali celo popoldne. Ko so slišali, da kljub trdemu delu na polju nisem popila nič alkohola, so mi takoj vzeli kar šest deci krvi.“

Tako je Frančiška Gršič s svojo krvjo gotovo marsikomu povrnila zdravje ali celo rešila življenje. Žal, komandantu Stanetu tudi njena kri ni mogla več pomagati, čeprav jo je takrat gotovo dala največ. „V spomin nanj sem dala svojemu sinu ime Stane,“ je za konec povedala Gršičeva. A. BARTELO

brez orodja ni mojstra

V filateliji je bilo v našem časniku napisanih že precej strani. Danes bomo v naši rubriki nasvetov posvetili nekaj besed orodju, ki ga potrebuje zbiralec znamk.

Nekako v krvi nam je, da pri omenjanju filatelije takoj pomislimo na starejšega možička, ki ves zgrbljen „čepi“ nad neko znamko, v roki pa ima povečalo. Res, povečalo v rokah je nekakšen grb filatelista, dodati pa je treba, da znamk ne zbirajo samo zgrbljeni možički. Filatelija ni nobena posebna pravica odraslih ampak vseh, ki jih znamke zanimajo.

Povečalo, naj bo v starih ali mladih rokah, pa je vendarle orodje, brez katerega ne more noben zbiralec znamk. Če ga še nimate, vam ne

preostane drugega kot nakup. V praksi največ uporabljajo povečalo z držajem. Povečava je tri do sedemkratna. Ko pa bo vaša zbirka bogatejša, ko se boste specializirali, boste občutili potrebo za nečim boljšim. Namesto relativno cenenih ročnih lup bo takrat prišlo prav povečalo na stojalu, podobno je mikroskopu, so pa tudi povečala, podobna urarskim.

„Pravi filatelista“ nosi vedno s seboj tudi majhno žepno povečalo, ki je spravljen v usnjem ali plastičnem toku. Nikoli se namreč ne ve, kje in kdaj boste „srečali“ novo, zanimivo znamko.

Pri našem konjičku pride večkrat zelo prav tudi tako imenovano iluminirano povečalo.

brez besed

ALBERT POCH
Romunija

Govor je o povečalu, v katerem je za lečo nameščena žarnica, ki osvetljuje zaprti kvadrat okvira. To povečalo omogoča še bolj natančno pregledovanje znamk. Okvir ima označene mere v centimetrih ali v inčah. Žarnico prižigamo in ugašamo kot pri katerikoli žepni baterijski svetilki.

Drugo najbolj potrebno filatelistično orodje je pinceta. Tržišče je z njimi kar dobro založeno. Poznamo pincete z ostrimi, topimi, zaobljenimi, kvadratnimi itd. vrhovi. Katero boste ob določeni priložnosti vzeli v roke, je stvar vaše spretnosti in seveda znanja. Vsekakor pa načeloma velja, da znamke razvrščate v album s pinceto ostrih vrhov, za „prekladanje“

večjega kupa znamk pa je bolj primerna pinceta s topima vrhovoma.

Včasih je bilo orodje vsakega filatelista tudi lepilo. Danes znamk več ne lepimo, hrbtina stran znamke bi se preveč poškodovala. Nekaj humorju nagnjen filatelista je izjavil, da je lepjenje znamk, podobna norost kot če bi namesto avtobusov v prometu uporabljali korjške vprege.

Povečala in pincete so seveda samo najbolj osnovno orodje ljubitelja znamk. Kot pri vsakem konjičku je tudi v filateliji še kopic drugih priprav in priprav, ki nam olajšajo delo, ali pa jih kupimo samo zato, da jih imamo.

rdeče in črno

Barvi, kakršni si je Stendhal omislil za naslov enemu svojih najbolj popularnih romanov, bomo videli tudi letos na poletnih oblekah. Rdeče-bela pepita obleka iz lahke svile bo na primer dobila modni poudarek s črnim robčkom, zataknenim v žep in črno ogrlico. Kajpak je to le ena med veliko možnimi modnimi barvnimi kombinacijami v tem poletju.

V Italiji je veliko roza barve, pri kateri pa je potrebna silna previdnost. Ne gre k vsaki koži ne k vsakim lasem in ne k vsakemu tipu žene. V živi roza (ki

je lahko tudi zelo lepa), je lahko napačen tip ženske videti kot v spalni srjaci. Mnogo manj možnosti je za napako, če se odločite za beige barvo, belo ali letos zelo moderno modro, pa tudi zeleno.

Obleke za poletje, ki jih nosimo v mestu, za v službo, za sprehode in podobne priložnosti, imajo bodisi kratke kimono rokave, kratke všite, toda široke rokave, ali pa so brez rokavov.

Dvodelne obleke so lahko platnene, lahko iz drobno potiskanega bombaža ali pa svilene, kot posute s cveticami. Na tan-

ke in lahke obleke iz enobarvnega bombaža, zelo cenjenega posebno med mlajšimi letniki, bodo letos prišli raznobarvni našitki. Trakci cikcak, ki bi morali biti na voljo v vseh galanterijskih trgovinah na metre, so na tako obleko prišiti v več vrstah. Največkrat jih nademo za okras okrog rokavov, okrog vratnega izreza, na pas in morda še ob spodnjem robu.

To pa je hkrati možnost, s katero lahko poizkusite staro obleko prenoviti v modni krik...

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA:

češnija

Češnjo poznamo pri nas le kot sadež, malokdo pa ve, da je uporabna tudi v domačem zdravilstvu. Zdravilni učinek tega drevesa so poznali že pred več kot 200 leti, saj Zdravilna knjiga iz leta 1720 pravi: „Češnje so dobre za želodec, delajo dobro kri, stolčene peške pa so dobre za tiste, ki imajo kamen... Če piješ zjutraj in zvečer v vinu namočeno češnjevo

smolo, meto in žafran, ozdraviš kašelj...“

Voda iz rdečih češenj ozdravi ženskam prezgodnjo menstruacijo, zdravi grižo in drisko, voda črnih češenj pa je dobra za vodenico. Danes pripravljamo iz pecljev čaj, za kar vzamemo 5 do 8 gr posušenih pecljev na skodelico vode in ga dajemo bolnikom pri kašlju ali bronhialnem katarju. Tak čaj

je dober tudi za bolne na mehurju, belem toku in za tiste, ki imajo drisko. Bolnik naj pije vsako uro en požirek čaja.

Smolo uporabljamo kot zdravilo pri zastarelem kašlju. V ta namen jo raztopimo v kuhani vinu ali v vročem čaju. Peclje in plodove češnje nabiramo junija in julija, sušimo jih v senci in posušene zapremo v tesno zapirajoče škatle.

Rezka Jerin

bezgovo ali akacijevo cvrtje

Zdajle je sezona za pripravo te jedi, ki ni le lepa na pogled in dobrega okusa, marveč tudi zdrava. Kot je povedala Rezka Jerin, kvalificirana kuharica in vodja izmene v Gostišču na Glavnem trgu v Novem mestu, je tudi hitro pripravljena.

„Pripravimo testo iz mleka, rumenjaka, soli, moke in snega beljakov kot za palačinke, le malo bolj gosto. Dodamo malo več trdega snega in malce ruma. Posebej pripravimo cvetove bezga ali akacije, in sicer tako, da jih dobro operemo. Akacijevim

cvetovom moramo tudi odstraniti peclje. To pomešamo v testo in ocvremo na vročem olju. Pečeno posipamo s sladkorjem moko.

Jed je primerna za večerjo, lahko pa je tudi posladek bolj skromnem kosilu.“

obzorja

knjige

Knjiga o heroju

Na Krasu in na Primorskem sploh je narodni heroj Stjenka že legendarna osebnost narodnoosvobodilnega boja. Stjenka je bil organizator mnogih sabotažnih akcij proti italijanskim fašistom, po kapitulaciji Italije pa je osnoval kraško četo. Kot bорец in komandant je v kraških gozdovih opravil vrsto uspešnih akcij, med katerimi je posebno odjeknilo uničenje motorizirane kolone esesovcev in fašistov. To bitko so Kraševci začeli imenovati kar primorski Helenov žleb. Spomladi 1945 je Anton Šibelja—Stjenka padel pod strelom nemškega ostro-
strelica.

Franc Šibelja in Mile Pavlin sta številne resnične dogodke iz Stjenkinega življenja povezala v romansirano biografijo o tem slovenskem narodnem heroju. To leposlovno delo je pod naslovom „Kraški junak Stjenka“ izšlo pri koprski založbi Lipa v občastitev 40-letnice ustanovitve kongresa KPS na Čebinah. Avtorja sta hote napisala leposlovno delo, saj je tako knjiga in pripoved o narodnem heroju za bralce privlačnejša; hkrati pa vsebuje delo vse potrebne dokumentarne podatke.

Slovenska saga

Z romanom „Sončnica navadna“, ki je izšel pred tremi leti, je Ivo Zorman začel ciklus romanov, katere bomo morda,

ko bodo vsi napisani, lahko primerjali s slovitim Galsworthyjevim delom „Saga o Forsytih“. Zorman se je namreč lotil literarne obdelave življenja slovenske družine Bauman podobno, kot je angleški pisatelj obdelal bogato meščansko družino Forsytha. Pred kratkim se je „Sončnica navadna“ pridružil roman „Stric Benjamin“.

Delo je Ivo Zorman zasnoval kot pripoved, ki teče hkrati na dveh ravneh. V okvirno zgodbo o pogrebu strica Benjamina, ob katerem se zbere skoraj vsa družina Bauman, ki se je že razpetla po svetu, se vpleta življenjska zgodba ženske potomke Mihaela Baumana Cirile, katera navezanost na umrlega strica je bila svojevrstna in izredno močna.

Zorman je roman napisal s poslušom za modernejši način pisanja, zato je njegova pripoved mestoma podobna pripovedi priljubljenih romanov znanih avtorjev. Poleg tega je avtor napisal roman dovolj napeto in ga presenetljivo razpletel, tako da bo „Stric Benjamin“ pritegnil bralca.

ZA ZABAVO

Roman „Klub oboževalcev“ ameriškega pisateljskega obrtnika Irvinga Wallacea je pred krat-

kim izšel pri mariborski založbi Obzorja, ki ima izdajanje del tega avtorja verjetno za dovolj komercialno uspešno, saj bi drugače ne razumeli, zakaj izhaja že četrto njegovo delo v slovenskem prevodu. V romanu Wallace razpleta več ali manj verjetno zgodbo o ugrabitvi erotične- ga simbola — ženske, po kateri hrepeni četverica Američanov: mehanik, nekdanji športnik, računovodja in mož s pisateljskimi ambicijami. Iz fantaziranja se v glavi četverice porodi zamisel, ki jo tudi uresničijo: ugrabijo Sharon Fields ter jo zapro v neko kočjo. Tu se začne spletnje in zapletanje medsebojnih odnosov...

Raziskovalci in uničevalci

Preden je Krištof Kolumb opravil svoje znamenito potovanje, ni Evropa nič vedela o velikih celinah na zahodni zemeljski obli, čeprav so v Severni Ameriki neustrašni pomorščaki Vikingi že pred stoletji postavili prve kolonije. Ker niso zapustili nobenega poročila, so njihova potovanja utonila v pozabo. Drugače je bilo po Kolumbu. V Novi svet, kakor so Severno in Južno Ameriko imenovali sprva, so odhajale trupe pustolovcev, popotnikov, osvajačev in lovcev na zlato. Začelo se je obdobje odkritij in raziskovanj širnih prostranstev Novega sveta.

NJENA MEDALJA

Na letošnji razstavi Pionirski foto 77, ki so jo sredi maja odprli na Jesenicah, je komisija za najboljši foto krožek izbrala foto krožek osnovne šole „Katja Rupena“ iz Novega mesta. Komisije k tej odločitvi ni nagnila le povprečno visoka raven poslanih fotografij, ampak tudi nekatera dela, ki se posebno odlikujejo. Tako sta člana foto krožka Vlado Jurekovič in Stojan Pelko prejela zlato in srebrno medaljo Janeza Puha- rja za kolekcijo fotografij. Če k temu prištejemo lansko zlato medaljo za posamezno fotografijo ter celo vrsto medobčinskih in občinskih priznanj, potem ni mogoče dvomiti o razgibani fotografski dejavnosti na osnovni šoli „Katja Rupena“.

Za delom krožkov, za organiziranim delom mladih vedno nekdo stoji. In če je delo krožka uspešno, je to znak, da ima niti v rokah človek, ki zna mladim fotografskim ustvarjalcem posredovati lepote te najmlajše umetnosti in razvedrila ter jih pravilno voditi in usmerjati.

Srčika foto krožka na osnovni šoli je Jelena Pelko,

PREDSTAVUJAMO VAM

Tone Svetina je pisatelj in kipar, ki je na pot umetniškega ustvarjanja stopil kot popoln samorastnik in na tej poti uspel, če smemo tako imenovati dejstvo, da je občinstvo njegova dela zelo lepo sprejelo. Kot pisatelj je napisal vrsto knjig, ki so na knjižnem tržišču prodrle, zato ponatisi nekaterih njegovih del niso nič čudnega. V zreli luči njegovih najboljših leposlovnih stvaritev poskuša Toneta Svetino predstaviti izbor njegovih izbranih del, ki je pred kratkim izšel pri založbi Borec. Založba se je odločila za natis najbolj znanega Svetinovega dela „Ukana“ ter izbora črtic, novel, povesti in živalskih zgodb, katere so zbrali pod skupnim naslovom „Orlovo gnezdo“. Ta izrazito leposlovna dela spremlja kronistično dokumentarni zapis „Ognjeni plaz“. Skupno pet knjig je kupcem na voljo za 960 dinarjev. Visoka cenanjbrž ne bo ovira za ljubitelje Svetinovega pisanja, katerega odlikuje bralnost in dostopnost.

O tem zanimivo in napeto pripoveduje druga knjiga zbirke Odkritja in raziskovanja, ki jo je pod naslovom „Novi svet“ izdala Mladinska knjiga. Knjiga je bogato opremljena z barvnimi risbami, zemljevidi, fotografijami in reprodukcijami, tako da je predstava o odkrivanju obeh Amerik ob branju zelo živa.

Vsebina knjige je razdeljena na tri dele: Vera, zlato in slava, Reke usode ter Čez kontinent. Prvi del pripoveduje grozljivo zgodbo o španski konkvisiti, pod katero je pokleknilo kraljestvu Aztekov in Inka Indijancev. Bajno bogastvo indijanskih cesarjev je kot magnet privlačilo španske avanturiste, vendar so na bogat plen naleteli le nekateri. V drugem delu teče pripoved o raziskovalcih Severne Amerike ter o kolonizaciji ameriškega vzhoda. Tretji del pa opisuje osvajanje osrčja Severne Amerike.

Po angleški izdaji sta knjigo prevedla Branko Gradišnik in Breda Konte.

Za 165. knjigo zbirke Kondor je urednik Branko Rudolf izbral dramsko delo slavnega pisca Bernarda Shawa „Hudičev učenc“. To dramsko delo je vezano na prve uspehe dramatika Shawa, saj je ob prvih uprizoritvah poželo dosti priznanja tako v New Yorku kot v Londonu, kjer je bilo uprizorjeno pet let po ameriški premieri. Slovenci smo se s „Hudičevim učencem“ seznanili v letih pred zadnjo svetovno vojno, torej skoraj 40 let kasneje, vendar je v tistem času drama s svojim revolucionarnim sporočilom odigrala svojo družbeno vlogo. Gotovo sodi „Hudičev učenc“

med tista Shawova dela, s katerimi literarna kritika še ni povsem razčistila; po svojem umetniškem sporočilu je tako globoka, da je ni mogoče spraviti na raven enega samega pomena. Dramo sta prevedla Milan Skrbinšek in Branko Rudolf, spremno besedo o Bernardu Shawu ter opombe pa je napisal urednik Branko Rudolf.

komentar

MRTVE KNJIGE

Morda desetletja nazaj ni izhajalo niti polovico toliko knjig, ko jih izhaja dandanašnji. Skoraj ne mine teden, da bi na police knjigarn ne prišla kakšna nova knjiga. Prav razveseljivo je, da med novostmi skoraj vedno zasledimo tudi kakšno izvorno slovensko delo, pa naj gre za leposlovno ali poljudnoznanstveno. Kljub temu je slišati zaskrbljujoče glasove, da po številu izdanih knjig zaostajamo za razvitim svetom, da si, z drugimi besedami povedano, ne gradimo dovolj čvrstih in širokih kulturnih temeljev. Ob takih vesteh se radi vzburiimo in vprašamo, kaj je vendar z našo knjigo, slovensko knjigo.

Vzburljanje ni odkrito. Lažnivo je in hinavsko. Kajti razburjamo se zaradi statističnih števil, medtem ko nam resnična usoda knjige uhaja. Ta usoda pa je žalostna. Slovenske knjige so mrtve knjige.

Mrtva knjiga je knjiga, ki je ne bero, knjiga, ki po ceni ni dostopna kupcu, je knjiga, ki šteje samo kot potiskan papir, uporaben za predelovalnice papirja in za statistične številke. In vse to se tiče prenekaterih slovenske knjige. Domačih leposlovnih del ljudje ne bero (če izvzamemo dela na meji plaže), a četudi bi jih hoteli brati, jim cena tega ne dopušča. Za primer navedimo knjigo Petra Božiča „Na njeni travi“ in Ervina Fritza „Mirakel o sveti Neži“: obe knjigi sta manj kot stolistni brošuri, naprodaj pa po 180 in 100 dinarjev. To je le primer, ki pa mu ni težko najti podobnih.

Knjigo, ki je bralci ne kupijo, čaka prej omenjena usoda predelane papirja. Brezčutna statistika pa jo le zabeležila, da je v letu tem in tem izšlo toliko in toliko izvernih slovenskih leposlovnih del.

predmetna učiteljica tehničnega pouka. Čeprav je tudi sama vnet fotograf, saj je posnela že cele kolekcije dia pozitivov, pa kot pravi mentor čuti več zadovoljstva pri posredovanju svojega znanja drugim. Uspehov svojih „varovancev“ je bolj vesela, kot bi bila svojih lastnih.

„Uspešno delo krožka in vse več članov v njem — to je moja medalja,“ je skromno dejala Jelena Pelko, potem ko je naštel vrsto priznanj in nagrad, ki jih je dobil njen krožek na republiških, medobčinskih in občinskih razstavah.

Jelena Pelko se je za fotografijo zanimala, še preden je postala učiteljica predmetnega pouka, v katerega sodi tudi poznavanje osnov fotografije. Radost ob uspelem posnetku pa je vedno želela deliti z drugimi, zato ni prav nič čudnega, da je njen prvi fotoaparatus, ki si ga je kupila takoj prvo leto službe, postal kamera celega krožka v Brežicah, kjer je do leta 1964 živela in učila.

„Zdaj je drugače. Materialno stanje je boljše,“ je povedala, „saj imajo mnogi že

svoje aparate in celo lastne temnice. Kdor pa ne zmore svojega aparata, ga dobi v krožku. Tudi najdražji fotoaparatus mirne vesti lahko zaupam kateremukoli članu krožka. Naši fantje in dekleta imajo razvit čut odgovornosti do skupne lastnine. Precej stvari smo namreč nakupili s honorarji od objavljenih fotografij v slovenskih časopisih in revijah. Na ta način se mladi vzgajajo tudi kot ljudje; nauče se varčnosti, odgovornosti, tovarištva, natančnosti, skrbnosti. Veseli me, da opažam, koliko mladim pomeni, kadar vidijo kakšno svojo fotografijo objavljeno v časopisu. Veseli me predvsem zato, ker je to njihovo veselje nad uspehom, nad njihovim delom, ne pa veselje zaradi honorarja.“

V kratkem pogovoru z Jeleno Pelko je beseda vedno znova stekla k foto krožku, k šoli; njena osebnost se je v tem bežanju od osebnega pokazala na svojstven način kot polna zadovoljstva, kar lahko človek doseže le, če zna svoje zadovoljstvo deliti in ustvarjati z drugimi. Za to pa ne delujejo medalje.

M. MARKELJ

M. MARKELJ

LADISLAV LESAR
OBRAZI

PTICA JE KAMEN

Ali vemo dovolj o življenju, tem večnem spreminjanju in dopolnjevanju, pričakovanju, hrepenenju? Ali sploh kaj vemo? Življenje je lahko tudi kruta resničnost našega bivanja. Nekateri omagajo, zdvmijo nad njim.

To je zapis, meditacija o človeku Francetu Anželu, umetniku, akademskem slikarju, o delavcu, ki je ob vseh obveznostih soustvarjal tudi časopis. Dan za dnem. Njegova smrt je kot vsako dokončno nehanje nedoumljiva resničnost. Toda smrt zaokroži in dokonča podobo življenja. Je znamenje mrtve, okamenela ptice, ki mora pomagati živeti živim.

Živela je ptica in oblaki so bili njeno veselje. Živela je in druge ptice je niso marale. Kadar je bilo deževje, je priletela k zemlji. Sedela je na kamnu in hrepenela po nebu.

Nebo pa je bilo kakor sluzasta meglena koprena in ljudje so hodili čemerno po blatnih poteh. Ljudje so bili sivi kakor uje in so v sebi pestovali svoje sovraštvo. Imeli so tudi orožje, hladno in ognjeno, in če bi uzrli nesrečno ptico, bi jo brez pomisleka ubili. Pulili bi ji peresa in potem bi jo ubijali znova kar naprej.

Ptica pa je bila potrpežljiva. Živela je na svojem kamnu in sanjerala o velikih širjavah pod neskončnim nebom, kamor ne morejo hudobni ljudje. Sanjerala je, kakor sanjarijo ptice, z zaprtimi očmi. Ptica je imela usločen vrat in lepe kodraste pramene sivkastih peres, da je bilo v deževnem vremenu še bolj žalostno, in je ljudje niso niti opazili.

Ampak ptica je imela tudi zaresne oči, in ko se je otrsela tesnobe, je odletela s samotnega kamna na belo dvorišče, med sončne ograde in klice otrok. Krožila je nad človeškim bivališčem, nad sanjsko podobo ljudi, in zazdelo se ji je, da je sreča pravzaprav tako enostavna stvar. Napraviti si moraš gnezdo. Odpreti moraš okno na stečaj in gledati moraš, kako se rojeva dan.

Ptica je bila otroški balon in zametni copati na krepeljcih so ji nenadoma odpadli. Bila je vse več in vedela je, da je bolečina in strah samo privid. Da je potrebno odleteti s tistega

prekletega mrzlega kamna kamor koli, kjer so otroci in kjer rastejo rože.

Tako se je ptici zdelo. Njeno pravo veselje pa je bilo visoko na drugem planetu, do koder je bila dolga pot.

Kamen pa je ostal. Nekega dne je posijalo sonce tudi na njegovo žalostno podobo in v notranjosti je začutil nemir. Ni se zganil, ker je bil kamen. Nič ni bilo bolj dragocenega za njegovo mrtvo življenje kakor občutek nemoči. To je bil kamen, prikovan za vse večne čase na ta svet. Brez ptice in brez selitev. Tako, kakor so kamni. Toda tudi kamni živijo.

Če pa umreš, če zares umreš, nisi več kamen in nisi več žalostna ne vesela ptica. Ne rasteš in ne umiraš in si popolnoma drugačna snov.

Ptica je vedela, da je smrt strašna. Zato je odletela nazaj v svojo deželo visoko nad oblake, da bi postala kamen na velikem črnem ozadju zvezd, da bi bila iztirjena in bi jo galaksije gledale v rjeni samoti.

Tudi kamen se ni premaknil. Bil je še zmerom siv in razbit na drobne kosce in čezenj so vozili težki tovornjaki, naloženi z velikimi težkimi kamni.

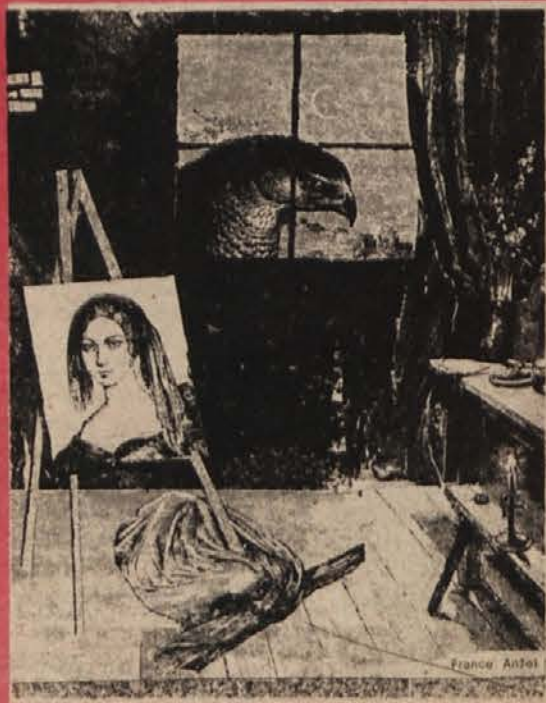
Toda bolečine ni bilo nikjer. Otroci na dvoriščih pa so divjali. Razbijali okenske šipe in se šli indijance.

Potem pa se je spomnil neki plavalasi deček: „Napravimo ptico iz kamna, pravo ptico, da bodo lovci ljubosumni in bodo odrasli gledali z zavistjo na njeno lepo kamnito perje.“

Otroci iz cele soseske so se sestali na posvet in iz bližnjega kamnoloma so privarili veliko skalo. Spremenili so jo v ptico in ji pomagali do njenega mrtvega življenja. In nikoli več se ni zgodilo ničesar žalostnega. Ni bilo več nesrečne ptice in ni bilo več nesrečnega kamna.

Sonce je sijalo. Otroci so razobesili balone in igrali so na piščali. Veter je vlekel čez dvorišča in nihče več se ni spominjal obdobja žalosti.

Ptica, ki je umrla na nebu, in kamen, ki ga je povozil tovornjak, pa nista vedela drug za drugega. Morda pa se čutita in iščeta svojo žalost. Tudi žalost je obraz in tudi ptica, ki je kamen. nosi v sebi bolečino.

„Kjer bog roko ven molji“
ALFRED
ZELEZNIK

denar za pijačo, dva za jedačo

Sredi maja so ponovno odprli gostilno „Jelen“ Igorja in Marije Malusa v Tržišču. Številnim gostom od Zagreba do Ljubljane je kljub zakotni makadamski cesti po Mirenski dolini dobro znana po izvrstni kuhinji. Posebej bo samo še bolje, predvsem pa lažje za gospodinjjo: nič več ne bo nevšečnosti s pepelom, poleni in kepami premoga. Po prvomajskih praznikih so namreč gostilno zaradi posodobljanja kuhinje zaprli in poslej se bo kuhalo samo še na plin ali električno, zakaj Malusova ne zaupata le enemu viru.

Gostilna Malusovih je ena tistih, kjer se z vsem, kar se gostov tiče, ukvarjajo samo člani družine. Marija skrbi za kuhinjo in šank, kajti gospodarju ne manjka opravkov, saj je že četrto leto predsednik tržiške krajevne skupnosti, hkrati član dolenske turistične zveze in starešina krajevne lovske družine. Redno se udeležuje tudi sevniških „shodov mučnikov“, ki najbolj slavijo po salamarskih tekmovaljih. Lani je med 22 konkurenti odnesel častni valjar kot najboljši salamar, letos se je moral v hudem boju med 40 tekmece zadovoljiti s tretjim mestom. Julija se gostom te gostilne obeta pravcati pršut. Igor ne bi bil Igor, če ne bi vedno poskušal kaj novega. Tako si je vtepel v glavo, da pršut od dolenskih svinj ne more biti slabši od kraških. Seveda je meso popeljal na Kras, kjer zori.

Pri Jelenu imajo vedno kaj dobrega za pod zob. „Gostilna brez hrane ne zasluži tega imena,“ pravi Marija Malus. Gostom ničesar ne vsiljuje. Prišleci ponavadi naročajo pečene telečje krače, mnogi posebno hvalijo zrezke s sirom, šunko in teletino. Sir gospodinja še vedno steka iz domače skute. Dobri znanci te gostilne so gostje iz Zagreba, ki prihajajo v glavnem zaradi palačink, prirejenih na poseben način. Vedno se dobijo kakšna presenečenja s sledoledom, pogosto se lotijo domače orehove potice. Še vedno velja: dobra kuhinja vleče...

K Malusovim dostikrat zahajajo zaključene družbe iz sindikalnih organizacij. Ob lepem vremenu jih gospodar popelje v malkovško zidanico. Videli smo ga sicer že vsega solzavega ob razpihovanju žerjavice na roštilju in takrat je povedal tudi kakšno krepko na račun tega sajastega čuda, ki pa goste bolj priteguje kot urejen lokal.

Na splošno pa gospodar in gospodinja priznavata, da je treba z gosti deliti tako veselje kot žalost. Zanimivost Malusove gostilne je tu-

di ta, da strežejo tudi takim skupinam, ki prinesejo s sabo svoje kure in pijačo, bodisi za sedmino ali poročno kosilo. Takšni mejniki življenju rodbin dostikrat korenito zamajajo družinski proračun in Igor jim v takih primerih nudi le lokal in strežbo.

Staršem sta že v pomoč 14-letni sin in 12-letna hčerka. Da bi zaposlovali tujo delovno silo, ne morejo misliti, ker v gostilni stalnega prometa. „Dobre plače ne moreva dobiti, slabe pa nočeva, da bi bila kost za govorico,“ raje si brusim svoje pete, čeprav me dostikrat noge že komaj držijo“, pravi gospodinja.

Mimo Malusove gostilne drži dolenska vinjska cesta. Ob cesti na križišču za Tržišče je tabla za Malkovec. Gostje gostilno vseeno ne dojejo. Svoje čase je Tržišče premoglo šestdeset gostiln, sedaj jo imajo le še pri Malusovih, tako z jedačo pa ni vse od Mokronoga do Sevnice. Pred vojno gostilničarji seveda niso mogli živeti le od tega dela, pri Malusovih, na primer, so imeli še trgovino. Le-ta je zalagala tudi Krmelj. Med vojno so fašisti pripeljali na postajo v Tržišče za dva vagona hrane, ki so jo nato delili na karte. Fašisti so Igorjevemu očetu zagrozili s kroglo, če zaide le prgišče riza v partizanske roke. Ponoči pa sta že pripotela v Tržišče dva partizanska voza s Trebeljanskega papirjem. Nazadnje je bila hiša s trgovino in gostilno ob napadu partizanov na Tržišče minirana in zažgana.

Lani je bil Igor Malus sredi akcije za asfaltiranje Tržišča. Letos kljub močnemu gradbenemu odboru pod vodstvom generala Šetrca ča ne manjka potov za asfaltiranje Malkovec. Čeprav je lovski starešina, v gostilni ne more ponuditi divjačine, ker je po eni strani lovskega srca, po drugi strani pa niti ni časa, da bi prišel za puško. Kot zagretega turističnega delavca ga žalosti, ker na Malkovcu niso mogli zadržati vala „posodobljanja“ zidanic, kjer so značilne slamaste strehe s čopi marsikje slabe in salonitke. Ima največ zasluga, da so enkrat značilen hram ovekovečili vsaj na barvni posnetku, razglednici, ki jo je založilo veliko turistično društvo. Tudi pod Tržiščem je bilo še azaleae pontike, za katero so izbežali avstrijsko ime rumeni sleč. Pod Gorjanci ji pravijo celo cesarska roža, ker je avstrijski cesar poslal ponjo. Igor se zavzemal da bi tudi tržiško rastišče zaščitili.

